Poštarina plaćena u gotovom

Lapunk mai száma (a Habostorta melléklettel együtt) 52 oldal — Ara 4 dinár

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam. Szubotica, 1928. VASARNAP, május 27. 142. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10, 8—52, 370. Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is. Előfizetési ár negyedévre 165 din. Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály, Szubotica Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

Tüzes nyelvek

Évről-évre kizöldül és virágot hajt, mint maga az ujjászületö természet, a bibliai legenda a tüzes nyelvekről, amelyek leszálltak az apostolokra és olyan ékesszólást sugaltak beléjük, hogy egyszerre a világ minden nyelvén szólaltak meg ajkukon a krisztusi igék. Tavaszi napsugár aranyfonalán ereszkednek le a tüzes nyelvek, megpezsditik a vérünket, föllenditik lelkünkben az élet himnuszát és piros pünkösdre virrad hétköznapi gondjaink álmatlanul töltött éjszakája.

A pogány Szaturnáliák ünnepét az egyistenhit a tiz parancsolat születésnapjává avatta, amelyet aztán a kereszténység a Szentlélek kultuszának ragyogó köntösébe öltöztetett. Milyen gazdag sugárzással árad a reményfakasztó derü a tüzes nyelvek szimbolumának költészetéből! A tüzes nyelvek azt a divinációt jelképezik, amely az embert önmaga fölé emeli és a gondolatot és érzést az apostolok cselekedeteiben föltáruló nagyszerü erőfeszitésekre forralja. A görögök és rómaiak csak azokat a tüzes nyelveket köszöntötték tobzódó jókedvvel, a szegények megvendégelésével és a rabszolgák láncainak leoldásával, amelyek a termőföldből a jólét bőségszaruját varázsolták elő. Ezt a természetimádatot a zsidó monoteizmus az erkölcsi törvények távlatába helyezte, mig a keresztény világnézlet a szeretet energiaforrásának fölfakasztásával a kulturális haladás *perpetuum mobile*-jét teremtette meg. Ugyanazok a tüzes nyelvek, amelyek a föld tenyészetét életre csókolják dermedtségéből, az emberbe is grandiózus elhatározások lázát oltják be. Tüzes nyelvek perzselik föl a fejlödés utjának akadályait nemcsak a tél romjainak eltakaritásával, hanem az emberi lélek szent altruizmusát kisértő kételyek lefegyverzésével is.

»És megtelének mindnyájan Szent Lélekkel és kezdének szólni más nyelveken, amint a Lélek adta nekik szólniok. Álmékodnak vala pedig mindnyájan és zavarban valának, egymásnak ezt mondván: Vajjon mi akar ez lenni? Mások pedig csufolódva mondának: *Édes bortól részegedtek meg.*« Valóban: a józan önzés és a pillanatnyi kényelem bölcseségének szempontjából érthetetlen az eksztázisnak az a mámora, amelynek megszállottjai a távol jövő délibábjaként ködlő eszmékért ezer veszedelemmel szállnak szembe. De a tüzes nyelvek által okozott önkivület nélkül, amelyet a lomhán terpeszkedő közömbösség édes bortól származó részegségnek lát, képes volna-e az emberiség az előretörésnek arra a szédületes iramára, amelyet a szellemi élet héroszai diktálnak? El lehetett volna-e jutni a delizsánsztól a rakétahajóig, a lovasfutártól a rádióig, a *bellum omnium contra omnes*-től a civilizáció nemzetközileg megszervezett együttmüködéséig, ha nem munkálna a kiválasztottakban a tüzes nyelveknek az a csodatevő ihlete, amely az apostolokat kiragadta zsibbadtságukból?

Tüzes nyelvek fütik az örök emberi elégedetlenséget, amely a világ rendjét megjavitó reformok hajtóereje. Tüzes nyelvek fejlesztik azt a hőt, amely összeforrasztja a földkerekség népeit a béke és testvériség vágyában. Tüzes nyelvek hevitik azt a bátor eltökéltséget, amely a gyöngék, elnyomottak és jogfosztottak védelmére kel. Tüzes nyelvek büvölik hitté a szkepszist, bizalommá a csüggedést és kényszeritik a nyughatatlanságot egyetemes célok szolgálatába.

Pünkösd az életörömök apoteózisa, amely felszabaditja az optimizmust a csalódások rabsága alól. Fák lombdisze, virágok illatos ékitménye és szeliden hullámzó kalásztenger keretezi be a remény ünnepét a tüzes nyelvek termékenyitő hatásának bizonyságául. És a nyár dus ajándékai előtt leboruló boldog odaadásban felcsillanó várakozással tekint az emberiség a tüzes nyelvek hivatásának beteljesedése, a világbéke pünkösdje elé.

Nincs ellentét a radikálisok és demokraták között a dinár stabilizálásának kérdésében

A miniszterelnök légbőlkapottnak mondja a Politika hirét

Félhivatalos nyilatkozat a nettunói konvenciók beterjesztésének okairól

Beogradból jelentik: A politikai érdeklödés középpontjában még mindig a nettunói konvenciók beterjesztése körül keletkezett bonyodalom áll. Komplikálja a helyzetet, hogy

az ország több városában olaszellenes tüntetéseket rendeztek a nettunói konvenciók beterjesztésének hirére.

Különösen nagy jelentöségü volt a sibeniki tüntetés, ahol

az olasz konzulátus épületét is megtámadta a tömeg.

Szombaton végre a kormány is megszólalt a nettunói konvenciók ügyében és a demokrata párt hivatalos lapja, az *Odjek* egy tekintélyes politikus személyiségre való hivatkozással nyilatkozatot közöl. Politikai körökben azt hiszik, hogy

a nyilatkozat mögött maga Marinkovics Voja külügyminiszter áll.

— A konvenciók története tekintetében — mondja a nyilatkozat — elsősorban rá kell mutatni arra: nem igaz, hogy a nettunói konvenciókat a Davidovics-kormány idején kötötték meg, hanem egy évvel később.

A konvenciók megkötésére az instrukciókat a Pasics—Pribicsevics-kormány adta és éppen a legfontosabb minisztériumokban, ahonnan az instrukciók kikerültek, a Pribicsevics-párt tagjai voltak a miniszterek.

A konvenciók aláirása előtt léptek be Radicsék a kormányba és

a konvenciókat a Pasics—Radics-kormány alatt irták alá

és egy izben már be is voltak terjesztve a parlamentnek jóváhagyás végett az Uzunovics—Radics-kormány alatt 1926. junius 21-ikén.

A másik kérdés, amivel a nyilvánosságnak meg kell ismerkednie az, hogy miért terjesztik most be ezeket a konvenciókat. Ebben a tekintetben mindenek előtt szem előtt kell tartani azt a tényt, hogy már három éve eltelt annak, hogy a konvenciókat megkötötték. És ha ezt a kérdést most is elhalasztanák az Olaszországgal való uj tárgyalások követelésével olyan dolgoknál, amelyekre a kormány ugy találja, hogy nekünk kellemetlenek, akkor ez a legnagyobb kárt jelentené más fontos érdekekre, amelyeket ezek a konvenciók rendeznek és a végtelenségig elodázná ezeket az ügyeket. A legfontosabb ok ezeknek a kérdéseknek rendezésére abban áll, hogy

Olaszország és államunk közti viszony sulypontja, amely politikailag a nemzet és az állam legfontosabb érdekeibe vág, világosan álljon az egész világ előtt.

A világ közvéleménye nincs eléggé tájékozva az Olaszország és köztünk fennálló konfliktus lényegéről.

Az a tény pedig, hogy a nettunói konvenciók mindmáig nincsenek ratifikálva, zavart okoz a világ közvéleményében

az Olaszországgal való viszonyunk tekintetében. Még a külpolitikai kérdésekben átlagosan tájékozott emberek is azt hiszik, hogy a nettunói konvenciók egy része ennek a konfliktusnak, ami egyáltalán nem felel meg a valóságnak, minthogy

az igazi konfliktus köztünk és Olaszország közt igen sulyos komplikációkhoz vezethet.

Ezért a legfontosabb érdekünk, hogy ugy szövetségeseink, mint barátaink és az egész világ tisztában legyen a konfliktus lényegével és azoknak az érdekeknek jogosultságával, amelyeket meg kell védenünk.

Londonban kedvező hatást kelt a nettunói konvenciók ratifikálásának terve

Londonból jelentik: Azok a beogradi hirek, amelyek szerint a jugoszláv kormány hajlandó ratifikálni a nettunói egyezményeket, Londonban rendkivül kedvező benyomást keltenek. A lapok egyöntetüen azon a véleményen vannak, hogy

a nettunói konvenciók ratifikálása nagy mértékben hozzájárul majd Keleteurópa konszolidálásához.

— Ez a legjobb hir — irja az *Evening Standard* — amely az utóbbi években Délkeleteurópából érkezett. Londoni politikai körökben ugyan tisztában vannak azzal, hogy a nettunói szerződések egyes részei meglehetős személyi feltételeket tartalmaznak Jugoszlávia részére, azt hiszik azonban, hogy

a ratifikálás aktusa által a kölcsönös atmoszféra is meg fog javulni, ugyhogy a kisérőjegyzékben Jugoszlávia aggodalmait könnyü lesz elosztani.

Londonban bizonyosra veszik, hogy

Albánia részéről szintén elhangzanak majd megnyugtató kijelentések,

ugyhogy Jugoszláviának a jövőben az olaszok albániai terjeszkedése miatt sem kell majd aggódnia.

A pénzügyi törvény 359. szakasza

A földmivelésügyi miniszter kabinetjében szombaton konferenciát tartott az a miniszteri bizottság, amely a pénzügyi törvény 359-ik szakaszának végrehajtásával foglalkozik. A konferencián részt vettek Sztankovics Szvetozár földmivelésügyi miniszter, Spaho Mehmed kereskedelmi miniszter, Szimonovics Milán vallás, Vujicsics Miodrág igazságügyi és Markovics Péra épitésügyi miniszter. A 359-ik szakasz szerint állami tisztviselők nem maradhatnak tagjai a pénzintézetek igazgatóságának. A bizottság megállapitotta, hogy ezt a szakaszt törvényhozási uton kell megmagyaráznia.

Spaho kereskedelemügyi miniszter Szarajevóba utazott

Beogradból jelentik: A kormány több tagja szombaton elutazott Beogradból. Spaho Szarajevóba utazott, ahol a kormányt képviseli a tartalékos tisztek kongresszusán.

Radovics Cséda szociálpolitikai miniszter Kragujevácra utazott.

Davidovics Ljuba visszaérkezett Beogradba

Davidovics Ljuba a demokraták vezére szombaton reggel visszaérkezett Beogradba délszerbiai utjáról. Politikai körökben nagy érdeklödéssel várják Davidovics és *Vukicsevics* miniszterelnök találkozását, amely hivatva van tisztázni a Davidovics és Vukicsevics között az utóbbi időben támadt ellentéteket.

Vukicsevics miniszterelnök szombaton délelőtt hosszabb ideig tartózkodott az udvari miniszternél, akinél megjelent *Marinkovics* Voja külügyminiszter is.

A demokraták és a dinár stabilizálása

A *Politika* szombat reggeli számában azt a hirt közli, hogy a demokrata miniszterek egy része ellenzi a dinárnak a 9.13 árban való stabilizálását és alacsonyabb árfolyamon való stabilizálást követel. A lap szerint kormányválságot is hajlandók előidézni, ha kivánságukat nem teljesitik.

Demokrata körökben ezt a hirt a leghatározottabban cáfolják. A hirt sokan tőzsdei manővernek is tekintik. Vukicsevics Velja miniszterelnök az ujságirók előtt kijelentette, hogy a radikális és demokrata miniszterek közti ellentétről szóló hir teljesen léghőlkapott.

A parasztdemokrata koalició vezérei Dubrovnikban

Radics István és Pribicsevics Szvetozár, a parasztdemokrata koalició vezérei szombaton megérkeztek Dubrovnikba, ahol hiveik nagy ünnepléssel fogadták őket. A parasztdemokrata koalició vasárnapi *dubrovniki* népgyülése nagyszabásunak igérkezik.

Demokratapárti népgyülések a noviszadi kerületben

Dr. Ribar Iván, a noviszadi kerület demokrata képviselője szombaton este résztvett a demokrata párt kerületi konferenciáján. Ribar nagy beszédben számolt be a politikai helyzetről. Vasárnap Titelen és Mosorinban, hétfőn pedig Temerinben tart népgyülést a demokrata párt.

Olasz-ellenes tüntetés

a susáki dalárda beogradi fogadtatásán

A Jeke sza Jadrana beogradi vendégszereplése

Beogradból jelentik: Szombat délelőtt érkezett meg Beogradba Susakról a »*Jeke sza Jadrana*« nevü dalegyesület, amely Beogradban koncertet fog rendezni. A vasuti állomáson a Narodna Odbrana dalegyesületek, az Orjuna és más hazafias egyesületek tagjai fogadták a susáki énekkart. Már a vonat befutásakor »éljen Susak! éljenek a vendégek! éljen a mi Adriánk! le a fasizmussal! le a nettunói konvenciókkal!« felkiáltások hangzottak.

Az üdvözlő beszédek elhangzása után az állomás épülete előtt tüntető menet alakult élén katonazenekarral. *Az uccákon olaszellenes kiáltások hallatszottak.*

A susaki dalegyesület este fél kilenckor az egyetem nagytermében rendezett koncertet. Vasárnap a pravoszláv székesegyházban fog közremükődni az énekkar az istentisztelet keretében.

Közhivatal-e a munkásbiztositó pénztár

A noviszadi munkásbiztositó sikkasztója a vádlottak padján

Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszéken szombaton tárgyalta *Pruden* Iván hüntetőtanácsa *Jakovljevics* Milutinnak, a noviszadi munkásbiztositópénztár sikkasztó tisztviselőjének bünügyét. Jakovljevics — mint ismeretes — néhány hónappal ezelőtt 37.000 dinár hivali pénzt elsikkasztott, mire letartóztatták.

A szombati tárgyaláson a közvádat *Antonijevics* Dusán államügyész képviselte, mig Jakovljevics védelmét dr. *Arszenijevics* Milorád látta el. A vádlott kihallgatása alkalmával beismerte a sikkasztásokat és azzal védekezett, hogy a munkásbiztositó pénztár hiányos ellenőrzése csábitotta arra, hogy mindig ujabb és ujabb összeget tulajdonitson el.

A bünpör egyetlen tanuja *Brkics* Vojin a munkásbiztositó pénztár igazgatója volt, aki megcáfolta a vádlottnak azt az állitását, mintha a noviszadi munkásbiztositónál hiányos volna az ellenőrzés.

— Harmincegy esetben követett el sikkasztást a vádlott — *mondotta* Brkics Vojin tanu — és megállapitottuk, hogy az ellenőrzés huszonhét esetben kifogástalanul müködött és csak négy esetben lehet szó mulasztásról. A sikkasztásokat azért nem lehetett már sokkal előbb kideriteni, mert Jakovljevics az aktákat, amelyek rá nézve terhelőek lehettek volna, ellopta.

A bizonyitási eljárás befejezése után dr. *Arszenijevics* Milorád védő egy semmitőszéki döntést csatolt be arról, hogy 1924-ben a semmitőszék a munkásbiztositó pénztári tisztviselőket magánhivatalnokoknak nyilvánitotta. Bemutatott továbbá egy államtanácsi döntvényt is, amellyel ugyanazt kivánta igazolni, hogy a munkásbiztositó pénztár tisztviselőit az államtanács is magánhivatalnokoknak és *nem köztisztviselőknek tekinti.*

Brkics Vojin pénztári igazgató a védő állitásaival szemben kimutatta, hogy a munkásbiztositási törvény 130-ik szakasza értelmében a munkásbiztositó pénztárak közintézményeknek és *tisztviselőik* közhivatalnokoknak tekintendők. *Antonijevics* Dusán ügyész erre megváltoztatta vádinditványát és Jakovljevicset közpénzek elsikkasztásának büntettében kivánta bünösnek kimondatni.

A biróság hosszabb tanácskozás után ugy döntött, hogy szerdán reggel kilenc órakor hirdeti ki határozatát arra nézve, hogy a munkásbiztositó pénztár alkalmazottai közhivatalnokoknak vagy magántisztviselőknek tekintendők-e.

A Narodna Banka magáévá tette a dinárstabilizáció tervezetét

Novakovics Dragoljub vezérigazgató nyilatkozata

Beogradból jelentik: A Narodna Banka igazgatósága szombaton ülést tartott, amelynek nagyfontosságu határozatairól *Novakovics* Dragoljub vezérigazgató a következőképen nyilatkozott a dinár stabilizációjára vonatkozólag:

— Az igazgatóság mai ülésén letárgyalta a stabilizációs programot és a dinár stabilizálásáról szóló törvényjavaslatot, amelyeket elfogadott ugy, ahogyan eléterjesztették. A munkát folytatni kell a Narodna Banka statutumáról szóló törvény módositásán is. Ezek alapján megállapitható, hogy *a kormány és a Narodna Banka közt létrejött a megegyezés a stabilizációs terv és törvény tekintetében.* A stabilizációval a viszonyok semmiképen sem módosulnak és a stabilizálás befejeztével sem az árak, sem a többi gazdasági viszonyok nem változnak. *A dinár éppen annyit fog érni, mint ma,* a bankjegy és a vert dinár egyforma értékü lesz. A törvény kimondja a Narodna Banka beváltási kötelezettségét.

A kulai rablógyilkosban felismerték a temerini revolveres merénylőt

A gyilkos a kulai büntényt beismerte, a temerini merényletet tagadja

Noviszadról jelentik: Az oszijeki rendőrség — mint jelentettük — néhány nappal ezelőtt letartóztatta *Pis* Iván huszonhétéves noviszadi lakatoslegényt, akit az ez év február 28-ikán elkövetett kulai kettős rablógyilkossággal gyanusitottak. Ez év február 28-ikán Kulán meggyilkolták *Ugroci* Mihály pékmestert és feleségét. A gyilkos miután bestiális kegyetlenséggel végzett áldozataival, nagyösszegü készpénzt és értéktárgyat rabolt el.

A Pis ellen vezetett nyomozás folyamán olyan gyanuokok is felmerültek, amelyek arra engedtek következtetni, hogy a lakatoslegény a tettese a február 23-ikán elkövetett temerini rablógyilkosságnak is, amelynek *Igracski* Mihály fuvaros volt az áldozata. Igracski a Temerin-pasicsevói országuton egy kocsirakomány tojással haladt, amikor egy ismeretlen ember megtámadta, több lövést tett rá és azután a kocsival elmenekült.

Pis Iván a rendőrségi kihallgatás alkalmával beismerte, hogy az Ugroci házaspárt ő gyilkolta meg, de a temerini rablógyilkosságban való részvételt állhatatosan tagadta. Igracski Mihály fuvarost, aki sulyos sebesüléséből nemrégiben épült fel, szembesitették a gyanusitott lakatoslegénnyel. *Igracski a szembesités alkalmával felismerni vélte Pis Ivánban a rablótámadás tettesét.* Ezenkivül is több tanu jelentkezett, akik a lakatoslegényt a rablótámadás éjszakáján Temerin és Pasicsevó irányában az országuton látták egyedül haladni Temerin felé.

A kulai bünteny részleteinek felderitése után Pis Ivánt átkisérik a noviszadi ügyészségre, ahol a temerini rablógyilkosság ügyében is lefolytatják ellene a vizsgálatot.

Nagy ünnepélyességgel fogadták Novisadon Budanovics Lajos püspököt

A püspök vasárnap kezdi meg a bérmálást Noviszadon

Noviszadról jelentik: *Budanovics* Lajos püspök szombaton a délutáni gyorsvonattal Noviszadra érkezett .A zászlódiszbe öltözött pályaudvaron nagyszámu közönség várta az érkező főpapot, akit a megérkezés után *Borota* Braniszláv dr. polgármester a városi hatóság élén üdvözölt. A tanács tagjain kivül megjelentek a püspök fogadtatására a törvényhatósági bizottság egyes pártjainak delegátusai is, igy a hivatalos radikális párt részéről dr. *Aradszki* Mita, a Pribicsevics-párt részéről dr. *Mócs* Alekszandar, a német párt részéről *Weisz* Vilmos és a magyar párt képviseletében *Achs Izor* és *Profuma* Béla várták Budanovics püspököt. A polgármester beszéde után *Witt* Vilmos a hitközség elnöke üdvözölte a főpapot. Az üdvözlésre Budanovics püspök röviden válaszolt, majd a végeláthatatlan ünnepi menet megindult a pályaudvarról a város felé.

A menet elején tizenkét diszruhás lovasrendőr haladt, utána *Mihaldzsics* Sztanoje rendőrfőkapitány autója következett. Ezután jött Budanovics püspök autója. A főpap mellett Borota Braniszláv polgármester ült. A püspök autóját hosszu autósor követte, a kisérettel és a fogadtatásra megjelent hivatalos személyekkel. Az utvonalon mindenütt amerre a menet elhaladt, sürü tömegben állott sorfalat a közönség. A Felszabadulás-téren többezer főnyi közönség várta a diszmenetet és fehérruhás gyermekek *virágot szórtak a püspök autójára.*

Az ünnepi diszt öltött belteri templom bejáratánál a katholikus papság élén *Fáth* Ferenc apátplébánossal üdvözölte a püspököt, aki a templomba vonult, ahol rövid litánia volt. A templomajtótól a szentélyig vezető uton a férfiliga tagjai álltak sorfalat, a padsorok pedig zsufolásig megteltek ünneplő közönséggel. Litánia alatt a Cecilia énekkar egyházi dalokat adott elő.

Litánia után a püspök kiséretével a plébániára ment, ahol diadalkaput emeltek a tiszteletére. Délután öt órakor Budanovics püspök a katholikus kör diszterméhe vonult át, ahol különböző küldöttségek tisztelgéseit fogadta. Noviszad város küldöttségét dr. Borota Braniszláv polgármester, a görögkeleti papságét *Csirics* Milán főesperes, a hadseregét *Malinarics* Eugén ezredes, a zsidó hitközség küldöttségét dr. *Kis* Henrik főrabi, a pravoszláv hitközségét *Monasevics* Dusán, a birói karét pedig dr. *Belajdzsics* Vladimir törvényszéki elnök vezette a főpap elé. Este nyolc órakor a plébánián ünnepi vacsora volt, amelyen csak a papság vett részt.

Ugyanekkor a rókusi templom udvarán lampionos fáklyásmenet gyülekezett, amely a plébánia elé vonult. Este kilenc órakor a katonai zenekar, a Neven, a Polgári Magyar Daloskör és a Frohsinn dalegyletek, a polgári lövészegyesület közremüködésével szerenádot adtak a püspök tiszteletére. *Cselikovics* Vilmos hitközségi képviselőtestületi tag horvát, *Begovics* István magyar és *Till* Imre német nyelven mondtak üdvözlő beszédeket. A püspök a paplak kivilágitott ablakánál hallgatta a szerenádot.

Budanovics püspök vasárnap megkezdi a bérmálásokat.

Aki majusban vagy junius-ban hemni, üdülni, gyógyulni,
az a Bécs melletti
BADEN-
ben mindent megtalál: subalpin levegőt, napsütést, termás strandfürdőt, elsőrangu szanatoriumo at, komfortos hotelokat, kitünő polgá i penzi ket, mu atságot, tá n c o t, kitünő színházat, kirándula okat, ó versenyt. — Szanatoriumok: Gutenbrunn szanatorium, dr Lakatos Esplanade szanatoriuma, Allami Középosztályszanatori umok: Sauerhof és Peterhof
Gyógyintézetek: Városi Gyógyintézet, Sacher-féle szá lo és gyógyintézet
Szállók: Hotel Herzogshof, Kubelka Hotel Stadt Wien-je, Johannisbad
Kérjen prospektust az egyes házaktól és általános tájékoztatót a Kurkommissiótól

A sztapári tanuk

Hamis tanuzásért két-két évi fegyházra itélték két sztapári földmüvest

Szomborból jelentik: Már a békeidőben Sztapár volt Bácska Ujpestje, Sztapárról rekrutálódtak a hamistanuk, akik jó pénzért azokban a peres ügyekben, ahol erre szükség volt vigan esküdtek hamisan. A háboru okozta változások ugy látszik megjavitották Sztapáron a kereseti viszonyokat, mert hosszu időnát nem igen jelentkezett sztapári tanu. Az ősi erény azonban nem halt ki és akinek a peres ügyét tanuvallomás döntötte el az most sem hiába fordul Sztapárra tanuért. Ezt bizonyitja a szombori törvényszék, Masirevics-tanácsa előtt szombaton megtartott tárgyalás, amelyen Mrdjanov Jóca és Grujics Szteván állottak a büntetőtörvénykönyv 213-ik szakaszába ütköző hamis eskü büntettével vádolva.

Még 1924-ben a szombori vasutállomás közelében levő Kraljica Marija-parkban véres verekedés folyt le *Sesevics* Dusán és *Lauer* Ferenc szombori lakosok között. Sesevics is Lauer is nagyobb társasággal ült a parkban levő kioszkban és Lauer a cigánnyal szerb nótákat huzatott. Sesevics azonban rákiáltott:

— Te nem vagy szerb, hogy mersz szerb nótát huzatni és ezzel már meg is ütötte Lauert.

A verekedésbe beleavatkozott *Gyorgyevics* Dusán kioszk-bérlő is, valamint a szintén ottartózkodó *Radojevics* Kosta és *Sztevancsev* Márkó. A verekedés során a kioszk egész berendezését összezuzták. A megindult polgári és büntetőperben Sesevics *Mardjanov* Jócára és *Grujics* Szteványra hivatkozott, akik azt vallották, hogy jelen voltak a verekedésnél, mert a verekedés napján haza akartak utazni Sztapárra, azonban a vonatot lekésték és látták, hogy Lauer támadta meg Sesevicset. Vallomásukra esküt is tettek és ezen alapon a sulyos testi sértés vétsége alól Sesevicset felmentették.

Minthogy a két sztapári tanu vallomása már a tárgyaláson aggályos volt, Lauer képviselője, dr. *Kreesarevics* Sándor hamis eskü büntette miatt feljelentést tett a két sztapári tanu ellen. A megindított vizsgálat során kiderült, hogy a verekedés idején esős idő volt s Mardjanov és Grujics, akik vallomásuk szerint a kertben tartózkodtak, innen nem is láthatták, hogy mi történik a kioszk belsejében. Sztapár község hivatalos bizonyitványban igazolta azt is, hogy Mrdjanov hamistanuzásból él és a törvényszék rövid tanácskozás után meghozta itéletét, amely szerint bünösnek mondotta ki mindkét vádlottat a hamis eskü büntettében és két-két évi fegyházra itélte őket. Az elitéltek felebbeztek.

Miért akarja a kormány a nettunói konvenciókat ratifikálni?

Az angol kölcsönadók is követelik a jugoszláv-olasz viszony rendezését — A jugoszláv és az olasz kormány között több kérdésben megegyezés jött létre

Beogradból jelentik: A minisztertanács szerda esti határozata a közvéleményt egészen meglepetésszerűen érte. De a Beogradban élő diplomáciai képviselőket is meglepte a kormánynak az a határozata, hogy a nettunói konvenciókat ratifikálni akarja.

Beogradban mindenki, aki politikával foglalkozik, ugy tudta, hogy a nettunói konvenciók ratifikálásáról csak abban az esetben lehet szó, ha az olasz kormány készneknek nyilatkozik az Albánia és Olaszország között létrejött konvenciókat revizió alá venni.

Beogradi politikai és diplomáciai körökben ugy tudják, hogy a jugoszláv kormányt a nettunói konvenciók ratifikálására több körülmény kényszeritette. Eddig ugyanis minden egyéb kérdésben az olasz kormány azért zárkózott el a jugoszláv kormány kivánságai elől, mert a jugoszláv kormány nem volt hajlandó a nettunói konvenciókat ratifikálni. Azok a körülmények, amelyek a nettunói konvenciók ratifikálása körül a legnagyobb szerepet játszották, információnk szerint a következők:

A kormány szükségét érezte annak, hogy a kölcsöntárgyalásoknál a Londonban tartózkodó pénzügyminiszter helyzetét megkönnyebbitse, mert az angol tőkések Jugoszlávia eddig rendezetlen külpolitikai kérdéseiben tiszta képet akarnak látni.

Azonkivül a kormány szükségesnek látta, hogy az olasz-török-görög hármasszövetség létrejötte előtt Olaszországgal rendezze nyitvahagyott kérdéseit és hogy azt a rossz benyomást, amely a levantei hármas szövetség aláirása után bekövetkezhetik, a nettunói szerződés külpolitikai kihatásaival ellensulyozzák. Ez okokon kivül a nettunói szerződés ratifikálását még fontos belpolitikai momentumok siettetik. *Marinkovics* Voja külügyminiszter arra törekszik, hogy a kormányban a saját személyére vonatkozólag uj helyzetet teremtsen. Marinkovics helyzete *Davidovics* fellépése következtében egyrészt, másrészt *Vukicsevics* Veljának az ellenzékkel folytatott politikájának a folyamányaképen egy kissé bizonytalanná vált. Marinkovics, a beavatott körök véleménye szerint, arra törekszik, hogy a demokrata pártbeli hivaival, a radikális párt egy részével és a paraszt-demokrata koalicióval uj kormányt hozzon létre.

A parasztdemokrata koalicionak a kormányba való belépése csak a nettunói konvenció ratifikálása után történhetik meg. Igy Radicsék és Pribicsevicsék részére a kormánybalépésre a külügyminiszter aranyhidat teremt.

Ez a verzió már napok óta tartja magát, bár még eddig egy oldalról sem erősitették meg, de nem is cáfolták ezeket a kombinációkat.

Rómából Beogradba érkezett hirek szerint az olasz kormány a nyilvánosság előtt azt hangoztatja, hogy az olasz kormány a nettunói konvenciók ratifikációjáért semmiféle koncessziót nem hajlandó tenni a jugoszláv kormánynak, és épen ezért

sokan azt gondolják, hogy a nettunói konvenciók ratifikálásának mélyebb okait a belpolitikában és a kölcsönkérdésben kell keresni, mert a levantei hármasszövetség Venizelosz kormányrajutása után már nem lesz többé és ez ellen a hármasszövetség ellen Marinkovicsnak nem kell már védekeznie.

Radics és Pribicsevics a nettunói kérdésben való állásfoglalásukat vasárnap Splitben fogják kifejteni, de a két párt vezér eddigi nyilatkozataiból már is meg lehet állapitani, hogy a legélesebb ellenzéki álláspontot fogják a nettunói konvenciókkal szemben elfoglalni.

Jugoszláviának és Olaszországnak most junius huszonhetedikéig kell nyilatkozni arról, hogy megujitják-e a barátsági szerződést vagy sem.

Ha Jugoszláviának a barátsági szerződés megujitása előtt csak a nettunói konvenciót kell ratifikálnia, akkor az olasz-jugoszláv barátsági szerződést ujabb öt esztendőre megkötöttnek tekinthetjük.

A *Bácsmegyei Napló* már többizben irt azokról a tárgyalásokról, amelyeket Jugoszlávia és Olaszország egyes technikai kérdésekben folytatnak. A tárgyalásokat, amint jelentettük *Bakotics* jugoszláv külügyminiszteri osztályfőnök és *Petrucci* olasz ügyvivő vezetik. Az eddigi tárgyalások eredménye szerint a jugoszláv kormány hozzájárul a spliti olasz kulturegyesület működéséhez. Jugoszlávia ennek az egyesületnek a működését már azért is kénytelen volt engedélyezni, mert a spliti olasz kulturtársaság az ezelőtt két hónappal beadott működési kérvényére nem kapott választ és igy a társaság ezáltal automatikusan megkapta a működési engedélyt. Az olasz társaság kötelezte magát arra, hogy minden tekintetben respektálni fogja az SHS állam törvényeit. Megengedte azonkivül a jugoszláv kormány még a Korcsula-szigeti olasz kulturális társaság működését is. *Bar—Virpazari* vasutvonalról és a montenegrói olasz dohánymonopóliumra vonatkozólag, amely *Volpi* olasz pénzügyminiszter társaságnak volt eddig a kezében, a tárgyalások még nem fejeződtek be és a kormány erre az olasz kérelemre még nem adta meg válaszát.

Kétségtelen, hogy Középeurópa békés fejlődése sok tekintetben azoktól a tárgyalásoktól függ, amelyek most Olaszország és Jugoszlávia között folynak. Beogradban remélik, hogy az olasz-jugoszláv tárgyalások bár kisebb megrázkódtatások után, de mégis eredményre fognak vezetni.

dr. g. d.

A BLAUPUNKT és PHILIPS név garancia arra, hogy a hirdetett háromlámpás készülék valóban kiváló és szolid
A készülék ára 3 darab PHILIPS lámpával együtt 1.160 dinár
Az építőszekrény (Baukasten) ára ugyancsak 3 Philipslámpával 703 dinár
Összes „Blaupunkt"- és „Philips"-gyártmányok gyári lerakata
IDEALWERKE
Berlin SO 33, Coepenickerstrasse 10/a
BEOGRAD Balkanska ulica 36. 4762 SUBOTICA Pašićeva ulica 1.
Novisad: Kurtz Kornél, Željeznička ulica 94

Venizelosz még nem tudta megalakitani kormányát

A görög liberális vezér felajánlotta, hogy ujból elhagyja Görögország területét, ha a royalista-párt hivatalosan elismeri a köztársasági államformát — Bulgáriában aggodalommal látják Venizelosz előtérbejutását — Megakadtak a görög-török tárgyalások

Venizelosz kormányrajutása Mussolini vereségét jelenti

Venizelosz, aki most már közel jár a hetvenhez és most ujra részt akar venni a görög politikai életben, Görögország életének sok jó és rossz oldalát látta és sok jónak és rossznak volt az előidézője. A világháboru alatt az antant csak az ő kegyeit kereste és Venizelosznak igen nagy érdemei vannak abban, hogy az antant Szalonikiben felvonulási területet kapott a központi hatalmak ellen. Venizelosz Görögország teljhatalmu diktátora volt, sokáig ette a számüzetés keserü kenyerét, aztán ismét visszahivták, hogy később ujból elejtsék. Venizelosz két izben lépett fel a dán származásu dinasztia ellen, amely a lobbanó görög temperamentumot sohasem tudta megérteni. Venizelosz most ujra kezébe akarja keriteni a hatalmat, mert mint mondja, Görögországot meg akarja menteni a dinasztikus törekvésektől.

Venizelosz csak az idén tavasszal tért haza Franciaországból, hogy közvetlen közelből figyelje hazája politikai eseményeit. Párthivei, a liberálisok látták, hogy az ősz pártvezér naponta jobban és jobban belesodródik a napi politika utvesztőjébe és

Kafandarisz pénzügyminiszter, a liberális párt vezetője egyszerre csak észrevette, hogy Venizelosz ismét kezébe akarja kaparintani hazája kormányzását.

Venizelosz a mult héten röpiratokban bejelentette, hogy elérkezettnek látja az időt arra, hogy ismét a kezébe vegye a görög nép sorsának az intézését és hogy elhatározta magát arra, hogy a liberális párt vezetését is ujra átveszi. Hangsulyozta felhivásában, hogy nem akarja megengedni, hogy Görögországban ismét a katonai diktatura és utána a monarchia kapjon lábra.

Kétségtelen, hogy Venizelosz jól számitotta ki politikai sakkhuzásait és a görög pártok sietve felajánlották neki nemcsak a miniszterelnökséget, hanem még a köztársasági elnökséget is.

Venizelosz azonban nem akar köztársasági elnök lenni, csak kormányra akar jutni, elutasitotta a köztársasági elnöki állást is.

A *Zaimis*-kormány azonnal lemondott és az egész parlament tudja, hogy ismét Venizelosz ideje következett el.

Az utolsó görög kormány Venizelosz és *Metaxas* mérsékelt monarchista hiveiből alakult meg.

Amióta azonban Papanasztaziu radikális köztársasági hivei nem támogatták a kormányt, a monarchista elemek Görögországban tényleg napról-napra erősebbek lettek.

Ezért van szükség az uj választásokra, mert Venizelosz olyan köztársasági parlamentet akar, amely mindenfajta monarchista puccskisérlettel szembe tudjon szállni. Venizelosz, mint minden görög politikus, természetesen a polgárságon kivül a hadseregre is támaszkodni akar, annál inkább, mert a hadseregnek van a legtöbb oka a dinasztia visszahozatalától tartani.

De nemcsak belpolitikai okai vannak a Venizelosz ujabb fellépésének, hanem nagy külpolitikai erők is támogatják Venizelosz ujabb kisérletét.

Venizeloszt a franciák szemelték ki arra, hogy megakadályozza a levantei hármasszövetség megalakitását.

Igy az athéni államcsiny tulajdonképen nem egyéb mint egy *jól irányozott puffon annak a politikának, amelyet Mussolini akart Milánóban kiépiteni.*

Az athéni játékban ismét a francia és az olasz ellentétek ütköztek össze. Jugoszlávia mindig francia barát volt és az is marad, mert az érdekei ezt követelik.

Bukarestben sokáig mérköztek a francia és az olasz érdekek, amig Briandnak sikerült csatát nyerni és ugylátszik, hogy Briand most Athénban is győzött.

Ha Venizelosz kerül kormányra, akkor a török-görög egyezség nem jön létre. A görög-olasz barátság, amelyet a *Dodekanezos* kérdése amugy is nagyon károsan befolyásol, ismét csak fasiszta ábránd marad. Ez azonban csak a harc első állomása és nem lehetetlen, hogy Briandnak még az is sikerülni fog, hogy a török-olasz barátság utjait is keresztezze.

Venizelosz és a royalisták tárgyalásai

Athénből jelentik: Venizelosz pénteken ujból kihallgatáson jelent meg a görög köztársaság elnökénél és vele együtt a royalistapárt egyik vezére Metakszasz is megjelent a köztársasági elnöknél.

Venizelosz ismételten felajánlotta, hogy lemond a liberális párt elnökségéről és örökre elhagyja Görögország területét, ha a royalista párt elnöke, Kaldarisz nyilatkozatot ir alá, amelyben a royalista párt nevében kötelezettséget vállal arra, hogy elismeri a köztársasági államformát és nem fogja megkisérelni a köztársaság megdöntését.

A köztársasági elnök felkérte Metakszaszt, hogy ezt az ajánlatot továbbitsa Kaldarisznak és ilyen körülmények között a görög kormányválság még mindig nem nyer megoldást.

Venizelosz kormányra jutása a görög-bolgár viszony kiélezödését vonná maga után.

Londonból jelentik: A Times hosszasan foglalkozik a görög kormányválságnak a bolgár közvéleményre tett hatásával és azt irja, hogy Bulgáriában mindenki fokozódó aggodalommal kiséri az athéni eseményeket.

A bolgárok szemében Venizelosz Bulgária bekeritésének politikáját képviseli és szófiai körökben attól tartanak, hogy Venizelosznak a görög politikai életbe való visszatérése kedvezőtlenül befolyásolná a görög-bolgár viszonyt.

Venizelosz örök ellensége Bulgáriának és kormányra jutása megsemmisitené mindazokat az eredményeket, amelyek a görög-bolgár közeledés terén ujabban észlelhetők.

A *Daily Telegraph* konstantinápolyi jelentése szerint a görög kormányválság folytán

a görög-török szerződés ügyében folyó tárgyalások is megakadtak

és bizonytalan, hogy folytatódni fognak-e.

Jovanovics Jován előadása Szuboticán

A külpolitikai helyzetet fogja ismertetni a földmüvespárt elnöke — Az előadás a városháza nagytermében lesz megtartva

A szubotical Narodna Odbrana meghivására *Jovanovics* Joca, a földmivespárt elnöke vasárnap Szuboticára érkezik és külpolitikai előadást fog tartani a városháza nagytermében.

Jovanovics Joca szombaton este érkezik Beogradból Szuboticára. A pályaudvaron *Atyimovics* Miodrag dr. egyetemi tanár, a Narodna Odbrana szubotical szervezete elnökének vezetésével a szervezet tisztikara, valamint *Nikics* Fedor dr. egyetemi tanár, a bácskai földmivespárti szervezetek vezetője fogja várni Jovanovics Jocát.

Az előadás vasárnap délelőtt fél tiz órakor kezdődik a városháza közgyülesi termében. Jovanovics Joca szubotical előadásán a nettunói konvenciók kérdésével, a Rothermere akcióval és más külpolitikai kérdésekkel fog foglalkozni és ismertetni fogja Jugoszlávia viszonyát Magyarországgal, Olaszországgal, Bulgáriával, Görögországgal és a nagyhatalmakkal szemben. Beszédében foglalkozni fog *Bethlen* István gróf magyar miniszterelnök legutóbbi nyilatkozatával, valamint a magyar kormány álláspontjával a nemzetiségi kérdésben.

A Narodna Odbrana közli, hogy az előadáson nincs belépődij és azt bárki végighallgathatja.

Fiatal szuboticai hegedümüvész külföldi sikerei

Hauser Endre junius 3-án mutatkozik be Szuboticán

Mindössze tizenhét éves *Hauser* Endre, aki jelentős budapesti sikerek után mutatkozik be junius 3-án Szuboticán szülővárosa közönségének, Hauser Endrét *Lányi* Ernő, a szuboticai zeneiskola néhai igazgatója, a nagyszerü muzsikus és dalköltő fedezte fel. Hauser Endre a zenede növendéke volt és tanárai: *Hermann* és *Rados* is sokra értékelték a tehetségét. 1918-ban aztán a hazatérő hadifoglyok javára a Városi Kávéházban hangversenyt rendeztek, amelynek müsorába felvették Hauser Endrét is. A koncert alatt a fiatal zenedei növendék hirtelen igy szólt:

— Én müvész akarok lenni, kávéházban és kocsmában nem muzsikálok.

Lányi Ernő erre szelid mosollyal jegyezte meg:

— *Ahol én játszom, ott te is nyugodtan játszhatsz, fiam!*

A koncert után Lányi Ernő felkereste Hauser Endre szüleit és a lelkükre kötötte, hogy okvetlenül képeztessék ki a tehetséges fiut. Hauser Endre *Rados* Dezső tanárhoz került Budapestre, akinek vezetése alatt gyönyörüen fejlődött. Tanára azonban nem engedte meg, hogy nyilvánosan szerepeljen, hanem csak az akadémiai vizsgákon játszott. Egyik ilyen alkalommal Hauser Endre *Hubay* Jenő egyik müvét játszotta, amelynek befejeztével Hubay megölelte és magához hivta. Hubay olyan sokra becsüli a fiatal hegedüst, hogy a Fodor-zenede legutóbbi jubiláris koncertjén, amelyen Hauser Endre Hubay egyik müvét játszotta, az ősz mester külön tételt irt a mühöz számára.

Hauser Endre a közeljövőben Londonba megy egy kvartettel, megelőzően azonban junius 3-ikán a Városi Szinházban rendezendő hangversenyén bemutatkozik szülővárosa közönségének. Szuboticai hangversenyén dr. *Herz* Ottó kiséri zongorán, aki ma *Dienzl* Oszkár utóda és kiváló müvészeket kisér. Szuboticai hangversenyén Hauser Endre többek közt *Glazunov* nagy koncertjét is előadja, amely a szláv muzsika egyik reprezentáns müve. Ezenkivül a következő számok szerepelnek a programmon: Bach: E-dur szóló-szonáta, Veracini, Largo, Elgar: La Caprice, Hubay: Zephir és Paganini: Hegedüverseny.

A szubotical származásu fiatal hegedümüvésznek bizonyára megérdemelt, nagy sikere lesz Szuboticán is.

Keresünk

teljesen szeriőz és gyakorlott **képviselőket,**

nyujtunk

magas **havi keresetet és a kiutalt terület tiszteletbentartását,**

előnyben részesülnek:

urak, kik saját autójukkal utaznak, továbbá urak, akik már speciális kis gépek eladásával foglalkoztak és oly urak, akik élelmiszerek eladásában már jártassággal birnak

Mi

világcég vagyunk, amely itt is ismert és cikkeink elsőrendüek 5333

Részletes ajánlatok „Najveća providba" jelige alatt

Jugosl. Rudolf Mosse d. d., Zagreb

Zrinjevac 20 cimre küldendők

Windischgrätz herceg is amnesztiát kapott

A frankhamisitási per utolsó elitéltje is kegyelemben részesült

Budapestről jelentik: A frankhamisitás miatt négyévi börtönre itélt *Windischgrätz* Lajos herceg, miután Nádossy Imre kegyelmet kapott — mint ismeretes — kérvénnyel fordult a törvénysékhez és kérte, hogy őt is részesitsék amnesztiában, bár Windischgrätz meg sem kezdte büntetésének kitöltését, hanem elitéltetése óta majdnem állandóan betegszabadságon volt.

Windischgrätz kérelmével szombaton foglalkozott a törvényszék Töreki-tanácsa, amely a frankhamisitási ügyben az elsőfoku itéletet is meghozta és

az amnesztiarendelet felhatalmazása alapján a törvényszék Windischgrätz Lajos herceget is kegyelemben részesitette.

A törvényszék végzésének indokolásában megállapitja, hogy

Windischgrätz a saját vagyonából nagy áldozatokat hozott a bankhamisitással kapcsolatban, abból semmi haszna nem volt

és ezzel tanujelét adta, hogy a cselekményt önzetlenül követte el. A törvényszék szerint kétségtelen, hogy

Windischgrätz a bünc selekményt politikai okokból követte el,

miután pedig elitélése óta példás magaviseletet tanusitott, a törvényszék indokoltnak tartotta, hogy az amnesztiát rá is kiterjessze.

Minden párt a munkásoknak akar kedvezni Becskerek város közgyülésén

Rendőrkapitányok — tábornoki uniformisban

Becskerekről jelentik: Becskerek város most lezajlott közgyülésén egészen uj hang, uj szellem, uj felfogás érvényesült szemben a régi, ugynevezett »komeszár«-rezsim közgyüléseinek megszokott, monoton, érdektelen lefolyásával. A legfeltünőbb változás az, hogy amióta a munkásság képviselői is helyet kaptak a közgyülésen, még pedig elég tekintélyes számban — tizenegy munkásképviselő van — azóta az összes pártok vezetői a munkásképviselőket tullicitálva harcolnak a munkásság, főleg a munkanélkülieknek érdekeiért. Igy a tizenötmilliós városi kölcsön felvételét és a közmunkák megkezdését *Grujics* Novák függetlendemokrata azzal az indokolással sürgette, hogy a munkanélküliek nyomora türhetetlen, dr. Iszakovics Vojiszláv független demokrata pedig arra mutatott rá, hogy a munkásság között pusztit a tüdővész. Beslics Nikola radikális felemlitette, hogy a munkásság egészségtelen lakásokban lakik és igy tovább, ugy hogy *Granics* Zdravko független munkáspárti és *Rikics* Láza szocialista bizottsági tagok beszédei mérsékelt hangu jobboldali beszédeknek tüntek fel a polgári pártok vezetőinek szinte forradalmi felszólalásai mellett.

*

A másik fontos és jelentős uj tünet a közgyülésen a szigoru és alapos ellenzéki birálat, amely eddig szinte teljesen ismeretlen volt. Az ellenzék zömét ugyanis a független demokraták alkotják, akik között igen sok az intelligens elem, orvosok, ügyvédek, tanárok és kereskedők, akik szélesebb látókörrel birnak és ellenőrző hatalmukat is nagy lelkiismeretességgel töltik be. Igaz, hogy néha tulzásba is esnek és indokolatlanul is heves viharokat idéznek fel, ez azonban elkerülhetetlen ott, ahol az ellenzék viszonylag olyan erős, mint Becskereken.

*

Nagy vihart idézett fel dr. *Dosen* Vojiszláv független demokrata egy részeg soffőr esetéből. A soffört — mondotta — aki részeg volt és a rendőrséget kvalifikálhatatlan sértésekkel halmozta el, állitólag megverték a rendőrségen, amiért Dosen a főkapitányt személyesen tette felelőssé. Dr. Dimitrijevics főkapitány azonnal válaszolt, hogy szigoruan megtiltotta a verést és nem tud arról, hogy a soffört bántalmazták volna, de Dosen, ha adatai vannak, helyesebben tette volna, ha feljelentést tesz, minthogy a közgyülésen felelőtlenül beszél.

*

Ettől fogva dr. Dosen és a főkapitány személyes ellenfélként állottak egymással szemben és dr. Dimitrijevics hamarosan visszaadta Dosennak a kölcsönt. Mikor a detektivek ruhasegélyéről volt szó és Dosen persze ellenezte, dr. Dimitrijevics bejelentette, hogy dr. Dosen a közgyülés előtt azt mondta a detektiveknek: »*Majd elrontom én délután a maguk dolgát*«.

— Ez uraim — mondja dr. Dimitrijevics — egy nagyon komolytatlan gesztus volt dr. Dosen urtól.

Erre elemi erővel tört ki a vihar. Dosen sulyos személyes sértésnek minősitette a »komolytalan gesztus« kifejezést és magából kikelve követelt elégtételt. Mikor a csend valamennyire beállott, *Rajics* Tima elnök a következő enunciációt tette:

— ***Ha dr. Dosen ur nem kiabált volna annyira, akkor hallotta volna, hogy a főkapitány urat figyelmeztettem.***

*

Általában a rendőrség körül sok vihar zajlott le. A detektivek ruhasegélye ügyében *Grujics* Novák független demokrata igy kezdte beszédét:

— A detektivek ruhájáról lévén szó, rá kell mutatnom arra, milyenek a mi detektivjeink, Vukicsevics miniszterelnök...

Erre nagy zaj tör ki:

— A detektivekről beszéljen, ne a miniszterelnökről — kiáltják a jobboldalon.

— Hiszen azokról beszélek — feleli Grujics. — Mikor Vukicsevics...

— Maradjon a tárgynál! Hallgasson! *Vukicsevics nincs a napirenden!*...

— A detektivek müködését akarom vázolni.

— A detektivek ruhájáról beszéljen, ne a munkájáról — felelnek jobbról, de Grujics végül mégis elmondja beszédét, hogy mikor Vukicsevics Becskereken tartott népgyülést, a detektivek tulszigoruan tartották fenn a rendet.

*

Megint dr. *Dosen* beszél. A főkapitány ruhaátalányának kiutalásáról van szó. Beslics Nikola radikális közbeszól, mire Dosen nagy derültséget idézve föl azt mondja:

— Kérem az elnök urat, hogy Beslicscsel szemben is legyen olyan erélyes, mint velünk szemben szokott lenni. *Nem kell félnie elnök ur, hiszen élethosszíglan van megválasztva...*

Majd mikor dr. Dimitrijevics főkapitány kinevezéséről beszél, Beslics megint közbeszól:

— Ő is élethosszíglan van kinevezve.

Mire Dosen vissza vág:

— Igen tudom, ugy mint az elődje Tyószics főkapitány, akit mégis áthelyeztek Vrsacra

Persze ez a vita általános nagy derültséget keltett.

*

Nagy érdeklődést váltott ki Dosen beszédének az a része is, amit a rendőrfőkapitányi egyenruháról mondott:

— Három évvel ezelőtt Stefanovics Milos főkapitány először jelent meg Becskerek uccáin hivatali egyenruhában. Afféle *ekszotikus tábornoki uniformis* volt, paszománnal, piros stráffal, parolinnal és csillagokkal. Később jött *Tyoszics* Nebojsa, akinek nem felelt meg ez a tábornoki uniformis. *Nadrágjára kétszer olyan széles tábornoki piros stráfot tétetett*, a csillagokat a nyakról áttette a vállra, az aranystráfot meg a vállról a nyakra és igy tovább. Most aztán Pancsevóról uj főkapitányt hoztak ide, akinek megint másforma az egyenruhája. *Pancsevón ugy látszik máskép öltözködnek a tábornokok, mint Becskereken...*

*

De minden birálat ellenére is a közgyülés megszavazta a tanács javaslatát. Épen csak a városi mérnök müködési pótlékát redukálták a felére. Senki sem tudja, hogy miért, hiszen a városi mérnök müködésével a legteljesebb mértékben meg van elégedve.

(h. l.)

Készül az uj községi törvény

Korosec Antun belügyminiszter átdolgoztatja a községi törvényjavaslatot

Beogradból jelentik: Az egységes községi törvény meghozatalának szükségességét hangoztatták politikai körökben, mert az ország különböző részeiben lévő községi törvények teljesen elavultak és egyáltalán nem felelnek meg a megváltozott viszonyoknak. Még *Makszimovics* Bózsa belügyminisztersége idején egy községi törvényjavaslatot dolgoztak ki, ez a javaslat azonban — mint értesülünk — sok tekintetben nem felel *Korosec* Antun belügyminiszter álláspontját. A Makszimovics belügyminisztersége alatt készült törvényjavaslat szerint a városi vezetőtisztviselői állásokat a megválasztott képviselőtestületi tagokkal töltenek be és a községekben azt sem követelnék meg, hogy a községi bíró irni, olvasni tudjon. A városokban már megkövetelik az irni, olvasni tudást, azonban a városokban sem kívánnának a polgármestertől magasabb kvalifikációt.

Korosec Antun belügyminisztert a községi igazgatásnak ez a kvalifikáció nélkül való intézése, nem elégiti ki és a községi törvényjavaslaton dolgozó bizottságot utasitotta, hogy dolgozzák át a javaslatot. A törvényjavaslatot mihelyt elkészül, azonnal be fogják terjeszteni a parlament elnökségéhez.

Junius 25-én tárgyalja a Kuria Hatvany Lajos bünügyét

A kurial tárgyaláson Varga Ferenc koronaügyész képviseli a vádat

Budapestről jelentik: Most már majdnem bizonyos, hogy a Hatvany-pört junius 25-ikén fogja a Kuria tárgyalni. Rendkivül érdekes, hogy

a magyar igazságügyi hatóságok páratlan fontosságot és jelentőséget tulajdonitanak báró Hatvany Lajos bünügyének,

amit az bizonyit, hogy — amire még sohasem volt példa — a Hatvany-pörben minden fórum előtt az illető fórumok legmagasabb faktorai itélkeznek, illetőleg képviselik a vádat.

A Kuria itélőtanácsának elnöke dr. Ráth Zsigmond lesz,

a Kuria büntetőszakosztályának elnöke, aki egyuttal a Kuria másodelnöke is és a legfelsőbb bíróság előtt

a vádat Magyarország legmagasabbrangu ügyésze, dr. Varga Ferenc koronaügyész személyesen fogja képviselni,

amire csak a legritkább esetben van példa.

Megölte öt gyermekét egy örjöngő asszony

A családirtó asszony ön gyilkos lett és halálos ágyán részletes vallomást tett borzalmas tettének okairól

Gyuláról jelentik: A rendőrség haldokolva szállitota be a gyulai kórházba *Kulcsár* Andrásné született *Csetei* Máriát, aki pénteken délelőtt valószinüleg pillanatnyi elmezavarában *beretvával elvágta öt kis gyermekének a nyakát, azután a nyakát vágta el, majd marólugot ivott. Mind az öt gyermek, akik közül a legidősebb hatéves, a legfiatalabb hat hónapos, meghalt.*

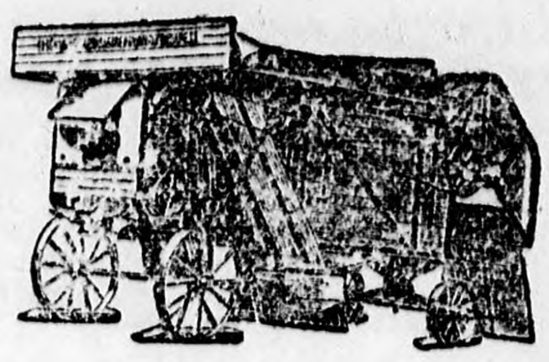
A kórházba szállitott asszony állapota reménytelen. Szombat délelőtt azonban rövid időre visszanyerte eszméletét, ugyhogy kihallgathatták. A családirtó asszony azt vallotta, hogy két évvel ezelőtt a gyulai kórház elmeosztályán ápolták, később azonban gyógyultan elbocsátották. Elmondotta, hogy férjével, akitől öt gyermek született s köztük ikrek is, rossz viszonyban élt, állandóan **civakodtak és nagy nyomorban éltek.** Az asszony most ugy érezte, hogy ujra másállapotban van és miután félt, hogy gyermekeit nem tudja eltartani, már napokkal ezelőtt elhatározta, hogy öngyilkos lesz. Péntek reggel akart végezni önmagával, de ekkor eszébe jutott, hogy magával viszi gyermekeit, mert nem lesz, aki gondoskodjék róluk. Levetkőztette a gyermekeket, mind az ötöt megfürdette, majd beretvával egymásután elvágta a nyakukat. Amikor látta, hogy mind halottak, saját nyakába vágott a beretvával, a vágás azonban nem sikerült és ezért marólugot ivott. A szerencsétlen asszony ezután elvesztette eszméletét és az orvosok valószinünek tartják, hogy néhány órán belül meg fog halni.

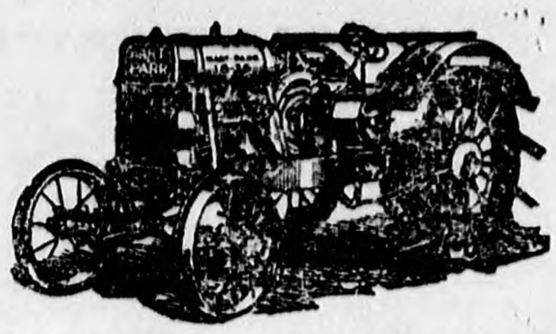
A szerencsétlen férj, aki pénteken délben, amikor a munkából hazajött, értesült családja borzalmas sorsáról, még nem volt kihallgatható, mert a borzalmas hir hallatára összeesett és elvesztette eszméletét és eddig még nem tért magához.

Raktárról szállitunk

5357

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

cséplőgépet — Hart-Parr traktort

és mindennemü gazdasági gépet

„BARZEL" d. d. géposztálya, Subotica

A délkinai hadsereg körülzárta Pekinget

Az északi csapatok kétségbeesve keresik a menekülés utját Mandzsuria felé

Londonból jelentik: A kinai események most már rohamosan torlódnak a végső kifejlődés felé. A *Daily Mail* jelentése szerint *Csangkaisek* és *Fengjusiang* tábornokok vezetése alatt

a déli nacionalista seregek gyorsitott menetelésben közelednek Peking felé és a fővárost már majdnem minden oldalról körülzárták,

Csangcsolin serege pedig az egész vonalon visszavonulóban van.

Hirek jöttek Pekingbe arról, hogy a déli csapatok Csinanfuban ujabb vérontást vittek véghez, ahol megtámadták a katonai kórházat és ott állitólag százkét embert megöltek.

A legujabb jelentések megerősitik azokat a pénteki hireket, hogy

az északi és déli hadsereg döntő ütközete már második napja tart

és péntek estig kétezer sebesültet szállitottak Pekingbe.

Az északi csapatok minden erejükkel azon vannak, hogy áttörjék a frontot és utat nyissanak csapataiknak Mandzsuria felé,

amely a menekülés egyedüli utja.

Véres olaszellenes tüntetések Dalmáciában és Szlovéniában

Ljubljanában a tüntetők elégettek egy olasz zászlót — Sibenikben beverték az olasz konzulátus ablakait

Zagrebből jelentik: A nettunoi szerződés beterjesztésének terve országszerte viharos tüntetéseket idézett elő. A tüntetők mindenfelé követelték a konvenciók levételét a napirendről és egyes helyeken a csendőrség a legnagyobb erélyel sem tudta a tüntetők rombolásait megakadályozni.

Sibenikben halálos áldozata is van az Olaszország elleni tüntetéseknek.

A nettunói konvenciók ratifikálása elleni tüntetésekről a következő jelentések érkeztek.

Split város tiltakozása

Splitben a városi képviselőtestület pénteken közgyülést tartott, amely a késő éjszakai órákig elhuzódott. A közgyülésen a nettunói konvenciók ratifikálásának kérdésével foglalkoztak és dr. *Grizogono* független demokrata képviselő sürgősségi javaslatot tett a kormány eljárásának elitélésére. Beszédében élesen kikelt a nettunoi konvenciók ellen.

Utána *Trumbics* Ante volt külügyminiszter beszélt hasonló szellemben, majd elhatározták, hogy elitélik a kormány eljárását és

követelik a nettunói konvenciók levételét a napirendről.

A közgyülés alatt az uccákon tüntetések voltak.

Ljubljanában elégették az olasz zászlót

Ljubljanában szintén nagy tüntetések voltak pénteken este és a tüntetők annyira elragadtatták magukat, hogy diplomáciai bonyodalmaktól is lehet tartani.

Az egyetem valamennyi diákszervezete az Union-szálló elé vonult, ahol tüntető gyülést tartottak. A gyülésen éles hangon tüntettek *Gavotti* ljubljanai olasz konzul és a nettunoi konvenciók ellen és határozatot hoztak, amelyben szintén követelik a konvenciók ratifikálásának levételét a parlament napirendjéről.

A tüntetők ezután a Mária-térre vonultak, ahol

egy olasz zászlót felgyujtottak.

A rendőrség, bár készenlétben volt, a zászló felgyujtását már nem tudta megakadályozni. A rendőrség többeket letartóztatott.

A tüntető menet a Mária-térről az olasz konzulátus felé vette utját, de itt erős rendőrkordonnal találta magát szemben. A tüntetőket csak a késő éjjeli órákban sikerült szétoszlatni.

A tüntetések halálos áldozata

Az olasz ellenes tüntetések Sibenikben jártak a legsulyosabb következményekkel, amennyiben itt *halálos áldozata is van a tüntetéseknek.*

A tüntetők a molón gyülekeztek, majd *Lauzetti* olasz konzul villája elé vonultak. A villába nem tudtak behatolni, mire

kövekkel beverték az épület valamennyi ablakát és agyonlőtték a konzul kutyáját.

A csendőrség valóságos harcot folytatott a tüntetőkkel és a harc során *három tüntető, valamint egy csendőr megsebesültek.*

A tüntetők egy része a *Dalmatika* olasz bank sibeniki fiókjába nyomultak be, *a bank berendezését szétrombolták.* Innen az olasz iskola elé vonultak, majd *behatoltak a Buglia olasz hajózási társaság irodájába, amelynek berendezését szintén teljesen szétrombolták.* A hivatalban találtak egy olasz és egy jugoszláv zászlót, mindkettőt magukhoz vették és az uccán az olasz lobogót szétszaggatták.

A csendőrség meg akarta akadályozni a zászló megsemmisitését és a tumultusban

az egyik rendőr puskatussal véletlenül ugy fejbeütött egy a tüntetők közé került gyermeket, hogy annak kettérepedt a feje és nyomban meghalt.

A tüntetők még két izben kisérelték meg az olasz konzulátus megközelitését, majd minthogy ez nem sikerült, szétoszlottak.

A palicsi erdőben főbelőtte magát egy szuboticai kocsmáros

Az öngyilkosság okát még nem állapitották meg

Szombaton délután megrendítő öngyilkosság történt Palicson. A fenyveserdőben *főbelőtte magát és meghalt Ivics Andrija fiatal szuboticai kocsmáros.* Ivics öngyilkosságának okát ezideig nem sikerült megállapitani és következtetni sem lehet, hogy mi késztette a jómódu és ismert kocsmárost végzetes tettének elkövetésére.

Ivics szombaton délelőtt ment ki Palicsra, ahol felkereste *Belyák* Gyula vendéglőst, aki neki rokona. Ivics Andrijának Szuboticán az ócskapiacon lévő téren van kocsmája. A délelőtt folyamán Ivics elbeszélgetett Belyákkal, délben jókedvüen megebédelt. Öt óra tájban *Ivics magához vette vadászfegyverét és anélkül, hogy szólt volna valakinek eltávozott.* Fél órával később hatalmas dörrenés hallatszott az erdőből. A népes tenniszpályáról és a parkból sokan rohantak az erdő felé és csakhamar rábukkantak Ivicsre, aki *szétlocsesant agyvelővel, hatalmas vértócsában hevert a földön.* Értesitették a palicsi rendőrkirendeltséget, mely lefolytatta a helyszini vizsgálatot.

Megállapitották, hogy Ivics a vadászfegyverből egyszerre két sörétpatront röpitett agyába. A patronok felismerhetetlenségig szétroncsolták a szerencsétlen ember fejét, aki *nyomban meghalt.* Az öngyilkos ruháinak zsebeiben nem találtak levelet, a kihallgatásokból, melyeket a rendőrség foganatositott, következtetni sem lehet az öngyilkosság okára.

A mentők Ivics hulláját Szuboticára hozták és mivel kétségtelen, hogy öngyilkosság történt, a hatóság megadta az engedélyt a temetésre.

Rajics Szvetiszláv főispánt fölmentették a rágalmazás vádja alól

A beogradi elsőfoku bíróság szerint Koszics Szlavko a háboru alatt katonaszökevény volt és hazafiatlan magatartást tanusitott

Beogradból jelentik: A beogradi elsőfoku bíróság szombaton folytatta annak a sajtópörnek a tárgyalását, amelyet *Koszics* Szlávkó volt módosi jegyző inditott *Rajics* Szvetiszláv beogradi főispán a BBB. ügyosztály főnöke ellen.

Koszics egy helyreigazitásban, amelyet Rajics Szvetiszláv főispán a *Vreme*-ben tett közzé válaszkép Koszics egy támadó cikkére, négy rendbeli becsületsértést, illetve rágalmazást látott és emiatt Rajics Szvetiszláv megbüntetését és ötszázezer dinár erkölcsi kártérités megitélését kérte.

A vádirat első pontja szerint Rajics azt irta, hogy ő bocsátotta el állásából Koszics Szlávkót. A második pont szerint Rajics azt állitotta, hogy Koszics elszökött a szerb hadseregből és bár behivót kapott Albániába, nem tért vissza Svájcból. A harmadik pont szerint Rajics azt irta, hogy Koszics Szlávkó Svájcban szerb ellenes tevékenységet fejtett ki és pamflettet irt Szerbia ellen, végül a vádirat negyedik pontja szerint Rajics azt állitotta, hogy Koszics kifosztotta a zsombolyai kórházat.

Ebben az ügyben az első tárgyalást május tizennyolcadikán tartották meg. A tárgyaláson *Ruzsics* beogradi ügyvéd a magánvád képviselője Rajics Szvetiszláv főispán nagy beszédben ismertette Koszics szerepét, aki hajszát inditott ellene és elmondotta, hogy a belügyminiszter vizsgálatot inditott ellene és egy inspektor három hétig nyomozott, de nem találtak semmi terhelő adatot és a vizsgálat fényesen igazolta őt.

A bíróság akkor a tárgyalást elhalasztotta és folytatását május huszonhatodikára tüzte ki. A szombati tárgyalást tiz órakor nyitotta meg *Milutinovics* Szreta elnök. A tárgyaláson megjelent a magánvádló Koszics Szlávkó is. A közönség soraiban főleg azok a jegyzők foglaltak helyet, akiket Rajics főispán állásukból elbocsájtott, de sokan voltak jelen Rajics barátai és ismerősei közül is.

Grba Braniszláv vallomása

Az elnök elsőnek *Grba* Braniszláv becskereki árvaszéki elnököt, mint tanut hallgatta ki. Grba mindjárt az elején bejelentette, hogy Kosziccsal nincs beszélő viszonyban, mert ő annak idején, mint főszolgabiró Koszicsot jegyzői állásából felfüggesztette. Az elnök kérdésére, hogy mit tud Koszics háboru alatti viselkedéséről, Grba emondotta, hogy a nemrég elhunyt Popovics Sztoján ezredestől, aki Koszicsnak parancsnoka volt, hallotta, hogy *Koszics elhagyta a frontot* és ha a háboru alatt a szerb hatóságok kezeibe kerül, kivégezték volna. *Setyerov* Szlávkó képviselő azt mondta neki Koszicsról, hogy a háboru alatt Koszics az ő nevére kiállitott utlevéllel ment ki Svájcba, amihez nem volt joga.

— Koszics különben — folytatta vallomását Grba Braniszláv — a napokban levelet irt Jakovljevics szuboticai tanárnak, aki könyvet irt a szerb emigrációról, hogy cáfolja meg a bíróság előtt azt, amit róla irt. Azt is tudom, hogy Koszics »A jugoszláv demokrácia« cimen könyvet irt, amelyben támadta a dinasztiát és egy helyütt azt állitja, hogy Szerbiában nincs olyan bíróság, amelyet ötezer dinárral meg ne lehetne vásárolni. Emlékszem arra, hogy a háboru után Koszics velem együtt tagja volt a noviszadi *Jedinsztvo* szerkesztőségének. Már akkor több izben felvetették azt a kérdést, hogy *ilyen emigrációs viselkedés után lehet-e Koszics a lap munkatársa* Akkoriban azt mondották, hogy Koszics csak helyi riportokat ir a lapba és politikával nem foglalkozik.

Miért inditottak fegyelmit Koszics ellen?

Grba a továbbiakban elmondotta, hogy ő mint főszolgabiró azért inditott vizsgálatot Koszics ellen, mert *az utlevelekért többet szedett, mint amennyi meg volt engedve.* Bemutatottt egy okmányt, amely azt bizonyitja, hogy Koszics az ellene eljáró tisztviselőnek utasitásokat akart adni saját fegyelmi ügyében. Ezért és egyébb üzelmek miatt a vármegyei főügyész javaslatára eljárás is indult ellene és az alispán Koszicsot feddésben részesitette.

Trifunovics dr Rajics főispán védője kérte a bíróságot, hogy tekintettel arra, hogy a tanunak bejelentett Popovics Sztojan ezredes nemrégiben meghalt, *a bíróság hallgasson ki más tanukat, akiket Rajics főispán bejelent.* Rajics Szvetiszláv főispán Csobanics Vitomir, Jankovics Milorád közoktatásügyi inspektor és Sijacski Dusán hirlapiró kihallgatását kérte, akik bizonyitani tudják, hogy Koszics megszökött a frontról.

»Nem voltam dezertőr«

A bíróság tanácskozásra vonult vissza és egy óra mulva kihirdette döntését, amely szerint nem *ad helyt ujabb tanuk kihallgatásának. Ezután a bíróság Grba Braniszlávot megeskette vallomására,* majd az elnök megkérdezte Koszicsot, hogy fenntartja-e továbbra is a vádat Rajics Szvetiszláv ellen. Koszics kijelentette, hogy a vádat fenntartja.

— Hat és fél évig voltam jegyző — mondotta Koszics — és Rajics Szvetiszláv főispán minden ok nélkül bocsájtott el. Semmiféle fegyelmi eljárást nem folytattak ellenem és nem fegyelmi miatt függesztettek fel állásomból. Rajics főispán a becsületében támadta meg.

Koszics ezután elmondotta, hogy tizenöt éves kora óta szerepel a nyilvánosság előtt. Különböző szerb hazafias egyesületekben müködött és most is elnöke a bánáti jegyzőegyesületnek. 1910-ben jött át Szerbiába, résztvett a Balkán-háboruban és munkatársa volt *Jovanovics* Ljuba szerkesztésében megjelenő *Piemont* cimü lapnak. Mikor kitört a háboru, bár nem volt szerb állampolgár, azonnal a harctérre ment. A háboru alatt feleségét is elveszitette, aki tifuszos katonákat ápolva maga is áldozatául esett a kórnak. Apja és három testvére szintén résztvettek a háboruban. *1914-ben a temesvári katonai törvényszék in contumaciam halálra itélte. A szerb hadseregből nem menekült el,* hanem maguk a szerb hatóságok tanácsolták neki, hogy ne vegyen részt a további harcokban, mert ha elfogják, kivégzik. A szerb hatóságok adtak neki engedélyt arra hogy Svájcba menjen. Szkutariban Lazarevics Vászától kapott utlevelet saját nevére iratta és azzal ment Rómába és onnan Zürichbe, ahol tanulmányait akarta folytatni. Mindig jó szerb volt és csak az ellenségei mondhatják róla, hogy hazaáruló. A szerb emigrációban is voltak veszekedések és könyvében, amelyről Grba emlitést tett, ő nem a dinasztiát támadta, hanem a kamarillát, amely szerinte ártalmas volt a népre. Az emigráció alatt tagja volt a *Neue Züricher Zeitung* szerkesztőségének és a lap hasábjain Szerbia igaza mellett szállt sikra. Ő alakitotta meg a Jugoszlávia és Svájc együttmüködését szolgáló egyesületet. Sajnálja, hogy közte és Rajics között párhuzamot vontak, mert mialatt ő a szerbek felszabadításáért harcolt, Rajics abban a honvédelmi minisztériumban ült, ahonnan magyar huszárokat küldtek a szerbek ellen.

Miért nem kapott Koszics szerb állampolgárságot?

Az elnök megkérdezte Koszicsot, hogy a háboru alatt milyen állampolgár volt.

— Osztrák-magyar, mert nem tudtam elbocsátást felmutatni és ezért Protics Sztoján nem adta meg az állampolgárságot.

Ruzics, Koszics jogi képviselője szólalt fel ezután, aki azt hangsulyozta, hogy Koszics nem volt dezertőr és Rajics főispán ezt nem tudta semmivel sem bizonyitani. Erre nézve felolvasta *Markovics* Nikola volt városi tanácsnok nyilatkozatát, amely szerint Koszics és Popovics ezredes igen jó viszonyban voltak és ezért nem hihető el, hogy Popovics olyan kijelentést tett, mint amilyet a vádlott és tanui adtak Popovics szájába. Bemutatta *Lazarevics* Vászának, az államvédelmi osztály volt főnökének egyik nyilatkozatát, amelyben Lazarevics Vásza kijelenti, hogy utlevél nélkül a háboru alatt senki sem tudott a szerb vonalakon külföldre jutni. Bemutatta *Miatovics* Jovánnak, Koszics volt parancsnokának levelét is, amely szerint Koszics a háboruban mindvégig bátor tisztnek mutatkozott. 1919-ből származó svájci lapokat olvasott föl, amelyekbe Koszics cikkeket ir Jugoszlávia mellett és a magyar agitáció ellen. Rajics Szvetiszláv főispán szigoru megbüntetését kérte.

Az elnök ezután a tárgyalást berekesztette és folytatását délután fél négyre tüzte ki.

A délutáni ülésen először *Trifunovics* dr. *Rajics* főispán védője mondotta el védőbeszédét, amelyben rámutatott arra, hogy Koszics a *Vreme*-ben kampányt inditott a főispán ellen. A védő bemutatta a beogradi tartomány összes pártvezérei által aláirt nyilatkozatot, amely szerint *Rajics Szvetiszláv főispán mindig hazafias müködést fejtett ki.* Ismertette Koszics háboru alatti szereplését és bizonyitotta, hogy Koszics engedély nélkül elhagyta csapattestét, ahova a hadügyminisztérium felhivására sem tért vissza. Felolvasott Koszics Genfben megjelenő brosurájából néhány részletet, amelyben ugy a hadsereget, mint a bíróságot válogatott sértésekkel illette, majd bemutatta a 18-ik gyalogezred igazolását, amely szerint Koszics 1915 december 10-én ok nélkül elhagyta ezredét.

Rajics Szvetiszláv főispán szólalt fel ezután. Rámutatott arra, hogy amikor átvette a bánáti közigazgatás vezetését, *sok olyan tisztviselőt talált, akik nem voltak méltók állásaikra.* Nem akart senkinek sem ártani, de kénytelen volt Koszicsot elbocsájtani, mert *Popovics* Sztoján volt ezredes, Koszics volt parancsnoka ezt követelte tőle. Koszics könyvéből részleteket olvasott fel, amelyekben Koszics durva hangon támadja a dinasztiát. Felolvasta az államvédelmi osztály háboru alatti irattárának egy okmányát, amelyet Korosec belügyminiszter igazolással adott ki, amely szerint *Koszics Szlávkó a háboru alatt Zürichben mint dezertőr szerepelt és Szerbia ellen dolgozott.*

A bíróság fél hatkor tanácskozásra vonult vissza és nyolc órakor kihirdette az itéletet, amely szerint *Rajics Szvetiszláv főispánt a rágalmazás vádja alól felmenti* azzal az indokolással, hogy *sikerült bebizonyitania, hogy Koszics engedély nélkül elhagyta ezredét és Svájcban Szerbia ellen dolgozott.*

Megjelent Szuboticán az üzletek záróráját és a munkaidőt szabályozó főispáni rendelet

A rendelet junius elsején lép életbe

A nemrég megjelent kormányrendelet alapján, amely az üzletek nyitásáról és zárásáról és a munkaidőről szól, a szuboticai hatóságok elkészitették azt a rendeletet, amely kizárólag Szuboticán lesz érvényes. A szabályrendeletet *Momirovics* Veljkó dr., Szubotica város főkapitánya dolgozta ki és azt szombaton délelőtt tiz órakor adta ki *Manojlovics* Dusán, Szubotica város főispánja. A rendelet, amely *junius elsején lép életbe*, ötven szakaszból áll, a következőket tartalmazza:

A Szubotica város területén levő összes kereskedelmi és ipari üzemek, tekintet nélkül arra, hogy magánszemélyek, vagy társaságok birtokában vannak-e, továbbá, hogy alkalmazottakkal dolgoznak-e, vagy sem, április elsejétől szeptember 30-ikáig reggel fél hét órától este fél nyolc óráig, október elsejétől március 31-ikéig pedig reggel hét órától este hét óráig tarthatók nyitva, amennyiben egyes üzemekre nézve különleges rendelkezések nem lennének érvényben. Délben tizenkét órától három óráig az üzletek legkevesebb két órai időtartamra zárva tartandók; kivételt képeznek azok az ipari üzemek, amelyekben a munkások felváltva dolgoznak.

A rendelkezés szerint kereskedelmi üzemeknek tekintendők az összes ipari vállalatok irodái, eladási telepei, áruházai. A *déli munkaszünet* tartama alatt a következő üzemek tarthatók nyitva: kávéházak, vendéglők, korcsmák, szállodák, nyilvános konyhák, hideg ételek és italok kiszolgálásával foglalkozó üzletek, továbbá azok az üzletek, amelyek tej, tejtermék, sütemény és friss gyümölcs árusitásával foglalkoznak. Mindezek az üzemek a gyümölcsárusitókon kivül az üzletből a déli munkaszünet alatt semmiféle árut az uccára nem árusithatnak.

A többi üzem és vállalat a déli órák alatt csak a következő kivételes esetekben tartható nyitva:

Országos vásár alkalmával az esetben, ha az áru gyors romlásnak van kitéve és végül költözködés alkalmával. Az erre szóló engedélyeket a helyi rendőrhatóságok esetről-esetre adják meg. Péküzletek, hentes és mészáros üzletek április elsejétől szeptember 30-ig este fél kilenc óráig és október elsejétől március 31-ig este nyolc óráig tarthatók nyitva. A Palics-fürdő területén levő kereskedelmi és ipari üzemek május elsejétől szeptember 30-ig este kilenc órakor kötelesek zárni.

Az üzletek nyitását és zárását szabályozó rendelet kávéházakra, éttermekre, vendéglőkre, valamint olyan üzletekre, amelyek alkoholmentes italok árusitásával foglalkoznak, nem vonatkozik, miután ezekről külön szabályrendelet intézkedik.

A dohánykistőzsdék és a szállitási vállalatok este kilenc óráig tarthatók nyitva. Az üzletek zárórája után *az uccákon este tiz óráig árusithatók ujságok, folyóiratok, továbbá a gesztenyepárusok, alkoholmentes italokat árusitók, fagylaltosok és gyümölcsárusok üzhetik foglalkozásukat.* Este hét óra után az uccákon és a házakban szigoruan tilos minden ipari munka üzése, mindennemü uccai árusitás és a koldulás. Borbélyok, fodrászok, kozmetikai és virágüzletek minden vasárnap előtti napon és állami és vallási ünnepeket megelőző napokon egy órával tovább tarthatnak nyitva. Az ipari és kereskedelmi üzemek a szabályrendeletben előirt időn tul csak karácsony, husvét és pünkösd előtti napon, továbbá vásárok alkalmával és ünnepélyek idején tarthatnak egy órával tovább nyitva, ha ez különösen szükségesnek mutatkozik. A vonatkozó engedélyeket a rendőrhatóság adja ki. A szabályrendelet nem vonatkozik az ügyeletes gyógyszertárakra, az ujságárusitókra, vasutállomáson müködő borbélyüzletekre, cukorkaüzletekre és cukrászdákra. Nem vonatkozik továbbá azokra az árusitókra, akik mozikban, szinházakban és egyéb nyilvános helyiségekben cukorka és sütemény árusitásával foglalkoznak. Nem vonatkozik végül a rendelet az autójavitó mühelyekre sem.

Vasár- és ünnepnapi rendelkezések

Az üzletek vasárnap egész nap zárva tartandók, kivéve a kávéházakat, éttermeket, vendéglőket, szállodákat, tejcsarnokokat, cukrászdákat, fényképészeti mütermeket és temetkezési vállalatokat. Vasárnap délig nyitva tarthatók: a szállitási üzemek, péküzletek, mészárszékek, borbélyok, kozmetikai és virágüzletek, élelmiszer üzletek, dohánytőzsdék és azok az üzletek, amelyek kizárólag ujságok árusitásával foglalkoznak. Vasárnap egész nap zárva kell tartani azokat az üzleteket, amelyek uiságon vagy alkoholos italokon kivül mást is árusitanak. Az élelmiszer üzletek kategóriájába tartoznak mindazok az üzemek, amelyek gyümölcs, zöldségfélék, tojás, hus,

hal és leölt állatok, valamint liszt, zsir és szárazhus árusitásával foglalkoznak.

A félnapi vasárnapi munkaszünetre kötelezett üzletek vasárnap egész nap csak vásár alkalmával, római katolikus és görög-keleti karácsonyt megelőző vasárnapokon és az esetben tarthatók nyitva, ha az üzlettulajdonos költözködik. Az üzletek és ipari üzemek Őfelsége a király születésnapján, a szerbek, horvátok és szlovének egyesülésének évfordulóján egész nap, Vidovdánkor és Ciril és Metod napján félnapra zárva tartandók.

Az egyházi ünnepek közül a kivételes rendelkezések alá nem eső üzleteknél a következőkön van egész napi munkaszünet: római katolikus és görög-keleti karácsony első napján, ujév napján, Három királyok ünnepén, római katolikus Urnapján és Mindszentekkor. Félnapi munkaszünet van Szent Száva napján, Szpaszovdankor, római katolikus és pravoszláv karácsony, valamint husvét másnapján. A virágüzletek a nagyobb ünnepek, valamint Mindszent napját megelőző vasárnap és Mindszent napján egész nap nyitva tarthatók. Mészárosoknak vasárnap és a felsorolt ünnepnapokon a munkaszünet ideje alatt nem szabad állatokat vágni.

Az alkalmazottak munkaideje

1. Hétköznapokon:

Az alkalmazottak munkaideje üzletekben és ipari üzemekben maximálisan napi kilenc, illetőleg heti ötvennégy órát tehet ki. Azokra az üzemekre, ahol magánmegegyezés folytán ezeknél rövidebb munkaidő van érvényben, ez a rendelkezés nem vonatkozik. A pénzintézetek, biztositó társaságok és hasonló jellegü vállalatok tisztviselőinek, szállitási vállalatok, grafikai alkalmazottak, kémiai intézetek, mosodák, órások, ékszerészek, kovácsok, lakatosok, kazánkészitők, puskamüvesek, mérlegkészitők, kőfaragók, üvegesek, pékek, pincérek, elektrotechnikusok, kefekötők napi munkaideje nem tehet ki többet nyolc óránál.

Az élelmiszerüzletek, füszerkereskedések, dohánytőzsdék és virágkereskedések alkalmazottainak munkaideje napi tiz, illetőleg heti hatvan óra. Az előirás szerinti munkaidőt egy vagy legfeljebb két órával csak az esetben lehet meghosszabbitani, ha az a munkásvédelmi törvénybe nem ütközik. A tulórákat a munkaadó a rendes fizetésnél ötvenszázalékkal magasabban köteles dijazni. Akkordmunkásoknál a heti fizetés negyvennyolcad, illetőleg ötvennegyed része fizetendő ki tulóradij gyanánt. A munkaadók alkalmazottaiknak engedélyezhetik az ugynevezett »week end«-et (szombat délutáni munkaszünet) és ez esetben joguk van a munkaidőt a hét többi napján megfelelően meghosszabbitatni.

Az alkalmazottaknak minden nyolc órai munka után egy órai, ha pedig a munkás szabad ég alatt, napsütésben dolgozik, két órai pihenő jár.

Tizenhat évnél fiatalabb gyermekeket nyolc óránál tovább semmiesetre sem szabad foglalkoztatni.

Vasárnap teljes munkaszünet van. Ünnepnapokon legalább 36 órai, az esetben pedig, ha két ünnep következik egymás után, akkor legalább 60 órai pihenő jár. A pékmühelyekben vasárnap egész nap szünetel a munka és sem kiflit, sem kenyeret nem szabad sütni. A pékmühelyekben legkésőbb szombaton délután négy órakor abba kell hagyni a munkát. Ez a munkaszünet hétfő reggel 4 óráig tart. Kivételt képeznek a szanatóriumokban és kórházakban lévő péküzemek, ha kizárólag a kórház részére dolgoznak.

A vasárnapi munkát csak azokban az üzemekben engedélyezik, amelyekben technikai okoknál fogva egész napon keresztül folyik a munka. Hogy melyek ezek az üzemek, azt a szociálpolitikai miniszter fogja megjelölni.

Kivételes esetekben megengedtetik, hogy a munkaadó az alkalmazottakat vasárnap is foglalkoztassa, ha erre halaszthatatlan szükség van, például, ha leltárkészitésről vagy olyan dolgokról van szó, amiket nem lehet munkanapkor elintézni és az üzlet érdekében vagy közérdekből erre szükség mutatkozik. Ilyen esetekben a munkaadó köteles a munkásnak legalább minden harmadik vasárnapját biztositani, hogy azon nem fog dolgozni, vagy annyi nap szabadságot adni neki, ahány vasárnapot dolgozott.

Tizennyolc éven aluli munkaerőket vasárnap egyáltalán nem lehet foglalkoztatni, csak abban az esetben, ha ezek segédek.

Az éjszakai munka

Az üzletekben és ipari üzemekben nők éjnek idején csak ugy lehetnek foglalkoztatva, ha segédi minőségben vannak alkalmazva és szigoruan tiltva van éjnek idején tizennyolc éven aluli alkalmazottakat foglalkoztatni. Kivételt képeznek az olyan esetek, amikor nagy veszély fenyeget és okvetlenül szükséges, hogy őket is éjnek idején foglalkoztassák.

Munkaidő az épitőiparban

Az épitőmunkánál foglalkoztatott alkalmazottak munkaidejét ugy kell számitani, hogy az három hónapos periódusokban nem tehet ki többet összesen 624 óránál azzal hogy naponta legfeljebb 10 órán át lehet őket foglalkoztatni. Kivételes esetekben az Inspekcia Rada engedélyt adhat a tulórára.

A soffőrök, a bérkocsisok, a hordárok, az ucca tisztitók nem tartoznak a szabályrendelet alá. A piaci elárusitókra vonatkozólag az illetékes helyi hatóság fog utasitást kidolgozni.

Általános rendelkezések

A munkaszünet ideje alatt az üzlethelyiségek összes ajtajai zárva tartandók. Azok a munkások, vagy alkalmazottak, akik szaktanfolyamot vagy más kurzust végeznek abból a célból, hogy foglalkozásukban magukat tökéletesitsék, még megfelelő tulóradij ellenében sem kötelezhetők tulórázásra abban az időben, amikor ezek a tanfolyamok működnek.

Bérkocsisok, autótaxik, hordárok, cipőtisztitók nem tartoznak e rendelkezés alá.

Büntető rendelkezések

A rendelet ellen vétőket ötven dinártól háromezer dinárig terjedő pénzbüntetéssel sujtják. A rendőrhatóságok itélete ellen tizenöt napon belül lehet felebbezni a főispánhoz. A fenti összes rendeletek 1928. év junius elsején lépnek életbe és ezzel az összes eddig kiadott rendelkezések érvényüket vesztik.

Nyoma veszett Nobile tábornok léghajójának

Az Itália még nem érkezett vissza Kingsbay-be és péntek reggel óta nem jött fedélzetéről szikratávirat — Az északsarki léghajónak csak péntek estig lehetett elegendő a benzinkészlete

Milánóból jelentik: Egész Olaszországban rémhirek terjedtek el és nagy az aggodalom Nobile tábornok északsarki expedíciójának sorsa miatt, mert

péntek reggel tiz óra huszonhét perc óta egyáltalán nincs hir az Itáliáról, amely Kingsbay-be nem érkezett vissza.

noha ennek az utolsó szikratáviratnak feladásakor a léghajó már csak kétszáz kilométer távolságban volt Kingsbaytől.

A *Citta de Milanon* maradt expedíciós tagok

attól tartanak, hogy Nobile tábornok az orkán miatt valahol kénytelen volt leszállani a jégtengeren.

Az olasz királyi földrajzi intézet szakértői és olasz aviatikai körök attól tartanak, hogy a léghajót északkeleti irányban terelte el az orkán és ebben az esetben komoly veszedelmet jelent az, hogy csak hét tonna benzin van az Itálián, ami összesen 80 órás repülésre elegendő, már pedig ebből 54 óra eltelt, tehát

legfeljebb péntek estig repülhetett a léghajó, mert ekkorra el kellett fogynia a benzinkészletnek.

Igaz ugyan, hogy az Itália a motor működése nélkül is képes magát fenntartani a levegőben és

lehetséges, hogy Nobile tábornok esetleg a széllel vitette magát és igyekezett olyan területre eljutni, ahol alkalmas helyet találhatott a leszállásra.

A léghajó fedélzetén Nobile tábornokon kivül még három hajóstiszt, egy mérnök, Troiani tanár, Malgren norvég meteorológus és kilenc főnyi legénység, illetve kisérő személyzet van, Nobile tábornokkal együtt tehát összesen 16-an.

Az expedíciónak a Citta di Milanon maradt tagjaitól az a hir érkezett, hogy

aggódnak ugyan, de nem tartják elveszettnek Nobile tábornokot,

mert a legrosszabb esetben a Spitzbergákon, Kingsbaytől északkeletre, esetleg Északszibériában kényszerült leszállani, azt azonban nem értik, hogy miért nem működik az Itália rádiókészüléke.

Kingsbayból szombatra virradó éjjel két órakor rádiótáviratban azt jelentették az olasz királyi földrajzi intézetnek, hogy addig nem jött hir a léghajóról Kingsbaybe, az orkán pedig növekszik, a szélirány nyugat-északnyugati és

a Citta di Milano lázas sietséggel készül utrakelni, hogy segitséget vigyen az Itállának.

Nem valószinü azonban, hogy a Citta di Milano segitséget nyujthasson, mert a jégtorlaszok miatt, amelyek a Spitzbergáktól északra szilárdan állnak, a hajó aligha fog előre jutni.

HIREK

VÁROSI SZINHÁZ. Hétfő, május 28-ikán este: *Laž (Hazugság)*, komédia három felvonásban. Irta: Viničenko. Délután három órakor ifjusági előadás: *Revizor.*

Kedden, május 29-ikén este: *Dover—Calais*, vigjáték három felvonásban. Irta: Berotl Gyula. Délután gyermekelőadás: *Mesejáték.* (A noviszadi—oszijeki Nemzeti Szinház vendégjátéka.)

Vasárnap, junius 3-ikán a Városi Szinház hangversenytermében *Hauser Endre* hangversenye.

*

— **Mária királyné Apatin környékén tölti el a pünkösdi ünnepeket.** Apatinból jelentik: Őfelsége Mária királyné, aki — mint ismeretes — a béllei állami uradalom vadászkastélyában van megszállva, környezetének tanácsára elhatározta, hogy a pünkösdi ünnepeket Apatin környékén fogja eltölteni. A felséges vendég fogadtatására Apatinban nagy előkészületeket tettek.

— **Bodrero beograsi olasz követet visszahivják.** Beogradból jelentik: Bodrero olasz követet kormánya visszahivja. Utódja nevét egyelőre titokban tartják, bár az olasz kormány már megkérte a jugoszláv kormánytól az agréemen-t az uj olasz követ kinevezéséhez.

— **Az olasz kormány visszahivta a filmcenzurázó olasz konzult.** Zagrebből jelentik: Az olasz kormány szombaton táviratilag Rómába rendelte Cartagnetti spliti olasz konzult, akinek a napokban nagy botránya pattant ki Splitben, mert filmeket akart cenzurálni és emiatt a lapok éles támadást intéztek ellene. Az olasz kormány távirati visszahivását véglegesnek tekintik Zagrebban és remélik, hogy a konzul nem fog többé visszatérni Splitbe. A spliti olasz konzulátust ideiglenesen Lamcetta helyettes konzul vezeti.

— **Lloyd George leánya képviselőjelölt.** Londonból jelentik: Lloyd George leányát, Megant, a szabadelvü párt Anglesey-ben 325 szóval 245 ellen a kerület képviselőjelöltjévé szemelte ki és **a két férfi ellenjelöltre mindössze** tizennégy szavazat esett.

— **Vészi József ünneplése.** Budapestről jelentik: Kettős jubileumot ünnepel pünkösdkor a magyar ujságirótársadalom. Most van a Pester Lloyd fennállásának hetvenötéves jubileuma, amelybe összeesik Vészi Józsefnek, a lap főszerkesztőjének ötvenéves ujságirói jubileuma is. A Pester Lloyd-társulat szombaton diszközgyülésen ünnepelte Vészi Józsefet és a lap hetvenötéves fennállását. Pünkösd hétfőjén pedig a magyar sajtóképviseletek az Otthonban tartandó rendkivüli közgyülésen méltatják Vészi József érdemeit majd a közgyülés után a Margit-szigeten lakoma lesz. A jubileumi ünnepséggel kapcsolatban a magyar hivatalos lap szombati száma kormányzói kéziratot közöl, amellyel Vészi Józsefet élethossziglan a felsőház tagjává nevezi ki.

— **Eljegyzés.** *Fischer* Inci (Noviszad) és *Szőke* Károly (Brod a. d/Save) jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **A noviszadi tenniszverseny.** Noviszadról jelentik: A noviszadi tenniszversenyre 51 nevezés érkezett. A versenyt szombaton megkezdték. Az eredmények a következők: Férfi-páros: Csernojaro, Uzelac (Noviszad) — örgróf Pallavicini (Futak), dr. Mamuzsics (Odzsaci) 6:0, 6:3, vegyes páros: Schréger Lili, Balázs (Szubotica) — Schönberger Nusi (Noviszad) Schostek (Beograd) 6:1, 7:5, férfi vegyes: Seleketinszki (Beograd) — dr. Ertl (Odzsaci) 6:1, 6:1, Balázs—dr. Mamuzsics (Odzsaci) 6:2, 6:1, Flamann (Odzsaci) — Pannovics (Becskerek) 6:0, 6:0, Uzelac (Noviszad) — Mali (Beograd) 6:1, 6:2.

— **Elütötte a teherautó.** Noviszadról jelentik: Szombaton délelőtt egy katonai teherautó a városháza előtt elütötte Zlokolica János kereskedősegédet. Az áldozat a karján és fején szenvedett könnyebb sérüléseket.

— **A kormány a szerbiai parasztgyülések ellen.** Beogradból jelentik: A Pravda értesülései szerint azok a pártonkivüli parasztgyülések, amelyek az utóbbi időben Szerbiában sorra követik egymást, arra inditotta a kormányt, hogy megvizsgálja a mozgalom jellegét. A kormány arra az álláspontra helyezkedett, hogy ezek a gyülések, amelyeket a parasztság az uzsoraadósságokra való hivatkozással rendez, bolsevik jellegüek és a kormány ehhez képest fog eljárni a gyülések rendezőivel.

— **Junius 6-ikán lesz a városok szövetségének közgyülése Zagrebban.** Zagrebből jelentik: A jugoszláv városok szövetsége junius 6-ikán tarja Zagrebben rendes évi közgyülését Heinzl Vjekoszláv zagrebi polgármester elnöklete alatt. A közgyülésen megállapitják a szövetség székhelyét és uj tisztikart választanak. A szövetség állást fog foglalni a közgyülésen a városokról és községekről szóló törvényjavaslattal szemben.

A nagymosás ráncfelensége nélkül —

Az Ön fehérneműje sokkal nagyobb kiméletet igényel, mint nagyanyáink egyszerü, de erős vászonfehérneműje. A régi mosási eljárás darabos szappannal és maró pótlékokkal ma már nem megfelelő. A drága fehérneműt ma nagyon kell kiméln.

Nem kell minden darabot nagy fáradsággal beszappanozni, hanem a fehérneműt a kész Rinso szappanoldatba tesszük, amely a szennyet feloldja. Másnap reggel a szenny könnyüszerrel kimosható.

Csak azokat a helyeket, amelyek különösen piszkosak, mint a gallér, kézelő, stb. kell kissé dörzsölni, a legtanácsosabban fris, száraz Rinsóval.

A Rinso mindenéjfelett kiválóan alkalmas a fehérnemü kifőzésére.

Rinso

a Lux-gyárak készitménye

— A tiltott műtét áldozata. Noviszadról jelentik: **Buljkesz községben szombaton reggel vérmérgezésben meghalt Mayer Mária falubeli asszony. Dr. Ubrics Iván palánkai községi orvos, aki a holttestet megvizsgálta, megállapította, hogy a halált okozó vérmérgezés tiltott műtétből eredt. A noviszadi ügyészség elrendelte a hulla felboncolását.**

Dr. Wohl József specialista szülész és nőorvos lakását áthelyezte Kralja Alekszandra ul. 9., Halbrohr-házba. Szülőnőket elfogad teljes ellátásra.

— Holttest a vizeshordóban. Noviszadról jelentik: Bukin községben szombatra virradó éjjel Jegl Mihály jómódu falubeli gazda feleségét, Magdalénát holtan találták meg az udvaron levő nagy vizeshordóban. A csendőrség erélyes nyomozást inditott annak megállapitására, hogy baleset vagy öngyilkosság történt-e. Azt sem tartják kizártnak, hogy a szerencsétlen asszony bűntény áldozata lett.

Igmándi
TERMÉSZETES KESERŰVIZ
gyomor- és bélitisztitó hatása páratlan!
Ne tévessze össze más keserűvizzel.
Mindenütt kapható.
Vezérképviselet és raktár:
CSELIKOVICS TESTVÉREKNÉL, NOVISAD

— A szuboticai Vöröskereszt-nap rendezői. A szuboticai Vöröskereszt-nap előkészületeiről szóló tudósitásunkból kimaradt, hogy a sorsolás intézésére a felsoroltakon kivül Ognyanov Pera iskolaigazgatót, a borsátor vezetői közé pedig Ognyanov Peránét is beválasztották, amit ezennel pótlólag regisztrálunk.

— Táncestély Palicson. Vasárnap este lesz az első táncestély és tánctombola Palicson. Vasárnap és hétfőn délután katonazene a parkban.

— A szrbobráni női párt gyülése. Szrbobránból jelentik: A szrbobráni nők politikai pártja vasárnap délután nagyszabásu gyülést tart, amelyen a beogradi központ kiküldöttjei is résztvesznek.

Mielőtt sirkövet vesz, érdeklődjön Weignernél, Sztaribecsej. Dus választék.

— Tanoncok kiállitása Sztaribecsejen. Sztaribecsejről jelentik: A sztaribecseji iparostanonciskola igazgatósága pünkösd vasárnap és hétfőn tanoncmunkakiállitást rendez. A legjobbnak talált munkákat dijazni fogják.

Rogaška Slatina a legjobb nevü gyógyfürdő a gyomor, bél, hólyag, sziv, vese és gyomor megbetegedéseinél és epeköves bántalmaknál. A mellékszezónban rendkivül mérsékelt árak. Kérjen prospektust!

— A Matica Szrpszka uj szegényházat épit. Noviszadról jelentik: A Matica Szrpszka legutóbbi igazgatósági ülésén elhatározta, hogy bizottság utján megtekinti dr. Ilics Brankó orvos szanatóriumát és Georgijevics Mihály kereskedő Futaki uti villáját, melyeket a tulajdonosok a Trandafil épületből kihelyezendő szegényház céljaira ajánlottak fel. A bizottság megállapitotta, hogy az épületeknek szegényház céljaira való átalakitása ugyanolyan költségekkel járna, mintha a Matica uj épületet emelne. Ezért a Matica pénteken megtartott igazgatósági ülésén elhatározta, hogy sürgős pályázatot ir ki szegényházépület emelésére.

Trencsén Teplic
(Csehszlovákia)
természetes forrásu kénes forrásvi és iszapfürdői gyógyulást hoznak a
csuzos, köszvényes és isiászos betegek
százezreinek
Fenyvesekkel koszoruzott festőien szép fekvés!
Információ és prospektus:
Trencsénteplic-fürdő igazgatóságtól
3168

Hanausek-Stonner leánytanitó és nevelő intézete pensióval egybekötve
Wien I., Weihburg G. 10—12. Nyilvánossági joggal felruházott nép-, polgári- és főiskola. Továbbképző tanfolyamok. Nyelvek. Zene. Iparmüvészet. — Sport. — Gondos nevelés. — Hygénikus modern berendezés. 4824

— A süketnéma betörő. Vinkovciről jelentik: Néhány nappal ezelőtt betörtek Matijevics Iván vinkovcei trafikos bódéjába és 14.000 dinár értékü cigarettát, valamint készpénzt elloptak. A vinkovcei rendőrség körözésére sikerült a betörőt Vrpoljén Bogutovac Károly zsupanjai süketnéma mechanikus személyében elfogni. Bogutovac beismerte a lopást, amiért hat évre itélték, de Mitrovicáról, ahol büntetését töltötte, sikerült megszöknie. Pénze nem volt és ezért tört be a trafikba. A tolvajt átadták az ügyészségnek.

Orvosi hir. Dr. *Klein* Blanka gyermekgyógyász specialista, a heidelbergi, berlini és bécsi gyermekklinikák volt assistense megkezdte rendeléseit. Rendel délelőtt 9—10-ig és délután 2—4-ig VII., Zrinjski trg 11. sz., dr. Klein Adolf-féle ház I. em. Telefon 414.

— Eljegyzések. *Maurer* Jancsikát Subotica eljegyezte karatnay és albisi dr. *Csomos* Miklós orvos Budapest.

Molnár Malčić István Noviszad és *Tóth* Gitta urleány Subotica jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Wolf Magduskát eljegyezte *Statler* Sándor Bajmokon. (Minden külön értesités helyett.)

Pataki Erzsikét eljegyezte *Vidák* Emil Szubotica. (Minden külön értesités helyett.)

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalónia különleges arc- és bőrápolás, villany- és kvarcfénykezelés. Lakás: Trg Ciril i Metod 5. I. Tel. 539.

A Friedler-féle szabadalmazott
GAMMA
hajnövesztő
egyszersmind a hajhullás, korpásodás, hajmolyosodás legtökéletesebb gyógyszere
Orvosilag kipróbálva és ajánlva!
Kapható minden gyógyszertárban és drogériában, ahol nem kapható, forduljon az SHS vezérképviselethez és tőállomáshoz
Drogerija „Nada“
Kollár és Gabrics Subotica
Telefon 637
5805

Rogaška Slatina. *Tempel-forrás.* A legjobb szénsavtartalmu asztali viz, elősegiti az emésztést. *Styria-forrás* gyógyviz gyomor- és bélhurut ellen, a máj-, vese- és cukorbetegségek legjobb ellenszere. *Donat-forrás* legerősebb forrásviz a bél, epekő, cukorbetegségek és elhizás ellen. Képviselő: Čelikovič Testvérek Novisad. Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

— Amatőrfényképészek kiállitása Szarajevóben. A szarajevói amatőr fényképészek egyesülete Bicsalicsics Edhem polgármester védnöksége alatt szeptember 2—16-ikáig a városháza dísztermében megrendezi a jugoszláviai amatőrfényképészek első kiállitását. Azoknak, akik munkáikkal a kiállitáson résztvenni óhajtanak, kivánatra azonnal küld bejelentési ivet a Društvo Amater Fotografa Sarajevo, postafiók 400.

Lepedat és Jovanović szuboticai főelárusitóknál vásárolt sorsjegyek közül a május 25-iki huzáson a következő számok nyertek:

400.000 dinárt nyert: 108692.
30.000 dinárt nyert: 86869.
10.000 dinárt nyert: 4669.
3.500 dinárt nyert: 54922.
1.500 dinárt nyert: 15600, 24421, 74, 32312, 33711, 35754, 38174, 45509, 46955, 47043, 73336, 108586, 108827, 110170, 118775, 12869, 122958.
500 dinárt nyert: 4655, 7794, 8037, 38, 42, 10523, 11907, 11, 13031, 15268, 15543, 24498, 24751, 56, 28310, 19, 98, 31026, 32797, 35005, 37334, 40418, 43141, 44, 81, 45511, 46931, 43, 52, 59, 47722, 48859, 49222, 49, 61, 54991, 58822, 48, 87, 60022, 64, 62956, 64714, 67903, 69449, 55, 71238, 83, 71903, 75, 78439, 56, 59, 97, 78998, 80798, 83141, 83525, 27, 76, 84886, 86890, 91160, 91823, 54, 98185, 99139, 64, 66, 99442, 74, 105306, 5, 93, 108610, 110121, 55, 10325, 111048, 82, 112624, 113985, 118784, 121141, 64, 83, 88, 90, 121744, 79, 122098, 122937, 50, 79, 123242, 124329, 46.

— Temerin előljárósága ünnepélyesen átadta dr. Nikolics Bránkónak a diszpolgári oklevelet. Noviszadról jelentik: Temerin község előljárósága szombaton délben küldöttség utján adta át dr. Nikolics noviszadi közjegyzőnek a diszpolgári oklevelet. A küldöttséget Bujdosó Pál községi biró vezette, tagjai Pavlovics Száva községi jegyző, Vig József másodbiró, Tóth József és Nagy János községi pénztárnokok, Bujdosó Ferenc közgyám és Wolpert József esküdt voltak. Bujdosó Pál és Bujdosó Ferenc formás beszéd keretében nyujtották át a diszpolgárságról szóló közgyülési határozatot és a diszes oklevelet. Dr. Nikolics Brankó meghatva mondott köszönetet a kitüntetésért és kijelentette, hogy fokozott mértékben fog a jövőben Temerin és népének boldogulásáért dolgozni. Ezután Alekszander József, a temerini német párt elnöke németekből álló küldöttség élén tolmácsolta Temerin német lakosságának szeretetét, majd Kováts József, a demokrata párt elnöke vezetett demokrata üdvözlő küldöttséget az uj diszpolgárhoz. Dr. Nikolics Brankó a temeriniek tiszteletére délben ebédet adott, amelyen számos felköszöntő hangzott el.

Ügyvédi hir. Dr. *Lipozencsics* László ügyvéd irodáját Szuboticán, Paja Kujundžićeva ul. (volt Wesselényi-ut) 19. sz. alatt megnyitotta. Telefon 44. szám.

Kérjen Gerber-féle Góliát-sört!

Korszakalkotó felfedezés a hajbetegségek kezelése és a hajnövesztés terén. Hosszu évszázadokon át az emberiség abban a hiedelemben élt, hogy abban az esetben, ha a haj hagymája elsatnyul, akkor az menthetetlenül el is pusztul. Ezen ezért komoly céltudatos, tudományosan megalapozott kisérletek a legujabb korig ugyszólván teljesen ismeretlenek voltak a hajnövesztés terén. A mai modern kémia állandóan uj és uj készitményeket produkál, amelyek eddig gyógyithatatlannak tartott betegségeket teljes biztonsággal gyógyitanak. A tudomány hatalmas haladásának egyik ilyen bámulatos és eléggé fel nem becsülhető eredménye a nemrég forgalomba került Friedler-féle »Gamma«-hajnövesztő. Ez a készitmény a sok tizezerféle »csodaszer« között az egyedüli, amely szigoruan tudományos és orvosilag is igazolt kisérletek alapján került forgalomba, 600 teljessikerü, orvosilag ellenőrzött próba után. A »Gamma« a hajnövesztésen kivül az összes hajbetegségeket, a korpásodást (Pitiriasis), a hajhullást (Alopecia) és a hajmolyosodást (Alopecia soborrhoea) tökéletes biztonsággal, a legrövidebb időn belül, már 3—4 kezelés után, teljesen megszünteti. Utolérhetetlen hatása a szernek abban nyilvánul, hogy a hajhagyma körül felgyülemlő és elszarusodott faggyumirigyréteget feloldja és igy a hajhagymát felszabaditja a ránehezedő nyomás alól és igy ujra életképes lesz. Téves volt tehát az eddigi felfogás, hogy a hajhagyma meghal, mert a hagyma csak gátolva volt életmüködésének kifejtésében. Tisztán látható tehát ennek az uj találmánynak korszakalkotó jelentősége. A jugoszláv gyógyvegyészeti ipar egyik jelentős tényezőjének, a szuboticai Kollár és Gabrics cégnek sikerült a nagyhorderejü készitmény kizárólagos vezérképviseletét és töltőállomását Jugoszlávia részére megszerezni.

JEG! JÉG!
Hütőházba beraktározott tisztán kezelt természetes jég gyártelepünkön átvéve
métermázsánként 30 dinárért
tiszta ártézi vizből készült
tömör müjég
táblánként 5 dinárért
házhoz szállitva **6** dinárért minden mennyiségben és állandóan kapható.
Hartmann & Conen
Szubotica. Telefon 12 vagy 184

— A fegyvertisztitás vége. Noviszadról jelentik: Beljanszki Vláda rendőrőrmester mult év október 22-én a bácskipetrováci rendőrszobán revolverét tisztogatta és a fegyvert a szintén jelenlévő Csányi Misa rendőrnek is megmutatta. Eközben a revolver elsült. A golyó Csányi Misa rendőr hasába furódott és a szerencsétlen embert azonnal megölte. A noviszadi törvényszék szombati tárgyalásán Beljanszki Vláda rendőrőrmestert gondatlanságból elkövetett emberölés miatt jogerősen egyhavi fogházra és 500 dinár pénzbüntetésre itélte.

Dr. Gross Mavro fürdőorvos az idén ismét Rogaška Slatinán (igazgatósági épület) rendel. Saját Röntgen.

Terassz Mozi Palics
a nagyvendéglő kávéházában
május hó 28—29, hétfőn és kedden
Ut a világ körül
8 felvonásban L. Wolf regénye után
Kezdete: 9 órakor — Főszerepben:
Ellen Richter és Michael Bohnen

— Beverték az apatini római katholikus plébánia ablakait. Apatinból jelentik: Szombatra virradó éjjel ismeretlen tettesek beverték az apatini római katolikus plébánia ablakait. A rendőrség megindította a nyomozást.

Estélyek, összejövetelek elmaradhatatlan kelléke a Franck-féle Bock barnasör.

— Adomány. A sulyos betegsége miatt gyermekeivel nyomorgó szuboticai iparosasszony részére Jesina János (Szenta) 15 dinárt adományozott. Az adományt rendeltetési helyére juttattuk.

Pöstyén
a „Vulkánsziget“
ősidők óta szuverén gyógyhelye a csuzos és köszvényes betegségeknek. Ideális gyógyulást nyujt a **Thermia Palace** (természetes iszapfürdők a házban) és a **Pro Patria**, ahol a napi penzióár Kč 45-nél kezdődik. Gyönyörü fürdőpark, strand- és napfürdők, mindennemü szórakozás. — Felvilágositás, prospektus:
Fürdőigazgatóság
Pieštany (Pöstyén) 4012

— Szerzői jogbitorlási per a Muzsikus Ferkó jugoszláviai előadása miatt. Budapestről jelentik: Révész Ferenc szinházi ügynöksége szerzői jogbitorlási pert inditott Szabados László volt szinházigazgató ellen, mert Szabados László az előadás alatt levő Muzsikus Ferkó szövegkönyvét és a kisérőzenéjét a szinháznál lemásoltatta és eladta Szuboticán 300 dinárért. Szabados ezzel szerzői jogbitorlást követett el és ezért az ügynökség képviseletében dr. Palágyi Róbert ügyvéd a volt szinigazgató szigoru megbüntetését kérte. Dr. Fődy Károly törvényszéki tanácselnök most tartott ebben az ügyben folytatólagos tárgyalást, amelyen dr. Palágyi Róbert egy levelet mutatott be, amelyben Szabados megköszönte a visszaküldött Muzsikus Ferkó cimü szindarab szövegét és partituráját. A levélre vonatkozóan az alperes jogi képviselője nem tudott nyilatkozni, mire dr. Fődy a tárgyalás folytatását szeptemberre tüzte ki.

Gyomor- és hasbántalmak, izgékonyság, migrén, kimerültség, szédülés, szivszorulás, rémes álmok, ijedtség, általános rosszullét, csökkent munkaképesség már nagyon is kétségbeejtő esetekben megszüntek azáltal, hogy a beteg naponkint reggel éhgyomorra megivott egy pohár természetes »Ferenc József« keserüvizet. Orvostanárok dicsérik azon értékes szolgálatokat, melyeket a *Ferenc József* viz járványok idején is, mint biztos és enyhe hashajtó teljesit. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

SPORT

Nem játszik a Szand a Sporttal

Szubotica egyetlen sportattrakciója a nyomdász-mérkőzés

A Pesterzsébet szuboticai vendégszereplésének meghiusulása után szó volt arról, hogy a SzAND a Sporttal barátságos mérkőzést játszik, nehogy a város pünkösdvasárnapjára sportprogramm nélkül maradjon. A két egyesület vezetői tárgyalásokat kezdtek, azonban a megegyezés nem jött létre és igy a kilátásba helyezett SzAND—Sport-meccs is elmarad.

Ezekután a város egyetlen sportattrakciója a nyomdász-mérkőzés lesz. A vasutigazgatósági és a Minerva-nyomda csapatai mérköznek egymással a SzAND-pályán. A mérkőzés, amelyet bankett követ, félöt órakor kezdődik. A mérkőzést Szántó Andor, a Sportélet szerkesztője fogja levezetni.

Megszünt a sportérintkezés Jugoszlávia és Magyarország közt

A MLSz. letiltotta a Pesterzsébet szuboticai vendégszereplését — A magyar szövetség a JNS.-től kér magyarázatot

A belügyminiszteriumnak az a rendelete, amellyel betiltja magyarországi csapatok vajdasági vendégszereplését, további következményeket mont maga után. A »Magyar Labdarugó Szövetség« pénteken este ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy az MLSz leilt minden olyan mérkőzést, amelyen magyarországi futballcsapatok jugoszláv csapatokat látnának vendégül és nem ad engedélyt magyarországi csapatoknak Jugoszláviában való vendégszereplésére sem. Az MLSz-nek ez a határozata azt jelenti, hogy Jugoszlávia és Magyarország között megszünik minden sportérintkezés.

A határozatról az MLSz értesitette a professzionista szövetséget, továbbá az amszterdami Fifa kongresszuson tartózkodó delegátusokat, akik az ügyet szóvá fogják tenni a nemzetközi kongresszuson.

Kiss Tivadar, az MLSz ügyvezető elnöke ezzel kapcsolatban hosszabb nyilatkozatot adott a lapoknak. Kiss Tivadar kijelentette többek között, hogy az MLSz határozata nem jelent bojkottot, mert az MLSz-ben meg vannak arról győződve, hogy a jugoszláv szövetségnek nincs része a sportérintkezés fennakadásában, de magyarázattal kell szolgálnia az eseményekről.

Futballvilágbajnokságot rendeznek 1930-ban

Amsterdamból jelentik: A FIFA tanácskozásai során elhatározták, hogy 1930-ban futballvilágbajnokságot rendez-

A kongresszus pénteki ülésén az angol boykott kérdése keltett nagy izgalmat. A FIFA ugyanis megtiltotta a kebelébe tartozó szövetségeknek, hogy angol csapatokat fogadjanak, vagy angol birókat vegyenek igénybe, ha Anglia nem vonja vissza kilépését a FIFÁ-ból.

A boykotthatározat ellen a svéd, norvég és dán szövetségek tiltakoztak és közölték a többi delegátusokkal, hogy ki fognak lépni a FIFÁ-ból, ha az Anglia elleni boykottot nem vonják vissza.

Az olimpiai futballtorna vasárnap délután három órakor kezdődik. Az utolsó napokban rendkivül megélénkült az érdeklődés és a külföldről tömegesen érkeznek látogatók Amsterdamba.

A titkos tipp: — Németország a futballolimpiádon

A németek megakarják lepni a világot

A Bácsmegyei Napló kiküldött tudósitójától

Köln, (olimpiai vonat) május 25.

Körülbelül ugyanolyan reményekkel és ugyanolyan várakozásokkal néz most egész Németország Amsterdam felé, mint négy év előtt Magyarország a *colombesi* stadion felé. Az egyiptomi csapás előtt . . . Az egész internacionális amsterdami D vonat egyébről sem beszél és alig-alig hallani valamit a néhány nap előtti választások meglepő eredményéről. Diákok és kereskedők, sportemberek és ujságirók indulnak Amsterdamba, ezen a vonaton. Minden olyan, mint a négy év előtti párisi gyorsvonaton. Most a németek reményekednek és hisznek rendületlenül.

A német futballsport vezérei most sietnek a válogatottak után, akik már kedden nyugodtan és német alapossággal elhelyezkedtek olimpiai otthonukban. A vezérek megnyugodva mondják: sikrült a legénységet a *várostól* eltávolitani, a tengerparton, jó másfél órára Amsterdamtól, *Zandvor*-ban béreltek ki számukra kényelmes villát, hogy valahogyan ne kerüljenek a *nagyváros* karjai közé. A négy év előtti *Hotel Haussmann* emléke merül fel a magyar utas előtt. A németek okosabbak.

Itt utazik velem Hans *Stoll* Walther *Bensemann* lapjának, a nürnbergi »*Der Kicker*«-nek futball szerkesztője. Igyekszik objektiv lenni az olimpiai vonat egyöntetü reménykedésében és az eshetőségek mérlegelése után mégis elmosolyodik és valami fölényes biztonsággal mondja:

— *A futball-olimpiász hivatalos favoritja a négy év előtti olimpiász-bajnok: Uruguay — de a titkos tipp mi vagyunk. Németország . . .*

— Önök magyarok nem ismerik valójában a mai német sport erejét. De azt hiszem *az egész világ meg fog lepődni* .. Sokat tanultunk a magyaroktól, talán soha sem játszott német pályán olyan klasszis csatár, mint *Schaffer.*

És hozzá teszi: *A Spéci . . .*

— Ma is a legnagyobbnak tartjuk a régi MTK-iskolát, olyan stilust többet senkitől sem láttunk. Tudjuk, hogy a mi technikai készültségünk messze van még a régi kék-fehérek tudásától, de az olimpiai turnét nem a technika, a müvészet finomsága dönti el, hanem *a lendület, az erő, a küzdeni tudás, a frisseség és a gyorsaság* és ebben — mi otthon vagyunk: komolyan hiszem, hogy »*a titkos tipp: Németország.*«

— Szóba jöhet még Argentina, Spanyolország és Olaszország, de a legutolsó eredményekből sokat lehet olvasni. Argentina ezen a földrészen még semmit sem mutatott, Spanyolország a saját oroszlánbarlangjaiban nagy és Olaszország fejlődő tudása még nem elegendő ilyen küzdelmekre. Ha Németország megbirkózik első ellenfelével, az olimpiászon nagyon veszélyes Svájccal, akkor . . . sokáig lesz dolgunk Amsterdamban.

És a D vonat utasai körülbelül ugyanolyan reményekkel és ugyanolyan várakozással sietnek Amsterdam felé, mint négy év előtt a magyar utas a colombesi stadion felé. Vajjon éri-e Németországot is egyiptomi csapás . . .

Vér György

Üveg és márvány

gondozása nem könnyü. Karcolás nélkül ragyogó fényesre csiszolja a

4006

Schicht-féle Ominol

Megalakult a NAK vivó- és tenniszszakosztálya. Noviszadról jelentik: Pénteken este a noviszadi NAK megalakitotta a már müködő tennisz és vivószakosztályokat. A vivószakosztály elnöke dr. Szilasi László orvos, müvezető Wissinger Károly, titkár Schnaufer Béla és jegyző Peitz Géza lettek. A tenniszszakosztály elnökévé Jakab Gézát, titkárrá Papp Györgyöt, jegyzővé Popper Mártont és szakosztályintézővé Diener Gyulát választották meg.

Szokolünnepély Novivrbászon. A vrbászi Szokol-egyesület vasárnap délután nagy szokolünnepélyt rendez a VSC futballpályán. Az ünnepélyen részt vesz a szuboticai Szokol-egyesület is.

Kerékpáralszövetség alakul Szuboticán. A zagrebi kerékpáros főszövetség kivánságára Szuboticán megalakitják a kerékpáralszövetséget. Az alakuló gyülés hétfőn délután lesz a Vass Ádámféle vendéglőben.

Dijlövészet Noviszadon. Noviszadról jelentik: A noviszadi polgári lövészegyesület május 24-ikén, csütörtökön tartotta meg harmadik dijlövészetét. Az első csoportban Jonitz István 71, Fehér György 70, Bogdanovics Zsivorád 59, a második csoportban Gausz Viktor 50, Piszarevics Boskó 47, Gayer Károly 43 találatot ért el. Pünkösdhétfőn folytatják a dijlövéseket.

»Jugoszlávia« Általános Biztositó Társaság legutóbbi közgyülése az igazgatóság elnökéül Szrecskovics Ljubát, a Narodna Banka kormányzóját választotta meg.

Guido de Verona

a modern olasz regényirodalom legkiválóbb reprezentánsa, eddig még nem hallott hangot szólaltat meg regényeiben, a regényirodalomban eddig még fel nem hozott témák alkotják mondanivalóit és hőseit minden bünük és hibáik ellenére szivünkbe zárjuk.

Akit nem szabad szeretni	84.— din.
Yvelise	56.— «
Életem napsugárban	86.— «

Megrendelhetők

a Minerva r. t. Subotica könyvosztályában

KINTORNA

— Mondja, Cicere ur, mi az a deficit.

— Deficit az, ami akkor van, mikor az embernek már semmije sincs.

*

Irénke a kisasszonyával sétál a falusi uccán, amikor egy disznócsorda jön velük szembe. Irénke megszólal:

— Nézze kisasszony, milyen szép ezek a bárányok.

— Nem bárányok ezek — feleli a kisasszony, hanem disznók.

— Fuj, hogy mondhat ilyet, hiszen nem csináltak semmit.

*

Biró: Miért nem vált el a feleségétől, miért kellett megölnie?

Vádlott: Elnök ur, a templomban megesküdtem neki, hogy haláláig nem hagyom el.

*

A régi angol kisasszony, Miss Blyth kilépett és helyébe jött másnap az uj: Miss King.

Azt mondja a szakácsné:

— Nagysága kérem, nem is tudtam, hogy az uj angol kisasszony rokona a réginek!

— Honnan gondolja ezt Mariska?

— Hallom: mind a kettőt Missnek hivják.

KÖZGAZDASÁG

Kiskereskedők tiltakozása a szeszkimérési engedélyek megvonása ellen. Oszijekről jelentik: A miniszterium, mint ismeretes, már régebben rendeletet adott ki, amellyel a kiskereskedőktől megvonta a szeszkimérési jogot. Az oszijeki tartomány kiskereskedői ezért Djakovón gyülést tartottak, amelyen élesen tiltakoztak a rendelet ellen és az oszijeki kamara segitségét kérték. A gyülés felszólitást küldött az ország valamennyi kereskedelmi kamarájához, amelyeket felszólitottak, hogy csatlakozzanak az akcióhoz.

Felhivás az állástalan mérnökökhöz. Noviszadról jelentik: A noviszadi mérnök és épitészkamara felhivást intéz a Vajdaságban élő állásnélküli mérnökökhöz, hogy jelentsék be sürgősen pontos cimüket és képesitésüket, mert a kamara azon fáradozik, hogy a nagyszámban alkalmazott idegen magánmérnökök helyébe hazai mérnökök kerüljenek.

Pályázatot irtak ki az uj noviszadi szinház épitési terveire. Noviszadról jelentik: A noviszadi szinügyi bizottság dr. Borota Braniszláv polgármester elnökletével ülést tartott, amelyen foglalkozott a szinházépités kérdésével. A szinügyi bizottság tudomásul vette, hogy a városi törvényhatósági bizotság az előkészitő munkálatokra százezer dinárt bocsátott a bizottság rendelkezésére. A bizottság ezután egy huszezer, egy tizezer és egy ötezer dináros dijat tüzött ki egy ezerüléses szinházépület tervrajzaira, amelynek épitési költsége nem haladhatja meg a tizmillió dinárt.

Baldwin az angol ipar racionalizálását kivánja. Londonból jelentik: Az angol miniszterelnök Manchesterben beszédet tartott és felhivta az acélipar és a gyapotipar képviselőit, hogy üzemeiket a kormány segitsége nélkül racionalizálják.

Árlejtések a Vajdaságban. Noviszadról jelentik: A noviszadi postaigazgatóság junius 9-ikén délelőtt tizenegy órakor árlejtést tart 2000 darab kétlyukas és 500 darab háromlyukas betoncső beszerzésére. Bánatpénz öt százalék. — A szuboticai vámhivatal junius 11-ikén nyilvános árverésen eladásra bocsájt 50.000 dinár értékü pamutárut. Az árverés délelőtt kilenc órakor lesz a vámhivatal raktárában. — A szarajevói állami kórház igazgatósága nyilvános árlejtést tart 10.100 kiló 0-ás, 12.650 kiló 4-es, 2.550 kiló 5-ös liszt beszerzésére, összesen 120.000 dinár összértékben, továbbá 5.000 darab csirke és 50.000 tojás beszerzésére, összesen 150.000 dinár értékben. Bánatpénz öt százalék. — Az adai földmivesiskola igazgatósága junius 15-ikén délelőtt tiz órakor nyilvános szóbeli árlejtést tart kenyér és husfélék beszerzésére. Bánatpénz öt százalék.

Biztos siker!

Egészséges, üde arcbőr a legértékesebb és legbiztosabb eszköze a nők sikerének. De a legkönnyebben meg is szerezhető. Elida Favorit-szappan rendszeres és állandó használatával arcbőre szebb lesz, mint valaha volt. Elida Favorit-szappan csodásan enyhe és tiszta, utolsó maradékáig illatos, kellemes és üditő hatású.

ELIDA Favorit SZAPPAN

TŐZSDE

Zürich, május 26. *(Zárlat.)* Beograd 9.1325, Páris 20.43, London 25.335, Newyerk 518.85, Brüsszel 72.425, Milanó 27.3425, Amszterdam 209.42, Berlin 124.0025, Bécs 73, Szófia 3.745, Prága 15.38, Varsó 58.15, Budapest 90.65, Bukarest 3.21.

Budapesti gabonatőzsde, május 26. A gabonatőzsdén élénkebb forgalom mellett az irányzat barátságosabb, a készárupiacon az árak az előző napi keretek között mozogtak, a határidőpiacon a buza valamivel drágult. Hivatalos árfolyamok pengő-értékben a határidőpiacon. Buza októberre 30.90—30.98, zárlat 30.98—31, márciusra 32.98—33.08, zárlat 33.06—33.08, rozs októberre 26.50—26.70, zárlat 26.68—26.70, márciusra 28.34—28.50, zárlat 28.48—28.50, tengeri juliusra 29.06, zárlat 29—29.04. A készárupiacon: Buza 33.25—34.90, rozs 29.40—29.75, árpa 29.50—30.50, tengeri 28.25—28.75, zab, 31.20—32, korpa 23.50—23.75.

A budapesti értéktőzsdén szombaton a forgalom szünetelt.

Noviszadi terménytőzsde, május 26. Buza: bácskai 77—78 kilós 2% 355—357.50, délbánáti 78—79 kilós 2% 355—357.50, felsőbánáti 78—79 kilós 2% 350—355. Zab 265—270. Tengeri: bácskai 297.50—300, bánáti 295—297.50. Liszt: 0gg és 0g bácskai 485—495, 2-es számu bácskai 465—475, 5-ös bácskai 445—455, 6-os bácskai 420—430, 7-es bácskai 350—360, 8-as bácskai 240—245. Korpa juta zsákokban 227.50—232.50. Irányzat: változatlan. Forgalom: 55 vagon. Hétfőn, május 28-ikán az ünnep miatt a noviszadi tőzsde nem dolgozik.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 288 (—4), Apatin 372 (—3), Bogojevó 370 (—2), Vukovár 300 (—6), Palánka 296 (—5), Noviszad 324 (—10), Zemun 432 (—14), Pancsevó 424 (—11), Szmederevó 492 (—13), Orsova 422 (—13). Dráva: Oszijek 220 (+12). Száva: Mitrovica 524 (—11), Beograd 380 (—14). Tisza: Becsej 294 (—4), Titel 400 (—7).

Louis Hémon:

AZ ÖKÖLVIVŐ

Sportregény

(23)

Beszédközben leült a két férfi asztalához. Pat is helyet foglalt, de csak kis idő mulva s ezt az időt arra használta fel, hogy jól megnézze a hölgyet. Minthogy a hölgy természetesen a fivérével beszélgetett, Pat kedvére nézegethette tovább.

Magas, karcsu teremtés volt, azzal a bizonyos karcsusággal, amely némely sporthoz szokott angol nő kiváltsága, akik erősek, szilárdak, anélkül, hogy mellük, vagy csipőjük tulfejlett lenne. Arcéle tisztavonalu, határozott, ajka kissé keskeny, de igen piros, széprajzu, haja aranyvörösbe játszó, szeme tiszta, szép, józan. Ez az angol nőtipus közeli rokona, csaknem testvére az idegenek által számtalanszor leirt fiatal angol nőnek: a csinos, érzelgős, pajkos, ártatlan flörtjeiben a látszatot teljesen megőrző kedves »girl«-nek.

Előkelő, kifinomodott, kissé hideg bájossága mellett már a második szempillantásnál megmutatkozott istenadta nagyszerü életereje; olyan energiabőség, amelyet ezernyi módon pazarolt: veszélyes, izgató sportolással, állandó utazás, számtalan kalandszerü vállalkozás erőforrásaként. És mindezen az ideges erőfecsérlésen tul olyan buzgó, heves életerőfeleslege maradt, hogy kitöltötte benne az érzés és a szenvedély helyét is.

Ez az asszonytipus sokkal gyakoribb Angolországban, mint azt a szenteltvizes regényirók sejteni engednék, főleg a fél-arisztokrata, sportoló társadalmi osztályokban, a lóverseny, rókavadászat és jacht világában. Az az aszonytipus amely hidegvérünek és tisztának látszik, pedig hidegvérrel tisztátlan, vagyis különösebb érzéki felindulás nélkül és anélkül, hogy annak fontosságot tulajdonitana, szintén gyüjti a szerelmi kalandokat, egyszerüen, mint rettenetes aktivitásának egy mellékes elfoglaltságát, hogy kielégitse kivánságát és bátran, teljességgel tegyen eleget életösztönének.

Fivérével beszélgetett, összefüggéstelen mondatokkal, de kedvesen, jópajtásként. Patrick Malone, akiről megfeledkeztek, őszintén, gyermekes kivánesisággal, teljes összpontositott figyelmével nézte őket. Nem is figyelt a szavaikra, mégis halkabban kezdtek most bizalmasabb kérdéseikről tárgyalni:

— Hol van a férje? — kérdezte lord Westmount. — Még mindig?

— Igen, még mindig. A Cote d' Azuron, igen. Tudom, hogy ott van, mert a mult héten dijat nyert a galamblövő versenyen és olvastam a nevét az ujságokban. Enélkül igazán fogalmam sem lenne jelenlegi lakhelyéről. A kettőnk viszonya éppen olyan szoros és szivélyes, mint az önnel való barátságom, drága bátyám, — ezzel mindent megmondtam.

A hölgy ismét nevetett, gunyosan, de harmónikusan. Azután társalgásuk a napi kérdések körül forgott, vadászat, golf, közös barátok dolgai, ügyei, a közeledő szezon, amely pompásnak igérkezett. Mindez spanyolbeszéd volt szegény Pat-nek, — az is, amiről beszéltek, meg a szavak is, amit használtak; de — bármily furcsán hangozzék is — éppen ezért igen jól érezte magát a társaságukban. Mintha nem velük lett volna, csak mellettük, függetlenül,mint nézőközönség.

Ami vele történt... az mesébeillő volt, hirtelen a csodálatos, előkelő arisztokrata társaságba került, abba a világba, amelyről az esti lapok tárcaregényeit irják.

Az angol kupáért vivott futballmérkőzések és versenyeredmények kiböngészése után Pat unalomból gyakran olvasott ilyen regényfolytásokat és szeme előtt fiatal, kedves, szelid lordok vonultak el, akik szivesen, könnyen barátságosak alacsonyabbrangu embertársaikkal szemben, mert tudva tudják, hogy áthidalhatatlan szakadék választja el őket egymástól.

Ugyanezekben a regényekben csodálatos szépségü, fiatal dámákról is volt szó, akik hallatlanul, minden izükben finomak, gyönyörüek és gyökeresen különböznek a közönséges asszonyoktól. Nyilvánvaló, hogy ilyen csodálatos lény ül most itt előtte. Pat ugy nézegette, mint egy kirakati látványosságot.

Ez a sima, finom arcbőr — mint a legvékonyabb selyemszőttes — ez a hibátlan szépségü arc, az ápolt kezek — milyen jó volt mindezt látni. De talán még szebb és izgatóbb volt az a diszkrét fényüzés, amelyet öltözékének apró részletei, árnyalatai árultak el; ruhájának lágyan omló anyaga a kéjes puhaság hatását keltette, majdnem hanyag hajviselete, az ujjain ragyogó gyémántok...,

És egyszerre... ez a regényhősnő vele beszélt! Vele!

— Volt már ezelőtt is Eastbourneban?

Amikor felelni akart, valami összeszoritotta a torkát. Udvariasan félrefordulva köhintett s azután tiszta hangon felelt:

— Nem — lady — soha.

A hölgy mosolygott a tiszteletteljes megszólitás hallatára és mosolyogva nézegette tovább Patet, aki ugy figyelt, mint a kis vizsgázó, jó osztályzatra törekvő, egyszerü iskolásgyermek és viselkedése érdekes ellentétben állt merész szemével, hatalmas álikapcsával. Ugy látszik, az előkelő hölgy nem volt érzéketlen a fiatal barbár réma hódolatával szemben.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZI KISTÜKÖR

Hogy kell darabot irni — Macbeth és az első gyilkos — A lámpaláz

Ferdinando *Martini*, a most elhunyt olasz államférfi annak idején számos darabot irt, mely sikert aratott. Különösen ismert darabjai közé tartoznak: Az uj gazdagok, Képviselőválasztás Férfi tervez, asszony végez . . .

Elmés ember volt. Egy izben megkérdezték tőle, hogy kell darabot irni. Igy szólt:

— Az ember vesz egy iv papirost és ráirja, első felvonás, első jelenet. Aztán ezt irja: »Ki az? Nem ugy, te állj s feleli, ki vagy?« és igy tovább. Amikor befejezte az ember ezt, cimet talál neki, például ezt: Hamlet. Végül pedig a darab utolsó sora alá odabiggyeszti ezt: Irta: Shakespeare.

Ekkor megkérdezték, hogy alkotja ő darabjait. Ezt felelte:

— Mindenekelőtt egy alakot keresek, annak a korához megfelelő nevet adok. Ha rokonszenves nekem, meghagyom legényembernek, ha nem, feleséget adok melléje. Összehozom őt mindenféle undok emberrel, viszontagságokba dobom, melyekből valahogy kievickél. Mikor mindezzel elkészülök s az alakok, bonyodalmak, megoldások világosak előttem, ujra elolvasom a Hamletet és darabomat — nem irom meg.

*

Ez egy angol szinpadon történt. Macbeth utolsó próbáit tartották. A főszereplőt bosszantotta az, hogy az első gyilkos — minthogy Shakespearenél a gyilkosok számozva vannak, mint másutt a rendőrök — folyton a főhős elé állt s eltakarta Macbethet.

A főpróba előtt az első gyilkos megígérte, hogy a háttérben marad, vigyázni fog. De mikor jelenetére került a sor, nem birt ellenállni a rivalda fényének s megint eltakarta a főszereplőt.

A főszereplő dühbe jött, odahivatta a diszletezőt, egy fényesfejü szöget kért, beleverette a szinpadba, arra a helyre, ahol az első gyilkosnak állnia kell.

— Látja ezt a szöget? — — mondta a segédszinésznek — nézze meg jól, hol van és holnap a bemutatón ne mozduljon innnen mindaddig, mig föl nem kelek az asztaltól és ezt nem mondom: »Szent Isten, mit csinálsz itt?«

A bemutatón minden ugy megy, mint a karikacsapás. Macbeth az asztalnál ül, belép az első gyilkos, ide-oda járkál a szinen, a földre süti szemét, mintha valamit elvesztett volna.

Ekkor Macbeth fölkel az asztaltól az első gyilkoshoz közeledik és fujja szerepét:

— Szent Isten, mit csinálsz itt?

A segédszinész végre kitör:

— Mit? Hát keresem a szöget...

*

A lámpaláz olyan nyavalya, mint a sárgaláz, vagy a kolera. Komoly betegség.

Pierre *Vachet* dr., a lélektan párisi tanára értekezést ir róla s a kórokozóját ugy vizsgálja, mint tudós górcső alatt a baktériumokat. Halljuk, mit mond.

A lámpalázat *lelki baktérium okozza*, mely megbénitja az akaratot s megsemmisiti minden testi és lelki erőnket. Ez a betegség egyformán dul a kezdőknél s a nagy müvészeknél, akiket gyakran az a gondolat kisért, hogy inkább lemondanak a dicsőségről, semhogy ezzel a rémmel megküzdjenek. Megannyi alakot öltött magára, a szereplők természete és véralkata szerint. A beteg gyöngeséget érez, szorongást, néha ájulatot is, előtte elsötétedik a szemhatár, káprázik, füle cseng, szédül. Még tulajdon hangját sem hallja.

A lélekzetvétel gyorsul, a szivverés szapora és erős, az arc kipirul, vagy elsápad, *a verejtékmirigyek fokozottan működnek s a gyomorban savtultengés mutatkozik.* Mindez akkor jelentkezik, mikor a szinész megjelenik a közönség előtt, néha elmulik az előadás alatt, de *gyakran megtörténik az is, hogy a lámpalázas magával viszi szorongását a mindennapi életbe is és ingerlékeny, bizalmatlan lesz, elmérgezi az életét.*

Semmi összefüggésben nincs a tehetséggel: tehetségteleneket éppenugy megtámad, mint teljesen tehetségeseket.

Nourrit, a párisi opera tagja a *lámpaláz miatt hagyta ott pályáját. Waldeck Rousseau*, a hires szónok valahányszor beszélt a parlamentben, *halálos lámpalázzal küszködött.* Csak kevés szinész mentes ettől a betegségtől. Köztük legnevezetesebb *Coquelin és Lucien Guitry, akik felvonásközökben nyugodtan szunditottak öltözőjükben.*

Általában gyógyithatatlan betegségnek tartják Pierre *Vachet* a következő gyógymódot ajánlja:

— Minthogy lelki betegség, *lelki eszközökkel kell gyógyitani.* Ha azt képzeljük, hogy citromot eszünk, fogunk elvásik, megindul a nyálképződés, az izmok összehuzódása. Ennélfogva hasonlókép kell eljárnunk. Arra kell *gondolnunk, hogy nyugodtak vagyunk* s az izgalom mindenesetre csökkenni fog. Ajánlatos azonban a *mindennapos lelki torna*, mely abból áll, hogy mikor egyedül vagyunk, lefekszünk a földre, teljesen elhagyjuk magunkat, ugyhogy izmaink lazán álljanak és lassan lélekzetet veszünk. Ekkor ezt mondjuk: »Már megnyugodtam, ura vagyok önmagamnak.« Ha naponta gyakoroljuk ezt és igy tornásztatjuk szellemünket, ellenállásunk növekszik, a kritikus pillanatban sem hagy el. A lámpaláz baktériumainak ellen tudunk állani.

Legalább ezt mondja, a lélektan tudós tanára. Müvésznők és müvészek, tessék megpróbálni.

KOZMETIKA

Rovatvezető: dr. Vécsei Jenő

A termet, a nyak, a váll

A nőt igazán, tökéletesen szépnek csak akkor lehet mondani, ha nemcsak az arca üde, a szemei ragyogók és a vonásai szabályosak, hanem ha az egész teste is megfelel az anatómiai tökéletességnek, vagy azt legalább is megközeliti. Ehhez az anatómiai tökletességhez különös fontossággal járul hozzá a termetnek, a nyaknak, a vállnak és a mellnek a szépsége.

A női termet elbirálásánál tudnunk kell, hogy a nő átlagos magassága 158, a férfié 168 cm. A nő tehát átlag tiz centiméterrel alacsonyabb, mint a férfi. Stratz szerint a női test teljes kifejlődése a huszonharmadik évben következik be, amely körülmény azonban az éghajlat szerint igen nagy inagdozásnak van alávetve. Délvidéki nők már a 14—15-ik évükben érik el teljes virágzásukat, a németeknél, hollandoknál, angoloknál a huszadik évben, sőt néha a harmincadik és a harmincharmadik évben következik az be.

A test magassága az egyes fajoknál ugyan különböző, de a fiatal korban megfelelő testápolással azt némileg fokozni lehet. Tudnunk kell, hogy az ernyedt, lomha testtartás soha sem gyakorol olyan jó benyomást, mint a feszes, egyenes tartás. Előbbinél ugyanis a váll kisé lesülyed, a fej előre hanyatlik, az utóbbinál a fej egyenes tartásu, a mell kidomborodik. Hanyag testtartás még a máskülönben szép nőnek az értékéből is sokat levon, mig a délceg járás, egyenes testtartás a kevésbbé szép nőt is vonzóvá teheti.

A női test legfőbb báját a szép mell, széles vállak és a természetes karcsuság adják meg. Hogy a termet szépnek legyen mondható, a deréknak nem szabad tulrövidnek, sem tulhosszunak lennie, a jól kifejlett vállak, a magas, tág mellkas, a kevéssé, de hibátlan formában, kerek félgömbben kidomborodó kebel nélkülözhetetlen részei annak az alaknak, amelyet a szépség követelményei szerint tökéletesnek tartunk. Ehhez hozzátartozik még a karcsuságnak egy bizonyos foka, amely a kebel és csipők fejlettségét kellőleg érvényre juttatja és az egész termetnek azt a kecses hajlásu hullámos vonalat adja meg, amely a szépség elmaradhatatlan kelléke.

A felső test szépségének feltüntetése vagy kiemelésére való törekvés nem mai, hanem már nagyon is régi keletü. A római és görög nők már az ó-korban ennek elérésére négyféle övet használtak, amelyeket Julius Pollux, aki sokat foglalkozott a régi kor szépeinek öltözékével, igy osztott be: a *straphion*, amely gazdag diszitésü, arannyal és drágakövekkel ékitett öv volt és amely arra szolgált, hogy a kebel tulságos fejlődését megakadályozza; *a sté-thodesman*, amelyet a puszta mellen hordtak és a tulgazdag kebel támasztására szolgált, anélkül, hogy a mellet bepréselte volna; a *zona*, az altest támasztására, vagy megszoritására szolgált, végül a *namaskalis* igen széles kötelék volt, amellyel a felső testet többször begöngyölték, hogy a bájak tulfejlődését megakadályozhassák. Bár ezek az övek korántsem hasonlithatók a modern vállfüzőkhöz, mégis kitünik belőlük az akkori idők szépeinek ama vágya és törekvése, hogy a toilette mesterkedései által minél inkább kiemelhessék testük kecseit és hogy a netán jelenlevő hibákon segitsenek.

Téves a nőknek az a felfogása, hogy csak a különös karcsu termet a szép. A női szépség halhatatlan typusai: a milói, medicei, kapitoliumi Venus nem tulkarcsuak, nemes, szép arányban áll a derék csekély befelé való hajlása a vállak és csipők szélességével, amely utóbbi szintén nem lehet tulságos.

A női termet főszépségeihez tartoznak: a tág mellkas, jól megtermett váll és csipők. A római és görög nők tág, bő öltönyökben jártak, amelyek száz redőben simultak ugyan a testhez, elfátyolozva annak szépségeit, de el nem rejtve annak formagazdagságát. Fő előnyük volt ezeknek az öltözékeknek az, hogy a test bennük szabadon fejlődhetett és hogy seholsem szenvedett általuk semmi nyomást.

A női mell szépsége, a mellkas szélességében és a kebel félgömb alakjában rejlik, a kebelnél az a legszebb, aminőt a görög szobrászat a szépség eszményein örökitett meg és amely a legfejlettebb női alakon, aminő a kapitoliumi Vénus, csak épen olyan nagy, hogy egy marokba belefér. Sőt a görög nők annyira féltek a kecsek tulnagyobbodásától, hogy egy vastartalmu porhanyós követ porrátörve és összehuzó nedvvel elegyitve borogatásképen használták, e gyógymóddal igyekezvén meggátolni keblük tulságos növekedését. A római nők bandelettekkel kötötték le a melleket. A Bayadérok ugy óvják meg a női kebel félgömb alakját, hogy nagyon lágy és puha testszin kéregből készült vállfüzőt viselnek, amely a keblet, egészen az alakjához idomitható tokban tartja, ekkép meggátolva, hogy a saját sulya lefelé vonja, amely eljárással azután el érik azt, hogy igen hosszu időre megóvják keblük tökéletes szépségét.

A mell egyike a női test legszebb ékességének. Szépségének egyik feltétele annak szilárd állása, hogy semmi támasztékra ne szoruljon. Előnyös fejlődésére nagy befolyással van a mellkas izomzatára, különösen pedig a nagy mellizomraható testgyakorlás, továbbá az uszás és a hideg vizzel való lemosás. Az orvosi tudomány semmiféle olyan szert nem ismer, amely a keblek fejlődésére befolyással lenne, minek folytán az ilyen csodaszereket hirdető igéreteknek nem szabad hitelt adni.

A nő megjelenésének teljes összhangjára nagy befolyással van a nyak szépsége is. Szép a nyak, ha kerekded és elég magas. A magas nyakat mondják hattyunyaknak. Serdülő leányok nyaka inkább vékony, fiatal asszonyoké pedig teltebb. Jól táplált fiatal nők nyakán, a gége fölött vizszintes irányu barázdák vonulnak végig. Mivel az antik Vénusokon ilyeneket gyakran látni, Vénus barázdáknak is nevezik őket. *Brücke* azt tartotta, hogy ezek nem is barázdák, hanem rovátkák, amivel azt akarta mondani, hogy ezeknek rendkivül gyengédeknek, csak mintegy lehelletszerüeknek szabad lenniök, aminek folytán nem szabad őket olyan szemmel nézni és olyan mértékkel mérni, mint az öregedő nők nyakán jelentkező harántirányu redőket és ráncokat. A nyak szépségének nagy hátránya, ha a pajzsmirigy meg van nagyobbodva. Fiatal leányoknál ez elég gyakori jelenség. Idejében való orvosi beavatkozás sokat tehet ennek a megszüntetése érdekében.

A modern ruhaviselet csak az olyan nő megjelenését teszi bájossá, vonzóvá, akinek nemcsak a nyaka felel meg a szépség követelményeinek hanem a válla is. A vállnak kerekdednek, simának és fehérnek kell lennie. Rendkivüli hátránya, ha a lapocka eláll, a mi főleg sovány nőknél szokott előfordulni. Stratz szerint a váll alakjának a szépségét megfelelő testgyakorlat által fokozni lehet és erre vonatkozólag *Brücke* megjegyezte, hogy az albán nőknek különösen szép válluk van azért, mert a terheket felemelt karral hordják a fejükön. Rendes termetü nőknél a váll szélessége 37.5 cm.

ÜZENETEK

Hiuság, Beograd. A tág pórusok ellen legujabban nagy sikerrel alkalmazható az u. n. kozmetikai iszapborogatás, amelyet természetesen csak az arra megfelelően berendezett intézetben lehet végezni. A hydrogen hyperoxydot alkalmazhatja a kérdezett célra, de vannak ezen kivül még más szerek is, amelyeknek káros utóhatásuk nincsen. A harmadik kérdésére, hogy masszirozhatja-e az arcát egyedül és hogy hatásos-e a masszázs a ráncok esetleg későbbi megjelenésére, már sokkal nehezebb és körülményesebb a felelet. A kozmetikai beavatkozásnak egyik igen fontos része a masszázs, amelynek előfeltétele az arc izmainak tökéletes bonctani ismerete. Tehát arcmasszázst csak olyan egyén által végeztessünk, akinél ezek az előismeretek megvannak, mert ellenesetben sokkal többet árthatunk, mint amennyit használunk vele. A keletkezendő ráncok eltüntetése helyett a helytelenül végzett masszázs a bőr kinyujtása által azokat még sokkal inkább előidézheti. Mindezek előrebocsátása után megadhatja magának a választ, vajon a masszázst önmaga végezheti-e vagy sem? A jól és helyesen alkalmazott masszázs kétségenkivül késleltetheti a ráncok megjelenését és pedig az által, hogy a bőr alatti kötő szövetben vérbőséget és ez által jobb táplálkozást, zsirfelhalmozódást idéz elő, továbbá mert az elernyedt izmok tónusát helyreállitja, a tulságosan összehuzódottakat pedig meglazitja.

17. B. Bačka-Topola. Nyugodt lelkiismerettel, látatlanban nem merek önnek tanácsot adni, mert amint maga is irja, az arca nagyon érzékeny és minden eddig használt krém azt felmarta. Ha tehát lehetséges volna és rátudná magát szánni a bejövetelre, hogy láthassam, ugy több mint valószinü, hogy lehetne segiteni a bajon.

Glória, Vinkovci. A folyékony sminkek az arcra nincsenek jó hatással, inkább csak a vállak és karok fehéritésére valók.

V. Helén. Odžaci. A faszén, vagy a hársfaszén használata a fogak tisztitásánál ugyan eléri a kivánt célt, t. i. nemcsak a fertőtlenit és szagtalanit, hanem egyuttal szép fehérré is festi a fogakat de e jó tulajdonságai ellenére sem szabad állandóan használni, mert egyrészt állitólag megtámadja a fogállományt, másrészt pedig apró részecskéi benyomulhatnak a foghusba és ezt sötétkéken márványozottá teszik.

Régi előfizető. Staribecsej. Hogy meddig kell a kérdéses szereket használnia? Mindaddig, amig szemmel látható javulás be nem áll. Ha bármily óvatos, de hosszabb kezelés mellett a bőr lobos, gyulladásos tüneteket mutat, ugy ettől nem kell megijednie, mert ez csak átmeneti állapot!

Szerkesztői üzenetek

Julla. Ugy a régi, mint az ujabb novellát olvasható irással küldje be.

Kőbánya 33. A következő kőbányák címeit közöljük: Nikola Marović, Topčider, kameni majdan »Jadran«, Beograd; Vasa Tešić Beograd, Kralja Milutina 34; »Bihaćit« A. D. Bihać, Bosna; Risto Popović, Klakar kod Derventa (Bosna); Josip Marinč, kameni majdan, Rajhenburg (Slovenačka); Campos & Bulić, Split; »Bazalt« kamenolomno i gradjevinsko d. d. Novisad.

C. I., Senta. A »Jadranska Straža« sorsjegyek huzásai eredményéről nem áll módunkban felvilágositást adni. Forduljon a sorsjegykibocsátóhoz, vagy a »Vjesnik Sreće«-hez Zagreb, Preradovićev Trg 5. címre.

B. L., Kikinda. A katonatisztek házasságához, illetve annak érvényességéhez ugyanazok a kellékek szükségesek, mint a polgári egyéneknél. A háboruelőtti Magyarország területén a polgári házasság volt kötelező, tehát ott a katonatisztnek is polgári házasságot kellett kötni. Természetesen amellett egyházi házasságot is köthetett. Az ilyen katonatiszt özvegye tehát semmiesetre sem veszthetí el nyugdijigényét a fenti okból. Ami Szlovéniát illeti, ott a polgári házasság nem volt kötelező, hanem csak fakultativ, vagyis polgári tisztviselő előtt is lehetett jogérvényes házasságot kötni, egyházi esküvő nélkül.

H. F., Mol. Az uj házak és házrészek adómenteséget élveznek és pedig: 10 évre, ha a községnek 20.000-nél nincs több lakosa, 15 évre 50.000 lakosig, végül 20 évre, ha 50.000-nél több lakost számláló városokban. Ezt az adómentességet azonban kérelmezni kell 25 dináros bélyeggel ellátot kérvényben a kerületi pénzügyigazgatóságnál, a lakhatási engedély kézhezvételétől számitott harminc napon belül.

J. K., Idjoš. Ha a többi fia teljes időt szolgált a katonaságnál, kérheti, hogy a most besorozott fia fele időt, vagyis kilenc hónapot szolgáljon.

»Vitatkozók«, Vršac. A szuboticai »Zorka« vegyészeti gyár tényleg állit elő kékkövet permetezési célokra, sőt ez egyik főcikke. Tessék egyenesen a gyárhoz fordulni.

A. D., Kovin. A jugoszláv-magyar államközi megegyezések szerint 1 magyar korona egyenlő 1 jugoszláv koronával s bár a szerződések még nincsenek ratifikálva, a biztositó intézetek is évek óta ilyen arányban fizetik ki a magyar koronában kötött biztositásokat. A 2.000.— magyar koronáról szóló biztositásért tehát tényleg csak 500.— dinár jár. Ha a Hitelbankban lett volna a pénze, vagy aranyjáradékban, akkor még ennyit sem kapna.

M. B., Kanjiža. Olyon készülék, amely villanyárammal vizet melegit, kapható. Többnyire fürdőberendezéssel együtt szállitják. Forduljon Suboticára a »Subotička Električna Centrala i Osvetlenja«hez, vagy pedig Weisz János Antal céghez, Városi Bérpalota, amely utóbbi vizvezetékeket, fürdőberendezéseket stb. szerel fel.

»Lakmusz«. Az időjós-képeknek előállitása azon alapszik, hogy a kobaltchlorür só száraz időben kék szinü, nedves időben pedig rózsaszinü. Az időjóspapirt ugy készitik, hogy 100 köbcentiméter vizben feloldanak 10 gramm zselatint, 1 g. kobaltshlorürt és 1 g. konyhasót, ezen oldattal átitatnak egy szürőpapirt. Megszáradás után kész a szinváltozó papiros.

Kérdezősködő, Kotor. Igen, a postatakarékbetét könvecskéket előre beszedik és csak később fizetik ki a pénzt. »Betti« A szerelem olyan nagy hatalom, hogy annak mindent szabad. Egy nő okosan és ügyesen értésére tudja adni a férfinak hogy: »én szeretem magát.«

Állandó előfizető, Noviszad. Amennyiben az Ön édesapja, aki a lakás bérlője, magánzó, tehát nem védett személy, a házigazdának jogában áll felmondani és korlátlan bért követelni, ugy mint a háboru előtt. Az itteni biróságok igy értelmezik az uj lakástörvényt. A házigazda felmondása jun. 1-ére végrehajtható nem védett személy ellenében.

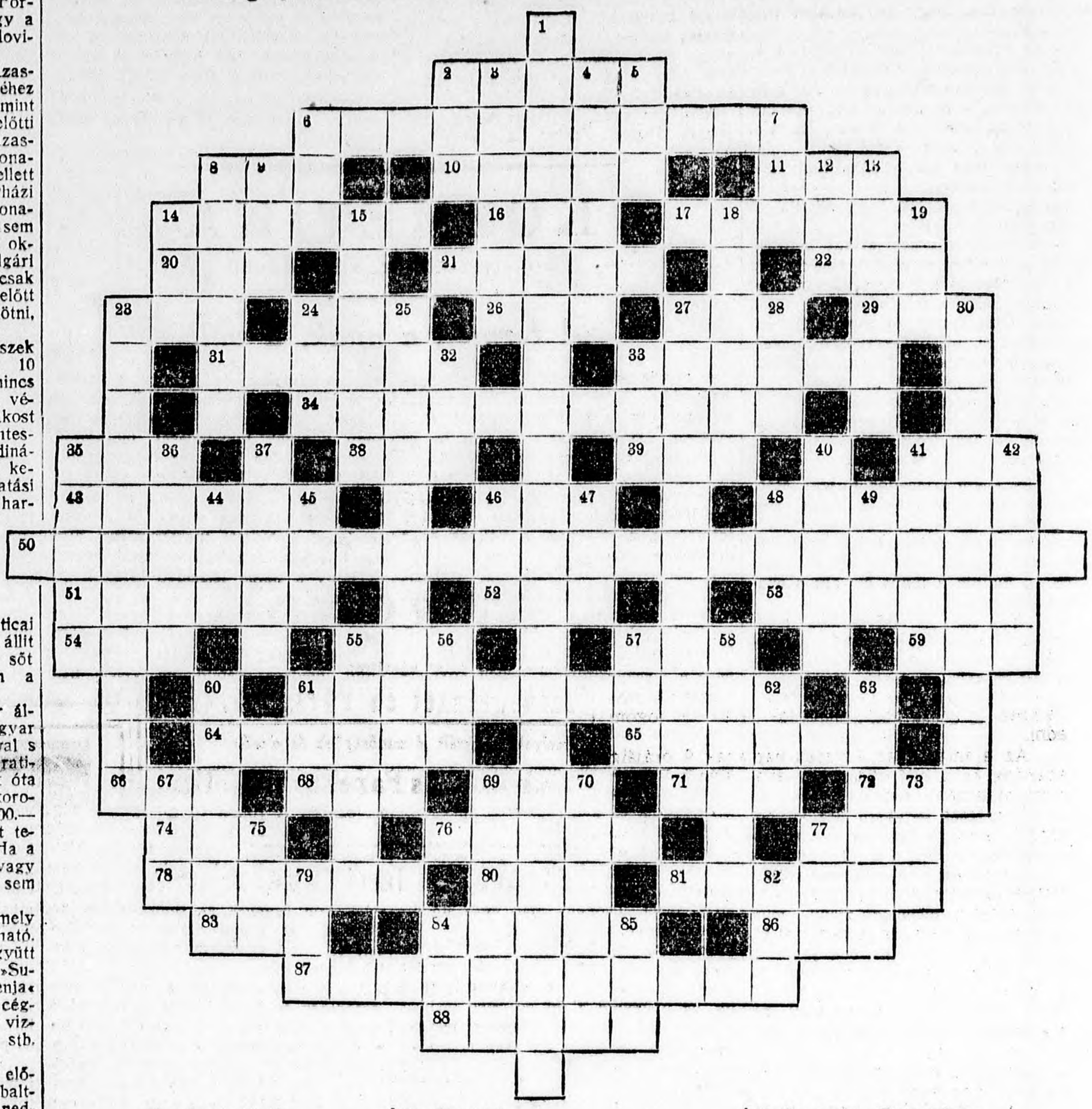
U. P., Szubotica. Havi bérletnél a felmondási idő 14 nap minden lakásnál. Amennyiben védett személy lakik a lakásban, a békebeli házbérnek a tizszeresét követelheti a házigazda. Vagyis itt Suboticán ha békében 30 koronát fizetett, most 300 dinárt kell fizetni.

Marcello. A jugoszláviai teozófiai társaság cime: Jugoslavensko Teozofsko Društvo, Zagreb, Gundulićeva ul. 45/a I. kat, lijevo. Bővebb felvilágositásért fordulhat hozzá német, vagy akár magyar nyelven is. 2. Antialkoholista egylet több helyen is van és pedig Beogradban, Zagrebban, Somborban. Cimük: »Trezvenost«, »Društvo Trezvenjaka« és efféle.

B. F. K., Čenta. Ezidőszerint Dubrovnikban és Ljubljanában tartanak évről-évre ovónői tanfolyamokat az ottani tanitónőképző intézetek keretein belül. Csakis egy teljes évig hospitáló és 18-ik életévét betöltött jelölt jelentkezhetik képesitőre. Azonban a képesitő elvégzése nélkül is lehet ovónői oklevelet szerezni. Előfeltétel négy középiskolai (polgári) végzettség. Kérni kell a közoktatásügyi minisztertől valamely állami ovodához az otani ovónő mellé gyakorlatra (hospitálásra) való beosztását. A gyakorlati idő egy évig tart, melynek lejártával a közoktatási miniszternél az ovoda igazgatságától nyert és a gyakorlati évet igazoló bizonyitvánnyal irásban vizsgára jelentkezik. A vizsga sikeres letevése után kap ovónői oklevelet, amely alapján kérheti kinevezését valamely ovodához. Ha a II. kategóriába akar lépni, köteles az ovónő kétévi, legalább eredményesnek minősitett működés után a közoktatásügyi miniszter 1927. ápr. 29-én O. N. Br. 23857 szám alatt kelt rendelete értelmében egy erre a célra kinevezett bizottság előtt gyakorlati, ugynevezett állami szakvizsgát tenni, amelyről külön képesitő bizonyitványt kap és amely magasabb fizetési fokozatra jogosit. A rendeletben benn-foglaltatik a vizsgaszabályzat is, amely a szakvizsga tantárgyait irja elő.

Keresztsoros rejtvény

A megfejtők között egy kézifestésü hirlaptartót fogunk kisorsolni

Vizszintes sorok:

2. »Tárgyal« szinonimája
6. Főiskola
8. 106 — római számmal
10. A beteg ilyen
11. Villa
14. Falburkolatul is felhasználják
16. A fog teszi
15. A ménes ura
20. Német részeshatározó
21. A malac teszi
22. »Itt« franciául
23. Tengeri emlős
24. Eltulajdonit
26. Öreg bácsi (az ékezet pótolva)
27. Magyarul tehén
29. Német mássalhangzó
31. Sziget az Égei-tengerben. (Hic... hic salta!«)
33. A havasok között pusztitó elemi veszedelem
34. A Kismedve csillagkép egyik legfényesebb csillaga
35. A külföldi könyomatos kezdő betüi
38. Egy külföldi könyomatos kezdőbetüi
39. Francia névelő többesszáma
41. Nyár, idegen nyelven.
43. Nagy de formátlan
46. A művészet idegen neve
48. Vigyáz vizre-tüzre.
50. A gladiátorok kiáltása a Caesar felé, amikor a cirkusz porondjára léptek: »Üdv Caesar«...«
51. Akit kegyeivel Vénusz tüntetett ki
52. 551. — római számmal
53. Katonai rang
54. Egy amerikai filmszinész keresztneve
55. Három azonos mássalhangzó
57. Elpusztit
59. Angol tagadószó
61. Nagy birtok
64. Vármegye a Tátra aljában
65. Görög sziget — öt magánhangzóval.
66. Női név
68. Kifli is van ilyen
69. Pesti sportegylet
71. Kinai játék nevének — első fele
72. Ital
74. Családfő
76. Zöldség
77. Vallás
78. Fegyveres küzdelem
80. A felsőfok előragja
81. Gyürü is van ilyen
83. Beszédrész
84. Hindu isten
86. Női név
87. A falu okosai
88. Elfajult

Függőleges sorok:

1. Ágai Adolf egyik hires müvének cime
2. Rag
3. Görög sziget, amelyre az ókori aviatikus leszállott
4. Zenei müszó
5. Eredetileg: tekintetes
6. Angol név
7. Török név
8. Bakfis
9. Tavasz — latinul
12. Vonatkozó névmás
13. Értékestollu madár
14. Az első terc a C-dur skálában
15. »Eladok« — szerbül
18. Szuette
19. Igy — latinul
23. Szerep a »Tosca«-ban
24. Magyarul sorsjegy.
25. Az ilyen levélre bélyeg nem kell.
27. A legnépszerübb olvasnivaló
28. A folyadék ilyen
30. Délafrikai nép
32. Sporteszköz
33. Három azonos mássalhangzó
35. Elpusztul — szinonimája
36. Görög bölcs
37. Mosogatás közben teszi a szolgáló
40. Hal
41. Üres a gyomra
42. A lematurált diák büszke cime
44. »Már« népies kejtéssel
45. Lásd a 46. vizszintest
46. Angol kötőszó
47. Lásd 32. függőlegest
48. Döf — más szóval
49. Összel-télen gyakori
55. A régiek időmérője
56. Jugoszláv város
57. Helyhatározó
58. Ennek árnyékában hüsöl a mennyországban az igazhitü muzulmán
60. Ösvény
61. Lásd 39. vizszintest
62. A vén fán is élősködik
63. Szép Ernő darabja
67. Ujság
69. Finom gyapotkelme
70. Szeszes ital
73. Női név
75. Volt osztrák-magyar tábornok
77. Hü — más szóval
79. Nemcsak nők fogadják szivesen
82. Hasadék
84. Nem lát.
85. »Minket« németül

Damburirozást, gép- és sablonplisszét, himzett filcmellényeket izlésesen, pontosan és olcsón készit Baschné Révész Anna Rudićeva ul. 3 (Engl varrógép-üzletben) 5414

NYILT-TÉR

Köszönetnyilvánitás

Mindazoknak, kik felejthetetlen édesapám temetésén megjelentek és részvétükkel fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek, ezuton mondunk köszönetet.

Subotica, 1928 május 26.

5394 *Vincze Béla és családja.*

Köszönetnyilvánitás

Mindazoknak, kik felejthetetlen fiam, illetve testvérünk elhunyta alkalmával fájdalmunkat részvétükkel enyhiteni igyekeztek, különösen pedig kartársainak, hálás köszönetet mondunk.

Subotica, 1928 május 26.

5405 *Özv. Ozsgyáni Antalné és családja.*

Tisztelettel közöljük a kokszfogyasztó közönséggel, hogy

WIENI LÉGSZESZGYÁRI KOKSZ

KULÁN: kizárólag WEINMANN ÖDÖN cégnél, az Apatini Sörgyár főraktárosánál,

VRBÁSZON: kizárólag SCHMIDT FRIGYES cégnél,

SZRBOBRANBAN: kizárólag JULIUS JAKOB cégnél kapható.

Wieni Gázművek

5209 **felsőbácskai vezérképviselete.**

Csődtömegeladás

Mint Volpert Antal vb. csődtömegének gondnoka ezennel közhirré teszem, hogy a csődleltárban 15—20, 22—402 és 404 tételek alatt felvett és 32.766 dnárra becsült vegyes árut 1928 junius hó 5-én d. e. 10 órakor Temerinben, ügyvédi irodámban zárt irásbeli ajánlatok utján el fogom adni.

Az ajánlatok az árverés napjának 9 órájáig adandók be a becsérték 10%-ával, amely összeg mint bánatpénz kezeltetik.

Fenntartom magamnak a jogot folytatólagos szóbeli árverés tartására és ha ezzel sem érek el kedvező eredményt, az árverés elhalasztására.

Vevő, akinek ajánlatát a csődválasztmány elfogadja, köteles 8 nap alatt a bánatpénzt a vételár erejéig kiegészíteni és azt a tömeggondnok kezeihez lefizetni, ellenkező esetben bánatpénzét elveszti.

A vételi illetéket vevő viseli. A megvett árut a fizetéstől számitott 8 nap alatt tartozik az üzletből elvinni. Az üzlet naponta délután 2 és 4 óra között tekinthető meg.

Az áru mennyiségeért és minőségeért sem a tömeggondnok, sem a csődválasztmány nem vállal felelősséget.

Temerin, 1928 május 17-én.

5181 *Dr. Fehér Mihály* tömeggondnok.

Nyilatkozat

Alulirott cég ezuton közli, hogy Simonić Imre és Fischer Emil, a cég volt alkalmazottai, megszöktek és a mintákat is magukkal vitték. Felkérünk tehát mindenkit, hogy nevezettektől ne vásároljanak, mert az általuk kötött üzletekért semmi felelősséget nem vállalunk és adják át nevezetteket a rendőrségnek.

„REFORM“

5379 **Trgovačka Kuća Sombor**

Értesités

»Zora« életbiztositótársaság Zagreb törvényszékileg bejegyzett céggel, mely cég a Storeband, Anglo-Elementar, Fortuna és Zukunf biztositótársaságok koncerniéhez tartozik és 49 millió angol font, azaz *1500 millió dindr* alaptőkével rendelkezik

szerződéses megállapodást létesitettünk,

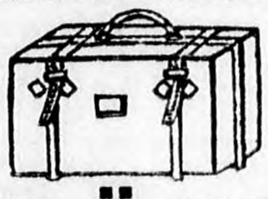
mely szerint az *összes jugoszláviai* volt és még működő *temetkezési, házassági és szülészeti* egyesületek tagjait, azok gyermekeit is *elhalálozás* vagy *kiházasitás* esetén biztositásra *elfogadja* olyformán, hogy 5000 dinárnál 500 dinárt, 10.000-nél 1000 dinárt, 15.000-nél 1500 dinárt, 30.000-nél 2000 dinárt és 35.000-nél 2500 dinárt a már tagkönyvében fizetett összegből elismer, betud anélkül, hogy az elismert összeg után biztositási dijat fizetni kellene.

Minthogy ily előnyös biztositást ilyen alapon *a legcsekélyebb dijfizetés mellett* egyetlen biztositótársaság sem köt és tekintettel az 1500 millió alaptőkére, minden tag biztositási összege biztositva van.

Felkérjük az összes tagokat, hogy saját jól felfogott érdekükben mielőbb jelentkezzenek alólirt irodához, hol mindenről teljes felvilágositást minden *külön dijazás nélkül* nyerhetnek.

Nada kiházasitó,
Pripomoć temetkezési egyesület elnöksége
Subotica, Sudarevićeva ul. 52

5431

Mielőtt

BŐRÖND-ÖT

vásárolna,

tekintse meg saját készitményü

bőröndeinket és bőrtáskáinkat

amelyek garantált jó minőségüek és olcsók

Andrássy és Fazekas Subotica

Trumbićeva ul. 11, Csirkepiac

3280

Elsőrendü férfi fehérnemüt

készit a legjobb angol oxford és pouplinból

kész ingek, pyjamák és hálóingek

nagy választékban kaphatók

NÉMETHY FERENC és NEJE

férfi fehérneműkészitőnél Budapest IV., Veres Pálné-utca 4.

5363

Ha KÖNYVSZAKERTŐRE lesz szüksége irjon Borbély L. Novisad, postafiók 75 cimre

PORTÁL!

A novisadi **Davidovac és Janković** cég portálja amely Novisadon a legszebb, minden célnak megfelelő, keményfából, csiszolt és ovál üveggel **eladó**

Érdeklődők tekintsék meg a portált. Szolid ár! — Hosszuság 8·20, magasság 5 méter.

Davidovac és Janković
Novisad

5110

Subotica határában megvételre keresek

20–50 láncos szállást

készpénzfizetés ellenében

Dr. LŐBL MARCEL ügyvéd, Subotica
Zrinjski trg 10

5426

Prva Bjelovarska Tvornica Suhomesnate Robe

Kr. Dvorski Liferanti **JOSIPA SVOBODE SINOVI D. D.** Osnovano 1887

prágai sonka és füstölthus áruk gyára

BJELOVAR

Prágai sonka à Din. 29·— császárhus, nyári szalámi, prágai szalámi, debreceni kolbász és finom felvágottak

I-a téli szalámi à Din. 56·— Tartós, izletes áru

Képviselő:

GRGA PERLES, SOMBOR

Poštanski pretinac br. 10

5331

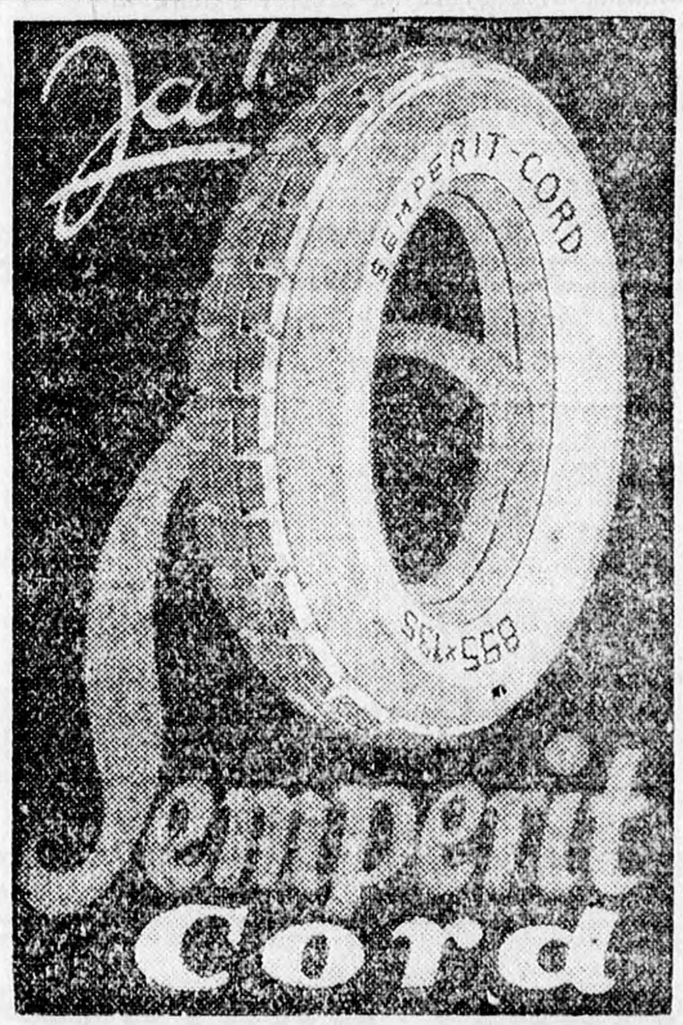
4354

Képviselők figyelmébe!

Sorsjegyek havi részletre!

Teljesen ujfajta, legmagasabb kedvezmények!

Saját érdekükben irjanak még ma „Bezkonkurenčna zarada P — 975“ jeligére az **Interreklam d. d.** Zagreb, Marovska 28 — cimre

5254

Vezérképviselő:
Krausz Ede Noviszad
a Renault-müvek vezérképviselete

Bérma-ajándékokat a legolcsóbban

ÁDÁM ékszerésznél vásárolhat!

14 karátos aranygyürü	Din.	50	14 karátos aranybrostü	Din.	50
14 „ arany-nyaklánc	„	75	Valódi svájci zsebórák	„	60
14 „ aranyfüggő párja	„	60	14 karátos arany férfilánc	„	250
14 „ aranykarcsat	„	150	Valódi brilliáns nőigyürü	„	290
14 „ arany női karóra	„	290	Valódi ezüst fiuóra	„	250

SUBOTICA, Rudič ul. 6 **Sugár-füszeres házban**

5412

Szünidei Nyaralóotthon
Fiuk részére
Vöslauban (3 percre Bécstől)

Német társalgás és rendszeres tanitás. — Kivánatra magyar vizsgákra magyar tanár készit elő, melyért nincs külön honorárium. Gondos testi és szellemi nevelés. Sport. Olcsó árak. Kitünő konyha. Internátus az egész évre Bécsben. Felvilágositást nyujt **Prof. FRIEDRICH FABER** (aktiv osztrák középiskolai tanár), **Wien, XIX., Döblinger Gürtel 2**

Itt a tavasz
ne feledje el, hogy csak a törv. védett
POMPADOUR-CREME
üzleti el végleg a szeplőt, májfoltot és pattanást. Kapható:
Papné és társa Subotica, Paje Kujundžića 3

3 szobás
szép utcai helyiség irodának vagy üzletnek kiadó a beltéren
Schäffer Rózánál
Suboticán 5490
a főpostával szemben

Kékkő
mont catini 99%
legolcsóbb
Sugár Manónál
Telefon 47

3371

Butort
izléses és jó minőségben, méltányos árban, részletre is
Nagy Varjas Rókus
asztalos mesternél
VI. kör, Vukovićeva ul. 38 (Csirkepiac)

Legmodernebb **női retikülök, férfi pénz- és cigaretta-szivartárcák, aktatáskák, utazóbőröndök** gyári raktára **leszállitott árak mellett!**
Schlager Henrik
speciális böröndös és bőráruüzlete
Subotica, Aleksandrova u'. 1. szám

Somborban
a Bácsmegyei Napló részére
hirdetéseket
Dr. Szántó Miklós
Apatini ut 46. vesz fel.
Telefonszám 341.

ELŐNYOMDÁT
legmodernebb stylü rajzokkal és kellékekkel legolcsóbban szállit
LEOPOLD SÁMUEL, SENTA
modern előnyomdaberendezési gyára
Relief-festés tanitása az összes hozzávaló festékek, porok és kellékei kaphatók
946

UJ KÉZIMUNKAÜZLET NOVISZADON
Elvállalom teljes **menyasszonyi kelengyék** varrását, himzést **férfi- és gyermekfehérnemü** készitését, **ágytakaók**, sztórok valamint **filé, gobelin, perzsa, kelim, tipoen** munkák elkészitését. Gép- és kézi **azsurozást,** endlizést, monogramozást és minden szakmába vágó munkát a legmodernebb kivitelben és legjutányosabb árban. Modernül berendezett előnyomda.
A nb. közönség szives pártfogását kérem, tisztelettel
SICHERMANN RIZA, Duna ul. 34.

Gyenge férfiak-
nak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim
„Patent 608"
Cluj (Kolozsvár) 1622
1. sz. postafiókbérlet

Czeisel József, Sombor
Sv. Miletić ul. 36 Telefon 136
Vállal mindennemü mély és
ártézi kut furását
vizvezetékek és „Narag" melegvizfütések berendezését 5132

Mielőtt épitkezéshez mész-,
cement-, gipsz-, oltottmész-, fedőlemez- vagy más épitkezési anyagokban, vagontételben vagy kisebb mennyiségben **szükségletét beszerezné, kérjen ajánlatot**
Sipos Sándor mésztermelőtől
SUBOTICA, I. Sokolska (Gombkötő) ul. 6. Telefon 368 és 867

Legjobb eredeti **BILLIÁRDDÁKÓ** és golyó, **MANDINERGUMMI** és **TEKEGOLYÓ** nagy választékban. — Lignum sanctum golyó 10 cm 70·—, 11 és feles 75·—, 12-es 100·—, 12 és feles 110·—, 13-as 120·—, 13 és feles 130·—, 14-es 150·— dinár
özv. Gerber Jakabnénál, Subotica
B. Sudarevićeva ul. 32

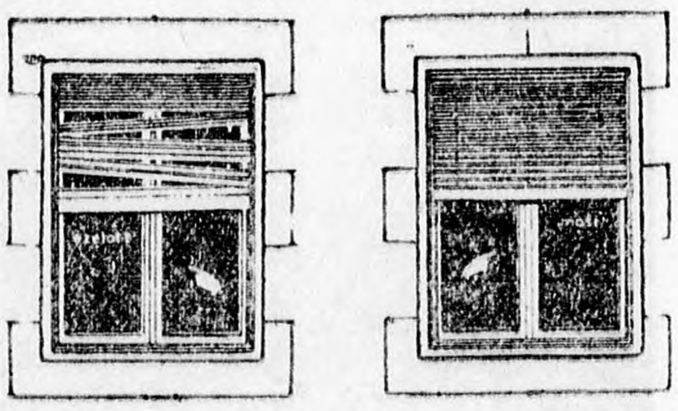
Megérkeztek a legujabb tipusu
hathengeres autók

520
5430
Megtekinthetők:
az Automobilia garageban, Subotica, Skadarska ul. 7

Uj Buick-Benz-Citroen automobilok
luxus turakocsik, legjobb kivitelben, legszebb szinekben, továbbá használt jó autók, Oakland 5 üléses, Citroen-Fiat 3—4 ülésesek hosszu lejáratu részletfizetésre kaphatók
Kain Lajos, Citroen automobil képviselő
Subotica, Városháza épület 4549

Nea Crem
legmegbizhatóbb arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA
58

Szereti a salátát?
Ugy csak **KEMÉNY**-féle eszszencet használjon hozzá; ezt kérje a fűszerüzletekben
Uborka és paprika
állandóan kapható
Kemény Dezső
ecet és konzervgyárában
I., Vojnovićeva ul. 5
5416

Essligeni faredőnyök
csakis BENCE-féle hüvelyes szegecsel elpusztithatatlanok

Egyedüli gyártó:
Bence Antal és Fia faredőnygyár, Vel. Bečkerek
Kérjen árajánlatot! Ügynökök kerestetnek! 124

Autó eladó
6 személyes Grifstift tura autó, teljesen jókarban, uj gumikkal
Din. 15.000
Adám
Rudić u. 6. Subotica

Mézpergető
vadonatuj eredeti Gerstung golyóscsapágyon, 24×45 ös keretig használható, **eladó**
Gromilović géptaktár
Sombor 588

FERD. SAX UTÓDA
Albert Ondrušek
ruha- és kelmefestő, vegytisztító, szőrmefestés és festés
Műhely: OSIJEK, III., J. Jačićev trg 22
Fiók: OSIJEK, I., Deanatićeva 33
Fióküzlet: ZEMUN, Zmaj Jovina ulica 19
Alapitva 1825
Ruha és mindennemü kelme és anyag, csipke, selyem, plisszé, dekatura és apretura vegytisztitása. **Ruhafestés** egészben vagy darabokban. **Szőrmefestés. Kelmefestés** minta szerint. **Kárpamatraktár** minden szinben, megrendelés és minta szerint. Gyászruhák festése 24 óra alatt. Gyors kiszolgálás, olcsó árak.
A munka kifogástalan elvégzéséért garantálok
4074

Permetezők figyelmébe!
Kékkő, montecatin 99%
Rézkénpor, 10% és 20%
Kénpor, I-a, „Floriastela"
Aloe
Schweinfurti zöld, 100%
Quassia-I gyfergács
Klórmész, 115% és
Rafia extra mayunga
legolcsóbban beszerezhető
KURTEŠ MILOS
fűszer- és csemegeüzletében
Subotica, huspiac. Telefon 483

Megszabadulhat
kinzó csuzos, reumás és köszvényes
fájdalmaitól
nem kell fürdőhelyre utazni! Egy paraffin-kezelés 10 fürdőt pótol
PARAFFIN-THERAPIA SUBOTICA
Lifka mozi
Állandó orvosi felügyelet. Meggyógyult betegek köszönőlevelei igazolják a paraffin-kezelés kiválóságát 4035

Eddig a következő suboticai kereskedők csatlakoztak az
AMICIÁHOZ:

Sugár Manó, füszer- és csemegekereskedés, gyümölcspiac. Telefon 47
Vujković Pero, textilárukereskedés, huspiac. Telefon 701
Bányai Mavro, nőikalapkellék-kereskedés, városháza
Horovic Matija, textilkereskedés, huspiac
Braća Stipančević, uri- és női divatárukereskedés, korzó
S. Ad. Engl, varrógép- és kerékpárkereskedés, gyümölcspiac. Telefon 815
Maričić i Janković, könyv- és papirkereskedés, Karadjordjev trg. Telefon 252
Braća Kunec, üveg- és porcellánkereskedés, Karadjordjev trg
Chic de Paris, cipőkereskedés, korzó
Kőrösi Géza, füszer- és csemegekereskedés, gyümölcspiac. Telefon 513
Balázs J. Jenő divat- és rövidárukereskedés, korzó
Pressburger Sándor, uriszabóság és textilkereskedés
A fenti cégek a vásárolt összegnek 2½%-át adják vissza AMICIA bélyegekben
Képviselet: Radio Reklam Jugoslavija, Subotica
Telefon 820 5432

Nyári uri divat különlegességek **Vukovics Gerő Subotica** **Habig, Borsalino és Paniza-kalapok. L. B. O. uri és női harisnyák e yedüli lerakata. Férfi fehérnemüek mérték szerint is. Fürdőkosztümök, nyakkendők dus választékban. — Szolid árak!**

AIDA Albina ulica (huspiac mellett) 1577 **Damburirozás, fehérneművarrás és -himzés, gobelin, rece, reliefhimzés, selyemfestés, stb.**

LEVELEZÉS

Richmond. Szokásos egészségügyi eltévelyedések dominálták a közelmultat. — Örülök bizakodó hitének. Ha lehetséges, látni szeretném. És szájára csókolni közös vágyunkat. 5322

Fiatal urileány becskereki csinos fiatalember ismeretségét keresi. — Leveleket »Kékszem« jelige alatt a kiadóba kér. 5388

HÁZASSÁG

Saját üzemmel és felsőiskolai képzettséggel és 60.000 dinár jövedelemmel biró 26 éves fiatalember ezuton keresi feltétlen tisztességes leány vagy fiatal gyermektelen özvegy ismeretségét. Nemanonym válaszokat kérek fénykép mellékelésével »Kisváros« jeligére a kiadóba. 5345

Házasságokat titoktartás mellett csakis »Eros« ügynökség közvetit legeredményesebben.

Harmincnyolc éves özvegy, önálló, keresztény iparos házasságra lépne jobb családból való idősebb leánnyal vagy özveggyel, kinek némi hozománya is van. Csak teljes cimü leveleket »Komoly« jeligére a kiadóba kérek. 5234

Megnősülne 29 éves izr. kereskedői alkalmazott, keresi középtermetü hozzáillő zsidóhölgy ismeretségét, megfelelő hozománnyal, önállósitáshoz. Diszkréció garantálva. Csakis komoly és teljes cimmel ellátott leveleket »Boldogság« jeligére kiadóba kérek. 5348

FOGLALKOZÁS

Intelligens és reprezentativ urak és hölgyek, kik szerbül és magyarul beszélnek, Szuboticán és a Vojvodinában magánszemélyek látogatására kerestetnek. Szakképzettség nem szükséges. Az áru uj, nagy kereset. — Jelentkezések személyesen Nikoljićnál, Karadžića 10. Naponta délután 2—4 között junius 1-ig. 5358

Ügyes kőfaragót (gránit és márvány) alkalmazunk. — Özv. Neupauer Györgyné és Fia, Novisad. 5301

Cukrászdába ügyes kiszolgáló kisasszonyt felvesz Sudár cukrászda, Oslobodjenja trg 2. 5419

Házvezetőnői állást keresek jó bizonyitványokkal, perfekt főzök, varráshoz értek. Cim a kiadóban. 5417

40.000 dinárral betársulna, esetleg pénztárnoknői állást vállalna egyedülálló középkoru nő, ki jónevü könyvkereskedésben 2 évig mint önálló üzletvezetőnő működött. Cim: »Pallas« Subotica. Tel. 447. 5404

Gyakornokot felveszünk azonnali belépésre. Drogérija Nada Kolar i Gabrics, Subotica, Strosmajerova ul. 2. 5361

Intelligente, Erzieherin kinderliebend mit Jahreszeugnissen sucht Stelle sofort Perfekt in Nähen. Timbauer Novisad, Pečka 4. 5319

40 éves komoly nő urhoz házvezetőnőnek ajánlkozik. Cim a novisadi kiadóban. 5302

100 dinár napi keresetet és magas jutalékot fizetünk állandó eladható cikkek eladásánál. Generalna Organizacija Beograd, Dračka 9 Eddigi cimeink érvénytelenek. 4670

Vera salon, Sokolska ul. 7. tanulóleányokat felvesz. 5368

Lisztképviseletet Szlovénia részére átvenne, pékeknél és kereskedőknél jól bevezetett egyén. Cim: Anton Maver, Ljubljana, Ahaclje va cesta 5. 5413

Főmolnár, energikus, törekvő, rend- és munkaszerető, állást keres azonnali belépésre. Meghivásra személyesen bemutatkozik. Szives meghivást kér Németh János főmolnár, Mol. 5395

Akar Ön angolul tanulni? Angol nyelvmesternél (Mr. Raynbird, Zrinjski trg 19.) junius hónapban uj kurzus kezdődik. Havonta 80 dinár. 5367

Elmennék magános urnővel fürdőhelyre, esetleg házikisasszonynak is, csekély fizetésért. — Megkeresések »Középkoru urileány« jelige alatt. 5396

Gépész, kondenzátoros, magas-mélynyomásu géphez, aki esztergályos is, felvétetik Klara Mlin, Prigrevicasvetilivan. 5347

Jó házból való fiut, füszer- és csemegekereskedésembe tanoncnak felveszek. Klein Ferenc, Novi Vrbas. 5355

Szakképzett főmolnár állást keres. Vám- és kereskedelmi örlésben jártas, önállóan vállal malomszerelést. Nagy nadmlinar, Novi Pazár, Oficirska menaža. 5350

Nevelőnőnek nyelv- és zenetudással és anélkül, angol, francia és birodalmi német gyermekkertésznők, házilányok, nép- és liceumi tanitónők, zene- és gyógypedagógusnők közvetitését a leglelkiismeretesebben végzi: Pädagogenbund, Wien IV., Karlsplatz 7. 429

Perfekt szakácsnő urihaz hoz ajánlkozik. Cim: Ciril Metod trg 5. 5374

Jól jövedelmező ipari üzemhez társ keresletik. 25.000—30.000 dinárral. Cim a kiadóban. 5385

Fiatal sütősegéd azonnali belépésre keresletik. Özv. Faragóné, Subotica Obilic venac 5. 5399

Perfekt főzőnő, 56 éves, jó bizonyitványokkal állást keres. Pusztára is elmegy. Ajánlatokat »21« jeligére a kiadóba kér. 5401

Szilvásy Ferenc zongorakészitő, Subotica, városi zenedei hangoló tanitásokat, hangolásokat, vidéki megrendeléseket is vállal. — Ugyanott tanonc felvételik. 5400

Gyógyszerész assistens nyári hónapokra kisegitőül ajánlkozik. Értesitést »Szigorló« jeligére »Eros« ügynökséghez kér. 5429

Kifutó vagy tanonc felvételik, Ulreich Ottó VI., Preradovićeva 14., füszerüzletében. 5315

Laboránsnői vagy hasonló állást keres jobb leány. — Cim: Wolf trafik, Vel. Kikinda. 5263

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Intelligens asszony fennjáró beteget dijtalanul elkisérne üdülőhelyre. Cim a kiadóban. 5382

Erfahrene deutsche Erzieherin, französisch unterrichtend, sucht sich zu verändern. Jahreszeugnisse und beste Referenzen, stehen zur Verfügung. — Briefl. Zuschriften an die Administration des Blattes erbeten No. 333. 5179

Házvezetőnői állást keres 24 éves intelligens nő. Főzésben és háztartásban jártas. Ajánlatokat Dr. Szántó Szombor, Apatinska ul. továbbit. 5383

Autógarage, javitóműhely, autó és kerékpárgumi vulkanizáló. Speciális aluminium heggesztés. Bata-garage és Takács vulkanizáló Zrinjski trg 24. Tanoncok felvétetnek. 4289

háziasszonynak?

5334

Mert:

Csak az ér pénzt, ami biztosan jó.
Nem kell a kereséssel időt tölteni.
Nemcsak olcsó, hanem megbizható,
Semmi más szerrel nem lehet pótolni.

„MATADOR" megsemmisiti a legyeket, minden ragály és betegség terjesztőit.

„MATADOR" mindenkinek, gyereknek-aggnak, biztositja a nyugalmát alvásnál, evésnél, pihenésnél.

„MATADOR" az emberiség legnagyobb jótevője, mert gyökeresen kiirtja a legyeket. Feleslegessé válik a mérges gázok és fecskendők használata. A „MATADOR" a legrövidebb idő alatt meghóditotta az országot.

Szerbia és Vojvodina egyes helyeire keresünk agilis képviselőket, kiknek raktárt rendezünk be. Jelentkezőknek megfelelő garanciát kell nyujtaniok. — Könnyű munka, nagy kereset.

Mindennemű felvilágositással készséggel szolgál az SHS Királyság vezérképviselete

BEOGRAD, pošt. fah 269

Mit kell vásárolni minden „Matador" mézes légyfogót

Kizárólag:

Kiszolgálóleány trafikban felvételik. Cim »Eros« ügynökségnél gyümölcspiac.

Irodai ügyekben gyakorlott szerb, vagy magyar, német levelezőt, aki perfekt gép és gyorsiró, esetleg csak délutánra, keres dr. Szilasi ügyvéd. Subotica Badalićeva ul. 2. 5423

Kinderfräulein intelligent, perfekt deutsch-kroatisch, im Haushalte mittätig, zu fünfjährigem Mädchen per 15. Juni gesucht. Offerte Postfach 32, Subotica. 5244

Deutsches Kinderfräulein gesetzten Alters, mit Jahreszeugnissen, sucht Stelle zu kleineren Kindern. Zuschriften erbeten Beograd, Baba Višina 22 Wratschgo. 5197

Házmesternek fölveszek gyermektelen házaspárt. — Bogovićeva ulica 19. 5290

Nevelőnő 3 gyermek mellett állandó alkalmazást nyer, szerbül tudok előnyben. Ajánlatokat No 362. szám alatt Rádió Reklam Jugoszlávija, Subotica postafiók 48 továbbit. 5336

DARUVÁR

ÁSVÁNY- és ISZAPFÜRDŐ

Radioaktiv 38—50° C. fokos meleg források

Rendkivüli gyógyhatás:

női bajoknál, reumánál, ischiásnál, vérszegénységnél.

Kelle es nyaralóhely! Egész éven át nyitva! Kedvező vasuti összeköttetések!

Mérsékelt árak!

— Főszezonon kivül nagy árengedmények! — Prospektust kivánatra.

4662 **Fürdőigazgatóság**

Az összes falusi leányokkal jól bevezetett cselédelhelyezőirodának a vezetését átvettem és a mai naptól kezdve szakácnőket, szobaleányokat és mindenesleányokat mind a két fél részéről a városi szabály értelmében 10% jutalékért közvetitek. Elek, Subotica, Sokolska ul. br. 2. (Kunetz-ház). 5237

Cipész-üzletemet

építkezés miatt ideiglenesen **az ipartestület udvarába** a volt ipartestületi betegsegélyző helyiségébe **helyeztem át**

Ozv. Grün Márkne

Fiatal hentes- és mészáros segédet azonnali belépésre keres Piuković mészáros, Bajmok. 5210

Gyakorlott varrónő olcsón vállalja mindenféle női és gyermekruhák készitését. V., 13. Novembra ulica 9. (Bajai ut), Pukkel-ház. 5228

Fényképészsegéd, jó retusőr, állandó állást kap. Hečko fényképész, Velika Kikinda. 5262

Müszaki kereskedősegéd állást keres. Leveleket »Müszaki« jelige alatt a novisadi kiadóba kér. 5256

Irodai munkaerőt, ki a német nyelvben és gépirásban perfekt, junius 1-re keresünk. Filip Ernst i Drug, Sombor. 5260

VÉTEL-ELADÁS

Legelő nagyon jó, helyenként kaszálónak is, martonosi kispiacnál száz kataszteri holdon felül. Venni szándékozók forduljanak az Agrár Zajednicához, Subotica, Kralja Tomislava 6, csendőrlaktanyánál. 5423

Komplett keményfa hálószobabutor eladó. Zrinjski trg 11, emelet (gyümölcspiac). 5427

Ablak, 13 drb uj 100×200 cm, 8 szárnyas, eladó. Vujković fatelep. 5409

Szegedi uton levő telep rajta bolt- és korcsmahelyiségekkel együtt kedvező fizetési feltételekkel eladó. — Bővebb felvilágositást ad Herczog László. 5115

Butorok, régiségek, függönyök, edények, képek jutányos áron eladatnak. Lang agentura, Pašićeva ul. 3. 5407

Jómenetelü vendéglő Feketičen eladó vagy bérbe kiadó. Cim: Érsek, Feketič. 5317

Csöplögarnitura, MÁV magánjárókazán, 25 éves, teljesen uj 54 colos csöplővel, uj szij, uj elevátor, teljes felszereléssel eladó. — Nagy Sándor, Bacska Topola. 5166

Megvételre keresek egy pár 30—36 collos darás követ vasalással, lehetőleg állvánnyal. Pósa János, Stara Kanjiža, Karadjordjeva ulica 50. 5392

Veszek aranyat, ezüstöt és brilliánst, ezüstkoronáért 3.60 dinárt, ezüstforintért 9.40 dinárt fizetek darabonkint. Josef Kaltnecker Osijek I., Županijska 22. 4473

Eladó 4 HP Nicholson magános cséplő, kijavitott jó állapotban. Pósa Ferenc, Stara Kanjiža. 5391

Ház eladó. Bővebbet Kralja Petra park 7, emelet. 5364

Motormalom 1 vagonos, 3 uj Ganzhenger, 2 kő gikszitával, 40 HP nyersolajmotorral, teljes felszereléssel eladó vagy bérbeadó, Mol-Gunarasban. Nagy Sándor, Bácska Topola. 5167

Eladó 65 kat. hold jó szántóföld uri tanyával, kat. holdja 14.000 dinár. Bővebbet a tulajdonosnál. J. Peić ügynöksége, Subotica, Cara Dušana 5. 3959

1000 dinárig számoló National-kassza eladó. Trafika Milosavljević, Novisad, Dunavska ul. 25. 5399

Irógépet, Adler vagy más modern látható irásu, lafin betüs gyártmányt keresek megvételre. Ajánlatokat ár megjelöléssel »Irógép« jeligére a kiadóhivatalba. 5389

Ház eladó vagy elcserélhető földdel. Somborski put 46. 5366

Jókarban levő női kerékpár és 10 méter hosszu kerti locsoló olcsón eladó. Badalićeva (Asztalos) ul. 4. 5372

45 láne föld 2 szállással egyben vagy külön-külön kisebb darabokban is nagyon olcsón sürgősen eladó. Érdeklődni lehet Puhalák István vendéglősnél (a vasutnál) Bácska Topolán. 5397

Eladó más vállalkozás miatt kézi nyerstégla prés. Klausz József, Bezdán. 5398

Eladó nőiiróasztal, perzsaszőnyegek, szalontükör, régiségek. Zmaj Jovina 20. 5419

Eladó 10 HP szivógáz, Kornik-motor és egy 8 HP Hofherr elevátor. Farkas Mátyás Senta, Beogradska ul. 73. Levélre nem válaszolok. 5333

Szivógázmotort 25—30 lóerőst, jó állapotban megvételre keresek. Glied-malom. 5328

Eladó 4 HP Nicholson javitott magányos cséplő. Cim: Pósa Ferenc, St. Kanjiža. 5343

7 hold uj épületekkel a városról 3 km., Somborban eladó. Információt, Veszelovszki szombori ügyvéd ad. 5340

Eladó egy használt, de jó karban lévő Büssing gyártmányu, 4 tonnás teherautó. Megtekinthető Braća Erhardt malomban Stara Moravicán. 5349

Eladó 25 HP gyári szivógázmotor körülgyürüs cséplővel és 10 HP szivógázmotormalom. Kovács Mihály Senta, Bogdanova ul. 24. 5303

8-as Umrath magánjárókazán, 6 légkörös, 1928-as nyomatásu, eladó. Gombos Lajos, Mali-Idjoš (Bačka). 5242

Baromfiraktár Novi Vrbason, közvetlen a rakodó állomásnál, teljes berendezéssel 5.000 drb baromfi beraktározásra, örök áron eladó. Ruth János tulajdonos, Bajmok. 5202

Mindennemü épületfa, I-a fichte asztalosáru és gőzölt bükkdeszka, továbbá tüzifa a legolcsóbb árban kapható Ádám Aladár Sombori-uti fatelepén. Tel. 75

LIFKA

Vasárnap utoljára 2 sláger!

ZORO HURU

FEDORA

Hétfőn és kedden 2 napig

Arizoniai csodalovas

Vakmerő kalandok filmje. Előadja **Ken Maynard** a hóditó megjelenésü lovasbonviván és paripája **TARZAN**

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és elmezó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jelgés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Megvételre keresek 2 Hofherr-traktort. Mudrinszki gépmühely, Srbobran. 5280

Eladó négy komplett 6-os és 8-as, idősebb és fiatalabb cséplőgarnitura. Mudrinszki gépmühely, Srbobran. 5279

Férfi, női és gyermekcipők, valamint szandálok nagy választékban; kézimunkavarrás, drukkolás olcsón, divatosan Budanovics Teréziánál, Rudics uccai pavillon. Ügyes himzőlány felvétetik. 1483

Földbirtokot megvételre 150 holdig buzavalutában, nagyobb birtokbérletet hosszabb időre keresek. Eladók malmok, legprimább földbirtokok terméssel, fölszereléssel 40—400 holdig. **Autó rendelkezésre.** Érkezését táviratozza. Bodor Lajos, Veliki Becskerek, Krunska 17. 5247

Ujtipusu Ford-autó azonnal használható, a legolcsóbb árban eladó Bitó Istvánnál, Novi Becsejen. 5252

Méh, 15 család olcsón eladó. Cim a Bácsmegyei novisadi kiadójában. 5318

Vennék szőlőt Palicson 4—5 kapát, kis lakóházzal, lehetőleg az állomás közelében. Ajánlatokat 361. számra, Rádió Reklam Jugoslavija Subotica, postafiók 48 kérem. 5336

Eladó egy Haip 8 HP cséplőgép 8000 dinár készpénzért, megtekinthető Gromilović Tamás gépkereskedésében, Sombor. Ugyanott megtudható 1 **Első** Magyar Gazdasági eredeti gyári magánjáró 20 éves, 4 éves MÁV golyós 54 colos cséplő, gyári elevátor eladása 95.000 dinárban. Megtekinthető Szlavóniában. 5341

Jókarban lévő 8-as vasrámás Haip cséplő minden elfogadható áron eladó. Levelekre nem válaszolok. Závodszki Máté, Bačka Topola, Csantavéri ut. 5282

Nagyobbszabásu teljes fűszerüzlet-berendezés, továbbá üvegezett irodafal ajtóval eladó. Ugyanott az üzlethelyiség kiadó. Szilágyi István, Subotica, gázgyárnál. 5274

Radial-szita, alig használt, eladó. Novisad, Primorska 4. 5177

Ford-autóbusz, 16 üléses, négyrugós, modern karosszériával és uj tipusu luxuskocsi olcsón eladó. — Lidi Ede, Vajska (Bácska).

Kovács Antal-féle téglagyár bérlője, Hermann Vilmos Subotica, ajánl mindenfajta **épitőtéglát,** chamottetéglát és lisztet, saját iparvágányán vagonba rakva, valamint Suboticán az épitkezés helyszinére szállitva kedvező fizetési feltételek mellett. Levél és táviratcim: Hermann Vilmos, Subotica, Karadžićeva ul. 12. Telefon 769. 2965

Eladó két 8-as MÁV-Asztra gázmotor, 6-os MÁV-cséplőgarnitura MÁV-elevátorral kitünő karban. Jónás István Bács (Bácska). 5351

120

dinár egy vagon, 10 tonna dunai homok vagonba rakva ab Bogojevo-nagyállomás. Ádám Józsefnél, Bogojevo. 4352

Egy uccai és egy udvari szoba, konyhával és mellékhelyiségekkel kiadó azonnalra. Daničićev put 153 villanyteleppel szemben. Érdeklődni lehet Julije Skenderović árvaszéki gondnoknál. 5291

2 dinár a cukrászsütemény, lakodalmi torta, a legjobb és legolcsóbb Institorisnál, Vilsonova 44. 5119

Fényképészeti műterem teljes berendezéssel, családi okok miatt eladó. Farkas fényképész Titel. 5057

Vendéglő házzal együtt eladó. Bővebb felvilágositást ad Burány Gyula vendéglős Senta. 5056

Teljesen jókarban levő félteherautó, jutányos áron eladó. Gubanits és Zellits gépjavitó mühely Novisad, Masarikova ul. 12. 5113

Zongora, félhosszu, jóhangzásu, eladó. Rosenbaum Izidor Ada. 5079

Mülábak

mükarok, gyógyfüzők, támgépek betegtoló-kocsik, Schönbrunnál, Subotica, Paje Kujundžićeva 20. 3756

Eladó Fordson-traktor négy éves 38 colos cséplővel, háromvasu Olivér-ekével — Ugyanott 4 lyuku morzsoló 3 lóerős benzinmotorral eladó. Megtekinthető Turucz Péternél Zednik 77. 5022

Egy vagon ruha félig ingyen lesz eladva Földes Samu ruhaáruházában (gyümölcs-piac) Rudić ulica

Férfi divatöltöny már	525 D.
Férfi tavaszi felöltők	675 D.
Fiuruhák már	375 D.
Gyermekruhák	175 D.
Gummi raglának	225 D.
Nőifelöltők	455 D.
Leányfiu felöltők	325 D.
Férfi munkaruhák	145 D.
Munkaköpenyek	155 D.
Autóköpenyek	175 D.
Divatnadrágok	225 D.
Munkanadrágok	95 D.
Bőrkabátok	725 D.

Tessék meggyőződni, vidékre utánvéttel, meg nem felelés esetén pénzt visszaadom, saját érdekében ügyeljen a cégre. 8424

ABLAKÜVEGET

tükörüveget, csiszolt üveget, saját gyártmányut ajánl

Drag. Obradović, Beograd

Kr. Milana 31 (Crnoševa Pivnica) Telefon 31—98 4588

Bélyeggyüjtőknek ajánlom hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyeget tartalmazó bélyeggyüjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegeit tartalmazó 1000 darabos gyüjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyüjteményt ajánlott levélben küldöm a rendelőnek. Minden rendeléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzékem, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyegjegyzékét tartalmazza. Az SHS legrégibb bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 718

Gyártelepnek vagy más ipari célra alkalmas 2 és fél lánc földem a szentai vasuti kitérőnél eladó. Özv. Tóth Dánielné, Senta. 4386

„PLANINKA"

havasi gyógyfűtea

felfrissiti és tisztitja a vért, megjavitja a rossz emésztést, a rendszertelen bélmüködést és kiváló hatásu altesti bántalmaknál, a hugyhólyag, máj, epe megbetegedéseinél és epekőnél. A **„PLANINKA"** tea étvágygerjesztő, különösen jó hatásunak bizonyult éredényelmeszesedésnél.

A „PLANINKA" havasi gyógyfütea csak fenti védjeggyel és leplombált dobozokban valódi, egy doboz ára 20 dinár. Kapható gyógyszertárakban Készíti: Mr. BAHOVEC gyógyszertára LJUBLJANA

KÜLÖNFÉLE

Két- vagy háromszobás lakást keresek, butorozva vagy butorozatlanul. A szobákban lévő butor megvétele nincs kizárva. Cim a kiadóban. 5218

Blumit tyukszemirtó pár nap alatt gyökeresen eltávolit minden tyukszemet és bőrkeményedést. Készíti: Blum gyógyszertár, fő postával szemben. 5190

Egy szoba, konyhával üresen kiadó. Češka u. 64. 5431

Üzlethelyiség portállal és egy különbejáratu butorozott szoba kiadó. Aleksandrova ul. 11. 5271

Palicson háromszobás, fürdőszobás villa, a park és villamos mellett, bérbeadó Cim a kiadóhivatalban

FORDSON autókat
Fordson traktorokat
becserélek, ha **Chevrolet** autót; vagy **Cormick** illetve **Hofherr** traktort vesz.
Földvári Béla
1 Stari Bečej

Ne utazzék addig Braziliába, amig az Önt érdeklő kérdésekre az utazást és az ottani elhelyezkedést illetőleg felvilágositást nem nyer. Közvetitünk házasságokat hozománnyal és hozomány nélkül minden állásu és vallásu jelentkezőknek. Megkeressük rokonait és ismerőseit, kimeritő értesitést küldünk róluk. Közvetitjük férfiak és nők elhelyezését minden szakmában. Elhelyezünk elsősorban nevelőnőket, akik nyelvismerettel rendelkeznek és zeneértők, azonkivül mérnököket bármely szakmából, stb. Birtokok, kereskedelmi vállalatok adásvételének közvetitése. Minden levélhez mellékelni kell 30 dinár dij befizetését igazoló nyugtát. A dijak »FK« számlára az Első Horvát Takarékpénztár osijeki fiókjánál fizetendők be. Pontos cim: Informacoes, Sao Paulo, Caixa postal 2797 — Brasil — Amerika do sul. 5421

Lakás, három egyenként kétszobás, konyha, kamra, pincéből álló, azonnal beköltözhető, kiadó. Vujković fatelep. 5408

Értesitem az igentisztelt kereskedő urakat, hogy a palicsi strand bérletét egyedül birom, tehát ennélfogva csakis általam rendelt árukat szállithatják hozzám. Más által részemre vett árut nem fogadok el. Šefčič Mátyásné. 5411

Beltéren különbejáratu szoba butorozva vagy anélkül, konyhával is, kiadó. Skadarska 3. 5418

Egyszobás lakás a hozzávaló mellékhelyiséggel azonnal kiadó. Jugovića 7. 5420

AJÁNDÉKOK

minden alkalomra iparmüvészeti ujdonságokból: 5378

valódi Meisseni, Rosenthal, Wedgwood, Goldscheider, Mozer, kopenhágai, zsolnai, kinai és japáni gyártmányok. Eredeti perzsaszőnyegek, festmények, radierungok és ezüsttárgyak legolcsóbban beszerezhetők leszállitott árak mellett

Balog Lina cég, Subotica

Naponta friss, vágott és cserepesvirág!

Eredeti modellek

elegáns, sikkes nyári kalapok olcsó áron kaphatók

Pogány kalapszalon

Trg Fra Ješe 15. I. em. (Ljubibratić ház) 721

VÁROSI MOZI

Szerdától vasárnapig

Buster Brown az iskolában

Főszereplők: **IVICA és TIGI**

A kalandornő

Nagyvárosi kaland. Főszereplők:

LILY DAMITA

GEORG ALEKSANDER, FRED SOHN

Fogorvosi praxisom, külföldi utamról haza térve, ujból megkezdtem. Dr. Blum, Subotica, Trumićeva ul. 2. Házamban bolt és lakás kiadó. Különböző használt butorok és villanyluszter eladó. Középnagy szőnyeget megvételre keresek. 5406

Orvosi rendelőnek vagy irodának alkalmas helyiségek és több kisebb-nagyobb lakások kiadók Lang agentura, Pašićeva ul. 3. 5407

Uj házban nagyobb lakás kiadó oly módon, hogy a bérbevevő a házbért asztalosmunkákra előlegezné. 5403

Népkonyha elköltözés miatt konyha- és ebédlőberendezéssel és lakással eladó. — Novisad, Šafarikova 7. 5373

Kétszoba-konyhás lakás azonnal beköltözhető, kiadó. VII., Frankopanska ul. 30. 5312

Raktárhelyiség 20 vagon áru befogadóképességgel julius 1-ére kiadó. Cim a Bácsmegyei noviszadi kiadójában. 5372

Kiadó két kislakás butorral vagy üresen. IV., Palmoticeva ulica 79. 5359

Füszerkereskedés, jó vevőkörrel, elköltözés miatt átadó. Cim a kiadóban. 5363

Ujonnan épült 3 szobás uccai lakás mellékhelyiségekkel azonnalra kiadó. V., 13. Novembra ul. (Bajski put) br. 18. 5384

»Eros« általános ügynökség, gyümölcspiac, házak, földek, szőlők, üzletek, lakások vételét, eladását, továbbá utlevél, illetőségi, erkölcsi, ipar, trafik, italmérési engedélyek gyors megszerzését legolcsóbban közvetiti.

Betegtolókocsit keresek megvételre. Veljko Stefanov, Novi Bečej. 5424

Ház eladó pékséggel, vagy kiadó. V., Varoška ul. 28. 5422

4 szoba és mellékhelyiségből álló udvari lakás Senoe ul. 17. sz. alatt kiadó és azonnal beköltözhető. — Tudakozódni a tulajdonosnál, Bajski put 19. szám alatt. 5425

Paszományt
butorra, függönyre, draperiára, rojtokat, zsinórokat bojtokat olcsón vállal
Nagy Lajos
paszomány os. Jugovića 31.
Meghivásra mintáimmal házhoz megyek

Éjjeli üzlet a Tiszamellék egyik legforgalmasabb községében betegség miatt azonnal kiadó. Érdeklődni lehet udova Boros Béla, Bácsko Petrovoszelo. 5216

Több különbejáratu szoba azonnalra kiadó. Topnička ul. 28. 5248

APOLLO, NOVISAD

Május 26 és 27-én

Gerard brigadéros

CONAN DOYLE

regénye után

9 felvonásban

Főszerepben

ROD LA ROGIE

Lakás, szoba-konyha elősszobával, vagy 2 szoba-konyhás kerestetik. Cim a kiadóban. 5285

Horgoson főtéren üzlethelyiség junius 1-re kiadó. — Szekeres István. 5205

Két szoba, konyha mellékhelyiségekkel, beltérhez közel, azonnal kiadó »Eros« ügynökségnél, gyümölcspiac.

»Alexa« nyakkendőipar 10 dinárért forditja ki régi nyakkendőjét. Korzó. 1249

Butorozott szoba és műhelynek alkalmas suteren helyiség junius elsejétől kiadó, Deutsch optikusnál. 5323

Butorozott szoba konyhával és éléskamrával kiadó. Cim a kiadóban. 5148

Amatőrfényképészek közöljék cimüket levelezőlapon Novisad, postafiók 118. 5143

Patkanin patkányirtószer doboza 15 dinár, kapható minden gyógyszertárban és drogeriában, továbbá a **Torontáli Agrárbanknál Veliki Becskereken. Szuboticán Hercl drogeria és Kurtes Milos kereskedésében.**

»Elit« Panzió Beograd, Kralja Milana 89. I. emelet. Ebéd és vacsora legolcsóbb áron. Elsőrendü konyha és kiszolgálás. Havi abonnensek legolcsóbb áron kihordásra. Elegánsan berendezett szobák fürdőszobával. 4729

Jóforgalmu vendéglő trafikkal, lakással és kerttel vasutállomásnál kiadó vagy eladó. Cim a kiadóban. 5230

LEGNAGYOBB

KÁRPITOSÜZLET

Klubgarniturák, patentfotelek, ottománok, berzserek és szalónok gyártása

Állandó nagy raktár

Dj. Stanković

kárpitos

Beograd, Kralja Milana 77
Telefon 48—46 4481

Kétszobás komplett lakást keresek, közel a beltérhez Cimeket a kiadóba kérek.

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica

Pünkösd

Ma este vihar szaladt át a városon, a városháza aggodalmasan nyujtogatta tornyát az ég felé és az emberek ijedt sietséggel szedték a lábukat, mintha oroszlán szaladgált volna a gyalogjárón Határozottan baljós alkonyat volt, az égen lustán nyujtóztak a csillagok és a hold kedvetlenül készült inspekciózni. Énbennem is gyorsan gyült össze a rosszérzés és a bizonytalanság, mint a jótékony adományok gyermeknapon, hisz vannak ilyen esték tavasszal, amikor mázsás suly költözik a lépteinkbe és különösen hajlandók vagyunk a minden dolgok miértje felől megkérdezni önmagunkat. Mindég csak önmagunkat. Nagyon közönyöseknek, nagyon feketéknek, nagyon elnyütteknek láttam ezen az estén embertársaimat, akik szembe jöttek velem és kezükben, amely annyiszor lendül mostanában a lemondás széles, vigasztalan gesztusára, a kezükben kék, zöld és barna csomagokat szorongattak.

Ekkor jutott eszembe a Pünkösd.

És arra gondoltam, hogy voltaképen minden ünnep ajándékozás. Kedvvel, szivvel szövött finom arany lánca az ajándékoknak. Én dhitatot, elnyugvást, ambiciót kapok az ünneptől és ünnepi kedvem nemkülönben ajándékok formájában adom tovább azoknak, akiket szeretek vagy kedvesek nekem. Nagylánynak karperecet veszek, kicsinek hajasbabát, ifjunak töltőtollat, gyerkőcnek hintalovat.

— Csereakció — erre gondoltam, amikor csomagokat láttam a fáradt kezekben és észrevétlenül fejet hajtottam minden ajándékos ember előtt, aki szembe jött velem az uccán. Mert tudtam, hogy ők mostanában mindig rosszabbul jönnek ki a cserével, hiszen az ünnep nagyon sokuknak nem hozza többé az elnyugvás aranypárnáját, az áhitat puha szövésü perzsaszőnyegét és az ambició fütőkészülékét. Inkább töprengés mérges virágáról szaggatják szakadatlan a szirmokat, a felhők pedig gyakran leszállnak az égről, hogy otthonos kényelembe helyezzék magukat a homlokukon.

A pünkösdi tüzes nyelvek mintha csufolódva nyulnának ki ránk mostanában. Szaggató gondok, parázsló problémák utvesztőjében tévelygünk és a reménykedés törékeny bakterlámpájában, amit sóhajtva akasztottunk a mellünkre egyre kevesebb lesz az olaj.

Az apostolok cselekedeteinek elbeszéléséből tanultuk meg kimondani a Pünkösd szót, az apostolokéból, akik felsebzett, fájós lábbal gyalogoltak az igazság nyomában, de mostanáig mintha elfáradtak volna kissé.

Mintha nem járnának velük egy nton többé. Ó nekünk is vannak apostolaink, mindenki ismeri őket, gépekből csináltak madarat és átrepülték vele az óceánt, de a postazsákokban csak üzleti leveleket vittek, meg pénzesutalványokat. A szeretetet a hangárban felejtették. Pedig a szeretet póstazsákjait is magukkal vihették volna, hogy ujjongva dobdják le minden nép földjére és hogy velük takarják el az elfogult gyülölet határkaróit.

Most még sponyalfal van a szivünk előtt és határőrök állnak a megértés hidfőinél. A megelégedettséget belépődijért mutogatják a szinházak, a nyugalmat pedig engesztelhetetlenül tudjuk irigyelni. Ezen a hideg tavaszon is energiánk megmaradt forgácsait tüzeltük bele a mindennapok dsitó torku feneketlen kazánjaiba, amig az ünnepre vártunk. Mert minden ünnep szeretet is, sok elomló, odaadó szeretet, amely egyszer majd jdtszó könnyüséggel, meleg szelek fuvalmán terjed el a világ tájai felé: északra és délre, keletre és nyugatra.

Pünkösd a Szentlélek eljövetelének ünnepe, a minden világot átfogó diadalmas szeretet apotéózisa. A biztatás és buzditás gyógyitó cseppjeinek páratelhőiben jelenik meg az idén a Szentlélek. Akkor, amidőn már-már veszteni kezdjük elgyötört, megvesszőzött proletár földi lelkünket.

(de—jó.)

Somlyó Zoltán:

Május . . .

Május hónak tele van a
két keze virággal.
Öle füvel, a két válla
dus virágos ággal.

Ideszórja, odaszórja
a szines virágot.
Öltözteti ujruhába
a régi világot.

A gyermekek tilmomot
szüztehéret kapnak.
A lednyok piros rózsát,
tényében a napnak.

Az asszonyok rozmaringot;
imakönyvbe rakják.
A férfiak a virágos
lednyokat kapják . . .

Régi könyvesboltok

Irta: BAEDEKER

— Az emlékezések könyvéből —

Magyarországon, s különösen a régy Pesten, mindig nagyobb volt a kulturszomjuság s az annak kielégitésére célzó törekvés, mint amennyire azt lakosságának száma követelte s polgárainak az anyagi ereje megengedte. Alapjában sose fogy annyi könyv, amennyit az irók és a kiadók eladni szeretnének, s a legtöbb korszakban a publikum közömbössége miatti panasz teljesen jogosult, de a mult század közepe táján ilyen kesergésre nem volt ok, — a magyar ember akkoriban *kevés* könyvet vásárolt, de a viszonyaihoz mérten *eleget*. Az ország s a fővárosa szegény volt, s ez utóbbi hozzá még inkább német, mint magyar. Schillert, sőt Heinét is többen olvasták Pesten, mint a magyarul daloló poétákat.

A kereskedelem s a jövedelmezőbb iparágak jobbára német kezekben voltak, a mult század derekán csupa germán cégtábla lógott a belvárosban is (a legmagyarabb kerületben), s mikor a hatvanas években erőteljesen indult meg a magyarosodási folyamat s a magyarositó mozgalom s e táblákat kicserélték, a cégtulajdonosok neve a legtöbbön akkor se változott, s Grosz ur meg Klein polgártárs neve sokkal gyakrabban volt olvasható rajtuk, mint Kissé vagy Nagyé... A legkönnyebb keresetü s ennélfogva legkönnyebb pénzü polgárok ilyformán nem igen vettek magyar könyveket s ezeknek fogyasztása kizárólag az u. n. lateiner és beamterosztályra hárult. A müvelt középosztály e tagjai bizony áldozatot hoztak, amikor irodalmat vásároltak, mert erre a cikkre nem a fölöslegükből költöttek.

Abban az évtizedben, amely a szabadságharc leveretését követte, minden müvelt családnak volt — bármily kicsiny — könyvtára. Néhány sor könyv, költők versei, anthológiák, Jósika és Jókai néhány regénye. A hazafiak vigasztalásul, fájdalomcsillapitóul, bufelejtőül olvastak akkor, nehéz járom alatt nyögve. Később, a hatvanas esztendőkben, s különösen a 67-es fölébredés után egy szebb jövő reményében, az üdvös változás s a nemzet és királya közti kibékülés örömében aztán kedvtelésből szaporitották a kultura szerelmesei a kis könyvállományukat. Volt egy társadalmi osztály (a diákosak, a finomabb müveltségüek, tisztviselőcsaládok, diplomás emberek), amely »point d'honneur«-nek tartotta, hogy olvasson, s lehetőleg a *maga könyveiből* olvasson. Különösen a nők fogyasztottak sok könyvet, akiket erre Greguss Ágost a Pesti Naplóban két hires verssornak a travesztálásával buzditott: »Magyar hölgynek olvasni szép és nagy gondolat!« A nők többet olvastak, mint a férfiak, s Kemény Zsigmond joggal állithatta abban az időben, hogy ha annyi szépirodalmi könyv jelenik meg az országban, amennyi egy müvelt nő olvasási vágyát kielégitheti, akkor »szépirodalmunk virágzik.«

Egész más világ volt az, mint a mostani. Akkor a közönség olvasókedve és irodalmi emésztőképessége szabta meg a könyvtermelés határait, s valóban csak annyi regény és egyéb szépirodalmi olvasmány látott napvilágot, amennyi egy müvelt uriasszony igényeit kielégithette. Ma — s ez talán egészségesebb állapot — a nagy könyvprodukció növeszti az olvasók táborát, s a kiadók versenye, ha nem is mindig üdvös irányban, fokozza az olvasási kedvet s persze a a könyvek kelendőségét is. (Szeretném látni, főleg ha csinos, azt a müvelt nőt, aki el tudja olvasni és képes megemészteni mindazt a belletrisztikát, ami mostanában jelenik meg esztendőnkint a magyar könyvpiacon!) Ma bizony sokkal *több* könyv hagyja el a sajtót, mint azokban az időkben, s aránylag mégis *kevesebb*. Abban az időben többen akadtak, akik erőt véve magukon, nemcsak kényelmekről, de egynémely szükségletek kielégitéséről is lemondtak, hogy teljesithessék a könyvvásárlás kötelességét. Ama kor kiadói nem is panaszkodtak, — ők is áldozatnak és szent kötelességnek tartották, hogy veszteség árán is terjesszék a könyvkulturát és merész kockázattal inditsanak irodalmi vállalatokat.

Alig állt helyre 1867-ben az alkotmányosság és lendült nemzeti irányba az élet, hogy' elszaporodtak mingyárt a könyvesboltok! Ötven-hatvan év előtt Ráth Mór, Grill Károly, Eggenberger, Pfeiffer Ferdinand, Aigner Lajos, Révai Samu és Leó, Hartleben Adolf, Tettey Nándor, Zilahy, Kilián Frigyes, Horovitz Fülöp, Fekete Bernát, Petrik Géza, Kókai Lajos, Lauffer Vilmos, Rautmann Frigyes, Mehner Vilmos, Emich Gusztáv és Heckenast Gusztáv részint könyvárusok, részint kiadók, néhányan (Ráth, Aigner, Grill, Hartleben, Pfeiffer) mindkettő voltak. Talán elő se soroltam mind, — csupa kulturbolt s ezek legtöbbjét idealizmussal, lelkesen vezették. A tulajdonosaik kétségkivül akartak megélni és »keresni«, de a közmüvelődést is kivánták szolgálni. Volt köztük olyan, nem egy, aki nagy áldozatokat hozott az utóbbi célért s ennek érdekében elhanyagolta, tán el is feledte egészen az előbbit. Ráth Mór és Aigner Lajos (akinek iról neve Abafi volt), bizony elvérzettek a nemzeti irodalom szolgálatában, s még néhányan ráfizettek arra a dicséretes szándékukra, hogy a közönségük kulturéhségét nemzeti irodalommal csillapitsák. És különös! — néhányat kivéve, mind e könyvárusok (hiszen Révaiék is eredetileg a Rosenberg nevet viselték) németek voltak, de persze lélekben magyarok, mint száz és czerszámra a sok sváb eredetü budai és pesti polgár, akik sikerrel versenyeztek a magyar kultura s a fővárosuk szeretetében bármelyik fajmagyarral. (A főváros egyesitése — 1872 — után a főpolgármestert Ráth-nak, az alpolgármestert Kammermayer-nak, az egyik tanácsnokot pedig Haberhauernak hivták és igy tovább — in infinitum.) Mindezek a boltok, a szomszédos Dorottya-uccától eltekintve, a belvárosban kinálták megvételre a nemes portékájukat. Csak az egy Rautmann (aki porosz ember létére magyarul nem is tudott) telepedett le a Lipótvárosban, a Három korona-uccában, amelyet most Nagykorona-uccának neveznek, az akkor még be nem fejezett bazilikát keretező ideiglenes épület egyik boltjában, ahol könyvtárt is nyitott, ami egyébaránt a Lauffer Vilmos üzletében is volt.

Az első igazándi és jól felszerelt magyar könyvkereskedést, amely lipcsei módra volt berendezve, Ráth Mór alapitotta s az ötvenes évek vége felé nyitotta meg. E vakmerő férfiunak nem volt nagy vagyona (legfeljebb ha harmincezer forintja), de volt hite, bátorsága, becsvágya és buzgalma. Eleinte bizony nehézségekkel küzdött s a jóakarói se biztatták nagy sikerekkel, bár a legkitünőbb irók szivesen karolták föl és lelkesen támogatták őt törekvéseiben. A bolt a *vastuskó*-hoz (németül: Stock im Eisen) volt cimezve, — furcsa és végzetes szimbolum, ha ugy magyarázzák, mint a kortársak némelyike, akik szerint a közönség is, amelynek számára alapitották, hajlithatatlan és merev — könyvet nem vásárló — tuskó leszen. Gyulai Pál pedig, a már akkor is félelmetes kritikus, tréfásan visszájáról olvasta a cégtáblát és szomoritotta vele a tulajdonosát: Rom-tár. (Ráth Mór.) De hát ez a kitünő ember, ahogy Ady Endre félszázaddal később aposztrofálta: »harcos Gyulai Pál, vitéz kis ur, Gyulai Pál ur« mindig jobb volt mint a nyelve, — egyik legjobb barátja és irodalmi tanácsadója lett Ráthnak, s mindennapos vendég a tudományos boltban, amely esztendőkön keresztül oly szerepet játszott az irodalmi Pesten, aminőt a vidéki patikák töltenek be a kisvárosok társaséletében. Ez utóbbiak a vidéki intelligencia gyüldéi (Széchenyinek egy akkoron esztergályozott szava) voltak, a Ráth-féle könyvkereskedés pedig az akadémikusok, Kisfaludysták s ama politikusok találkozó helyéül szolgált, akiknek igazi szeretőjük az »országászat« volt ugyan, de mellesleg az irodalommal is flörtöltek.

Deák Ferenc, aki igen közel lakott ide, az Angol Királynőről elnevezett hotelben, ritkanap, ha nem ült benn hosszabb ideig a kulturboltban, ahol kényelmes karosszék állt mindig a rendelkezésére. Ha sok vevőt nem is vonzott oda a haza bölcse, látogatót annál többet csalt be, akik a nagy államférfiunak a társaságára vágytak s őt szállodai lakásán zavarni nem merték. A sok politikustól, tudóstól és irótól a vevők néha el se férték a nem épen tágas helyiségben. Akadt természetesen nem egy olyan magyar is, aki hogy közelébe férkőzhessen a nagy hazafinak, pusztán azért könyvvásárlónak csapott föl. Az »öreg ur«, ahogy Deákot nevezték, gyakran tréfált Ráth-tal a provizióról, amely néki a »hozott« pasasok után járna, de azért, ha ő maga vásárolt könyveket, azt se türte, hogy számlájából rabatt cimén leszámitsák azt a tiz százalékot, amelyet az akkori könyvárusok jobb vevőiknek engedélyezni szoktak. Az öreg urnak minden alkalommal tanusitott puritánsága tette, hogy ha valakit a korrektségéért nagyon föl akartak dicsérni, azzal jellemezték: olyan becsületes, mint Deák Ferenc.

A Ráth üzlet hát valóságos kaszinó volt. Csengery Antal, Eötvös József báró, Szalay László, Gyulai Pál, Greguss Ágost, Salamon Ferenc, Pákh Albert, Horváth Mihály, Kemény Zsigó, gyakran fordultak meg ott, sokszor egyenesen a Deák kedvéért (hogy élvezhessék szavának a bölcsességét s adomáinak a jóizü humorát), de az irodalom s a könyv szeretetéből is. Mindannyinak Ráth lett a kiadója is, s egyik másiknak a könyvén a jó ur bizony szép pénzt vesztett. Az még oly idő volt amikor a kiadók nem csak »gangbar« árut kerestek, hanem hézagpótló tudományos müveket s a legkitünőbb irók remekeit iparkodtak forgalomba hozni. Ha az ember végignézi a Ráth katalogusait, azt látja, hogy a lelkes férfiu olyan gondosan válogatta meg a kiadványait, mint a minő félő s féltő gonddal szedi össze a legdistingváltabb izlésü könyvbarát polcai számára az abszolut becsü irodalmi értékeket.

E kaszinóról s annak látogatóiról számtalan adomát kolportáltak akkoriban. Álljon itt egy a sok közül.

Vidéki uriember jön be a boltba és miután megvett egy történelmi müvet, azzal a kéréssel fordult a tulajdonoshoz igaz-e, hogy ide bejáratos Deák, s ha igaz, mikor láthatná meg a nagy férfiut, akinek ő egyik legőszintébb tisztelője? Deák épp bent ült és Ráth a szemével a karosszék felé intett. A vidéki ur

erre odanéz, az otthon valószinüleg nagy kegyelettel őrzött arckép után rásmer s aztán nagy tisztelettel áll meg a haza bölcse előtt:

— Megengedi a tekintetes ur, hogy a kezét megcsókoljam?

— Azt nem, — felelte Deák Ferenc, — de szivesen szoritom meg az önét.

Deák még néhány percig beszélgetett vele, tudakolta nála a vármegyéje s a járása állapotát s végül kabanosz-szivarral kinálta meg.

— Szenvedélyes dohányos vagyok ugyan, — mondta elpirulva az örömtől a boldog ember, — de ha megengedni méltóztatik, ezt a szivart nem szivom el, hanem elteszem emlékül s eldicsekszek vele otthon, hogy a haza bölcsétől kaptam.

Selyempapirosba göngyölte s a zsebébe csusztatta.

Talán összefügg ezzel az esettel, amit a nyolcvanas években az ujságokban olvastunk. Somogy vármegyében meghalt egy földbirtokos, akinek végrendeletében ez a passzus is előfordult: »A kabanoszt pedig, amelyet megboldogult nagy hazánkfiától, Deák Ferenctől huszonnégy esztendő előtt emlékül kaptam, további emlékül Kelemen Ágoston nemes barátomnak azzal az óhajjal hagyományozom, hogy azt az enyémhez hasonló kegyelettel őrizze s majdan szintén érdemes emberre hagyja.« Lehet, hogy a szivar még most is meg van s érdemes férfiu őrzi. (Én is láttam egy ilyen kabanoszt. Ágai Adolf mutatta aki szintén az öreg urtól kapta s a világért se szivta volna el s drága ereklyeként őrizte. Ez is valószinüleg még él egy kegyeletes láda- vagy asztalfiában.)

Később a hires bolt a Gizella-tér, Dorotya-ucca és József-tér sarkán álló *Schneidervereck*-nek (a váci-uccáról nézve) jobb oldalára került. Mért hivták ezt a háztömböt, amely hatvan év óta a Kugler-Gerbaud finom cukrász boltjáról hires, ezen a gunynéven, nem tudom. Volt ugyan benne egy szabó-műhely, de ez nem adhatta meg a nagy négyszög jellegét... Itt, a hetvenes években még »virágzott« valamelyest a könyv kiadás, sok jó és szép Ráth-könyv jelent meg finom velin-papiroson és csinos, tartós kötésekben, de a kaszinó már megszünt, Deák vénült, betegeskedni kezdett s már csak nagyritkán tekintett be a boltba, amelyet aztán a többi celebritások is csak akkor kerestek föl, ha dolguk volt bent. Maga Ráth Mór se volt már szeretetreméltó, betegesen ideges lett s a társalgás vele már nem volt oly élvezetes, mint régebben. Még később a Gizella-téri Haas-palotába költözött át az üzlet a képzelhető legszebb helyiségbe s onnan mintegy 20 év előtt a Haris-köz fölépülése után annak egy még modernebb, tágas boltjába. De itt már nagyon is élénk volt a verseny, a szép »Aufmachung« se tudott lépést tartani a gombamódra elszaporodott uj és agilis konkurensekkel. A kulturvállalat alapitójának visszavonulása és halála után a fia (Ráth Gyula) nagy becsvággyal próbálta régi fényére emelni az üzletet, de sikertelenül, — az idők rohannak s a közönség hálátlan. A magyar könyvkultura valamikor oszlopos tényezője, a Ráth Mór históriai boltja, mely százezernél több kötet könyvet ajándékozott a maga pompás kiadványaiból könyvtáraknak, iskoláknak és egyéb közmüvelődési intézményeknek, fizetésképtelen lett. *Sic transit*...

Hasonló sors érte Aigner Lajos vállalatát is, amely szintén a Váci-uccában ütött tanyát 1868-ban, azzal a különbséggel, hogy Ráth Mór nem érte meg a cége összeomlását, jóval előbb meghalt, Aigner ellenben életében volt kénytelen föladni az üzletét s utolsó éveiben már csak mint lepkegyüjtőt emlegették. Ennek a tudománynak elsőrendü szakértője volt. Értett persze a könyvekhez is, mint hisztorikus és irodalomtörténész nagyon érdemes munkát végzett, de tulbecsülte a közönséget, amelyet épp oly hevülőnek és lelkesnek tartott, aminővé ő lett azon az ideális pályán (az iróin és könyvkiadóin), amelyet ömaga választott. Ő is, mint Ráth, *nagyon is jó könyveket* adott ki. *Nemzeti Könyvtár* cimü vállalatának negyven kötetére például rengeteg pénzt költött, — a régi magyar klasszikusok e gondos és lelkiismeretes kiadását bizony iskolákon és könyvtárakon kivül alig vásárolták. Történelmi folyóiratára (Hazánk) és irodalomtörténeti revüjére (Figyelő) is éppen eleget fizetett rá. Magyar Könyvesház cimü sorozata (a Wodiáner-féle Magyar Könyvtár előfutárja) se sikerült jobban. Vállalkozó szellem volt s a szerzőknek, akiket kiadott, barátja. Engem is kedves emlékek füznek a sokattudó derék, lelkes emberhez, akinek nem volt szerencsés keze, de igen jó szive és nemes gondolkozása, mely a kultura minden harcosában iránta tiszteletet keltett. Az első kötetemet a (Mindenütt és Sehol-t) ő adta ki. Fizetett érte háromszáz forintot, ami akkor (1879) nagy pénz volt, a vásárlóképessége igen tekintélyes. Pórfinál lehetett e pénzért 50 legfinomabb angol kalapot kapni, vagy a legelső pesti szabónál, Karácsonynál őt rend ruhát (selyembélésüt) venni. Tehát szép honorárium volt. Csinált is belőle kétféle kiadást, egyet finom velin papiroson s egy másikat a Szépirodalmi Könyvtár részére (szintén az ő vállalkozása) valamivel egyszerübbön. Endrődi Sándor költeményeivel adta ki egyszerre s e két könyvvel inditotta meg e »Könyvtár«-t, amely nem lett valami hosszu életü. Nem csoda, hogy ő se birta ki sokáig. — Endrődin és rajtam még csak keresett valamit, de az emlitett »hazafias« és »nemzeti« publikációin elvesztette a vagyonát. Nemsokára neki is be kellett csuknia a boltját. Ugy az ő mint a Ráth Mór neve azonban olvasható betükkel van beirva a magyar kulturtörténet évkönyveibe. Hasonlóan nemes munkát, mint e két uttörő, még csak Révaiék végeztek, de jóval később, — ők nem tartoznak a régi könyvkereskedők közé, ők az »ujak« sorozatát nyitották meg a nagyérdemü Singer-Wolfner céggel együtt. Még Petrik Géza végzett gyönyörü kulturmunkát, neki köszönhetjük a magyar könyvészet lehetőleg teljes repertóriumát. Az ilyen munka nem készülhet el fizetésért, — azt csak szeretet és lelkesedés diktálhatja. Az elősorolt könyvesek közt volt még nem egy, aki becsületes és háládatlan kulturmunkát végzett, de e cikk már hosszura nyult igy is, — mindegyikről nem emlékezhetek meg.

Azóta, hogy ők adtak irányt a publikum izlésének, nem csak az olvasók, de a kiadók és könyvkereskedők is változáson mentek át, mint az egész közélet. Más lapra tartozik annak méltatása, hogy a mai könyvkiadás és olvasás menynyiben és mily mértékben jelent haladást azoknak a tevékenységével szemben, akik utat csináltak az uj nemzedéknek. Panaszkodnak sokan, hogy a könyvviszonyok ma se egészen egészségesek s hogy bizonyos tulprodukció inkább szolgál ártalmára mint hasznára az ismeretek terjesztésének és az egészséges irodalmi izlés fejlődésének. Lehet, hogy igy van. Azt hiszem, egészséges akkor lesz az irodalmi élet, ha a könyvkiadók olyan önzetlenséggel és lelkesedéssel fognak dolgozni, mint régente Ráth és Aigner s olyan sikeresen mint azok a »boldogulók«, akik kevésbbé nemes könyváruval kereskednek és kevésbbé finom eszközökkel dolgoznak, de a számadásukat megtalálják a rendszerük mellett.

De lehet-e e két eljárási módot összeegyeztetni és egyesiteni? *That is the question.*

Az államférfi, a közgazdász és a költő utjai a világegység felé

Jacques Seydoux külügyi államtitkár, Yves le Troquer közmunkaügyi miniszter és Paul Valéry regényiró Európa jövőjéről beszél

Páris, május hó.

A Párisban széklő nemzetközi egyesületnek, mely az európai egységet az orthodox radikális elgondolás szerint a vámok megszüntetésével véli elérhetni, természetesen szintén Paul Painlevé az elnöke. A többi tagja is jórészt neves aktiv politikus, kik ha az ünnepélyes ülésezés után együtt maradnak fehér asztal körül, a mellettünk ülőknek ritka alkalom adódik, hogy a napipolitika matadorjait, akiknek minden munkája a ma feladatainak elvégzése, távol holnapokról hallhassa beszélni. Mikor kivételesen nem a tömeghez szólnak, melynek minden politikai témát hosszu lében és gail esprivel füszerezetten kell beadni, hogy megemészthesse a könnyü táplálékhoz szokott agyuk, akkor kitünik, hogy a szószék e hősei milyen pregnánsan és koncizen tudják kifejezni magukat. Avval az egyedülálló cifrázatlan egyszerüséggel, melyet csak a sokszázados egyirányu feilődésben kifinomodott francia nyelv tesz lehetségessé.

»A világegység financprobléma!«

»A mai Európa« — mondta Jaques Seydoux, Briandnak és elődeinek sok éves szélütött kabinetfőnöke a Quai d'Orsayn — »*A mai Európa egy kicsit a Szent Szövetség Európájára hasonlit.* Ezt ugyan a bolseviki bölcsek szokták mondani, kik az antibolseviki egységre alkalmazzák e hasonlatot, de én arra gondolok e percben, hogy a háboru és következése, a Népszövetség, bizonyos érdekközösséget teremtett a nagyhatalmak között, egyben közel hozta őket a kisebb hatalmakhoz is és mindevvel megkönnyitette, hogy tényleg fejlődjön a világegység — tartósan és belsőleg is. Hogy ugy mondjam: szervesen — *(Nem Páneurópai!)* — Pánamerika más: az amerikaiakat egész állami létük és hagyományaik utalják a Monroe-doktrinára és földrészük egybefogására gazdaságilag és politikailag. Nagy tévedés lenne őket utánoznunk. A mi viszonyaink, hagyományaink teljesen mások. Még földrészünk geografiája is más: hiszen két más földrésszel szorosan egybefügg. A tenger, az oceán, nekunk nem szabhat határt. *Európai egység ábránd: a világegység lehetségesebb!* Természetesen a szomszédok közeledtek legkönnyebben, de a közeledés nem csak a szomszédok közt észlelhető. A közlekedési viszonyok rapid fejlődése, a technikai ujitások egyaránt rohanva visznek a nemzetköziség felé. A vámok ma már a természetes fejlődés gátjai. Le fognak dőlni. *A világegység nem ideális követelmény, hanem pénzgazdasági kérdés:* Utja gazdasági egyezmények, nemzetközileg egységesitett iparvédelem és végül a mindebből természetesen következő vámunió . . .«

A világegység — vámkérdés

Anarchikus termelésünk megöl — mondja Ives le Traguer, többszörös volt köznunkaminiszter, de termelésünk anarchiáját a vámok okozzák — és ezen máról-holnapra nem változtathatunk. Maga a vámok között gyötrődő nagyipar tisztán érzi az összefogás szükségét: a káli-, a sin-, a vaskartel mind oly kisérletek a termelés racionalizálására, ami a kimenekülés egyetlen utja. A racionalizált termelés természetesen növeszti a fogyasztók számát s ezzel nemcsak olcsóbbá teszi az árut, hanem lehetővé teszi a munkabérek emelését is, a munka és tőke viszonyának békés szabályozását, az osztályharc megszüntét. Már csak azért is, mert *a racionalizált termelés evolucionális uton egy magasabb elgondolásu emberi kollektivizmus felé vezet.* Világos, hogy vámok nélkül a termelés automatikusan racionalizálná magát. De gondoljuk csak el, hogy máról-holnapra minden vám ledől. Egyik első következmény az volna például többi között, hogy minden nehézipar abba az egyetlen államba koncentrálódna, melynek nyersterményei, földrajzi viszonyai legalkalmasabbak arra, hogy az egész világot vas- és acélproduktumokkal ellássa. Vagyis *a világ minden fegyverét egyetlen helyen kellene gyártani!* Milyen lenne akkor a következő s ilyen körülmények között elmaradhatatlan háboru? . . .

De csak emlékezünk rá, hogy micsoda évtizedes küzdelem között s milyen csigalassan érett ki maga a Deutscher Zollverein? Egy világraszóló Zollverein természetszerüleg csak még ezerszerte lassabban fejlődhet. Az evolució a lassu, de egyetlen ut. És a világegység kérdése alapjában: *vámkérdés!*«

Költő a diplomaták között

Paul *Valéry*, a finom költő, kinek sem az akadémiai tagság, sem páratlan népszerüsége nem változtatott egyszerü, diszkrét magaviseletén, sem csendes, magábamélyedt mosolyán, *most is* csak halkan szólt. Nagy, sötét szeme bocsánatkérően látszott világitani, mig aikat szinte leszürték, szürcsölték az egyes szavakat, miknek igaz zöngéjét nem is érezi más ugy, mint ő, a betük rejtett sóhajainak bizalmasa.

— Én — mondja — *igazán nem* vagyok mind e bonyolult és a laikus számára egyre körben tekergő fogas kérdésekben otthonos. Mégis és pedig rövidvel a háboru után, én is beszéltem az én hitem szerint való világegységről — (vagy inkább európai egységről: mert *én inkább ezt érzem* közvetlenül.) Még hozzá Berlinben beszéltem erről a kényes kérdésről és beszédemet nem könnyitte meg, hogy igazán alig tudok németül valamit . . . A berlini francia követ hivott meg akkor és az előadásomat a német intellektus elitje hallgatta végig. Ott volt Maximilian Harden — és egyáltalán mindenki. Legalább is nagyon sokan.

Mondhatom: nem jól éreztem magamat. Más, ha irodalomról beszélek. Akkor is félni szoktam kissé, de inkább csak önmagamtól. Ezuttal a témámtól is féltem egy kicsit és talán a hallgatóimtól is. Hogy megtapsoltak, az nem sokat jelent, hogy megértettek-e, azt nem tudhatom. De amit akkor mondani szerettem volna, azt most is igaznak érzem, sőt igazabbnak, mint valaha!

Európa — létforma

Európa... (és a költő ajka mint csemegét lejtette végig a szót: »Európe«) Ez a szó, ha kimondom, nem földrész, nem földrajzi meghatározás és a mappán sokszinü országok konglomerátuma. Európa számomra egy fogalom. Hogy is mondjam... egy *létforma*. Igen, az. Európa. Egy létforma, igen, mely a XVI. század óta létezik. Talán, hogy mindenáron elemezzem, *szellemi együttmüködést jelent »Európa«, vagy inkább az emberi szellem egy bizonyos alakját.* Épület, melyet miriádok emeltek és most utólag, lehetetlen megmondani, hogy ki illesztette a falába egyik vagy másik kövét. (Hisz idők márványzománcos maltere fogta be vastagon az összes köveit.) Laplace, Gauss, Faraday, Galilei, Bolyai, minden nemzethez tartozó európaiak egyként dolgoztak ezen az épületen, függőleges és merőleges irányban, kiki izoláltan a maga laboratóriumában vagy studiójában, — de mégis mind együtt és közösen. Nem volt ez előre megtervezett munka, az épitők nem is ismerték egymást talán s nem beszélték meg egymással, hogy mit épitenek. Nem theoriából lett, ellenkezőleg, a praxis szülte meg ez esetben a theoriát. Ahogy a fa nő, ahogy egy szervezet fejlődik, ugy lett meg ebből a számtalan sokak szellemi munkájából »Európa«, az emberiség agya.

Most theoriákból indulnak ki az emberek. De *én* azt hiszem, hogy nem kitervezett közeledés kell egy és más nemzet intellektueljei között, nem francia-német barátság vagy francia-olasz barátság, ami amugy is megvan, vagy meg kell lennie, de ami távolról sem elég az európai szellemi egység praktikus alkalmazására. Másutt van a baj, amelyen segiteni kell. Az a baj, hogy a Laplace vagy Gauss, az a tudós, ki laboratóriumában izoláltan »Európán« dolgozott, ha kilép a laboratóriumából és egy ujságot vesz a kezébe, valósággal át kell hogy igazitsa az egész agyát. Lehet egy európai feje, amelyikkel a munkáját végzi és egy másik feje kell, hogy legyen, amellyel beleélhesse magát az ujság hasábjaiba és tudomásul vehesse mindazt a mesterséges gátat, amit oktalanul emelnek az európaiak egymás között, ember ember közé...

Ezt igyekeztem annak idején, a háboru másnapján elmagyarázni a berlinieknek. Nem tudhatom, hogy meghallgattak-e. Az ember sohasem tudhatja, hogy szavát meghallják-e és megértik-e a többi emberek. Ez az iró örök kétsége.

Benedek Károly.

ÁLLATPORTRÉK

Oroszlán

(Akárhogy nézem, csak egy két és fél méteres, sárgabarna macska. Én legalább semmi fönségest nem találok lesunyt sziklafejében, kis szemében, színészien összekuszált hősi sörényében. Az se nemesség előttem, hogy állandóan morog, ingerült és le szeretné harapni a fejemet. Semmi esetre sem az én stilusom. Mult századbeli operastilus. De azért megadom neki a kellő tiszteletet s miután ketrece elé lépek, így üdvözlöm:)

— Felség.

— *(Közönyösen hever, ásit.)*

— Bátorkodom megjegyezni, hogy erre az órára kaptam kihallgatást, Felség.

— Mindenekelőtt tudnia kellene, hogy címemet már nem használom.

— Hogyan, ön is demokrata lett? ha nagyon kényszeritik rá.

— Állatok királya.

— *(Bizonyos tárgyilagossággal.)* Az állatok királysága ujabban köztársasággá alakult. Elvakult alattvalóim nem engedelmeskednek legszentebb kötelességüknek.

— Mi volt a kötelességük?

— Hogy mindig rendelkezésemre álljanak, mikor föl akartam őket falni.

— És ez nem tetszik? Érthetetlen.

— Ne filozofáljon. Intézzem hozzám kérdéseket.

— Mivel foglalkozik magányában?

— Emlékirataimon dolgozom.

— Ezenkivül?

— Karmaimat élesitem, jobb időkre. Látja ezt a harminc kilós fatönköt a karmaim runa-jegyével. Ezt ölelgetem, ezzel hempergek, üres óráimban. A világért se válnék meg tőle. Egyébként nézegetem a szarvasokat, az antilopokat

— Mennyit alszik?

— Négy-öt órát, nappal. Éjszaka el kezdek sétálni és reggelig körbe-körbe járkálok. *(Fölkel.)*

— Mi a legboldogabb pillanata?

— Az, mikor a kis szürke kordé, melyben ebédemet hozzák, egy lóval és egy őrrel erre kocog, délután ötkor. Ekkor fölvetem a fejem, szimatolok, szeretném megenni az egész kordét, lovastól, őröstől együtt.

— Mit kap?

— Tiz kiló lóhust, félkilós velőscsonttal, zsigerekkel. Hétfőn böjtölök: Ne vigyorogjon. Ha adnának, akkor sem ennék. Ösztönöm sugallja, hogy egy héten egyszer koplaljak, különben nem tudnék emészteni. Én nem vagyok ember. Multkor kilenc napig nem ettem

— Hogy-hogy?

— A porciónkat megszagultuk és otthagytuk, hozzá se nyultunk. Azt hitték, hogy éhségsztrájkot rendezünk. Vizsgálatot rendeltek el. Végül rájöttek, hogy a konyhán azon a tőkén, melyen a mi husunkat szokták vágni, egyszer véletlenül a személyzetnek szánt disznóhust is fölszeletelték és noha a tőkét lemosták, mi kilenc napig éreztük a szagát. Azonal tudtuk, hogy miről lehet szó. Aki disznót eszik, az csak ember lehet. Amikor aztán a tőkét legyalulták, ismét ettünk. *(Idegesen kaparja a padlót, forog és egy szabályos nyolcast leirva, lefeküdik.)*

— Bocsánat, miért csinálja ezt a műveletet?

— Nem látja hogy bozótot gyüjtöm magam alá?

— De it nincs bozót.

— A bozót nem is künn van, hanem mi bennünk, már évezredek óta.

—*Kant* hive?

— Az.

— Hány felesége volt?

— Tizenkettő.

— Szerelmes volt beléjük?

— Mindegyiket véresre pofoztam. *(Elmereng).* Bizonyára nagyon szerelmes voltam beléjük.

— Egészséges?

— *(Megkopogtatja a fatönkőt.)* Mint a makk. Néha kicsit elrontom a gyomromat. Mi tudniillik tisztogatni szoktuk egymást, nyalogatjuk bundáinkat. Ilyenkor óhatatlan, hogy le ne nyeljünk egy-két kiló szörpamacsot, pár gombolyagot akkorát, mint egy nagyobbacska labda. De a máj kihajtja belőlünk. Egyszer fisztulám is volt. Az orvosok próbáltak kezelni. Négy lábamat kötelekkel a rácshoz kötötték, csüdjeimre vaspántokat erősitettek, fölpeckelték a szájam s valami hosszu ruddal jódos vattát akartak begyömöszölni az inyembe. Nem mentem bele a komédiába. Inkább kitörtem a fogamat a rácson.

— Kit szeret?

— Önmagamat.

— Evett már embert?

— Majdnem. Egy vasárnap délután egy füszeressegéd a ketrecembe dugta kezét, parolázni akart velem. Megszoritottam férfiasan, de közbe leszakadt a husa, a lüszterkabátja, az ereivel együtt. Később meghalt a kórházban. Néha a kiváncsi gyermekek tenyerébe is adok egy autogrammot.

— Nem szégyenli magát?

— Az emberek sé irgalmasabbak. Ők is megesznek bennünket. Utazók irásal-az izes oroszlánpecsenyét dicsőitik. Ami pedig a kegyetlenséget illeti, nézze meg hány ember él a föld hátán s hány oroszlán. Azelőtt mienk volt az egész világ. *(Könnyes álpátosszal.)* Ma már csak az állatkertek reklámjául szolgálunk.

— Hajdan bezzeg tépdesték az arénákban a szegény keresztényeket.

— Mi sohase ismertünk valláskülönbséget. Mindenkit fölfaltunk. *(Váratlanul orditani kezd.)*

— Miért ordit?

— Mi köze hozzá. Mert orditani akarok.

(Tovább ordit. Ez egy rekedt sóhajtással és ökröndözéssel kezdődik, melyben undor és fájdalom van, aztán megdagad, ödlösödik, ugy harsog, hogy eláll a lélegzetem. Mintha sziklákat rágna, görgetne a torkában és csuddalkozva öklődve okádná ki. Most értem meg, mit óhajt velem közölni. Ezzel a finom célzással figyelmeztet, hogy az audiencidnak vége.)

Kosztolányi Dezső.

A vezérigazgató pénze

Irta: Somlyó Zoltán

— Nézze Rudas, — mondta az vezérigazgató elgondolkozva — azért hivattam magát, van itt egy kötvény, (egy nagy darab, pergamenszerü okmányt forgatott az ujjai között) mielőtt elutazom, ezt magára akarom bizni. Ötszázezer dinárról szól, ezt prezentálni kell és beváltani.

— Igen, vezérigazgató ur.

— Nem olyan egyszerü a dolog, — a hang kissé bosszus volt. de halk — ezek nem olyan könnyen fizetnek. Nehéz ügy, egy kis diplomácia, sok tapintat és jó modor kell hozzá, ezért bizom magára. Maga holnap prezentálja a kötvényt, akadékoskodni fognak, igy, meg ugy... időt akarnak nyerni, nem tesz semmit. Elmegy kétszer, háromszor, a mig viszajövök, az egy hét, egy hét alatt biztosan kifizetik. Sőt: elkezdheti már ma. Nézze, csak féltiz. Tizre maga már ott lehet. Ha egy nappal előbb kezdi, egy nappal előbb sikerül. Ha a pénzt megkapja, nem számol el vele senkinek, elteszi, megvárja, amig én visszajövök. Ma hétfő, legkésőbb mához egy hétre, hétfőn itthon vagyok. De talán már szombaton, vasárnap. Most még csak telefonáljon az autómért, husz perc mulva megy a vonatom. Isten vele, András.

Kezet is fogott az alkalmazottjával.

*

Rudasnak a nagy vastag kötvény ott hevert a zsebében. Már nem is gondolt vele. Inkább azzal a szabad délelőttel, amit az a megbizatás jelentett a számára. Mit kezdje el már ma ezt az ügyet! Ráér holnap is. Egy egész hete van rá. Nem sürgős. Hadd legyen egyszer neki is egy szép délelőttje. Egy szép tavaszi sétája. Kimegy a ligetbe, leül egy padra, megnézi egyszer közelről a tavaszt. Hisz már oly rég látta. Vasárnap délelőtt, amikor ráérne, inkább ágyban szokott maradni, egyszer egy héten jól kialudni magát, ellustálkodni a fáradt, már nem is fiatal testével. Hát most...

Föltette a kalapját és mint valami iskolakerülő diák, leszaladt az uccára, a tavaszba. Már rég leszokott arról, hogy nézegessen az uccán. Pláne nőket. És most! Szinte itta őket a szemével. Milyen üdék a könnyü, finom, vadonatuj tavaszi toalettekben. Annyi életkedv az arcukon, virulás, friss villamosság, a mely szinte szikrázva pattan át az emberbe...

A feleségére gondolt, aki most otthon a kis kétszobás, cselédtelen lakásban biztosan derekasan dolgozik. Egyik kezével takarit, a másikkal ebédet főz. Szegényke, be jó, hogy nem látja mind ezt. Ezt a selyemben viruló friss tavaszt, itt az uccán, amit csak pénzért tudnak a nők megvásárolni. Ez a sok nő egy se volna ilyen ingerlően helyes, kedves, a rózsás piszeségük nem jönne ugy ki, ha annak a szegény s otthon sürgölődve dolgozó, jó asszonykának a divatjamult ruhája, stoppolt harisnyája, keztyüje volna rajtuk... Szegényke... mondta magában hangosan és ettől a szomoru szótól, amelyet nemcsak átgondolt, de a saját hangján hallott is, szinte a könnyekig elérzékenyült. Nincs gyorsabban ható méreg a sajnálkozásnál...

Á, nem is megy ő tovább sétálni! Fütyül a tavaszra. Mit neki! Ha az a szegény oda van ragasztva a sok munkával abba a sötét kis udvari lakásba. Inkább hazamegy hozzá, diskurálni. Valami jó és meleg érzés szaladt át rajta. Kurizálni fog most neki, a saját kis feleségének, akivel már oly rég töltött egy szép, hangulatos, gondtalan órát. Hiszen van ő olyan szép, mint bármelyik itt ezek közül, ha ő igy felöltözhetne, hát mind elbujhatnának ezek mögötte. És milyen jó a szive, milyen megértő, nemes a gondolkozása abban a buksi kis csacsi fejében...

Egyszerre csak, ni-ni, ott állt az előtt az épület előtt, ahol a kötvényt kell prezentálni. Eh, mégis csak felszalad. Nem tölt el, csak pár percet. Kifizetik, vagy nem. Éppen csak fölszalad és leszalad és haza. Az egész néhány perc. Nem is negyedóra. Hogy fog örülni az asszony, ha igy, váratlanul hazatoppan.

A kötvényt odafönt bemutatta. A pénztárablakhoz utasitották. Ott a pénztáros, egyet csattantva, kinyitotta a behemót nagy vasszekrényt és leolvasott neki ötszáz darab halvány barna hasu ropogós ezrest. Szinte szédülve tette a zsebébe. Csak ugy pucéran dugta el az ezreseket, kopott kispolgári tárcájába nem tudta volna begyömöszölni. Fájve, de simán ment, gyorsan, — gondolta magában — hát ennyiből áll csak az ilyen dolog? Ötszázezer dinár. Istó, uccse nagy pénz akárkinek! az a kötvény semmise volt a zsebében, de az mi most van... Egy nagyot, mélyet nyelt, mintha az egész ezresesomót lenyelte volna.

*

Otthon csakugyan nekigyürközve találta az aszonyt, nyakig munkában. A szőke haja szerteficánkolt utána, ahogy loholt az egyik butordarabtól a másikhoz a portörlő ronggyal. Nagyot nézett az aszony:

— Hát magával mi van, kedves, hogy igy egyszerre csak itt van, ilyenkor? Csak nem beteg tán attól a tegnapi pogácsától?...

És szemérmesen eldugta egymás mögé harisnyátlan lábait.

— Látja, ilyen rendetlenül még sose talált engem. Igy kell magának, ha ilyen váratlanul terem itthon.

Nevettek, mókáztak. Az asszony azonnal bement a hálóba harisnyát huzni, a haját megtüzni. De Rudas utána szaladt s ugy átölelte, hogy bizony az a haj még sokkal gubancosabb lett.

— Mi van magával! — lehelte az asszony halk bódulatban, — megbolondult tán? Hogy igy délelőtt, fényes nappal igy nekiörül... mikor legtöbb a munka... De biz a szavak csak foszlányokként szakadozhattak ki a száján az egymás hegyén-hátán termő csókok miatt.

Künn a konyhában, mert Rudas oda is kiment utána, kellemes rántás-illat ülte meg a levegőt. Leült a kis konyhaszékre otthonosan és nézte, hogy tesz-vesz az asszony. Igy, a pongyolában most megint a szép, fiatal nőt látta a feleségében és megint eszébe jutott a tavasz, meg az uj toalettek. Ha most elvihetné egy nagy áruházba és tetőtől talpig felöltöztethetné. Ugy, ahogy azokat, akiket lent az uccán látott, már felöltöztették. És nagyon érezni kezdte a zsebét. A zsebében a pénzt. A pénzben a lehetőséget. A lehetőségben mindazt a sok jót és szépet, amit a feleségének most adhatna. Távol volt tőle maga a bün, csak a szive tárult ki, oly nagyon szélesre, oly hatalmas nagy jóságra: mindent ennek a jó, türő, szerény, szelid asszonykának!... És önkéntelenül a zsebébe nyult, álomszerü mozdulattal kiemelte a vastag csomó pénzt, a konyhaasztalon számolni kezdte, de ezt megunta és mohón turkált benne.

— Szent Isten! — sikoltott az asszony — hogy kerül magához ennyi pénz?! — És két formás karját feltárta az ég felé. — Találta, vagy betört? Vagy mi?

Az ura kissé szédülten nézett rá. Forgott vele minden. Ennek a rengeteg pénznek az ereje, a hatalma már átszivárgott a vérébe.

— És ha találtam?... — vágta oda az asszonynak.

— Nem talál az ember ennyi pénzt, — mondta az asszony, visszasomfordáló örömmel, lemondóan.

— És ha loptam?... Ha sikkasztottam?...

Az asszony nyelve leragadt. Elvesztette a lába alól a talajt. Csak nagynehezen talált szót:

— Mennyi? Van az száz-kétszázezer dinár...

— Van, — még ötszázezer is. Kerek ötszázezer.

— Most nem tudom — hápogott a szegény kis asszony — nem tudom, mit higyjek. Csak nem... Csakugyan sik...

Az ember tanácstalanul nézett föl rá. Csak most ébredt a tudatára annak, hogy mit cselekedett. Hogy abban a pillantban, amikor kivette a pénzt a zsebéből, abban a pillanatban már elsikkasztotta. Akaratlanul, öntudatlanul szinte. Kissé reszkető hangon, amely félt az asszony szigoru erkölcsi felfogásától, kemény elháritó itéletétől, kérdéssel felelt:

— Mit szólna, ha csakugyan sikkasztottam?

Az asszony gyengén elpirult, aztán megcsuklott kissé s leült a szenesládára.

— Hát... nem tudom... Ez nagy pénz, igen—igen—igen nagy pénz...

— Nos, hallgasson ide, szivem, — mondta most neki az ura és megsimogatta a kerek, tüzelő kis arcát — most maga felöltözik. De gyorsan. Aztán elmegyünk, felöltöztetem magát, tetőtől talpig. A legszebb, a legfinomabb ruhákba...

Az asszony révülten meredt maga elé.

— Olyan cipőket kap, mint egy hercegnő. Olyan ruhákat, hogy maga lesz a legszebb asszony. Kap gyönyörü selyemruhát, battisztot, könnyüt, mint a hab, fehérnemüt, csupka csipkét...

— Estélyi ruhát is, — vágott a szavába halkan felgyuló örömmel az asszony, tapsikolva a kis kidolgozott kezével.

— Azt is. — mondta fulladozva az ura — mindent, amit csak pénzért venni lehet. — De közben átvillant az agyán a kérdés: lehetséges az, hogy az ő felesége, aki oly szigoru véleménnyel van a tisztességről, oly könnyen napirendre tér...

Az aszony szaladt öltözni. Villámgyorsan kapta magára a ruhadarabokat. Csönd volt. Amikor már majdnem elkészült, az ura elé állt:

— De mégis mondja el az egészet, hogy történt? És mi lesz ebből? Hiszen rájönnek...

Rudas, most kissé magához térve, mindent elmondott. És: egy heti idő van különben is, tizezer dinárból bőven futja mindenre, a vezérigazgató nagyon jó embere, nem fog botrányt csinálni, legfeljebb levonja az ezrest a fizetéséből havi részletekre. És még siettette az az asszonyt, egy-kettő.

— Aztán, — mondta, — bemegyünk egy finom vendéglőbe megebédelni. Pezsgőt iszunk...

Ijedten nézte az asszonyt: az ott állt előtte, fehéren, mint a fal, lihegve, némán, mint valami márványból faragott szobor állt, a száját nem tudta szétnyitni, a szeme kimeredt. Néhány pillanatig. Azután leirhatatlan gőggel vetkőzni kezdett. Szinte mániákusan dobta le magá-

ről a ruhákat. És sebesen megeredt a nyelve:

— Hát a vezérigazgatóé ez a pénz?! Mért nem mondta azt előbb,, maga édes! A vezérigazgatóé, akit csak kétszer láttam az életben, de aki oly szemtelen fölényességgel, oly kihivóan, undort keltően beszélt velem, mint aki hatalmat érez fölöttem? Aki a szemével oly ocsmányul adta tudtomra, hogy a maga főnöke?... Annak a pénzéből öltözzem én fel?! Annak a jóvoltából?... És aztán annak az elnéző kegyességétől függjön, hogy magát rendőr cipeli el innen a börtönbe?!... Vigye ki kedves, azt a pénz ebből a lakásból, vigye a pokolba innen! De azonnal! Vigye! Adja át a pénztárosnak! Vagy mit tudom én! Tegye be egy másik bankba! Csak innen vigye el! Hát kell nekem az a vacak pénz? Megleszek én tovább is az én rongyaimban...

Ilyeneket dohogott, büszkén fölemelve a fejét a beözönlő napfényben és hozzáfogott a teritéshez...

Badeni fürdölevél

Irta: Paál Jób

Baden, május vége.

Ha van hely a világon, ahol a tavasz tobzódását kiáltja bele minden a kékesen zöld égbe, akkor ez a hely Baden. Órákig járkálhatsz virágzó réteken, a melyeknek valósággal lila tonust ad az ibolyák rengetegje és a hegyoldalakon fölfelé kuszó fák szinpompája annyira tarka, hogy futuristának mondanád a piktort, aki a rőt, zöldesen fehér, feketén zöld, lilásan rózsaszinü szineket ugy keverné a palletájáról a vászonra, mint ahogyan ezek a szinek ezekben az erdőkben pompáznak. Régi várromok mondanak regét elmult századokról, a mikor Badennek hire volt már, hiszen itt kereseett gyógyulást Beethoven, a kócos muzsikus, Mozart az elégiák lágyszavu komponistája és Strauss, aki a valcert megteremtette.

Badenben most van a szezon. Érdemes megnézni a kurlistát, nincsen egyetlen nációja a világnak, amelyik azon nem szerepel. Itt már vidám élet folyik a strándon, a lágy fövenyen a déli órákban valóságos divatrevüt rendeznek a legszebb fürdőtrikókban szép asszonyok, akik idejöttek el, hogy még szebbek legyenek. A badeni strandfürdőnek ugyanis az az előnye, hogy nemcsak szórakozást nyujt, hanem gyógyit és szépit is. Lakatos dr. hires Esplanade-szanatóriumával szemben van a strandfürdő, amelynek vizét a Schechat medrében fakadó Marienquelle adja, az a forrás, amelynek gyógyitó hatását évszázadok óta ismerik és amelyről megállapitotta az orvosi tudomány, hogy nemcsak kiváló gyógyhatásu, hanem éppen kénes tartalmánál fogva a legjobb kozmetikum. Különösen a nők és a a gyerekek érzik ilyen irányban a badeni strandfürdő ezernyi előnyét; a gyerekek, amig órákhosszat hancuroznak a vizben, észre sem veszik, hogy voltaképpen kurát tartottak.

Baden, amely a legkényesebb izlésnek megfelelő szanatóriumokkal, elsőrangu hotelekkel és a szerény igényeket is kielégitő penziók egész tömegével rendelkezik, ahol egész esztendőn át teljes üzemben van minden szórakoztató helyiség, a sok bar, tánclokál, nyári cukrászda, ahol nagyszerü szinház van, ahol a szanatóriumokban, a dr. Lakatos Espalanade szanatóriumában és a város központján, hatalmas park közepén fekvő Gutenbrunn-szanatóriumban minden szórakozást is megtalál a páciens a tökéletes orvosi berendezésen kivül, mozit, táncot, hangversenyt, az idén megint valami ujat produkál. A Kurparkban, közvetlenül Baden kedvencének, a népszerü Kubelka-nak Kursaal restauráció-ja mellett most épitik az ivócsarnokot, ahol az összes ivókurák rendelkezésére állanak Baden vendégeinek. Itt karlsbadi kurát épugy lehet tartani, mint vichy-it, vagy emsit, az ivócsarnokban naponta háromszor fog koncertet tartani Baden hires szimfonikus zenekara és ezzel a berendezkedéssel lehetővé válik, hogy a nagyvilágban szétszórt családtagok egy helyen jöjjenek össze és egy helyen tartsák meg azt a kurát, amit a doktor előir. És mindezt olcsóbban kapja, mint bármelyik helyén a világnak, mert hiszen Badenben egész évben van szezon, itt az egyes házaknak nem kell kalkulálni az üres hónapok nagy rezsijével és ezért van az, hogy Badenben a legjobb szanatóriumban a teljes ellátás nem kerül annyiba, mint Bécsben egy hotelszoba.

A Gettótól a héber költészet reneszánszáig

Dr. Patai József a zsidó költészetről és a palesztinai viszonyokról

Patai József dr. a kiváló iró és költő, aki a Vajdaságban több helyen nagy érdeklődés mellett tartott előadást érdekes nyilatkozatot tett jugoszláviai tapasztalatairól, a héber költészetről és a palesztinai állapotokról:

— Jóleső örömmel töltött el, — mondotta — hogy a jugoszláviai zsidóság körében olyan nagy érdeklődést tapasztaltam a zsidó kulturkérdések, főleg zsidó irodalmi kérdések iránt, mert előadásaimnak semmiképen sincs propagandacélja és azoknak keretében kizárólag irodalmi és müvészeti problémákkal foglalkozom, abból az egyszerü meggyőződésből kindulva, hogy *a héber irodalom, amely most feltámadt és ujra eleven lett, épugy alkatrésze az általános müveltségnek, mint minden más nemzet irodalma.* Sőt ez az érdeklődés a középkorban sem maradt tisztán a zsidóságon belül, mert a humanista körök már akkor épugy klasszikusnak tekintették a héber irodalmat, mint testvéreit: a latint és görögöt.

— Érdekes, hogy a legtöbb középkori héber költő kézirata Oxfordban van, hol egy dusgazdag angol keresztény főur vagyonának jelentékeny részét a héber középkori költők kéziratainak megszerzésére áldozta. Ez az angol főur Sir Thomas *Bodley*, akinek hires könyvtárát nevéről Bodleyának neveztek el. A hires könyvtár héber-osztályának vezetője szintén keresztény tudós: *Courly* professzor.

A középkorban, Robert nápolyi király udvarában is élt egy héber költő, aki a királyi család tagjait a héber nyelvre tanitotta. Juda *Romano*, volt ez a héber költő. Vagy Manuello, az olasz származásu héber költő, aki a tizenkettedik és tizenharmadik században élt, meghitt bizalmasa és barátja volt Danténak. Manuello több értékes költeményét leforditottam magyarra és aki azokat elolvassa, szinte alig hinné, hogy héber nyelven ilyen szép költeményeket lehet leirni.

Amikor a renaissance korban, vagy Dante, vagy Boccacio ideiében a költészet mindenütt kissé sikamlós területre lépett át, a héber muzsa is olyan dekoltáltan jelenik meg a világirodalom pódiumán, hogy rá se ismerünk Cion szemérmes leányára és szinte hámulattal tölt el bennünket, hogy héber nyelven a próféták és zsoltáros imák szent nyelvén lehetett a tizenharmadik században ilyen kis héber szonettet megirni:

Az én vágyam!

Nem égi üdvre hordok jámbor vágyat,
Nem mennyországot, — poklot kérek én!
Hol kacér édes hölgyek kebelén
Rám tüzes élet izzó lénye árad.

A mennyország mi örömmel kinálhat?
Ott a sok nénike, aggszüz, szegény
Kiket odaajánl a vén erény
Vig lelkemet megölné ott a bánat.

Mi várhat engem mennyek országában
Hol a sok jámbor istenfélő ember
Bünös szerelemről még szólni sem mer.

Pokolba menjek! Ez most minden vágyam,
Ott égnek csókos, buja tündérlányok, —
Örömet én csak közöttük találok!

A római Imánuelben Selomo, rómaiasan Manuello héber verse ez. Nem csoda, hogy amikor komolyabb kor következett a zsidó történelemben és uralkodóvá lett a Sulcham Aruch, ez a körültekintő cenzura, melynek figyelme az egész életre kiterjedt, kimondotta a szigoru szentenciát, hogy az olyan könyveket, mint a római Manuelloé, nem szabad olvasni sem szombaton, sem ünnepnapon, — csak hétköznap! És a cenzura már akkor is kitünő terjesztőnek bizonyult és bizony Manuello müveit sürün olvasták hétköznapokon és talán szombaton is.

Vagy nézzük Manuello egy másik kis szonettjét:

Egy asszonyka buja

Két éve már, hogy boldogit szerelme,
Két éve már és ő még mindig ő!
Bár sujtand le villám, vagy acél,
Szép özvegy volnék s bájam ujra kelne.

Oh halál hivlak hozzá esdekelve,
Uj szenvedélyért lángol, forr a vér
Örökké egynél, egynél, oh mit ér!
Uj nászra vágyom, uj nagy szerelemre.

Boldog bárdtném! Oh boldog s merész!
Hogy irigyellek! Oh majd meghalok!
Évenkint temetsz s férjet cserélsz.
Évenkint gyászolsz: Jó férjem halott!
És boldog szemed uj egekbe néz,
És irigyelnek nők és angyalok.

Vagy Juda Ibn Sabatajnak nőgyülölő, humoros versei a tizenharmadik században sokban hasonlitanak Csokonay Dorottyájára. Sabataj szatirikus drámája a nőgyülöletről nagy irodalmi vitára adott okot és egy lovagiasabb költő megpróbált vele harcbaszállani, de megközelitőleg sem volt oly sikere.

Jehuda Ibn Sabataj orvos volt Barcellonában. Költői müve a »Nőgyülölő« (Minchath Jehuda, Szone hanasim) egy makámaszerü elbeszélés, tele élccel és szatirával. A szellemes vers igy szól:

Testamentum

A »Nőgyülölő«-ből.

Már hiv a halál, im az aggkor réme,
Vedd hü tanácsom, egyetlen fiam!
Figyelj atyádnak végrendeletére,
Hogy ne menj lépre, mint már annyian.

Kerüld a nőt — veszélyek legnagyobbját,
Ha hozzányulsz, már biztos pusztulás,
Kezeid minden kincsed neki hordják,
Fürösztöd jólétben s csókolja más.

Verem a házasság ki bele botlik,
Nincs menekülés, halálfia mind.
És balgaságát táplálhatja holtig,
Boldog tehát, ki jókor széttekint.

Ha nőd aranyal tölti meg a házad,
Az asszony pénze csak vesztedre tör,
Részed lesz meghunyászkodás, alázat.
És örökös a civódás, a pör.

Fiam! Becsüld a józan bölcsességet,
Kerüld a nőnek báját, kincseit,
Minden bajon segithet még a végzet,
De házasságon semmisem segit.

Ha északon látsz asszonyt, menj te délre,
Keletre fuss, ha nyugaton terem,
Ha ruhán ragad, szerelmedet kérve,
Menekülj tőle pőrén, meztelen.

Fiam! Fogadd atyádnak oktatását,
Gyülöld a nőt és vesd meg gyönyörét.
Az asszonyok a férfi sirját ássák,
A házas: élőhalott, nyomorék.

A férjet szépen eltemetik élve,
Aztán gyászolnak, — a szép özvegyek,
Öreg vagyok, már élek nyolcvan éve,
De özvegy férfit én nem ösmerek.

A zsidóság sem tekintette a héber nyelvet mindenkor kizárólag egyházi nyelvnek és a héber irodalom épugy lépést tartott általános motivumokkal, mint a többi nyelven megjelent irodalom.

Az ujkorban a héber irodalom a felvilágosodottság szolgálatába állt és például Voltaire korában a héber irodalom mindenben lépést tartott a külső világgal, Palesztina felszabaditásával és a Palesztina eszme terjedésével pedig hatalmas arányokat öltött.

Amikor Palesztinában jártam, voltam a gimnáziumi osztály fizikai óráján és meghallgattam a héber egyetemen mikrobilologiai órákat, amelyet egy Magyarországból származott tudós, Fodor tanár adott elő, aki az ottani mikrobiologiai intézet vezetője.

A héber nyelv a szépségirodalomban is megfelelő helyet vivott ki magának. Palesztinában az összes nagy operákat héber nyelven adják elő. Láttam ott az Aidát, Toscát, Trubadurt, Faustot, utóbbit teljes terjedelemben. De héber nyelven mutatták ott be Madách »Ember tragédiáját« is, melyet Hameiri (Kova Albert, németül Feurstein) forditott héberre. Kova a Budapesti Hirlap munkatársa volt. Mint katona orosz fogságba került és onnan ment ki Palesztinába, ahol a szellemi t[illegible] vezető szerephez jutott. Le van forditva héber nyelvre Ady Endre számos költeménye, melynek kiadásából már egy egész kötet jelent meg.

De szociális téren is terjed a héber nyelv és munkások, munkájuk befejezése után nem mennek korcsmákba, hanem leülnek és héber nyelven vitatkoznak irodalmi kérdésekről. Különösen egy kisebb kolóniában: Galileában tapasztaltam ezt.

Palesztina fejlődése a világ minden táján tapasztalható, nagy gazdasági válság ellenére is erős ütemben halad előre. Egy-egy gazdasági válság hullám legfeljebb a tempót lassithatja, de minden válság ellenére szemlátomást tapasztalható a haladás.

Palesztinában csak a héber nyelvnek van talaja. Tel Avivban, Palesztina fővárosában csak héber beszédet lehet hallani. Dacára a lakosság erősen heterogen voltának, a gyerekek még a szülőket is összehozzák a héber nyelv használatában. Szociális differenciálódás nincs.

Palesztinában szombaton munkaszünet van. Ott ahol a lakosság arab, angol és zsidó, ott az arabok a pénteket, az angolok a vasárnapot, a zsidók a szombatot ülik meg. Tel Avivban nemcsak a városi hirdetmények vannak héber nyelven megszövegezve, de az állami telekkönyv is kizárólag héber nyelven van összeállitva, aminthogy ott minden héber. A zsidó munkás magasabb életnitvója felemeli az arab munkás életnivóját és igy érthető, hogy az arabok szivesen látják a zsidó emigráció növekedését.

— Erősen bizom a héber nyelv renaissance-jában, ez már nem csak hit, hanem tény. Hiszek Palesztina jövőjében, mert aki künn járt és látta azt az ideális, tökéletes szabadságot, amelyet a palesztinaiak élveznek, annak hinnie kell. Palesztina nemcsak adományokból, hanem magánmegmozdulásokból is fejlődni fog. Nem kell több, csak negyvenötven jómódu zsidó menjen ki, vásároljon ott gazdaságot és alkalmazzon azokon 2000 embert, ugrásszerüen indul meg a rohamos fejlődés.

Tévedés azt hinni, hogy a Gettóköltészet magában magába zárt szellemi Gettót képezett, mert már a Gettóköltészet is be akart kapcsolódni a világ müvelt szellemi életébe. Még a vallásos költészet is át van itatva nemzeti momentumokkal. A német, angol vagy a francia költészet még bölcsőkorát élte, amikorra fejlett volt már a héber költészet. Amikor a Minnensängerek még csak dadogtak, Juda Halévy már ragyogó tökéllyel irta meg verseit. Olyan magasra nem lehetett felemelni a Getto falait, hogy a zsidóságot el lehetett volna zárni a szellemi fejlődéstől.

Mayor József.

Babits Mihály uj regénye:

Halál fiai

A magyar középosztály pusztulásának regénye. Az impozáns terjedelmü, hatalmas regényalkotás az uj magyar elbeszélő irodalom páratlan remeke. *Ára 150.— dinár.*

Kapható a Minerva r. t. Szubotica könyvosztályában

A Szerelem szárnyain az oceán felett

Irta: László Ferenc

I.

André Voisinier, a pilóta mégegyszer szemügyre vette a gépet az indulás előtt. Egy mindent átfogó pillantással, a gyakorlott és dolgában biztos pilóta tekintetével vizsgálta meg a repülőgépet a propellertől az utolsó csavarig. Annyira egy volt gépével, hogy nem kerülhette el a figyelmét a legkisebb hiba sem, mint ahogy az ember saját magán is azonnal észleli a szervezet legcsekélyebb defetusát is. A repülőgépen azonban nem volt semmi hiba és a startot most már nem akadályozta semmi. Utitársnője Ivette Lafallière, a hires színésznő és amateur-pilótanő még az ujságirók csoportjában állott és az indulás előtt még egy utolsó interjuban próbálta csillapitani a kiváncsiság kielégithetetlen éhségét. Voisinier örült, hogy a színésznő beszél helyette most is, mint azóta mindig, amióta elhatározták magukat az oceáni utra, mert a pilóta nem tudott az ujságirók szájaize szerint beszélni. Nem a szavak embere volt, hanem a tetteké és most okosabb dolga akadt a fecsegésnél. A gépet vizsgálta meg gondosan és amikor megállapitotta, hogy minden tökéletes rendben van, csak ennyit mondott:

— Allons!

A színésznő kezet szoritott néhány barátjával és egy kis gyöngyvirágcsokrot szorongatva, beszállt a gépbe a pilóta mellé. A »L'Amour« büszkén, szinte gögösen ragyogott a hajnali napsütésben és egy perc mulva már döcögve, esetlenül gurulni kezdett a repülőtér starthelyén. Kalapok repültek a levegőbe, lelkes kiáltások zugták tul a motor berregését és a következő percben a repülőgép már felszabadultan emelkedett a levegőbe. Egy ideig egészen alacsonyan lebegett és tisztán látható volt, amint két utasa buesut int, majd hirtelen szökkenéssel a magasba emelkedett és néhány perc mulva már eltünt a bámuló szemek elől a nyugati horizont irányában.

II.

A lapok már hetek óta az uj oceánrepülés előkészületeit visszhangozták. Páris valósággal lázban égett ezekben a napokban, de tul a városon, tul Franciaországon, az egész világ Voisinier vállalkozására figyelt. Az oceánrepülés még uj izgalom volt, amely mindenkire kivetette hálóját és ez a vállalkozás kétszeresen érdekes és izgalmas volt. A leghiresebb francia repülő és a legünnepeltebb francia színésznő kisérelte meg az oceán átrepülését, kellett-e ennél érdekesebb esemény a napilapok szenzációkat hajszoló közönségének? A sajtó hasábjai a »L'Amour« uti előkészületeivel és a pilóták életrajzával voltak tele, sőt akadtak indiszkrétebb boulevard-lapok, amelyek félre nem érthető célzásokat tette arra, hogy a repülőgépnek a Szerelem nevére való keresztelése nem véletlen és összhangban van utasainak egymás iránti érzelmeivel. Erre nézve azonban senki sem tudott semmi határozottat, Voisinier és Lafallière kisasszony pedig számtalan nyilatkozatukban egyetlen olyan kijelentést sem tettek, amely megerősitette volna a fantáziákat izgató gyanut.

A valóság az volt, hogy Voisinier csakugyan szándékosan adta gépének a »L'Amour« nevet. Évek óta ismerte a színésznőt, akit rejtett hajlamok vittek a repülésre. Az a nő volt, aki mindig és mindenben kivált a többiek közül, a szinpadon épolyan magasra szárnyalt a tehetsége, mint ahogy az életben is magasan lebegett a többi nő felett. Ez a szárnyalás azonban már nem elégitette ki és talán ez volt a tudatalatti hajtóerő, amely vágyakat ébresztett benne az igazi szárnyalásra, felemelkedni a földről, amelyen mindenek ellenére mégis csak esetlen kétlábu állatok vagyunk és repülni fel, széditő magasságba, mindenki fölé. Ivette Lafallière Voisiniert választotta mesteréül és igy került össze a pilóta a színésznővel. A rendithetetlen izomember, a vakmerő pilóta bátorságra és kitartásra tanitotta a nőt és testének adott szárnyakat, a differenciált lelkü színésznő pedig észrevétlenül addig nem ismert érzéseket csempészett a férfibe, akinek a lelke kezdett szárnyalni ismeretlen titkok felé. És bár Ivette Lafallière nagyon hamar kiváló amateur-pilótanő volt, a kis iskolagépen eltöltött napok elég hosszuak voltak arra, hogy Voisiniert megismertessék a gyötrődő, vágyakozó szerelem érzésével.

Ez a szerelem hirtelen ébredt és olyan erős volt, hogy a férfi nem is próbálta titkolni. Keveset tudott a színésznő magánéletéről, nem ismerte a férfiakat, akik a környezetéhez tartoztak, csak azt tudta bizonyosan, hogy szereti. Egyszer meg is mondta ezt neki, amikor a repülőtéren kettesben voltak, a színésznő azonban minden magyarázat nélkül sietve eltéritette ettől a tárgytól:

— Nézze André, szeretném, hogy ha jóbarátok maradnánk. Ez azonban csak akkor lehetséges, hogy ha sohasem beszél többé szerelemről.

A férfit kinozta a vágy és sokszor már majdnem erőszakosan és orvul ölelte magához a nőt, de az utolsó pillanatban mindig eszébejutottak a színésznő határozott elutasitó szavai. Nem birta volna el az ujabb megaláztatást és azt sem, hogy elveszitse Ivette barátságát és ezért inkább magábafojtotta a vágyait. Néha még óvatosan próbálkozott, de mindenkor ugyanolyan rideg ellenállásra talált, mint akkor, amikor először beszélt szerelemről. Ivette Lafallière kedves pajtás volt, kellemes és figyelmes jóbarát és megbizható utitárs a legveszedelmesebb repülőuton is, de semmi több. Pedig Voisinier most már tudta, hogy a színésznő életében nagy szerepet játszanak a férfiak és szerelem nélkül nem tud élni egyetlen napig sem. A férfi ugyanolyan éltető eleme volt Ivettenek, mint a szinpad vagy a repülés, csak talán régibb és állandóbb társa az életének. Azt is tudta a pilóta, hogy ezek a társak elég gyakran változnak és Ivetteben nincsen álszemérem, nincs hazugság, ha egy férfi tetszik neki. Voisinier mindezt tudta és most már ezerszeresen bántotta, hogy a nő épen vele szemben marad közömbös és érzéketlen.

Ivette Lafaillière talán maga sem tudta volna ennek magyarázatát adni. A pilóta rokonszenves férfi volt és a nő csodálta bátorságát, amellyel nem egyszer elképesztette. A nyers, férfias erő imponál minden nőnek és Ivettere sem volt hatás nélkül. Az életét is nyugodtan Voisinierra bizta volna, annyira megbizható, igaz barátjának érezte a pilótát, de a szerelmes közeledését óvatosan és makacsul elháritotta. Szeszély volt-e ez, vagy ösztönös félelem a férfi vad és nyers erejétől? A színésznő maga sem tudta, hogy miért kinozza ezt a kitünő embert és önzetlen barátot. A hires pilóta vágyakozó szerelme azonban jól esett neki. Volt ebben valami romantikus és a férfi kitartó szerelme már ugy kellett a színésznőnek, mint a taps vagy a siker. Aztán jött az oceánrepülés terve és Ivette Lafallière nem sokat habozott, amikor arról volt szó, hogy Voisinier uj gépén, az erős férfi és megbizható pilóta oldalán indulion el a veszedelmek és ujabb világhir felé.

III.

A repülőgép már órák óta szelte a levegőt az oceán fölött. Felhők és végtelen viz szürkéllett fenn és lenn, de néha a tengert és a felhőket sem látták, mert áthatolhatatlan ködgomoly vette őket körül. A »L'Amour«-nak eddig jó utja volt, csak egyszer kapta oldalba a gépet heves ellenszél, amely hátráltatta a sebességét. Voisinier pilóta és Ivette Lafallière egész közel ültek egymáshoz, de mégis alig néhány szót válthattak csak, mert a motorok pokoli lármája elnyomta az emberi hangot és néha a legszükségesebb mondanivalókat is irásban közölték egymással.

Hosszu órák óta voltak a levegőben és még végtelen óráknak kellett eltelni, amig megérkezhetnek az amerikai szárazföld fölé. Ég és viz között egy repülőgép motorjaira bizva életüket, most bőven gondolhatták át ezt az életet. A halál közelségét világosan érezték, de nem félve és irtózva, hanem közönyös nyugalommal, ami akkor váltotta fel izgalmukat, amikor az első ellenszéllel megbirkóztak. Azóta minden pillanatban készen a megsemmisülésre és ugyanigy számitva a győzelmes sikerre is lebegtek a magasban és a hosszu órák alatt az önmaguk életét ugy látták maguk előtt elvonulni, mint valami filmet.

Voisinier valahogy maga mögött érezte eddigi zavaros életét, mintha minden elmult volna, ami eddig volt és most kezdődnék az uj élet a halállal vagy a sikerrel. Egyedül volt most a világegyetemben a nővel, akit szeretett és aki mellette volt, közvetlen közelében és mégis távol, szinte elérhetetlenül. Ezért az asszonyért vállalkozott a halálkisérletre. Nem a megszámlálhatatlan dollárok csábitották, amelyek az oceán tulsó oldalán várták és amelyek mind a kettőjüknek gazdagságot igértek, csodálatosképen nem is a pilóta volt elsősorban az, aki az oceán átrepülésére vágyott, hanem a szerelmes férfi, aki ezzel az uj és minden eddiginél nagyobb hőstettel, a dollárokkal és a világhirrel is csak a nőt akarta meghóditani. Voisinier most ujra elgondolta, hogy ha sikerül a vállalkozása, akkor a színésznővel hónapokig együtt lesz Amerikában a siker utjain, a neveiket együtt fogja emlegetni az egész világ és Ivette talán csak hálából, talán egy hirtelen ébredő szerelem erejétől kényszeritve mégis az övé lesz... Oh, a pilóta gondolt a másik eshetőségre is, a halálra, de attól sem félt, mert tudta, hogy oda is magával viszi a nőt, aki a tenger hullámaiban utolsó erőfeszitésével bizonyára az ő karjaiba kapaszkodnék.

IV.

Éjszaka volt és a hideg egyiküket sem engedte aludni. Bár a megállapodás az volt köztük, hogy felváltva virrasztanak, most mégis éber szemekkel bámultak mindketten az ismeretlen fekete sötétségbe. Vad szél cibálta a repülőgép szárnyait, szeszélyesen imbolygott velük a gép fel-alá és a hideg szinte elviselhetetlen volt. Hirtelen hóviharba kerültek, amelyben órákig tévelygetek tehetetlenül, már szinte irány nélkül, anélkül, hogy tudták volna, merre rángatja a gépet a vad szél, amely ugy játszott velük, mint valami kis labdával. Az ismeretlen vak erőnek voltak most kiszolgáltatva, az elemek félelmetes szeszélyének a vad vizek felett. Nem tudták, hogy merre járnak, csak megdöbbenve sejtették, hogy a hatalmas vihar erőszakosan eltéritette őket abból az irányból, amely az elérhetetlennek látszó cél felé vezetett és Voisinier kétségbeesve látta, hogy a benzin ijesztő gyorsasággal fogy. Borzalmas órák voltak ezek, amelyeknek mindegyike egy örökkévalóságnak látszott. Vak sötétség, tomboló vihar, hóförgeteg, sehol semmi bizonyosság és az őrjöngő éjszakában felsikoltott mindkettőjükben a halálfélelem. Most először érezték ezt a különös szorongást, amely nem volt semmiféle más érzéshez hasonlitható és amely egészen elhatalmasodott felettük.

A borzalom órái nem akartak véget-érni és a »L'Amour« meggyötört utasai már leszámoltak mindennel. Csak a reggelt várták, az áldott világosságot, amely legalább ennek a sötét bizonytalanságnak vetne véget, hogy lássák a vizet és a fellegeket, akármit, akár a halált, de ne ugy imbolyogjanak a veszedelmek felé, mint a bekötött szemü halálraitéltek. Voisinier egyszer egészen alacsonyra bocsátkozott, mert azt sem tudták, hogy a tenger felett járnak-e még, vagy valami szárazföld fölé sodorta őket a szél. Egészen alacsonyan jártak már, amikor meghallották a tenger bömbölését. Az oceán felett voltak még. Ezt az egyet legalább most már tudták és ujból felszökve a magasba tovább sodorta őket a vihar vad ereje...

Végre derengeni kezdett és a sötétség rémei tünőben voltak. Az áldott napfény, amely még csak inkább igéret volt, valahonnan sürü felhők és vastag köd-gomolyok mögül, most a felszabadulást jelentette számukra. A gép tartályai ijesztő gyorsasággal ürültek ki, a vak monstrum, amely vitte őket, ugy itta a benzint, mint valami szörnyeteg, amely nem tud betelni az életet jelentő vér szivcsölésével. Voisinier már tudta, hogy közeledik a katasztrófa és távcsövével kétségbeesve kutatott a láthatáron egy szilárd pont, az életet jelentő szárazföld után. Köröskörül azonban csak a fenyegetően hullámzó végtelen tenger, a nyugtalan viztömeg terült el félelmetesen és végzetszerüen.

Amikor a nap áttörte a sürü felhőket és a világosság fényében ragyogott fel minden, Voisinier a távcsövet még szorosabban fogta meg, mintha már csak ettől a müszertől várt volna segitséget. Megfeszitett figyelemmel kutatott minden irányban hajó vagy szárazföld után és hirtelen ujjongó kiáltás tört ki belőle. Valahol még messze zöld füveny áldott szinfoltja szakitotta meg a szürke viztükröt, mint csodálatos délibáb, amit sohsem lehet elérni. A pilóta akaratának végső megfeszitésével kormányozta abba az irányba a repülőgépet, amely most a vihar csillapultával ismét engedelmeskedett az emberi akaratnak.

V.

A repülőgép zuhanásszerüen ért talajt. Istenkisértés volt ezen a sziklás parton leszállni, de nem volt idő a gondolkodásra és célja sem lett volna a töprengésnek, mert a tartályokban már alig volt benzin. Pillanatokig tartott, amig Ivette és Voisinier magukhoz tértek mindenre elszánt zuhanásuk után és nem tudták hinni, hogy szárazföldet értek és nincs semmi bajuk. Tagjaik azonban épek voltak és ólmos fáradságon, meg halálos gyengeségen kivül nem éreztek semmit. Megdermedt tagokkal kászálódott ki Voisinier a gépből és amikor nagynehezen talpra tudott állni, kiemelte az ülésről Ivettet is.

Kis szigeten voltak, de nem is sejtették, hogy hol. Térképek, kompassz és számitások bizonytalanságában tapogatózva inkább csak sejtették, hogy valahol Kanada közelében vetette őket a véletlen egy kis szigetre, amely nem lehet messze az amerikai partoktól. Embert vagy lakóházat nem láttak sehol, még világitótornyot sem és derengeni kezdett bennük a sejtelem, hogy lakatlan szigetre vetődtek. Egy órai fáradt bolyongás megerősitette ezt a gyanujukat. Bejárták az egész szigetet, amelyen csak növényi élet volt, emberi lényt azonban nem találtak sehol.

A megmenekülés öröme furcsán keveredett össze bennük a csalódás fájdalmával. Vállalkozásuk nem sikerült. Ivette Lafallière érezte meg először, hogy ez több a kudarcnál, a bizonytalant ujabb bizonytalansággal cserélték fel, amelyből talán sohasem lesz menekvés.

— Mi lesz velünk André? — kérdezte Ivette a férfitől és zokogás szorongatta a torkát. Most már nem a pilótanő volt, nem is a hires párisi színésznő, hanem a gyenge, oltalomra szoruló asszony.

— Robinsonok módjára fogunk itt élni addig, amig valami hajó vetődik a közelbe — próbálta megnyugtatni a pilóta, bár ő is bizonytalannak látta a jövőt, amely most egy hatalmas kérdőjel volt.

— Elveszünk itt, elpusztulunk addig... — mondotta Ivette és az elmult izgalmak és uj kétségbeesés őszinte zokogásban tört ki.

Voisinier csendesen nézte a nőt, aki nem tudott beletörődni abba, hogy a világhir, ünneplés és dollárok özöne helyett a lakatlan szigeten való félvad életet kell vállalnia. És bár a férfi tudta, hogy hónapokig a lemondás, nélkülözés és szenvedés vár rájuk, hogy naponta maguknak kell megteremteniök ujra mindent, ha nem akarnak elpusztulni és talán még igy is a halál leselkedik rájuk a lakatlan szigeten, most mégis diadalmas örömet érzett a szive mélyén. A világhirt, dicsőséget és gazdagságot szivesen adta cserébe a nőért, aki most egészen az övé volt. Egy lakatlan szigeten vannak ketten — ujjongott fel benne az örömteljes felfedezés — ahol nincs más férfi, csak ő. Érezte, tudta, hogy ez a sziget a vágyak boldog teljesülését fogja neki adni, mert Ivette vére csakhamar parancsolón fog megszólalni és a karjaiba hajtja az asszonyt, aki máris nála keresett vigaszt és menedéket. Most már hálás volt sorsának, hogy a Szerelem szárnyain idehozta az oceán felett a szerelem szigetére és ugy érezte, hogy ennek igy kellett történnie, hogy ezért indult el erre az utra a nővel. Vigasztalón simogatta meg Ivette haját és ujjongó életvággyal mondotta:

— Nem bai Ivette! Élünk! Élünk!

Az élet kiáltása volt ez és a férfi már védő és szerelmes gyengédséggel vette karjaiba a gyenge asszonyt, aki szelid megadással simult hozzá.

OPSTE JUGOSLOVENSKO BANKARSKO DRUSTVO A.D.
ÁLTALÁNOS JUGOSZLÁV BANKEGYESÜLET R. T.
BEOGRAD — ZAGREB

RÉSZVENYTŐKE
KÉSZPENZBEN BEFIZETVE 100 MILLIO
TARTALÉKOK 25 MILLIÓ
VEGEZ MINDENNEMŰ BANKÜZLETI TRANZAKCIÓT A
LEGKULÁNSABB FELTÉTELEK MELLETT

Elfogad bármikor felvehető takarékbetéteket, melyeket netto 5%-al kamatoztat

473.

JÉZUS ÉS JUDÁS PÜNKÖSDI VILÁGOSSÁGBAN

Irta Hegedüs Loránt

Jézus azért, amint észrevevé, hogy jöni akarnak és őt elragadni, hogy királylyá tegyék, ismét elvonula egymaga a hegyre.
János evangélioma VI. rész 15 vers.

Kedvenc evangelistámnak, Jánosnak, aki a férfiak között legigazibb rajongója volt Jézusnak, evangéliumából irtam ki a fenti sorokat, amelyek a bibliának egy elhanyagolt részét képezik. Meggyőződésem szerint ebben van a Judás-probléma megoldása.

A Judás-kérdés a középkor óta izgatja az embereket. Jézus, Istennek fia, egy tanitványt fogad, aki elárulja. Jézus csalódott-e tehát, vagy ugy volt előre elvégezve, vagy Judás megváltozott? A középkor misztériumaiban, a városok piacain vagy a templomokban eljátszott egyszerü drámákban a maga módja szerint járt el akkor, amikor Judást egyszerüen őrdögnek nevezte ki. Ez a kereszténységnek az a kezdő stádiuma volt, amikor még az arab-bizanci hatás alatt a nemkeresztény vallások dualizmusa belesugárzott a mi hitünkbe. Az Ősjó és az Ősgonosz, Ormuzd és Arriman, Isten és ördög, Allah és Iblisz a mohamedán hitben, kettős világuralmat jelentettek, ami ma megdőlt. Az ördög eltünt a világból az örök Isten előtt.

Az ujkori ember tehát uj megoldást keres a Judás kérdésben is. Egy rendkivül olvasott német iró, Ludwig Emil, most adta ki »Der Menschenssohn« (Az embernek fia) cimü könyvét, amelyben Jézust akarja megmagyarázni és egyben a Judás-kérdést is megfejteni. A könyv mindjárt 30.000 példányban, nyolc nyelven és Rembrandt-rajzokkal jelent meg, tehát nagy sikerre számit. Ludwigot az utolsó években eddig soha sem hagyta el a siker. Göthe-biográfiája tetszett, Napoleon-ja nagy hirt teremtett neki, Bismarck-ja a legeredetibb, amit a germán óriásról irtak. Most a legnagyobbhoz fog, Jézushoz. Az embernek fia cimü könyv messze elmarad ama plasztikum mellett, mellyel Ludwig az ő igazságait vagy féltévedéseit a világ elé tárta és ugy látszik, hogy egy jeruzsálemi utazásnak az eredménye, amelynek költői hangulata meg is látszik rajta. Az olajfák, a kőváros, a Holttenger, a ciprusok s a mélá keleti éj megütötték az iró képzelmét. Ő Jézus alakját akarja megmagyarázni és ennélfogva a ránkmaradt bibliaszöveget más sorrendben adja elénk. Néha érdekes amit felfedez, néha világosan látszik, hogy mesterséges fércelés. Hogy egyebet ne mondjak, Ludwig könyvéből kimaradt Jézus hegyi beszéde. Nemcsak kimaradt, de, ha Jézus az volt, akinek ő mondja, akkor Jézus a hegyi beszédet nem is mondhatta el, ha pedig nem mondta el, akkor nem született volna meg a keresztény vallás.

Ami azonban engem a könyvéből ma érdekel, az a Judás-kérdésnek egy uj felfogása. Abba a teoriai vitába nem tudok belemenni, hogy vajjon az »embernek fia« szó helyesen van-e forditva és ez a kitétel: »Barnasha« nem jelenti-e inkább az emberiség fiát. Miután kétezer éven át elhitték, hogy az ember fiát jelenti, bizonyosan igy van. Ludwig most már Judás árulását ugy magyarázza meg, hogy miután ez a tanitvány volt egyedül az, aki pénzzel tudott bánni, ő vette észre leghamarabb, hogy Jézus vállalkozása nem sikerülhet s ekkor, Ludwig szerint, különös dologra határozta el magát. Ő ugy érzi, hogy Jézus passziv, nem rohan, nem lázit s a templom megtisztitása után semmi forradalmit nem cselekszik. Judás tehát, — mondja Ludwig — azért, hogy Jézust rákényszeritse, hogy messiási hivatását betöltse, elárulja őt, hogy ezáltal Jézus, passzivitásából kilépve a világ megváltója legyen. Ez igen eredeti gondolat, azonban minden olvasó rájön az első pillanatban, hogy ez egy XX. századbeli embernek, aki sok Ibsen- és Strindberg-darabot látott, az eszméje, amit vissza akar vetiteni kétezer esztendővel előbbre. Ott az olajfák alatt, ama szépen leirt, mélabus keleti életben ilyen modern eszméje, ilyen drámai összeütközése annak az egyszerü Judásnak nem lehetett.

Judás igenis, áruló volt és most jön az én pünkösdi magyarázatom. A bibliának abban az elhanyagolt részében, amit fejszónak felirtam, világosan látszik, hogy egy óriási áramlat volt, amely Jézust zsidó királlyá akarta tenni. Máskép nem menekült volna a hegyre azért, hogy elhagyja azokat, akik éppen valamely izraeli királyságot, egyszóval Rómától való szabadulást akartak Jézuson át elérni. Hogy ezt akarták, bizonyitja annak a keleti földrésznek egész története, amely napjainkig nyulik, amikor mindegyre előáll a szuezi csatorna körül egy-egy mádi, ki le akarja rázni az európai uralmat. Judás azt hitte, hogy Jézus ezt viszi keresztül, azért szegődött hozzá, és először nem akarta elárulni. Ezt bizonyitja az, hogy Jézus a maga tökéletes emberismeretével, amint röntgenszeme átlátott Péteren és Jánoson, ugy Judásban az árulást előre meglátta volna. Akkor, amikor kitünik az, hogy Jézus elmegy a zsidó királyság gondolata mellett, csalódnak benne azok a hivei, akik őt ily mádi szerepben akarták látni és amikor kijelenti nagy hitét, hogy az ő országa nem ebből a világból való, akkor Judás, aki nagy állást akart a zsidó királyi udvarban, — miután egyedül tudott a pénzzel bánni, nagyon hamar kitalálta, hogy milyen állást — mint zsidó fassiszta hagyja el Jézust és árulja el. Judás tehát, hogy Lombroso megkülönböztetését mondjam, nem született gonosztevő és nem ördög, mert azt Jézus benne mindjárt észrevette volna, hanem alkalmi gonosztevő, gonosszá lesz később, mikor csalódik. Hogy ez mind igy van, bizonyitja, hogy önmaga végrehajtja magán az itéletet, mikor felakasztja magát.

Pünkösd világosságában igy áll Jézus, az örökkévaló és Judás, aki nem ördög, hanem egy csalódott és bünbeesett ember. Bizonyossága ez annak, hogy a biblia a világnak minden más könyvétől eltér, mert nem holt betü, hanem élő viznek forrása, amelyből minden kor ujra merithet. Ha az emberiség gyakrabban zarándokolna el az örök szeretetnek ehhez a felbuggyanásához, akkor sokkal több boldogabb pünkösd lenne.

Keleti kérdés, Disraeli és a nők

»Lord Beaconsfield csak a királynő kedvéért él és dolgozik; — nélküle elveszett ember.«

1876. junius 5-én Kisenevben két szerelmes sziv fájdalmasan bucsuzkodott egymástól. A férfi, a minden oroszok hatalmas cárja, *II. Sándor*, elindult serege után a törökök elleni hadjáratra, — a nő, a cár szerelme, *Dolgoszkij Katarina* hercegnő pedig hazautazott Pétervárra, gyermekéhez, — a cár kis fiához.

A cár nagyon nehezen egyezett bele abba, hogy a töröknek hadat üzenjen, pedig az egész orosz közvélemény akarta és kivánta a háborut, amely hadjárat felszabaditotta volna a Balkán népeit is a török iga alól. Csakhamar kétségbeesett leveleket kapott Katalin hercegnő a harctér borzalmairól, a kórtermek tragédiákkal terhes perceiről, a más állapotos bolgár asszonyról, aki elkiséri sebesült férjét a kórházba, hogy lássa meghalni. Aztán a török erők összeszedik magukat és sulyosan erős támadásaikkal szemben az orosz nem képes ellentállni, kénytelen nagy vereségek után visszavonulni. A nagy bajban, a tanácstalanságban a cár Katalinhoz irt levelekben és annak válaszaiban találta meg — vigasztalását, mindaddig, amig eljött a plevnai győzelem, amely végleg eldöntötte a háborut. Jött a béke. A szanstefanoi békeszerződésben a török átadja protektorátust a Balkán felett — Oroszországnak, s beleegyezik egy nagy Bolgárország megalakitásában, amelynek határa mélyen belenyul a török birodalomba. De a szövetséget nem lehetett véglegesen megkötni, az oroszok nem nyerték el a protektorástust s a keleti kérdés mögött még mindig ott maradt a nagy kérdőjel.

Az angol miniszterelnök akkor Benjamin Disraeli volt. Nem rég vesztette el feleségét, *Mary Ant*, akinek köszönhette hogy az angol parlament tagja lett, akinek az ügyességén lendült fel pályája a zenitjére, a kormány élére. És hogy Mary Ann meghalt, nem volt nő, akinek rajongó elismerése, »feltétlen bámulata« kisérhetné minden nagyszerübb gesztusát. Pedig erre szüksége volt.

Árja férfiak voltak a lovagok, akik hölgyeik szineivel álltak ki a porondra, az ellenfél lándzsája elé, hogy a babérkoszorut az imádott nő lába elé tegyék. Az árja férfinek azért kell a dicsőség, hogy szerelmének nimbuszát növelje. A zsidó férfi (és talán a szláv is) az asszonyban az élettársat keresi, akinek érzései — és tegyük hozzá: bámulata is — mindig vele vannak, ezek buzditják, sarkalják őt. Az árja férfi büszke önérzettel meg tud lenni a maga dicsőségével, a zsidó férfinek azonban mindig kell a nő, aki ezt a dicsőségét méltányolni tudja, aki ezért dédelgetést, anyáskodást adjon cserébe.

Disraeli zsidó. És Mary Ann meleg otthonnal várta férjét, mikor az hazajött hosszu, nagy parlamenti harcaiból, rajongva, bámulva követte és megtett érte mindent. De Mary Ann, az igazi, a legideálisabb élettárs nincs többé. Oh, lenne még abban a nagy fényes társaságban, amelyben Disraeli otthonos még abból az időből, mikor nem volt miniszterelnök, hanem csak romantikus regényiró, lenne még ott nő, akinek az ölébe szivesen hajtaná deres fejét, hogy dédelgesse, simitgassa, de mikor épen az, akit ő akar, akit késői lánggal szerethetne, az »távoltartja magát.« *Bredford lady* nem akarja viszonozni Disraeli érzelmeit, ha Disraeli mingyárt a nagy britt birodalom miniszterelnöke és Beaconsfield lordja.

S Beaconsfield lordja ujra feléledt nagyszerü erejének harcaival, harcainak eredményeivel szomoruan egyedül maradna, ha a trónon nem ülne történetesen egy nő, *Viktória* királynő. Viktoria királynő pedig mérlegeli, hogy ki neki Disraelli, mikép szerezte meg neki népszerüségét az országban a saját sikereivel, Viktoria barátnői jobbját nyujtja elismerően a nagy fantasztának, anélkül, hogy ebben a királynő gögös, vagy leereszkedő vállveregetése érezhető lenne. Viktoria kedvessége már több, mint a barát szeretete, ez már anyai gyöngédség.

Beaconsfield lord is hálás. Keresztül viszi, hogy — királynője felvehesse India császári koronáját, pedig ettől az aktustól fáztak mindkét Háznak az alkotmányt féltő tagjai. És mert Viktória fél az orosz hatalom növekedésétől, mikor az a törököt meg akarja támadni. Disraeli a törökök védelmére kel, egyedül az egész országban s talán egyedül a nyugati kontinens államférfiai közül, szembeszállva az egész közvéleménnyel és szembeszállva saját kormányával, saját minisztereivel, hisz a külügyminiszter, Derby lord nyiltan megmondta, fél, hogy Anglia fenyegető fellépéséből háboru lesz. Egész Európa felháborodott a törökök kegyetlenségein, hogy a felázadt Bulgáriában nőket és védtelen gyermekeket bántottak, leányokat rabszolgaságba adtak. — Az angol miniszterelnök, ennyi ellentállás után egy percre meginog, már lemondásra is gondol, de — *nem lehet, mert akkor elveszitené az egyetlen asszonynak, Viktóriának a kegyét.* Pedig a királyné harcias, a királyné félti a világbirodalom integritását; — a Szuez csatorna, a Dardanellák, Konstantinápoly érintetlensége szükséges az indiai ut biztonságáért, — már pedig ép ezt a három pontot fenyegeti az orosz hadjárat. *Gorcsakov*, az orosz külügyminiszter ugyan megigéri, hogy ezek a pontok sértetlenül maradnak, de az oroszok látható célja mégis — Konstantinápoly. Viktória kétségbeesetten ir minden órában levelet, sürgönyt a kormányhoz, lemondással fenyegetődzik, ha Derby nem tesz valamit, ha nem kap megfelelő biztositékot az orosztól. A hadjárat elején a törökök minduntalan győznek, az oroszok veszteségei óriásiak s Viktória kissé nyugodtabb lesz. Minden kedvességgel elhalmozza az ő »dear lordját«, a miniszterelnököt, ládaszámra küldi hozzá kedvenc virágait, gyümölcseit. De azért nem hagyja békén, a törököt, győzelmei ellenére békére szeretné szoritani. Nyugtalansága nem volt alaptalan, hisz az oroszok mégis beveszik Plevnát. Viktória most feldultan citálja a miniszterelnöke igéretét, hogy ebben az esetben megüzeni a háborut Oroszországnak; — tartsa meg az igéretét, »ne legyen gyáva!« Disraeli könyörögve kéri királynőjét, hogy hagyja rá, mindent elintéz, mert *»lord Beaconsfield csak a kirdlynő kedvéért él és dolgozik; — nélküle elveszett ember.«* De jön a szan sztefanói béke, amelyben partot is akar biztositani magának az orosz — a Fölközi Tengeren. Lord Beaconsfield most már ijedten teljesiti a királynő kivánságát, most mozgósit és a mozgósitott haderőkre támaszkodva reáveszi az oroszt, mondjon le mindenről, amit a török békekötésben elért... Elmegy a berlini kongresszusra. Viktória királynő leánya, a német trónörökösne, kedves virágjaival diszitteti fel az elegáns Kaiserhof-szállóbeli szobáját; — a miniszterelnök tudja, hogy ez a hálás királynő utasitására történt és hódolattal köszöni meg. Most nem lesz »gváva«. — Látja, hogy Gorcsakovék nem akarják betartani a londoni egyezményt, nem akarnak lemondani a Balkán protekturátusról, — huszonnégy órás ultimátumot ad: ha az orosz nem enged, megindítja a háborut. A legyengült orosz engedelmeskedik.

London örömmámorban fogadja a győzelmes miniszterelnököt. A piros drapériákkal bevont Downing streeten megállitják a hintaját és átnyujtják neki a királynő hatalmas virágcsokrát. És néhány nap mulva D'orborneban letérdepel a királynő előtt és megkapja a térdszalag-rendet, a legmagasabb kitüntetések egyikét.

A Balkán népei riadtan tekintenek az orosz cár felé, aki fájdalmait a szerelme karjai közt próbálja felejteni; — nem hozta meg nekik a felszabadulást. És riadtan tekintenek a berlini kongresszus, az angol miniszterelnök felé, hogy ujabb ellenséget adtak, mikor Bosznia az osztrák császárhoz került, mert a lord ezzel is erősiteni akarta a királynője császári trónját, mivelhogy a lord »nélküle elveszett ember«.

Disraeli néhány év mulva meghalt. (1881. ápr. 19.) és Viktória királynő sem érhette meg a nagy sorsfordulókat, azt a sok véráldozatot, amelybe került a Balkánnak a török kiszoritása és végül felszabadulása. De viszont Viktória hagyományakép meg kellett maradnia Konstantinápolynak még akkor is, amikor a törökök ellenségei, ellenfelei voltak az angoloknak és szövetségeseinek az — orosznak is. A keleti kérdés mellett még mindig ott volt a kérdőjel.

— — — — — — — — — — — —

1928. A vasutállomáson *jugoszláv* épitészek a keleti expresszt várják... Angorába utaznak. Munkát keresnek ott. *Jugoszláv épitészek részt akarnak venni az uj török főváros felépitésében.* Április 19-én érnek Angorába. Ép Disraeli halálának évfordulóján.

Magister

Minden könyv

melyről a vasárnapi „Könyv-film-rádió“ mellékleten ismertetést olvasott, **megrendelhető a**

Minerva r.-t könyvosztályában

Kérjen árajánlatot!

Pünkösdi randevu

Irta: Quasimodo

Csak egyszer láttam... Akkor is félórára... Bejött az irodába. Épen hozzá lépett.

— Az igazgató urat keresem.

— Nincs itt, felelte nyersen... De aztán maga is megijedt a hangjától. Hiszen udvariasan is megmondhatta volna. Persze egy kicsit ideges... No mindegy, majd megpróbálja kijavitani. Parancsol kisasszony?

Megtudta, hogy egy levélről van szó, amit okvetlenül még a délelőtt át kell adni... Fölajánlotta, hogy magára vállalja a dolgot és elökeriti az igazgató urat.

— Csak tessék egész nyugodtan visszautazni... Meglesz.

Nagyon szépnek találta... Ugy érezte, mintha hajából valami különös virág illata lehelt volna elő, mikor megszoritotta a kezét, vére megbizsergett... kikisérte az ajtóba...

— Nem jön vissza a válaszért?

— Nem. Nem fontos. Talán a jövő héten.

— És, ha kivinném?

Elmosolyodott.

— Megengedi?... Akkor vasárnap... Jó?... Délután... Délelőtt még be kell jönnöm, de ebéd után szabad vagyok.

— Várni fogom otthon... Tudja, hogy nagyon örülök?... Nem lesz ott senki... Szép lesz...

*

Szombaton elfogta az izgalom. Még egy éjjel és egy délelőtt... Ugy tervezte, hogy iroda után hazamegy, megebédel és rögtön kimegy a vonatra. Frissen fog borotválkozni... Csak ebéd után. Legfeljebb az igazgató ur megint ordit, amiért szakállal jelenik meg és irja be a nagyfülü számokat a főkönyvbe... Mintha az nem volna mindegy. Elképzelte: kerekre puffad az arca és elönti a vér... Ilyenkor szakasztott ugy néz ki, mint egy piros luftballon...

— Könyvelő urrr, már megint nem borotválkozott... szemei megvillannak és ugy siklanak végig pelyhes állán, mintha egy határozott mozdulattal le akarná nyisszantani a szőrszálakat.

Ő persze görnyedni fog. — Ne tessék kérem haragudni... Nem volt időm... Ez az utolsó eset...

Kezében ceruzáját tartotta, füle mögött sárgaszinü tollszár huzódott meg... Tele volt dologgal... Irt, jegyzett, számolt, majd a géphez ugrott, mert az igazgató urnak eszébe jutott, hogy diktál. Életében nem érzett még ekkora undort az igazgató iránt.

*

Este holt fáradt volt. Mintha ezer gonosz törpe szurkálta volna apróhegyü tüvel a talpát. Sokáig nem tudott elaludni. Nehezen várta a reggelt és szüntelenül szőtte terveit. Azon törte a fejét, mivel töltse el az időt az indulásig. Ott fog ülni az asztala mellett az ijesztő könyvek fölé hajolva és a nap pont oda süt. Pont a fehér, fényes lapon és az, mint a tükör visszaveti a szemébe. Csak már abból a kalitkából kikerülhetne. De aztán? Valahogy ki kell tölteni az időt... Lassan indul ebédelni, mondjuk oda ér félegykor, akkor vár, mig a leves kihül. Egyre kész, akkor öltözködni kezd, még megborotválkozik.

Álmodott. Mennek a rozoga hidon és a leány fél. Nincs körülöttük senki. Mosolyog és átfogja a derekát, bátoritja. A leány nem ellenkezik. Otthon, a szobában oda ül mellé a diványra és mesél. Hogy tele van minden égő piros rózsával. Ez a május. Ez az ő fiatalságuk, ez a pünkösdi királyság... Milyen szép volna, ha örökké tartana. Lám az ákácok, hogy nevetnék drága fehér virágukkal... Érzi? Megfogja a kezét és az ajkához viszi. A leány simogatja a haját... Elhallgatnak... A szobában halkan zümmög egy légy. Közelebb huzódik és ráhajol a szájára.

Éktelen lárma rázta föl. Mintha őrülten csaptak volna zavaros, kinos hangzavart csupa üstdobbal és cintányérral. Hét óra és ugyan olyan fáradt, mint tegnap este, mikor lefeküdt... Fájt a feje. Szomoruan mászott ki az ágyból.

*

Dél felé erősebben kezdett dobogni a szive. Keze reszketett, mikor a számokat leirta a kék és piros vonalak közé. Az igazgató ur kivételes mosolygással nézte és nyájasan beszélt hozzá.

— Ma milyen korán jött be.

— Elfelejtettem az órámat visszaigazitani.

A nap melegen ölelgette az uccákat és az öntöző kocsi hangos zajjal dübörgött el az ablak mellett. A fehér aszfalt feketévé vált a nyomában. Mintha egy kéményseprő huzta volna rajta végig kormos tenyerét.

Zárás előtt bátorságot véve odaállt az igazgató elé.

— Egy kevés előleget kérek, ha lehetne...

Zavartan mosolygott és ujjaival mellénygombját forgatta. Nem merte rá emelni a szemét.

— Adjon hont a pénztárosnak, hallotta a másik hangját.

*

Táncolni szeretett volna örömében. Minden sikerült... Ugy megy minden, mint a karikacsapás.

Egyik barátjával találkozott az uton.

— Gyere délután kávéházba.

— Nem érek rá, fiam.

— Nono... Hová mész?

— Dolgom van... Nem haragszol?

— Nő?

Felhuzta a szemöldökét és valami kis mosolyféle röpült át az ajkán.

— Nem mindegy?

*

Akárhogy huzta az időt, negyedórával előbb érkezett a vasutra. Papirpénzt csusztatott egy kisleány perselyébe, aki elébe szaladt. Virágot is vett. Szép, bimbós pünkösdi piros rózsát. Egy csokolátéautomata tükrében végigmustrálta magát. Megigazitotta nyakkendőjét... Kabátján egy hajszálat talált. Két ujja közé fogta és ráakasztotta az automata fogójára... Kremmnadrágja először volt rajta. Gyönyörüen állt rajta, az éle erősen levasalva...

Végre megszólalt a csengetyű. Beszállás... Harmadik vágány jobbra. Vigyázva lépett föl a kocsiba és belült. Az ablakot fölhuzta, nehogy behulljon a korom. Lábát fölrakta a másik padra és hátradőlt. Megtapogatta zsebében a pénztárcáját.

*

Prüszkölve, dohogva lassitott a vonat. Kinient a perronra... A vasut nagy platánjai messziről nyujtogatták feléje nyakukat... Szive a torkában dobogott. Szeretett volna nyugodtnak látszani. Arra gondolt, hogy szamárság ilyen egyszerü dolog miatt igy felindulni. De hisz az első... és ha sikerül. Be jó lesz. Lány... Fiatal, szép, szőke, ibolyaszinü szemekkel, fius hajjal, apró kezével, enni való, csöpp piros ajkával...

A lépcsőre lépett... Az állomás csupa virág volt. Minden kis résből zöld gajak és virágok kandikáltak elő... Az állomás mögött észre vette a lány figyelő arcát. Várja... Kijött elébe... Nem volt türelme otthon várni...

Zsebéből elővette kis tükrét és még egyszer megnézte magát... Haját lesimitotta... Eleresztette a korlátot és mosolyogva leugrott.

*

Mikor föltápászkodott a földről, arca égett, tenyerét véresre horzsolta a salak. Térde fájt... Nem tudott kiegyenesedni.

Nadrágja, szép fehér frissenvasalt krém nadrágja, mint valami keskeny szinházi függöny kettévált.

Hlavacsek már messze járt. Talán már otthon van, ágyban fekszik és félálomban még eszébe jutnak neki az ő szavai, amikor azt mondta, hogy fel tudná gyujtani ezt a várost.

Ijedten nézett körül.

Szerencsére — állapitotta meg kissé higgadtabban — szerencsére senki sincs az uccában...

Talán még le is tagadhatja az egészet. Lehajolt a pinceablak elé és kereste a cigarettát, de nem látott semmit. Persze — gondolta — amig tüzet fog, ahhoz idő kell. Először szép lassan átrágja magát a hordók fatestén, belekap a gerendákba, eléri a benzint, megkapja a petroleumot és csak akkor...

— Talán szólnék a rendőrnek — villant át rajta hirtelen — nyittassák fel a pincét.

De rögtön tisztában volt vele, hogy ezt nem meri megtenni.

Otthon vacogó foggal bujt az ágyba és a dunyha alatt egész kicsire huzta össze magát.

III.

Rettentő álma volt.

Valami toronyban állt a harangozó mellett, aki veszettül rángatta a vastag harangköteleket és közben folyton mozgott a szája.

— Imádkozik — gondolta Csiz János, aki kuporogva ült egy zsámolyon. Nem mert felnézni a harangozóra, pedig az ügyet sem vetett rá. Nagyon el volt foglalva a harangokkal.

A toronyablakon keresztül alaktalan vörösség tüzött a szemébe.

— Ég az egész város! — kiáltott fel egyszerre a harangozó és tántorogva lebukott a lépcsőkön. Esés közben magával rántotta a kötél végét.

— *Bumm*...

A harangnyelv irtózatos erővel vágódott vissza. Csiz János befogta a fülét és megmozdult. Odavánszorgott az ablakhoz. Künn szennyes, kövér füstfelhők gomolyogtak az ég felé, a magasabb házakból menekülők ugráltak ki az ablakon. Utánuk nagy vörös lángnyelvek kusztak. Minden menekülő után egy lángnyelv ugrott ki, némelyiket még zuhantában elkapta.

Csiz János csak most vette észre az öregembert. Az öregember csendesen mosolyogva állt az ablaknál és mindössze ennyit mondott:

— Tessék!

És nyugodtan, kedvesen kimutatott a levegőbe, ahol ebben a pillanatban kétségbeesett sikoltások találkoztak a gyürött szennyes füstfelhőkkel.

— A város ég — folytatta udvarias hangon az öregember és folyvást mosolygott — a város ég, most tessék megirni a verset.

Csiz János még évek multán is minden részletében visszaemlékezett erre a szituációra. Fanyar füst kaparta a torkát és a garatjában könnyeket érzett, amiket kényszeredetten nyelt le, mint egy földreesett sóskiflit.

Az öregember papirt adott át neki és ceruzát. Csiz János a falnak dőlt és remegő markában meglebegtette a papirt.

— Megy? — érdeklődött az öregember szivélyesen, de mozdulatlan, fehér arcán fenyegetés izzott.

Nem jutott eszébe semmi. Talán egy félórát állhatott igy sorvasztó izgalomban és még mindig nem irt egy sort sem.

— Tessék megirni — ismételte most már nyomatékosabban az öregember — a város ég...

Lehajtotta a fejét. És reggel gyürött, izzadt párnáról emelte fel.

IV.

— Hol volt tüz? — kérdezte szorongva reggelizés közben.

Kinevették.

— Akkor álmodtam — nyugodott bele szinte sajnálkozva.

A pinceablak előtt félve ment el és igyekezett elfogulatlan arcot mutatni.

Délben találkozott Hlavacsekkel. Elmesélte neki az éjszakai esetet a cigarettával.

— Hülyeség — mosolygott megbocsájtóan Hlavacsek — a pince már hónapok óta üres.

— Kár — válaszolta erre Csiz János és aznap némikép felbolygatott lélekkel vezette a szaldakontót.

MESE AZ ELDOBOTT CIGARETTÁRÓL

Irta: DEBRECZENI JÓZSEF

Csiz János valamivel éjfél után tartott hazafelé a »Faltörő kos«-hoz cimzett helybeli zenéskávéházból. Egy bizonyos Hlavacsek nevü barátja társaságában kocogott végig a ripacsos kövezeten. A barátságos éjfélutáni holdra való tekintettel elborult kedéllyel és lemondó fáradt gesztusok néma zenekisérete mellett filozofáltak.

A filozófia — ezt meg kell vallani — nem volt valami mélyfurásu, épp csak hogy olyanokat mondogattak bele a jószagu, tisztára söpört uccák csendjébe, amilyeneket május vége felé rossz cigányzenétől és a vidéki elitkávéház fojtó, kaparó füstjétől megcsömörlötten szokott megereszteni az ember. Amikor fiatal. És vörös, fehér, fekete forradalmakat készit elő önmagában.

— Ez a ronda falu... — kiabálta tele a csöndet oktalan dühvel Csiz János — valamit csinálni kéne. De most már igazán csinálni kéne!

— Hülye vagy — mosolygott elnézően Hlavacsek — de azért igazad lehet. Bár azt hiszem, most már nem nekünk valók a nagy dimenziók. Nagy dolgokért sokat kell kockáztatni.

Csiz János helyeslése jeléül hármat koppantott a botjával.

— Neked talán igen, de én... Én mindent meg tudnék csinálni.

— Te — hajolt közelebb Hlavacsekhez — én azt is meg tudnám tenni, amit Nero. Én bizonyisten fel tudnám gyujtani ezt a várost egy szép gondolatért. Még lelkifurdalást se éreznék.

Elővette a tárcáját és idegesen kapart elő egy cigarettát. Egy Vardart. Hlavacseket is megkinálta, de az köszönte szépen, most nem gyujt rá.

— Fel tudnám gyujtani — ismételte bizonyos indokolatlan mámorral Csiz János és fenyegetően világitott barátja arcába a gyufaszállal.

De egyelőre csak a cigarettáját gyujtotta meg.

II.

Hlavacsek a Hosszu-közben lakott. A sarkon lemondó sóhajjal elbucsuztak, most már mindketten a másnap reggel szürke felhőire és a nyolc órai irodai időre gondoltak. Hlavacsek meg is jegyezte:

— Holnap sok dolog lesz.

— Miért nem hagyod ott őket, eriggy fenébe, Párisba. Mit gürcölsz nekik?

— Hülye vagy — állapitotta meg másodszor is Hlavacsek és végleg bucsut vett. Hlavacsek ugyanis ismerte Csiz Jánost és tudta, hogy most megint előhozná azt a gyujtogatást. Pedig már nagyon későn volt.

— Összesen öt órát alhatunk — jegyezte meg elmenőben Hlavacsek és fütyörészve nekiindult a Hosszu-köznek.

Csiz János egyedül baktatott tovább. A sarki rendőr barátságosan köszöntötte.

— Jó reggelt — viszonozta szórakozottan és arra gondolt, hogy milyen furcsa dolog ez igy minden átmenet nélkül egyszerre befutni az ismeretlen másnap szükségkikötőjébe.

Az árva cigaretta félig elperzselődve lógott a szájában. Még kettőt szippantott belőle mohón és nyersen beleharapva a sárga dohányba. Mára elbucsuzott a füsttől.

A patika előtt járt. A sarkon eldobta a cigarettát. Ugy dobta el, ahogy egy elszivott cigarettát szokás. Széles, makacs mozdulattal szinte félkört rajzolva a karjával, mint egy diszkoszdobó.

Az égő cigarettavég nagy ivben repült egy rostélyos pinceablaknak és valamelyik rácsközön keresztül beröpült a sötét pincébe.

Csiz János csak most nézett utána. És félájultan az ijedtségtől hirtelen megtorpant.

— Ezt a pincét... Szent jó Isten ... ezt a pincét ismerem — gondolta végig rémülten. Ez a *Standard Oil* pincéje.

Hirtelen ijedtség fogta el. Ugy érezte, hogy le kell ülnie egy kicsit, akárhova ide a járda szélére, bánja a fene, ugy se veszi észre senki. A Standard Oil pincéje,... Szent jó isten, abban benzin van és petroleum van.

— Hátha már nem is égett a cigaretta — villant át rajta egy pillanatra a fiakó vigasztalás.

De azután eszébe jutott, hogy igenis biztosan, egész biztosan égett. Még látta a parazsát, amikor elhajitotta. A parázs furcsán és ijedt vörösen pislogott, mint egy gazdátlan macskaszem.

Futásnak eredt.

— Hlavacsek — kiáltotta reménykedve — Hlavacseeek...!

Felnyilik a mult ajtaja

Irta: Szenteleky Kornél

Lehet, hogy elhatalmaskodott idegessége bántotta, talán álmos is volt már, vagy talán több pezsgőt ivott a kelleténél? — bizonyosan csak azt érezte, hogy valami nincs rendjén. Közönyös, szinte muja arccal üldögélt páholyában és rá sem nézett arra a puha, kedves, kékszemü kokottra, aki napok óta kisérője bécsi estéiben. Néha azt érezte, hogy a fények, az arcok, a táncoló párok valami fullasztó ködben usznak körülötte, valami különös faja volt ez a szédületnek, melyet mindig valami alattomos borzongás előzött meg, mely végigbizsergett elromlott idegein. Lázító ostobaságnak találta a táncot, a jazzt, a villanysugáros éjjeli lokált, de nem tudta, mi után vágyódik, hova menjen, hol lehet tisztább és megnyugtatóbb hangulatokra akadni.

Töltött Évának, a szelid, szőke bécsi táncosnőnek, aki azonban kedves mosollyal tiltakozott. Nem tud már többet inni. Salamon nem kínálta még egyszer és durva vállrántás után saját magának töltött, majd intett a pincérnek. Még egy üveggel! Talán ez a legokosabb, amit ebben a kétségbeesett ürességben tenni lehet. Ivott és ismét arra gondolt, amit ki szeretett volna lökni emlékezetéből, de ami éppen ezért ujra és ujra visszatért. Ugyanis Salamon már járt ebben a helyiségben kis, sápadtarcu feleségével, valamikor öt vagy hat esztendővel ezelőtt. Azóta már sok minden megváltozott ebben a teremben, de azért még tisztán emlékszik: ott ültek a zenétől jobbra, Ágnes szomjas, lázas szeme mohón itta fel a sok fényt, a derüs, dáridós arcokat, az ékszerek és szempárok csillogását. Milyen szép volt akkor Ágnes! Kár érte. Szegény.

Hirtelen összeborzongott és futólag, de szélvészes erővel kapta el a vágy, hogy meneküljön innen. Nyersen és kelletlenül odafordult Évához:

— Megyünk?

— De hiszen még egy teli üveg van a vödörben — mosolygott Éva szelid, szőke nyájassággal.

Salamont bosszantotta ez a szőke szelidség és a pezsgősüveg felé nyult. Ha már maradni kell, ugy iszik. A pincér odaugrott és töltött, Salamon kihörpintette poharát és ismét visszazökkent a multba, amelyből vádoló, égető emlékek lobogtak fel, mint perzselő lángok az erinniszek fáklyáiból. Akkortájt sokat keresett a valután, most már nem emlékszik pontosan kétszáznyolcvanezret vagy háromszázötvenezret. Az üzlet nagyszerüen ment, minden hatványozottan szórta vissza a beléje helyezett pénzt, Salamon megnagyobbitotta a boltot s amint a kisvárosi közvélemény mondta,: »fővárosi küllem«-et adott üzletének. A csempészett árut kábitó nyereséggel adta tovább, Salamon gazdag lett, nagyon gazdag. És ez a rendszeresnek látszó, polikráteszi siker önteltté meg büszkévé tette: ő, aki eddig annyiszor érezte szellemi alacsonyrendüségét, most tehetségesnek, sőt zseniálisnak hitte magát. Nem a szerencsének, hanem egyéni kiválóságának tudta be meggazdagodását. Belátta müveletlenségét, nem felejtette el, milyen nehezen magolta és izzadta végig a gimnázium első és utolsó osztályát, melyet végül mégis csak három elégtelennel végzett. Nevetve, sőt szivesen mesélte el ezt a balsikerét, néha még kérkedett is avval, hogy nem tud egy könyvet sem végigolvasni. Az élet a fontos, a gazdagság, a pénz és nem a müveltség meg a könyv! Nem szégyelte ezt nyersen és nyiltan hangoztatni és tételét saját tehetséges, életrevaló egyéniségével bizonyitgatni.

Önbizalma akkor volt delelőjén, mikor a táblabiróék Ágnesének megkérte a kezét. Akkoriban háboruk és forradalmak után demokratikusabb gondolkozás lengte át az előitéletes és rátartós lelkeket is. A táblabiró özvegye szegény volt, kis vagyonkája hadikölcsönben uszott el és Ágnesnek, ennek a gyönyörü, sápadt és finom virágnak fény kellett, ragyogás, harmat, keret, foglalat. Salamon mindent igért, hiszen gazdag volt.

Akkortájt sokat beszéltek erről a merész lépéséről. A legtöbben azt mondták róla, hogy müveletlen, de becsületes. Gonoszságairól senkisem tudott, de mivel zajos, széles gesztusokkal jótékonykodott, mindenki jótéteményeiről beszélt. Egyszerü, becsületes, jólelkü és gazdag ember hirében állt a városka köztudatában. Ágnesnek nem igen lehetett ellenvéleménye, töprengésre különben sem volt hajlama, ezért rábólintott és az övé lett.

Salamon sietve hörpintette ki poharát, a pincér készséggel töltött utána.

— Nem árt meg? — kérdezte Éva jámbor mosolyával.

Salamon nem figyelt a kérdésre. Legyintett és visszazuhant a multba. Igen, olyan jól emlékszik, mikor itt jártak nászutjuk alatt. Milyen szép is volt akkor Ágnes! Büszkélkedett vele, ismerőseinek irigy pillantásait élvezte és jól esett, ha a postás vagy a soffőr mélyen, áhitatosan hajol meg nagyszerü asszonya előtt. Ez a szép asszony az övé volt. Senkisem tudta, hogy ez is csak üzlet, megvette magának, mint egy jólálló ruhadarabot. Mindenki azt hihette, hogy ez a szép, nemes és finom asszony választotta a sok közül éppen őt, a legértékesebbet, a legtehetségesebbet. Salamon azt hitte, hogy becsapta az embereket, az idegeneket, akik Ágnes láttára benne is nemes lelki értékeket sejtettek és nagyon örült ennek a megtévesztésnek.

Azonban nem sokáig tartott öröme és büszkélkedése. A háziorvos egy napon nagyon komoly arccal mondta, hogy baj van. A tüdőcsucsok... levegőváltozás... szanatórium... Salamon türelmetlenül és parvenü göggel legyintett az előszobában: Rendben van! Kerüljön akármibe, csak hamar meggyógyuljon. Ágnes Olaszországba ment és szorgalmasan köhécselt egy nagy, fehér szanatóriumban, Salamon pedig durva, otromba, türelmetlen leveleket irt: »Csag siesen aval a gyógyulással! én már meg is untam magamatt mindig ecsedül!« Ágnes azonban nem sietett. Lázai folyton emelkedtek, fogyott, fáradt, bucsuzkodós mosolyok révedeztek keskenyülő arcán. Az orvos irt Salamonnak és megirta, hogy Ágnes állapota válságos. Ha még életben akarja látni, jöjjön mielőbb.

A pezsgőspohár szájához tapadt. Ivott. A jazz sirt és kattogott, sokan táncoltak, Éva aggódva fordult feléje. Mindegy. A pincér tölt.

Salamon nem utazott akkor el. Hja az üzlet, a kötelesség! Pénzt kell keresni, mert a szanatórium nagyon drága. Gondterhes homlokkal járt-kelt és sokat panaszkodott. Szerette, ha sajnálták s amellett »áldott, jó ember«-nek tartották. Pedig üzlete és tartaléktőkéje meg sem érezte a szanatóriumi költségeket. Salamon azonban elsősorban üzletember volt, aki nem akarja látni tönkrement áruját. Nem akarta látni a beteg, halódó Ágnest, aki tizenöt kilót fogyott és saját bevallása szerint nagyon megcsunyult. Mit mondjon neki? Sokkal durvább volt, semhogy vigasztalni tudta volna. Még sajnálni sem tudta. Csak önmagát sajnálta, akinek ez az üzlete nem sikerült.

Mikor végre az Ágnes haláláról szóló sürgöny megérkezett, megkönnyebbült és titokban fütyürészett. Lement a temetésre, nagy hangon drága sirkövet rendelt és visszajövet könnyezve fogadta a részvétnyilatkozatokat. Nagyon hiu volt s ezért szeretett minden olyan helyzetet, amely őt a jó, a szenvedő ember szerepében mutogatta a közvélemény előtt, mert magában nagyon jól érezte, hogy a jóság, a szenvedés idegen dolog számára. Jól érezte és tudta, hogy érzelmi élete szikes ugar, amelyen semmi nemes sem teremhet meg, de ezt bevallani senkinek sem merte, még önmagának is csak vigaszos mentegetéssel.

Igy hát az egész Ágnes-ügy lezárulhatott volna, sőt Salamon némi nyereséggel zárhatta volna le ezt az üzletet, hiszen becsületes, jó érzésü, nemes gondolkodásu ember hirébe került, mióta annyi áldozatot tett kis, beteg felesége érdekében. A kellemetlenség ott kezdődik, hogy Ágnes naplót vezetett a szanatóriumban s ebben a naplóban az ő száraz, szikes, kérges érzésvilága kellemetlenül felszinre került. A naplót először anyósa olvasta el, azután odaadta neki. Salamon fanyalogva, de azért csiklandozó kiváncsisággal fogott az olvasásba és ő, aki egy ujságcikket sem tudott végigolvasni, egy este felfalta Ágnes szomoru irását. Borzalmas este volt ez, sőt napokat, heteket töltött utána mardosó, vergődő nyugtalanságban. Ágnest betegsége, a nagy, szanatóriumi csend és eseménytelenség csodálatosan éleslátásuvá tette, Salamon sivár jellemé, durva, türelmetlen haszonhajhászása élesen, tisztán, de nem elfogultan és ellenszenvesen rajzolódtak ki Ágnes okos, bucsuzkodós soraiból. Természetes, hogy ez a nyugodt, csendes, fölényes tisztánlátás felsebezte Salamon kicsinyes hiuságát, aki amellett még attól is remegett, hogy a naplót mások is elkérik és igy Ágnes finoman meglátott, vitathatatlan igazságai ismertekké válnak. Nagyon félt attól, hogy kiderül goromba közönségessége, melyet eddig oly ügyesen leplezett, kiderül az, hogy nyereségvágya az egyedüli mozgató érzelme, hogy ezen kivül lelkében semmi, de semmi sincsen. Lehet, hogy valami önvád félét is érzett a napló elolvasása után, Ágnes lázas, nagy szemei sokszor visszanéztek a multból és sokszor kellett éreznie melegségének, vigaszos szavainak hiányát. Most kezdte csak érezni, hogy élete üres, tartalmatlan és vigasztalan. Eddig gazdagnak hitte magát, de Ágnes naplójának elolvasása óta valami nagy szegénységet érzett lelkében. Ha befelé fordult, ugy érezni kellett, hogy semmije sincs, ami megvigasztalná, ami megnyugtatná és megszépitené kalmár életét.

A szakszofon zokogva bugott, a középső csillárok elaludtak, sárgás fénykévék hullottak a táncolókra. Tango. A pincér tölt. Éva lehunyja szemeit, mintha az undor suhanna végig arcán. De, istenkém, élni mégis csak kell.

A naplóolvasás utáni lelkiválság azonban nem tartott nagyon sokáig. Salamon nem beszélt senkinek se a naplóról, anyósa sem tett róla említést. Ágnes füzetei a Wertheim-szekrénybe kerültek számok és bankószagok társaságába. Az özvegy nagykereskedő hangosan, kis összegekkel jótékonykodott, ugyhogy a városka a »legjobb ember« szuperlativuszával ajándékozta meg. Ügyesen, szinte leleményesen leplezte az érzelmeknek azt a nagy, kietlen kopárságát, mely lelkében szétterült és mindent betöltött. Ha jóságát és nemességét dicsérték, határozottan büszke volt ügyességére. Az emberek tévhite tulajdonképen nagyon kevésbe került, az üzlet a diszjunktura mellett is még mindig jól ment, öreg, mézesszavu könyvelője mindennap elragadtatással és csodálattal beszélt kiváló üzleti érzékéről és nemességéről. Salamon lassan visszanyerte régi önbizalmát és belső egyensulyát. Mindazonáltal egyre idegesebb lett. Ágnes emléke és naplója ha nem is tudatosan, tárgyszerüen, de lappangva, titokzatosan foglalkoztatták. Mohón szaladt uj szeretők, uj mámorok után, de egyre jobban érezte azt az ürességet, azt a lelki szegénységet, amelyre Ágnes mutatott rá finom, halkszavu vallomásaiban. Néha gorombán félre lökte szép feleségének szelid, szomoru emlékét, mivel valami vádoló, szemrehányó tekintetet érzett felvillanni Ágnes fakuló, merülő arcából, máskor arra gondolt, hogy ha Ágnes élne, ugy több tartalmat tudna adni életének, ugy talán célja és eszménye is lenne viaskodós napjainak. De igy? Nyugtalan lett. Orvosa altató pilulákat irt, amelyek nélkül már hónapok óta aludni sem tud. Ha alszik, kinos álmai vannak, mindig üldözik, folyókon, szakadékokon keresztül kell menekülnie, a titokzatos üldözők, azonban mindig utolérik. Ilyenkor sikoltozva, dobogó szivvel ébred fel és elviselhetetlennek találja az életet.

Az orvos utazást ajánlott. Salamon érdeklődés nélkül érkezett meg nagy városokba, mindenütt türelmetlenül unatkozott, sehol sem maradt egy-két napnál tovább és hamarosan hazatért. Az üzlete érdekelte még egyedül, de már nem a régi kitartással és mohósággal. Mégis nyereségvágya maradt egyedül változatlan ideges és egyre zavarosabb életében. Most üzleti ügyek hajtották Bécsbe, ahol mindjárt mámort is keresett ernyedt idegeire. Vett egy drága nőt, vett egy erkélyes szobát a szállodában és vacsorához mindig francia pezsgőt rendelt.

Salamon pohara után nyult és ivott. A pincér figyelmesen töltött. Éva szelid, szemrehányó mosolya aggodalmassá torzult.

— De most már igazán elég.

Salamon érezte az alkoholt, látása ködös volt, gondolkozása ólmos és elbotló. De azért nem hallgatott a kedves, kékszemü szeretőre és kiitta a harmadik üveget is. Nyugodt mozdulattal fizetett, de lábai kissé bizonytalanok voltak, mikor felkelt. Mégis keményen lépdelt, bár tagadhatatlanul jól esett Éva segitő és támogató belékarolása. Mikor autóba szállt, ismét szédület fogta el. Feje lecsuklott és furcsa, hosszu nyöszörgés sipolt ki a száján. Éva aggódva hajolt föléje: Nincs rosszul? Talán meg kellene állni egy gyógyszertárnál?

Salamon durván ellökte a puha táncosnőt. Gyülölte. Most tisztán érezte, hogy gyülöli, halálosan gyülöli, meg is tudná fojtani minden különösebb lelkiismeretfuradlás nélkül. Ha elaludt, meg is fogja fojtani.

Könnyen, de Éva karjára támaszkodva ment fel a szálloda lépcsőin és bent a szobában leheveredett a kerevetre. Szivarra gyujtott, noha nem volt dohányos. Elnézte az omló-foszló füstöt és azon töprengett, hogy hat év előtt hányas számu szobában is volt Ágnessel. A hetvennégyesben vagy a hetvenhatosban?

Éva körmét fényesitette és ágya szélén üldögélt valami zöld pongyolában. Salamon nyugodtan felkelt és kiment a folyosóra, hogy Ágnes régi szobáját megkeresse. Kissé ingadozva ment a homályos folyosón és báván kémlelte a szobák számait. A folyosó könyökénél megtalálta a hetvenhatost. Ez volt az ő szobájuk.

Közelebb lépett az ajtóhoz és ekkor észrevette, hogy az ajtó nincs egészen becsukva. Valaki nyitva hagyhatta. De az ajtó fekete rése lassan tágult, szélesbedett s egyszerre csak megjelent benne Ágnes finom, nyulánk alakja.

Salamon ámulva és tántorogva hátrált. Bele akart kapaszkodni a falba. Ágnes lassan kijött a hetvenhatosból és férje felé tartott. Nagyon sápadt volt. Régi, hat év előtti ruha volt rajta. Szemei, mint titokzatos lámpások lángoltak, szikráztak a fehér álomszerü homlok alatt.

— Ágnes! — kiáltotta rekedten Salamon és tovább hátrált állandóan a falat surolva.

Ágnes lassan, lomha lépésekkel követte menekülő, botorkáló férjét. Bágyadtan mosolygott s nagy, szép szemében fellobogtak fojtott szenvedései, elhamvadt lázai, elcsuklott panaszai. Salamon bamba, vizenyős tekintettel tapadt Ágnes finom, néma alakjára, de azért egyre hátrált, hátrált, mig csak szobájába nem ért. Mikor keze a kilincset tapintotta, vadul belökte az ajtót és rögtön be is csapta maga után. Éva ijedten felugrott és a sápadozó, tántorgó Salamon elé sietett.

— Mi az? Mi történt?

— Itt van! Itt kint van! — suttogta elhalóan és lehullt a kerevetre.

Éva aggályosan, anyáskodóan párnát tett feje alá, betakarta beteg barátját és kérdéseket szórt rá. Hol fáj? Mi a baj? Ki van kint? Salamon nagyon csendesen csak annyit mondott, hogy rosszul érzi magát.

Éva erre lesietett a portáshoz és orvosért telefonált. Mire visszajött, Salamon már nem volt eszméleténél. Az orvos hamarosan megérkezett, de már csak a beállott halált állapithatta meg.

A nagy zürzavarban senki sem vette észre, hogy a hetvenhatos szoba nyitvafelejtett ajtaja lassan ismét becsukódott.

Csecsemő-kelengyék
KLEIN JENŐNÉL, Novisad
VEL. BEČKEREK SENTA 2646

Történelem apró történetekben

A bécsi kongresszus
(1814)

Mikor az államok e gyülekezetén a német birodalom helyreállításáról volt szó, a kis királyságok és apró fejedelemségek uralkodói a maguk kicsinyes érdekében ezt a törekvést ellenezték. A cár, I. Sándor (1777—1825) e küzdelmükben támogatta őket, és mikor Stein báró (1756—1831), aki az egység lelkes hive volt, ezért szemrehányást tett neki, igen furcsán mentegetődzött:

— Szükségünk van ezekre az apró hercegségekre, hogy az orosz nagyhercegek és nagyhercegnők onnan házastársakkal legyenek elláthatók.

Mire Stein maliciózusan felelte:

— Most legalább megtudtuk, hogy Fölséged Németországból orosz tenyészállomást (Stuterei) akar csinálni.

Sheridan
(1751—1816)

az angolok jeles vigjátékirója, aki később Fox kormányában államtitkár is lett, ifjukorában bohém életet élt és adósságokat is csinált. Geniális ember lévén, az akkori trónörökös a barátságával tüntette ki, s az uccán egyszer csodálkozva állitotta meg.

— Mit látok, Sheridan? Nem csal a szemem? Magának uj ruhája van?

— Én is csodálkozom rajta, Felség, — felelte a költő. — És Felséged sohase fogja kitalálni, hogy hogyan jutottam hozzá.

— Pedig kiváncsi vagyok rá, — mondta a walesi herceg. — Talán kölcsönkapta?

Sheridan tagadólag intett a fejével.

— Találta?

— Épp oly kevéssé!

— Ajándékba kapta?

— Sajnos, nem.

— Akkor hát kimondom a hihetetlent. Talált olyan bolond szabót, aki hitelbe megcsinálta.

— Sajnos, Felség, ebben a nagy városban nem találtam ilyen kellemetes embert.

— Szent Isten! Mit kell magáról hinnem? Maga ezt az öltönyt lopta!

— Nem, Felség, ennyire nem süllyedtem.

— No hát, akkor készen vagyok a latin tudományommal. Képtelen vagyok kitalálni, hogy hogyan tudott rá szert tenni.

— Mondtam, ugy-e? És most készüljön el Fenséged valami nagyon meglepőre, olyasvalamire, amire igazán nem gondolhatott. Fenséges ur, én ezt a ruhát megrendeltem és készpénzzel kifizettem.

Az angol trón örököse sokáig maradt szótalan. Azután jóizüt nevetett s azt mondta:

— Megvallom, sohase jöttem volna rá. Ki tételezhetett volna föl ilyet Sheridanról?

Raymond Poincaré
(1860—)

aki mielőtt páratlan politikai karriert csinált, egyike volt Franciaország legnépszerübb ügyvédeinek, cikket irt egyszer a kollégáiról s abban bemutatott olvasóinak egy pár érdekes prókátor-tipust.

Ezeknek egyike egy Cléry nevü elmés vidéki fiskális volt, akinek néhány mondása olyan hires lett mint egynémely ismert szállóige vagy jóizü adoma. Szörnyen hideg téli napon egy kleinse képviseletében beszélt a biróság előtt. Mindenki fázott: a birák, a felek, a hallgatóság egyaránt dideregtek. Aki ismeri a francia tárgyalótermeket, az tudja, hogy azokban, főleg ha nincsenek zsufolva, minő farkasorditó a klima. A közönség tagjainak a fogai vacogtak, s ők csak azért ültek ott csodálatos türelemmel, mert azt remélték, hogy a humoros Cléry majd csak mond valami szellemeset, ami befüt az ellenfélnek, s ettől nekik is melegük lesz. Egyelőre azonban fáztak... A birák nemkülönben. Az asztaluk mögött állott ugyan egy kályha, amelynek szerény melege talán elegendő lett volna egy hálószobának, a melyben puha takarók alatt ágálnak és pihennek a »felek«, de édeskevés egy nagy teremnek, amelynek ablakait hallhatólag zörgette folyton a hideg északi szél. A birák, hogy enyhitsék szenvedéseiket, a kályha felé forditották székeiket, — igy háttal ültek ugyan az auditóriumnak, de legalább a lábaikat melengethették a kályhából kiáradó csekély kis melegnél. S ekkor megszólalt Cléry:

— A törvényszék, amely *mögött* van szerencsém tárgyalni —

Néhány Celsius-fokkal mingyárt melegebb lett a sivár helyiségben. Arcról-arcra röppent a nyájas derü, amely lassan-lassan hangos kacajjá bővült.

A birák visszaforditották székeiket s együtt fáztak az ügyvéddel. De ők is nevettek, s az egyik igy szólt:

— Erre a Cléryre nem lehet haragudni.

Frédéric Chopin
(1809—1849)

a nagy zongorajátékos és halhatatlan zeneszerző, amikor először fordult meg Párisban, nagy élvezettel hallgatta az olasz operában *Rossini* (1792—1868) Otello-ját, a maestro egyik legkitünőbb Wilhelmine *Schröder-Devrient* asszony (1804—1860) adta Dezdemonát. Ámde az Otello személyesitője kistermetü hölgy volt, a Dezdemonáé ellenben amazónformáju nagy nő. Chopin ez előadásról többek közt a következőket irta egy barátjának, a kimondhatatlan nevü Titus Woyciechowski-nak:

— Nagyszerü estém volt. Pazarul élveztem, de állandóan attól féltem, hogy a két pompás énekesnő kiesik a szerepéből, s hogy Dezdemóna fogja megfojtani Otellót, nem pedig ez a hütlennek tartott feleségét. Szerencsére ez a baleset nem következett be, a nagy német asszony legyőzte a tulerejét és türte, hogy kicsi ellenfele utasitás szerint megfojtsa.

IX. Piusz
(1792—1878.)

pápának a szerénysége nagyon megható példája és bizonyitéka volt a keresztényi alázatosságnak. Rája igazán illett az ősi jellemzés: *servus servorum Dei.* (Az Ur szolgáinak a szolgája.)

Belép egyszer kiséretével a vatikáni könyvtár (tehát szinte a saját bibliotékája) egyik termébe. A hivatalnokok, teremszolgák s a buvárkodó tudósok mind tiszteletteljesen fölállanak és mély meghajlással köszöntik az egyházfejedelmet. Csak egyetlen olvasó maradt az asztalnál ülve, meg se moccant s föl se pillantott az előtte fekvő nyomtatványokból és kéziratokból. Ez *Mommsen* (1817—1903) volt, a világhirü hisztorikus, a rómaiak monumentális történetének irója... A kiséret néhány tagját ez a nembánomság, amelyet udvariatlanságra magyaráztak, bosszantotta, s egy közülük a német tudós felé indult, hogy figyelmeztesse ő Szentségének a jelenlétére. De a pápa a hiperlojális urat ezekkel a szavakkal szólitotta vissza:

— Hagyja, kérem. Teodoro Mommsen nagyobb ur és ember a maga szakmájában mint én az enyémben. Utánnam, ha lehunyom a szemem, könnyen jöhet különb pápa, de őutánna aligha következhet hasonlóan kitünő történetiró.

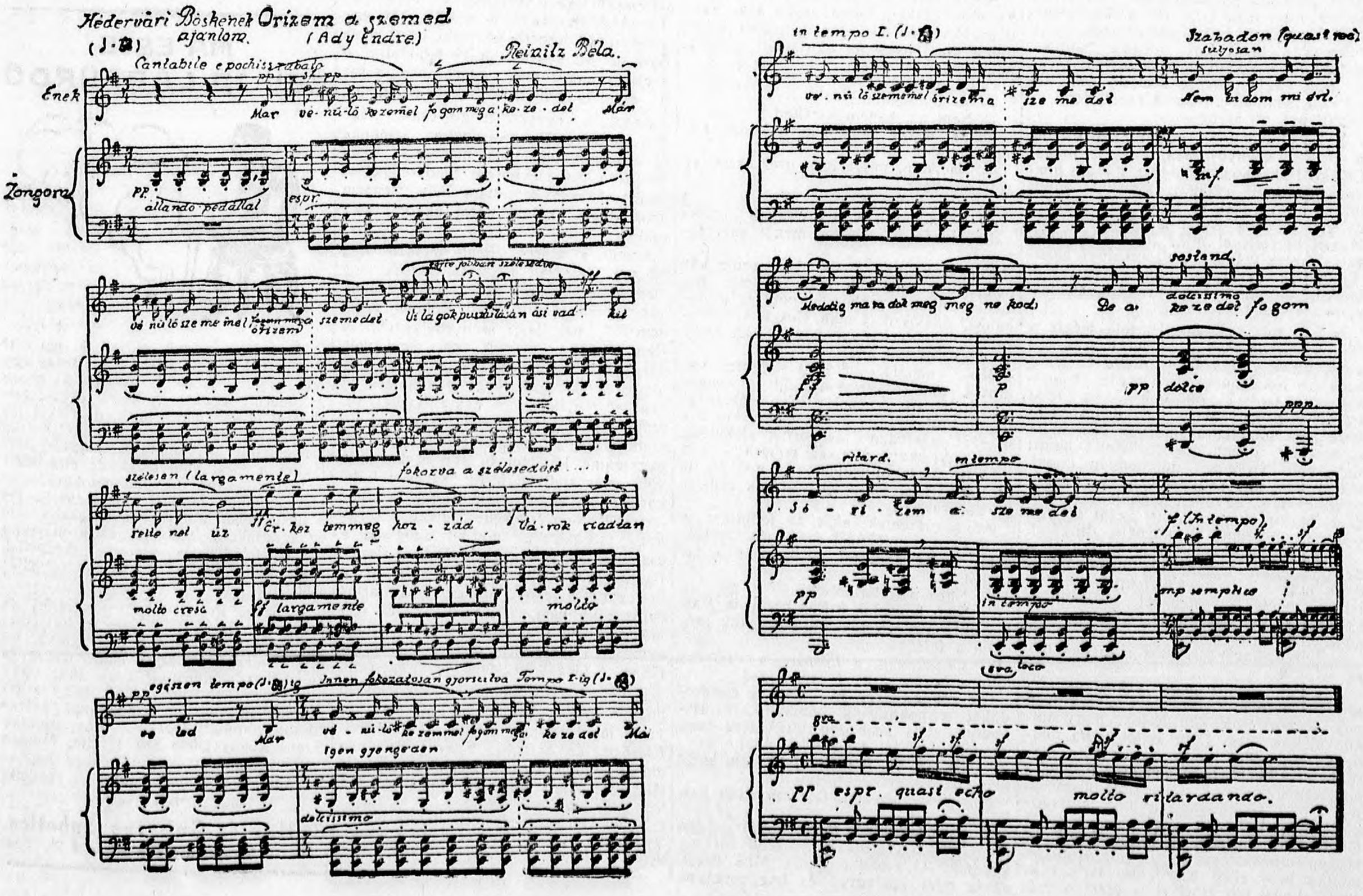
Alexandre Dumas
(1802—1870)

hires volt a páratlan termékenységéről. Csak a *Lope de Vega-é* (1562—1635) hasonlitható az övéhez, de a spanyol iróé nincs bebizonyitva s kissé legendásan hangzik, mert müveinek csak kis része jelent meg nyomtatásban, s hogy valóban megirta-e mind a terhére rótt ezerhatszáz drámát, legalább is kétséges. Ellenben a Dumas sok száz kötete kézzelfogható valóság és érthetővé teszi egyik tisztelőjének azt az állitását, hogy »ha egy földrengés elnyelné az összes regényirókat, ő egymaga képes lenne ellátni regényekkel az egész európai könyvpiacot, s ha az összes drámairók vizbefulnának, Dumas-t kivéve, ez egymaga táplálhatná az összes szinházak repertoárját.«

Mikor bámulták a termékenységét, ő csak mosolygott, és rendesen ezt felelte:

— Én bizony nem tartom soknak, amit produkálok, s gyakran még szemrehányást is teszek magamnak, hogy nem vagyok szorgalmasabb.

Ady-Reinitz dal

A Demkó-féle családi otthon

A becskereki Demkó-háznál jobban semmi sem reprezentálhatta a családot, a családiasságot. Ott volt — és ott van ma is — szemben a vármegyeházával, a plébániatemplom mögött. Első benyomásom róla az volt, hogy sosem alszik ki benne a tűz. Nem lehetett ugyanis a napnak olyan szaka, amikor mint ministránsgyerekek temetésre indultunk, hogy hiába nyitottunk volna a konyhájába parázsért a füstölőbe. A későbbi impresszióim ugyanazok maradtak: a Demkóházban, valóban, sosem aludt ki a családi szeretet, a rajongásig erő ragaszkodás tüze. A központja az egésznek Demkó Pál volt, a meleg szemű, meleg szivű fiskális és a város országgyülési képviselője. Valamikor maga is ifju, azután később Pali bácsija, Palikája mindenkinek, habár talán akkor a legfiatalabb kedélyü.

Hihetetlenül nyugodt lélek és imponáló egyéniség, aki egyetlen okos szóval nagy háborgásokat tudott lecsillapitani. Ohozzá fordultak akkor is, ha a vármegyén »meg kellett nyomni a pennát«, — ahogy azt akkoriban mondták, a törvényszék végtárgyalási termében az ő zengő hangja harsogott, ha nagy védelemről volt szó, ferbli-kompániában a legnyugodtabbvérü játékos, akitől tanulni lehet kapzsiság-mentes uri modort, aki csak magáért a passzióért játszik s talán éppen ezért szegődik hozzá a szerencse.

— Nem szaladsz utánam? Majd felkereslek én.

Kevés karrier indult neki olyan szépen, mint az övé. Sosem választották meg ugyan egyhangulag, mindig történtek kisérletezések, de hosszu időn keresztül szinte elképzelhetetlen volt, hogy más lehessen a város képviselője, ne a Pali bácsi.

Népszerü volt anélkül, hogy hajszolta volna a népszerüséget, szinte többet is áldozott a politikára, mint amennyit az megérdemel. Az ideje jelentékeny részét Budapesten töltötte, odatartozott Tisza Kálmán legbizalmasabb környezetéhez, szorgalmas klublátogató, aki a nyakában hordott vastag arany óraláncával tünt föl a legelső sorban.

Az uri embereknek, a méltóságteljes egyéniségeknek olyan csoportja, mint az ő idejében, soha az életben nem kerül össze a magyar parlamentben. Csupa érett, megfontolt, javakorabeli ember, akik között szinte félszegen forog néhány ifju, de máris nagykaliberü képviselő. Valamennyije azonban higgadt modoru, akik hazulról hozták már magukkal a jóneveltséget s a legszenvedélyesebb politikai küzdelmekben sem feledkeztek meg magukról. Ha olykor mégis erősebb volt a szó s azt érezték, hogy tulment a tárgyalási formák határán, elintézték a dolgot a parlamenten kivül, de nem vágtak zsebre semmit, nem tették — semmiféle szempontból sem — hallatlanná az esetet.

A legjobban azért mégis csak otthon, a családi környezetben, érezte magát Demkó Pál. Ehhez a házhoz folyton hozzáragasztottak valamit, aszerint, amint nőttek a gyerekek és igyekeztek szárnyra kapni. Sok volt a Demkó-gyerek, Margit kivételével mind fiu s Pali bácsi azt szerette volna, ha valamennyi hazahozza az asszonyt. Sok gyerek, sok unoka, — nincs ennél ragyogóbb látvány.

A ház tulajdonképpeni feje mégis a Grószi volt, a Pali bácsi anyósa, a szigoru, finom öregasszony, lelke és lelkiismerete mindennek, ellenőrzője az unokáknak. Grószi okosabb volt, mint együttvéve egy tucat férfi s ha valamire nem mondta ki már az első pillanatban az ament, az körülbelül halott ügy volt. Gyönge, törékenyen finom, alakja ugy állt hadvezérként az események ormán, egyetlen pillantással mindent átfutott és meglátott, azzal az egy pillantással tudott is mindent dirigálni.

Szükség volt a munkafelosztásra mindenképpen. A Demkó-ház kapui állandóan nyitva, ott ugy főztek, hogy két-három vendég váratlanul valamilyen ügyben, akár beszélgetésre, aztán már nem mehetett tovább.

— Látod, hogy teritettek a te számodra is!

A Demkó-szüret pláne valóságos társadalmi esemény volt. Nem hivtak meg oda senkit, csak kihirdették, hogy mikor tartják meg. Erre aztán tudta mindenki, akit illet, hogy onnan nem maradhat el. Ennek a szellemében történt a nekikészülődés is. Kezdődött a sütésfőzés már reggel, délben a családtagokon kivül teritettek vagy egy tucattal többre, este néhány százra. Margit, a familia liliomvirága, — finom, szőrtilis, mintha nem ebbe a világba tartoznék, mint ahogy idő előtt el is ment a másikba, — nem engedte volna át másnak azokat a gyüszüvel szaggatott apró vajaspogácsákat, amikért a férjek agyonszekirozták az asszonyaikat.

— Miért nem tudtok ti is ilyet csinálni?

Azokból mindenkinek vinnie kellett haza kóstolóba s a nekikészülődés számot vetett már ezzel a körülménnyel is.

Sehol és soha olyan fesztelen jókedv, szives barátság, mint ezeken a szüreteken, ahol az egész város uri közönsége jelen van. Nagyrészt férfiak, asszony alig-alig. Aztán egy pillanatnyi fennakadás sincs, már pedig néha feleannyian sincsenek Marcoinnál a kaszinóban banketten, mégis akkora a lótás-futás, hogy szinte leverik a lábáról az embert. Magát az öreg Zsánt főtt rákként viszik gyenge lábai, már rekedtre kiabálta magát és elősorolta az összes szenteket.

De itt körülnéz a vendég és nyujtja a karját, hogy szóljon valamit, máris ott a Gieshüblis üveg, hozza valamelyik Demkó-fiu.

— Hát te honnan tudtad, hogy ezt akarom?

— Kiolvastam, hátyám, a szemedből.

Ahogy nőnek a fiuk, egyre több hasznukat lehet venni és valóban, a szemekből olvasnak. Tudnak itt mindent. Plechl hácsinak savanyuvizes borocska kell, Kiss Sándor piaristatanár és költő alföldi fiu, tehát kap az alkalmon, hogy hamisitatlan aradhegyaljai bort igyék a gyoroki Demkó-szőlőkből, vagy a kovaszinciből.

— Egy kis vizet hozzá, Sándor, biztatja valaki.

— Ezt, vizzel? — mered rá Kiss. Csak nem ettem meszet!

Jó vicc Kiss Sándort tanitani borivásra!

Tudják itt, ki szereti az édest, ki a pörhadtat, ki a burgundit; Lauka Guszti bepálinkázott már vacsora előtt, most csak azért eszik, hogy alapja legyen a feketekávénak, amit likörökkel vegyit a költői kedély.

— Vigyázz, öreg, megtudja a Kati!

Ott van valahol Kati is a nagy pléddel, hogy kellő alkalommal ráteritse öreg gazdájára, aki haza is visz magával egy kis kóstolót.

— Tudjátok, éjszaka felébredek s akkor jó néhány falat.

Ebédnek is beillik másnap délre. De legalább jól csuszik rája a bor, ami szintén innen vándorol a falatok kisérőtársaként.

Egyelőre felköszöntőt mond és megdicsér mindenkit, akit másnap megrág a Rózsa Náci csemegésboltjában. Ott tölti az első órákat, külön széke van, rákdobozokat nyittat, serryvel öbliti le és mikor Náci bácsi az aforizmáit mondja, nagyokat nyel rájuk.

— Jó, pompás.

— A gondolatom?

— Nem az, hanem a rákod.

Mégis, mikor nagy már a kontó, különös módon törleszt.

— Nácikám, miért nem irod össze az aforizmáidat?

— Ugyan minek?

— Elküldöm a Képes Családi Lapoknak. Murányit nagyon megörvendeztetem.

Rósa Náci ugyancsak hizik, pedig kár neki, mert amugy is elég hatalmas, pocakos ember. Azonban bevonul az irodalomba, odaviszik Lauka Guszti konzervrákjai. Mondja aztan még valaki, hogy a rák retrográd állat!

Most azonban még a szüreten vagyunk, ahol egyre fokozódik a hangulat, melegszik a vendég füle. Már megjelent a cigány is, huzza mindenkinek a magáét, kártyázó csoportok alakultak, »mindenki vigye a maga poharát!«, s a főispán asztaltól-asztalhoz megy, itt is gibicel, ott is, majd félrehuzódik néhány korifeussal.

Az aprószentek, akik az időjárást is a főispán homlokáról szeretnék megjósolni, szent áhitattal nézik őket a távolból.

— Nagy-politika folyik.

— Nini, bevonták a Pali bácsit is. Vajon mire akarják rávenni, hogy ugy csóválja a fejét?

— Csakugyan, a főispán a szivére tette a kezét. Hogy ő sem enged.

Ott litygetem én is, láttam a gondredőket a politikusok homlokán, a kisgyerek előtt szabadon tárgyaltak meg mindent, mit ért az a dolgokhoz!

— Te, fiu, mit beszéltek! Láttam, hogy füleltél.

Fülelni ugyan nem füleltem, csak hallottam a titkokat.

— Az édesanyám főzött utoljára ilyen jó töltöttkáposztát, mint amilyent ma kaptunk, — mondta Hadfy Mita bácsi, ugyis mint közjegyző és hagyományos választási elnök. Pedig az anyám jó konyhát tartott.

A főispán a gyomrára tette a kezét. (Csak messziről tetszett ugy, hogy a szivére.)

— Félek tőle, hogy nem használ, annyit ettem. Ha óvatosan meg tudok szökni, éjfélkor eltünök.

Pali bácsi mosolyogva rázza a fejét, az egész tenyerével legyint, ugy tiltakozik.

— Abból ugyan nem lesz semmi. Már gondoskodtam, hogy valaki hozzáértő leitassa a kocsisodat.

Mert a szőlő kint van, messzire a város határában. Szép, szeptembervégi délutánon, amikor még egyszer megöleli a nap a földet és csókot ad az érett faleveleknek — Istenem, hiszen szerettem a gyümölcs-gyermekeiteket is, én tanitottam őket bujócskát játszani, — ilyenkor kedves séta idáig az ut. De most már késő éjszaka van, a hold is bizonytalan, gyalog csak az elszánt ember indul még innen, az is akkor, ha talál egy csoportra való elszántat. Már pedig a szüretről senki se megy haza, amig nem muszáj. A ferbli most izlik a legjobban, Schaeffer Antal pápai prelátus ur bölcs előrelátással intézkedett minden eshetőségre nézve, reggel semmi esetre se misézik, következőleg — behuzván a zsinórt — joggal szólhat szigoru hangon valamelyik elővigyázatos Krumenackerre:

— A borból öntsön többet, ne a vizből. Sose ministrált ön?

Az egyik szobából — mert hatalmas épület ez a »Kolna«, szinte a kiterjesztett családi használatra épült — harsogó kacagás hangzik. Ott Bielek Töni mesterkedik, beszél mozdulatlan arcizmokkal egy óráig, mindenki fetreng már a nevetéstől, csak ő marad komoly.

Azaz mégse. Egy pillanatra kiesik a szerepéből.

— Az Istenért, csak nincsenek nők a közelünkben!

Ő maga rövidlátó, a nagy pápaszemétől nem venné észre. De megnyugtatják.

— Lányok nincsenek, legfőljebb néhány asszony fülel a kulcslyukon.

— Akkor nincs baj, azokban nem esik kár. Egyébként is ami erőset mondtam, tőlük tanultam.

Az aszonynépnek megint másik szobában kurizál az aranyifjuság, ott illedelmes témák kerülnek szőnyegre, legföljebb valamelyik kigyótestü szépség unja el az ülést.

— Ugyan, kedves Béla, sétáljunk egyet a szőlőben. Olyan szép a holdvilág, éppen most bujt elő a felhők mögül.

— A holdvilág — szó sincs róla — nagyon szép és folyékony ezüsttel borit be mindent. A megszedett szőllőtőkéket, a puttonyokat, amint ott állanak dolguk végeztével sorjában, a présházat. Álmodozásra csábit a levegő, bár egy kissé megdidergeti az embert, azonban Béla olyan kedves, hogy felajánlja a karját s akkor még szorosabban fogja fel egymás mellett két test a hideget.

Azonban egyszer mégis csak vége van a szüretnek, akárhogyan sajnálják és sajnálom főleg most magam is, visszavitt a gyermekkorom tündérvilágába. Pedig én nem is voltam Béla, engem nem hivott holdat nézni akkor még senki.

Elmult a szüret, elmult minden. Rég pihenni tért Pali bácsi is, akinek meg meg kellett érnie azt a hálátlanságot, hogy áldozata lett Széll Kálmán véget nem érő paktálási szenvedélyének. A Demkó-ház az maradt azért, ami volt, mindenki absteig-kvartierja. Ide ugy jöttek az emberek, hogy hazajönnek és nem számitják, hogy ennyi vizitét adtunk, ennyit adunk vissza. Sokszor ugy tünik fel, hogy például Katica néni, aki nagymama korában is épp olyan szép volt, mint amilyen hires szépség fiatal korában, — talán sohasem lépte át a ház küszöbét. Nem érdekelte a divat, a könnyed szórakozás, tulon-tul elfoglalta a családja, a sok gyerek. Pala, Dezső, Bandi, Vici, Béla, Pista, Miklós, aztán az egyetlen leány, Margit. Soha azért rosszkedvü nem volt, közvetlen és természetes, mint a falat kenyér, amely egyuttal a legjobb is minden ételek sorában. A fácánt még lehet unni, ezt nem.

Hanem a családi házba csak ketten hoztak unokát. Elsőnek a Pala, aki követte mindenben a családi tradiciót és felesége, az örök-báj Szávits Stefánia, akinél különb, Demkó-családba valót, találni se lehetett volna. Ők foglalták el a két ucca-felőli szárnyat.

Talán volt már körülötte három eleven apróságuk, mikor egyszer nagy készülődésben találom.

— Mi lesz itt?

— Bálba megyek, még pedig életem első báljába.

Nem értettem.

— Ugy van, ahogy mondom, én sose bálaztam, hamar menyasszony lettem, aztán vártam, hogy hazajöjjön Pestről a Pala. Később családi okokból nem jutott eszembe a tánc, táncoltatnak ezek az aprószentek.

— Most mégis mi történt?

— Bálanya vagyok a tüzoltóbálon. Ott kezdem, ahol más végzi.

Lakott otthon a Vici is, akinek Daun-lány a felesége, mig a Dezső korán Pestre került és ott alapitott családot. Margit, Jenovay Zoltán felesége, virágjában tört le, Bélát szenvedéseitől váltotta meg a halál, a nagyrahivatott Bandi tulgyorsan élt és rengeteg szellemi értéket vitt el magával. Miklós közeli tragédiája még mindig megsajogtatja a szivét mindenkinek, aki ezt az aranykedélyü fiut ismerte, — a régi házban egyedül lakik Pista. Szokatlan valaki a Demkó-családban: agglegény. Azaz dehogy is agg, csak legény.

Istennek hála, a Pala, a Dezső, a Vici, a Miklós ágán folytatódik a család. Palinak négy, Vicinek egy fia van. Pali ugy rendezkedett be Makón, ahogy valamikor Becskereken az öreg. Ha majd a fiuk megházasodnak, a családi házba hozzák az asszonyt.

A régi nagy familia ezek szerint szétszóródott egy kissé, busan sóhajt utánuk az öreg épület ott a plébánia templom tövében s mikor megszólal az öreg harang, amit Percsics Zoltánnak sikerült megmentenie a háboru molochja elől, bizonyos, hogy mond verset az elköltözöttekért is, nem csak az élőkért.

Öreg riporter.

Ady Endre ujságiró publicisztikai irásait gyüjtötte össze Fehér Dezső, kiváló nagyváradi ujságiró „Ha hiv az acélhegyü ördög“ címmel. A kötetben megtaláljuk mindazokat a cikket, amelyeket a tiatal Ady Endre irt külföldi lapokba és amelyek már teljes mértékben bizonyitják azt a nyugtalan, lázadó izzig-vérig termelő szellemet, mely később verskötetei ben bontakozott ki

A könyv ára ötven dinár. - Megrendelhető a Minerva r. t. könyvosztályán

MA ESTE
EGY JÓ LÁBFÜRDŐ

Ha a lábai fájnak, oldjon fel ma este 1—2 kanál SZENT RÓKUS LÁBSÓT egy lavor forró vizben és áztassa ki ebben a kimerült lábakat. A kinzó égetés lassankint megszünik, a bőrhámlás és a láb zsibbadása megszünik. Az ilyen lábfürdő megszünteti azokat a fájdalmakat is, amelyeket a szük cipő okoz, de eltávolitja a legmakacsabb fagydaganatokat és az elviselhetetlen fagyási viszketést is. Ha a lábat ebben a fürdőben hosszabb időn át áztatjuk, a tyukszem és a másfajta bőrkeményedés is annyira megpuhul, hogy kés nélkül is könnyüszerrel eltávolitható.

A Szent Rókus lábsó megerősiti az érzékeny lábakat és azokat, ha akármennyire is el vannak hanyagolva, ismét rendbehozza, hogy ismét járhat és sportolhat, amennyit csak akar vagy állhat egy helyben, anélkül, hogy a fáradtságnak vagy a fájdalomnak a legkisebb nyomát érezné. Egy csomag Szent Rókus lábsó ára 16 din. Minden gyógyszertárban és drogeriában kapható. Ahol nem lenne kapható rendelje meg a fölerakattól:

Kollár és Gabrics Subotica,
Strossmajerova ulica 2 216

A PYM-ÜGY

Kis detektivregény

Irta Paul Rosenhayn

Joe Jenkinst felismerik

Naponta kétszer megismétlődött.

A »Columbus« utasainak volt min törni a fejüket.

A főssteward a sarokasztalt rezerválta a különös háromszögnek. Naponta kétszer, lunchnél és dinernél megjelentek az étteremben. Először a közömbös arcu, idősebb hölgy. Társalkodónő lehetett. Esetleg ápolónő. Utána, valamivel mögötte a szép, fiatal asszony, aki a közfigyelmet magára vonta. Sötétszőke volt, kékszemü, skandináv tipus, de meg lehetett ismerni rajta a fiatal newyorki nők fesztelen modorát. Harmadiknak a férfi következett: magas, simára beretvált, napégette arcbőrrel. Gálánsan gondoskodott mindenben az ifju hölgyről; házastársaknak látszottak, de a hajó utasai közül még senki sem látta, hogy ezek hárman csak egyetlen szót is váltottak volna valaha egymással, vagy valakivel.

Illetőleg a kapitánnyal mégis.

Este a férfi egyedül szokott lejönni. Rendszerint a táncot nézte; néha beszállt a liftbe és felvitette magát a hajó kapitányához. Végül benézett a bárba egy nightcupra. Éjfélkor azután pontosan visszatért a kabinjába.

A 106-os kabin volt az övé a C-fedélzeten. Mellette lakott a fiatal hölgy kisérőnőjével: a 104-esben.

Szebb nők is utaztak az első osztályon; amint mr. Dawson (Hollywoodból) kifejezte magát, »a Columbus fedélzetén a mostani utunkon egy eleven szépségverseny nyüzsög.« Abban sem lehetett semmi különöset sem találni, hogy egy jólöltözött ur rendszeresen egy csinos fiatal hölgy társaságában mutatkozik. Mégis, ha a háromszög megjelent, mindenkiben feltámadt az az érzés, ami a szinházban, közvetlenül a függöny felgördülése előtt elfogja az embert, amikor a nézőtér lassan elsötétedik.

A fiatal német, aki a szomszédos asztalnál ült, volt az egyetlen, akin a titokzatos hölgy néha rajta felejtette a pillantását. Ebben a pillantásban benne volt az a kivánság, hogy szeretne megismerkedni utitársával.

Vagy, hogy szeretne neki valamit mondani.

Minderről sokat beszéltek a hajón. Egy ilyen hosszu tengeri uton örülnek az utasok minden témának. A háromszög hálás beszédtárgy lett volna akkor is, ha egy sötét éjszaka nem történik egy különös eset: a fiatal hölgy, aki kivételesen megjelent a táncteremben, meg akarta gyilkolni magát.

A férj meglepetésszerüen ott termett és az utolsó pillanatban megakadályozta az öngyilkosságot. Mr. Dawson, aki közelről megfigyelhette a jelenetet, néhány felindult szót hallott angol nyelven, newyorki dialektusban, a férj azután levezette feleségét a kabinba. Másnap azután sem a hölgy, sem kisérőnője nem jelentek meg az étkezésnél, csak a férfi ette végig szótlan nyugalomban a lunchöt és a dinert.

Abban a mértékben, ahogy a Columbus a newyorki kikötőhöz közeledett, egyre inkább, hogy ugy mondjuk, amerikanizálódott az utasok érdeklődése. Mintha ennek a nyugtalan földrésznek a levegője már megcsapta volna az érkezőket, észrevétlenül azok a beszédtémák kezdték az utaasokat foglalkoztatni, amelyek ugyanekkor a newyorki társaságokban is társalgási anyagul szolgáltak, elsősorban a Pompejus Pym-ügy, aamelynek fejleményeiről a hajóujság naponta ujabb és ujabb jelentéseket közölt.

Az eset eléggé különös volt.

Nemcsak azért, mert eléggé szokatlanok voltak az előzményei, nemcsak azért, mert évek hosszu sora után tudódott ki a dolog, és végül nemcsak azért, mert az egész ügy váratlanul és véletlenül, egy semmiségből keletkezett, — nem, a legjellemzőbb az volt az esetre, hogy ezuttal nem a jog és a jogtalanság került szembe egymással, hanem két külön világnak az ifjusága. Pompejus Pym, a vádlott, ugyanis néger volt.

Mr. Dawson (Hollywoodból), aki minden elsőosztályu utast ismert a hajón, személyes ügyévé tette a Pym-esetet. Minden adatot pontosan számontartott és esténkint a tánc után, amikor whiskyje mellett ült, önzetlenül rendelkezésére bocsátotta bárkinek tudása kincseit.

Mr. Dawson megvalósitotta a lehetetlent: ismeretséget tudott kötni a hallgatag utassal is a 106-os kabinból.

Ez igy történt.

Magával hozott egy csomó hajóujságot az ebédhez, felolvasott belőlük néhány részletet, amelyeket értékes megjegyzéseivel füszerezett:

— Nagyon különös ügy ez, kérem, — mondotta — én nem vagyok a néger ellen, uraim, és nem vagyok mellette. De a jog, az kell, hogy maradjon, nemde? Komikus történet ez alapjában véve. Egy sárga autotaxi soffőrje talál egy platinakarkötőt a kocsijában. Hogy ki vesztette el, természetesen nem tudja, aznap legalább harmincöt utast fuvarozott. A károsult, aki az ékszert elvesztette, nem jelentkezett.

— Érdekes, — szólalt meg a 106-os kabin utasa.

— De ez még semmi, — lelkesült fel mr. Dawson a váratlan sikeren, hogy megszólaltatta néma utitársát — ez még egyáltalán semmi. Ott kezdődik a dolog, hogy a soffőr nem tartotta meg magának az értékes ékszert, hanem leadta a rendőrségen a talált tárgyak osztályán. A Clerk igy szólt: »Hopp, itt valami nem stimmel.« Gyanus volt neki valahogy az egész dolog. Odahivta az egyik hivatalnokot, a főmuftit. Addig tárgyaltak, amig kisütötték, hogy a platinakarkötő egy rablásból származik, amit Claytonben követtek el nyolc évvel ezelőtt. Csekélység. Nyolc év után felismerni egy ékszerdarabot. Tudják önök, hol fekszik Clayton? A Szent Lőrinc-folyó mellett, ott ahol belefolyik az Ontario-tóba. Ez a bünügy egy külön érdekesség. 1919 junius 14-ikére virradó éjjelen a claytoni öbölben kigyulladt a milliomos Mc Comb vitorlása. Ott volt lehorgonyozva. Mc Comb feleségének az volt a szokása, hogy a yachton aludt. Na és a szegény fiatal asszony odaégett.

— Mit szólt Mc Comb ahhoz, hogy felesége éjszakánkint a hajón...?

Dawson közbevágott:

— A házasság valószinüleg nem volt a legboldogabb. A férj sokat utazott, gyakran hónapokig magára hagyta az asszonyt. Lehet mondani, hogy elidegenedtek egymástól kvázi. Felteszem azt is, hogy valami szerelmi história is lehetett a dologban.

— Mindenesetre bátor nő lehetett. Nem félt éjszaka a hajón, egyedül?

— Tulajdonképpen nem volt egész egyedül. Allandóan a yachton lakott egy szines szolga. Ez a bizonyos Pompejus Pym.

— Pompejus Pym?

— A karkötő, amit a soffőr a taxijában talált, mint megállapitották, a szerencsétlenül járt Mc Combné tulajdona volt és amikor a tüzeset történt, az asszony ezt az ékszert a karján viselte. A hatóságok egy trükkhöz folyamodtak. Hirdetést tétettek közzé a soffőr nevében a newyorki lapokban, hogy találtatott egy ilyen és ilyen platina karkötő, tulajdonosa jelentkezzék Bronxban, Park Avenue 31. számu házban. A hirdetésre pár nap mulva jelentkezett egy szines nő. Rögtön lecsipték és kihallgatták. Nagyon meg volt lepetve és igazolta magát, mint Pompejus Pym szállodatulajdonos feleségét, 42-ik ucca. Pompejus Pym... ez az a néger, akire a yacht őrizete rá volt bizva. Amikor annak idején kihallgatták, azt vallotta, hogy nem tud semmit a szerencsétlenségről. És most az ő felesége veszti el a karkötőt. Engedjék meg, uraim, de ez a dolog mégis gyanus. Hogy került akkor hozzá?

— Mit mond Pym?

— Először semmit sem akart mondani. Amikor aztán egyfolytában tizenhárom óra hosszat kihallgatták, egy pecnyi szünet nélkül, felváltott birákkal, a mi vizsgálóbiráink értenek, kérem, a vallatáshoz, mondom, a vallatás harmadik fokán Pym végre megtört, kijelentette, hogy a karkötőt Lilian Stone aszszonytól kapta. Ez a Lilian Stone játsza a Pym-ügyben »a Nagy Ismeretlen« szerepét. Megállapitották róla, hogy már rég nem lakik Newyorkban, hanem Németországba költözött, Berlinbe. Mindenkit az érdekel természetesen: igazat beszélt-e Pym? Ki ez a Lilian Stone? Hogy került az ékszer Lilian Stonehoz?

— Nem lehetne ezt a Lilian Stonet valahogy előkeriteni?

— Amerikában, kérem, mindenki esküt tesz rá, hogy ez a nő nem is létezik. Egész, amig most elő nem állt valaki azzal, hogy Lilian Stone csakugyan élő személy, meg kell találni, mert a néger igazat mondott.

— Különös fickó lehet — csodálkozott a 106-os utas — egyedül az egész közvélemény ellen . . . kinevették?

— Ön nevetni fog. Nem nevették ki. Mindenki elnémult. Tudniillik ez az ember, aki szembeszállt az egész amerikai közvéleménnyel, nem volt más, mint *Joe Jenkins.*

— Az egy detektiv, ugyebár?

— Azt mondja ön, hogy *egy* detektiv? Nem, uram. *A* detektiv. A legfelsőbb fórum mindazok számára, akiknek valamilyen ügyben segitségre van szükségük és nem tudnak máshol segitséget találni.

— Mit csinált ugyan valami rendkivülit ez az ember?

Mr. Dawson szánakozva végigmérte a kérdezőt.

— Hogy mit csinált Joe Jenkins? Nincs talán egyetlen olyan ország sem, ahová nem hivták volna el, hogy megfejtsen valami megoldhatatlannak látszó rejtélyt. Ő fejtette meg a svédországi titokzatos repülőgépszerencsétlenségek titkát, Norvégiában leleplezte a kisértetet, aki juniusban, rózsanyilás idején korcsolyázott a tavon . . . Kopenhágában . . . Németországban... Amerikában . . . Angliában . . mindenütt volt már valami nagy esete. Nincs olyan bonyolult ügy, amelyben Joe Jenkins világosságot ne tudna teremteni.

— Szóval most a Pym-ügyet akarja kibogozni? Azt hiszem, ezuttal kissé nagy fába vágta a fejszéjét.

— Pymné kérte fel a nyomozásra, az ő kivánságára utazott el Claytonba, ahol tizennégy napon keresztül dolgozott, kikérdezett mindenkit, keresztül-kasul vizsgálta az egész partot, még a viz fenekére is leszállt buvárruhában. Napokon keresztül kihallgatta Pompejus Pymet, sőt még a newyorki Kassandrával is beszélt?

— A newyorki Kassandrával?

— Arról se halott még? — rázta fejét Dawson csodálkozva — a leghiresebb newyorki médium.

Dawson néhány barátja odagyült köréjük.

— Önnek is leadta már a Pym-esetet? — kérdezte Carr, a chicagói konzervatórium igazgatója a 106-os utast — ez az ő vesszőparipája. De egy szót se higyjenek, uraim, abból, ami a hajóujságban áll. A rádióügynökségek utasitást kaptak, hogy tegyék az esetet minél homályosabbá.

— Ostobaság! — dörmögte Dawson.

— Engem is érdekel az eset — folytatta Carr — és a brémai kikötőből táviratoztattam O'Cardigen államügyésznek, hogy megtudjak valami közelebbit. Egyszerüen nem válaszolt. Ma aztán eszembejutott egy jó ötlet. Tudjátok, mit csináltam? Leadattam egy rádió-sürgönyt Joe Jenkinsnek. Válasz fizetve. Megkértem, hogy legyen szives, közölje velem a véleményét, természetes, szigoruan privát, a Pym-ügyről. És hogy van-e kilátása arra, hogy a titokzatos Lilian Stonet megtalálja?

— Mondja, Carrt — szólt rá Dawson — komolyan hiszi, hogy kap erre a táviratra?

— Mibe fogadjunk?

— Mit akar folyton az örökös fogadásaival?

Carr nevetett.

— Őszintén szólva nem is szabad fogadást felajánlanom. A válasz ugyanis már a zsebemben van. Tessék!

Dawson látható izgalommal rántotta ki kezéből a táviratot, amely igy hangzott:

joe jenkins uton van a columbus fedelzeten
newyork fele

— A Columbus fedélzetén, — kiáltott fel Dawson — Joe Jenkins itt utazik köztünk a hajón? Mit jelentsen ez? Mit akarhat?

— Valószinüleg Berlinben járt és megállapitotta, hogy Lilian Stone nem létezik.

— Kérem, én hatszor elolvastam az utasok jegyzékét, — szólt közbe a fiatal Westinghouse, a nagy elektromosmüvek főrészvényese — a Joe Jenkins név okvetlen feltünt volna nekem.

— Valószinüleg inkognitóban utazik.

— Mindenesetre kudarcot kellett, hogy valljon, — szólt Dawson bosszusan.

A 106-os ur közbeszólt:

— Miért? Olyan lehetetlen, hogy Joe Jenkins sikerrel térjen vissza Berlinből, esetleg éppen Lilian Stone kiséretében, akire egész Amerika feszült érdeklődéssel vár?

— Ugyan kérem, az...

Dawson elharapta a szót és figyelmesen a 106-os arcába tekintett.

— Az... várjunk csak...

Mindenki a 106-os kabin lakójára bámult.

— Én önt egy fiatal hölggyel... pár napja... amikor éjjel az a kis izé történt... — dadogta Dawson — szabad a becses nevét.

— Joe Jenkins.

Dawson felugrott.

— Joe Jenkins? És ön elmesélteti velem apróra az egész históriát? A Pym-ügyet, amit önnél senki sem ismer jobban!

— Nos igen, — felelte Jenkins — hallani akartam, hogy milyen kép alakul ki erről a dologról egy ilyen okos ember szemében.

— És a hölgy? — kérdezte Carr félig suttogva Jenkinstől — a hölgy a 104-es kabinból?

— Eltalálta, — bólintott Jenkins — a hölgy Lilian Stone.

— Folyt. köv. —

J. Andriska müszaki üzlete, SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9. Állandó raktár elsőrendü gyártmányu kerékpárokban, kedvező fize ési feltételek. Egyedüli lerakat „PIRELLI“ olasszingó gumikból. Minden e szakmába vágó javitásokat szakszerüen végez

„ALEXA“ nyakkendő olyan közkedvelt már, hogy ott van minden embernek a nyakán! Elegáns és olcsó! Subotica, korzó. Fordítás 10 dinár

Ozolin fehér padlóolaj

leköti a port, kellemes fenyőillatot áraszt, dezinficiálja a levegőt, megóvja a padlót, nem sikos.

4737

Főlerakat:

Neményi i Drug cégnél

Subotica, (Főtér)

TEMMER COGNAC

Maison fondée 1852

Nagy kiterjedésű szőlőtelepeinken termett legnemesebb borok garantálják készitményeink régi elismert zamatját.

Postai szállitás 3 eredeti 7 deciliteres palack, csomagolási és szállitási költségekkel együtt bármely állomásra 125 dinár utánvét mellett

TEMMER
szőlőtelepei, Bela Crkva

Szájról-szájra

megy a hir, hogy sok pénzt megtakarit és árut a legjobb minőségben kap, ha azonnal ir a nagy illusztrált árjegyzékért: ollókról, hajvágógépekről, borotvákról, borotvakészülékekről, harmonikákról, hegedükről, tamburákról, fényképezőkészülékekről, órákról, parfümökről, konyhatárgyakról, késekről, kanalakról, hátizsákokról, erszényekről, öngyujtókról, esernyőkről, kendőkről, nadrágtartókról, fehérnemükről, cipőkről, kalapokról, harisnyákról, ruhákról és más hasznos tárgyakról

R. Stermecki, Celje 27. szám
nagyáruháznak

1673

Mielőtt **BUTOR** szükségletét beszerezné, saját érdekében tekintse meg dus raktáramat, hol egyszerü, jóminőségü **stylés mübutorokat** olcsó árban beszerezhet, vagy rajz szerint megrendelhet. — Keményfa fényezett hálók **5200·— din.**-tól feljebb. Modern ebédlők **10.000 dinártól** feljebb.

Éder Kálmán

müasztalos butoráruháza, Subotica, Vlasonova ulica 40

A régi és elismert Dr. Lehman-féle városi arc- és kézikenőcs és krém

5211. szám alatt törvényesen védve. Belsőbeli minőségben, éjszakai használatra zsirtartalmu, nappali használatra zsirtalan (krém) arcviz, szappan és puder 3 szinben. — Eltávolitja a szeplőket, májfoltokat, pattanásokat, bőratkát (mitesser) és az összes bőrtisztátlanságokat. Kenőcs 12 dinár, krém, arcviz, szappan és puder darabonként 10 dinár. Egyedüli raktár az egész S. H. S. Királyság területére:

Jugović gyógyszertár, Novisad

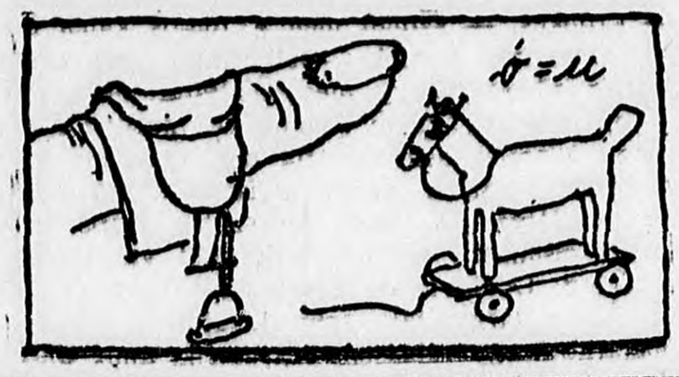
Postai szétküldés. Törvényesen védve az ipari jogokat védő hivatal által. Őrizkedjék az ártalmas utánzatoktól. Viszonteladóknak engedmény

1067

REJTVÉNY

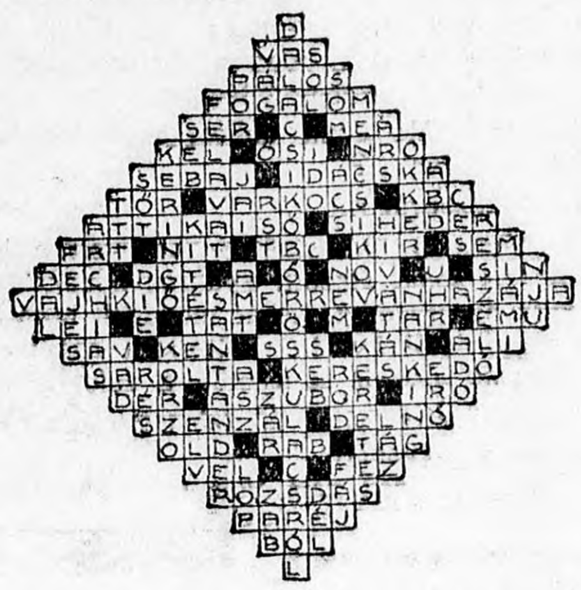
A mult számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése:

ÓLOM KATONA

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

A mult vasárnapi számunkban közölt keresztsorosrejtvényt megfejtették 74-en. A kézi festésü hirlaptartót sorsolás utján **Dr. Lampel Péla** ügyvéd Novisad nyerte, akit arra kérünk sziveskedjen 5 dinárt portóra bélyegben beküldeni.

Subotica,
Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

BUZIÁS MUSCHONG GYÓGYFÜRDŐ

só- és vastartalmu, intenziv radioaktiv szénsavas forrásos a legsikeresebb eredménnyel

mindennemü szivbajnál, érelmeszesedésnél, csuznál, vérszegénységnél, reumánál, idegbajoknál, akut és krónikus fertőző betegségek és mérgezések után, vese- és hólyagbajoknál, prostata megnagyobbodásnál, stb. Természetes lefolyásu szénsavas, sós és vasas fürdők. Ivókura. Olcsó konyha. Elsőrendü szállodák. Dietetikus panziók mérsékelt áron. Idény május 15-től október 1-ig. Prospektussal és minden felvilágositással készséggel szolgál az

Igazgatóság, Buziás, Románia

GÉPTULAJDONOSOK ÉS IPARVÁLLALATOK

Ajánlom modern gépekkel felszerelt üzememet. Esztergálás, fogasker.ékmarás. Tömegcikkgyártás, törött géprészek hegesztése. — Minden másnap ötés.

Hamburger-Gépipar és Vasöntöde

535

F. R. Rotter

gép-, fémáru- és szifónfejgyára

Osijek, I., Pejačević ulica 7

Ajánl saját gyártmányu prima szifónfejeket, szódavizgyártógépeket, sörpumpákat és minden e szakba vágó más cikket.

Szódavizgyártógépek javitása a törvényes előirások szerint, legolcsóbb árakon.

Cseh szifón- és kracherlis-üvegek állandóan raktáron.

Nem képviselet, hanem saját, Jugoszláviának ebben a szakmában legnagyobb és legrégibb különlegességi gyára! — Mérsékelt árak! Szakszerü kivitel!

Kérjen árjegyzéket

529

Valódi

amerikai manilla,

valamint **kenderkévekötő-**, továbbá **gabonás-, lisztes- és korpászsák-, vizmentes ponyva-, kerti- és tüzoltótömlő- és zsinegáru-szükségletét legolcsóbban**

Weitzenfeld és Társa

cégnél Subotica, I., Cara Dušana ulica 1 fedezheti.

Interurban telefon 192

Kérjen árajánlatot! Kérjen árajánlatot!

2 ÉVI HITEL

Miadennemü egyes és univerzális

asztalos- és bognárgépek

beépitett motorral vagy anélkül

keretfürészek

Welker-Werke J. Wachstein

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel: használt, jókarban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép furógéppel és körfürésszel kombinálva.

1146

»ARGUS«

kereskedelmi és tudakozódó iroda NOVISAD, Petra Zrinjskog broj 3.

Nyujt és beszerez tudósitásokat, ajánlkozik váltó- és törlesztéses jelzálogkölcsön beszerzésére, közvetit egyezséget fizetésképtelen kereskedők és iparvállalatoknál

18ef

Jégszekrények

mészárosok, hentesek, vendéglősök és magánháztartások részére legolcsóbb forrása, elsőrendü kivitel

Miloševič Veljko

Kérjen árjegyzéket! Sombor, Zlatna greda 2

529

Tüzifa Mánrish-O trau prima **kályhaösz**, porosz **szén**, 1 m-es puhafa gyári **hull adék kötözött, bükkhul adék** vagontételben bá mely állomásra szállitva, **olcsón és szolidan.** Suboticán detailban is. **Fürészgépeimmel házhoz kitünő organizációval gyorsan fürészelek.**

„IGNIS“ J. WIRTH
Subotica, Agina ul. 13. Tel. 503.

GREINITZ R. T.

Azelőtt: DIETZGEN IMRE FIAI

NOVISAD

Dunavska 38 Telefon 23-41

Ajánlja az összes garantált angol

HALÁSZATI CIKKEKET

hivatásos halászoknak és sportolóknak

Jugoszlávia legnagyobb raktára!

Árjegyzék kivánatra ingyen

Eredeti

S. ALLCOCK

Anglia

5073

GRAND HOTEL, OSIJEK

Kávéház, sörcsarnok, étterem, téli és nyári kerthelyiség

A BÁCSKAI KERESKEDŐK TALÁLKOZÓHELYE

Elsőrendü italok és ételek

5275

Akar Ön jó és olcsó könyvet?

Akkor fáradjon be a „Bácsmegyei Napló" könyvosztályába, ahol a legmagasabb igényeket is kielégitik

Paratekt

a német vegyészet uj találmánya, mindig plasztikus, mézgaféle hosszutartamu tetőzet

A „PARATEKT" magyar neve „Mézgatető". A **„PARATEKT"** fekatán-fényló, bőrszerü, szivós anyag. A **„PARATEKT"** korlátlanul tartós és tűzbiztos. A **„PARATEKT"** háromféle sürüségi fokban készül, és pedig:

Paratekt I. szivós pép, melyet tapasztó kanállal kell felhordani. **Paratekt II.** kefével, vagy ecsettel könnyen mázolható félfolyékony anyag és **Paratekt III.** teljesen folyékony, alapozási és véd imi munkálatokra.

A „Paratekt" alkalmazható **tetőzésre, szigetelésre** és **tömitésre**

Tetőzés: Uj tető készitésére, tovább a régi beton-, faceman'e, bádog-, kátránypapir- stb. tetőknek az időjárás behatásai ellen megvédésére

A „Paratektető" teljesen záró, hézagmentes, folytonos, homogén méz afféle borítás, tükröző, ráne és szögecselési lyukak nélküli tetőzet, feltétlen áthatlan és tartós

Szigetelés: Előnyösen használható nedves pincék, hizelgősök és falak, melyek az időjárás viszontagságainak nagyon ki vannak téve, alapok, földkábelek, csőveze'ékek stb. szigetelésre

Tömités: Tetők, fa, falak, felülvilágitók, csőcsatornák, vizvezetéki csövek stb. tömitésére igen alkalmas

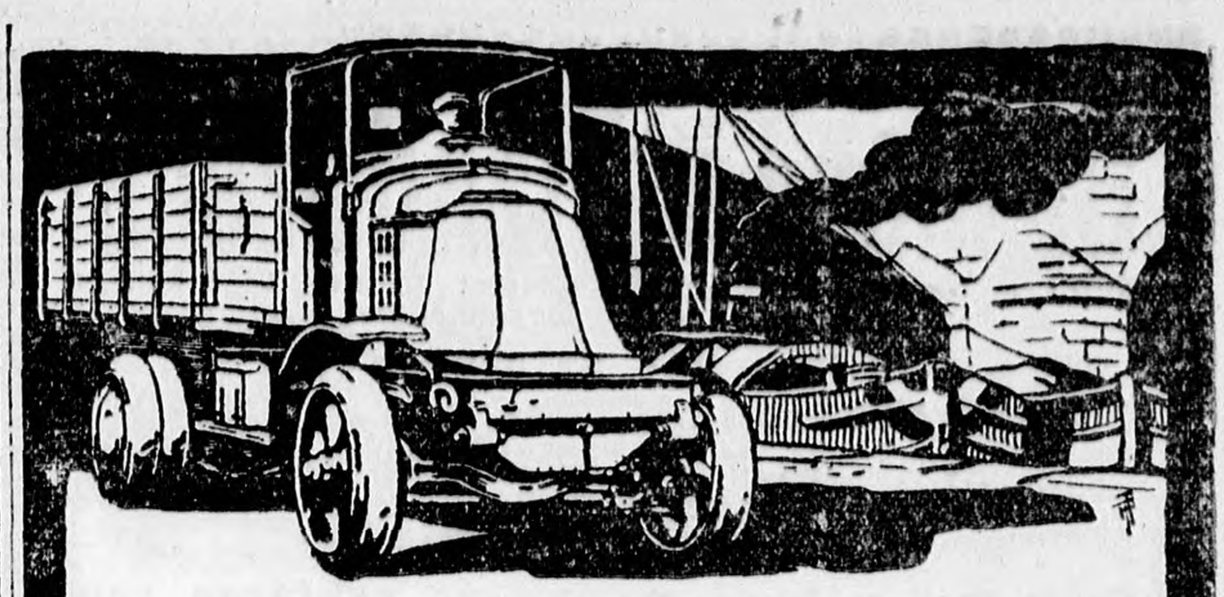
A „Paratekt" könnyen (hidegen fe'dolgozható)

A legolcsóbb tető a „Paratekttető" mert nem igényel semmiféle kezelést. Minden régi hibás tetőt „Paratekttel" könnyen és tartósan lehet kijavitani

Megrendelhető a jugoszláv egyedárusitási képviselőnél: 5338

„Műkőgyár és épitési anyag eladási vállalat Schmidt Fülöp és társai betéti társaságnál, Novi-Vrbaszon"

Részletes tervezetek és árajánlattal kivánatra bérmentve szolgálunk

Egyetlen

RENAULT

Teherautók 400 kg.-tól 10 tonna nettó raksulyig

mindezt pótolja

LUXUSKOCSIK
OMNIBUSZOK

53.7

VEZÉRKÉPVISELET:

KRAUSZ EDE, NOVISAD

Hengercsiszolás

legnagyobb pontossággal, eredeti Kellenberger géppel csiszolt dugattyuk preciziós csiszológépen.

Fogaskerék, autó- és motorrészek gyártása. Eszterga-, maró- és csiszoló-munkák.

OTTO MÜLLER, OSIJEK I.

Pejačevićeva ulica 8

5376

Sorsdöntő a gondosság a vetőmagtisztitó- és osztályozógép megválasztásánál

Ha vetőmagtisztitó- és osztályozógépet óhajt beszerezni, ugy válassza az 1852. évben alapitott Gebrüder Röber, Wutha, németországi speciális gyár által készitett

„PETKUS" vetőmagtisztitó- és osztályozógépet

PETKUS

Az összes terméuyek tisztitására és osztályozására alkalmas

Szerkezete egyszerü és tökéletes.
Tökéletesen megtisztitja a magot a portól, gyomtól és minden más idegen magtól.
Megbizhatóan osztályozza a magvakat fajsuly szerint, ezáltal a terményt értékesebbé teszi.
Különválasztja a csiraképes magvakat a csiraképtelen, beteg és törött magvaktól.
Attekinthető, külön szakértelem nélkül egy ember által legkönnyebben kezelhető.
Könnyen szállitható, rövid idő alatt részekre szedhető és ujból üzembe helyezhető.

Szab. csávázókészülékkel kombinálva is szállitható, mely esetben minden külön költség és munka nélkül végezhető tökéletesen a csávázás.

Az egész világon elterjedve, Németországban egyedül 3200 darab van üzemben

Vezérképviselet Jugoszlávia részére: 5289

Bárdos és Brachfeld, Novisad

Željeznička ulica 105/107.
Telefon 22- 86

Legkedvezőbb alkalom

az olcsó öltözködésre!

5000 méter legujabb mintáju szövetet árusitok ki, a kelléket hozzá majdnem ingyen adom!

Figyeljen az árakra!

3 méter szövet, összes hozzávalóval . .	Dinár	400·—
3 „ Covercoat, mintás, hozzávalóval . .		500·—
3 „ „ egyszinü, „ . .		550·—
3 „ Ia „ elsőrendü, „ . .		660·—

Csak mig a fenti mennyiség raktáron van!

Ugyanott legfinomabb angol uriszabóság, nagy raktár a legkényesebb izlést is kielégitő szövetekben. Elsőrendü munka!

Vidékre kivánatra mintát küldök! 4284

Sándor Pressburger

Subotica (Városháza-épület)

REUMÁT,

izületi és csontfájdalmakat, izületi megdagadásokat, merevülést, bénulást a test bármely tagján a legsikeresebben gyógyit a

Dr. GALEIN-féle

„Radiozan"

A „Radiozan" rádióaktivitását az állami vegyészeti laboratórium vegyészének sajátkezü aláirása igazolja

Egy üveg ára: 100 dinár

Eladás nagyban és kicsinyben

„SANITAS" drogéria

Kralj Mihajlova 6

Gyógyszertáraknak és drogériáknak külön árak

Szőlő- és gyümölcsfa-permetező anyagok

Kékkő
100% Montecatini és 100% Zorka,
Raffia Ia Mayunga,
Zöldpor
100 fokos valódi,
Kénvirág,
Kénpor,
Légyforgács,
Aloe,
Kénmáj 5029

Klein Géza és Fiai

Függönyök
elkészitését
valamint hozzávaló **paszományt, bortait, rojtot** és **bojtokat**
legolcsóbban
HIRSCH
kárpitosnál Subotica
Paja Dobanovačkog ul. 5

KÉNYELMESEN
ÉS 536.
ÜDVÖSEN
tizóraizhat és uzsonnát
KURTESMILOS
bodegájában
HUSPIAC, Telefon 4-83

ÉPÜLET 3736
BUTOR
PORTÁL
müvészi kivitelben, legelőnyösebben
Mért Lajos
asztalos mühelyében készülnek
Subotica, Jugovića ulica 13.
Arajánlattal vidékre is dijmentesen szolgál.
Tanoncok felvétetnek

120

dinár egy vagon, 10 tonna dunai homok vagonba rakva ab Bogojevo-nagyállomás. Johann Merkl, Sonta 539

Saját készitésü
'onott szandálo'
nagy választékban **raktáron,** valamint **rendelésre mérték után**
legszebb kivitelben és legolcsóbban
Falkenstein Sándor
böröndös és szijgyártónál
Subotica, Zmaj Jovin trg 5

RÁDIÓ

KONRATH D. D.

RÁDIÓKÉSZÜLÉKEI

OLCSÓK, JÓK, MEGBIZHATÓK

VILLANYSZERELEST
jutányos áron készit,
ACCUMULATORT
s minden szerelési anyagot legolcsóbban szerezhet be
WILHELM LÁSZLÓ-nál
Pašićeva ulica 2

KERÉKPÁR

Dürkop-kerékpár
Dürkop-varrógép
Columbia-gramofon
S. Ad. Engl-nél, Rudić ul.

KÉP ÉS KÉPKERET

Szebb lesz mint az uj!

Költözködés alkalmával megrongálódott

arany kereteket

jutányosan javit és ujból aranyoz

F. BACHINGER

képkeretező és aranyozó cég

Subotica, Aleksandrova ul. 13. S. Sudarevićeva 34

AUTO

Ducho-dupont fényezés, tapacirozás, szakszerü munka

Jutányos árak!

Egy és két ló utáni hintók raktáron.

SZKALA MIHÁLY

Oslobodjenja ul. 23 (Jenćanski put)

LAKÁS BERENDEZÉS

Minden igényt kielégitő **BUTORT**

legjutányosabban

ERDÉLYI ANTAL

butoráruházában vásárol hat

IV., B. Sudarevićeva ulica 4.

DIVAT

Kézmü- és divatárut

Pero Vujković

cégnél

mert a divatban ez az üzlet vezet

RUHA

Női felöltők, esőköpenyek, raglánok, férfi öltönyök és gyermekruhák

Eisler Izsónál

Barátok temploma során

Tavaszi RUHÁJÁT még az idény beállta előtt rendelje meg

OSZTROGONAC és KENEDIC

a jól divatszabóknál

Cara Dušana ulica 1 (Urikaszinóval szemben)

Original angol szövetekből ius választék

CSEMEGE

Füszer-, csemege-, déligyümölcs- és nyári tésztemény-szükségletét

Kovács és Gelányi cégnél

szerezze be — Rudics-kitérő, pavillon

RÉZÁRU

Csiszár József

rézöntő- és gépmühelyében

Miloš Obilić ulica 9

Réz-, fém- és szoboröntvények készitése, gépek javitása, diszöntvények, plakettek és asztalosok részére enyvező bakok raktáron

NIKKELEZÉS

Galvanizálás Fémszinezés

AUTÓ

Autójavitásokat

minden tipusu autókra

szakszerüen készit

WEIGAND & Co. autogarage

Subotica, Paja Kujundžićeva ulica 4. Telefon 4—47

ELADÓ

kifőzde és vendéglő

nagyon forgalmas helyen, férjhezmenés folytán. — Restoracija **„Vardar" Beograd** Kralja Aleksandra 46.

Ettől arcbőre gyönyörű lesz, mert:

Ennél jobb nincs!

Créme Ágnes

Postán megrendelhető:
Subotica: Herzl drogerija
Sombor: Fehér drogerija
Novisad: Braća Marer, parfümerija
Vrbas: Paul Theiss 2593

Naponta garantált, friss

I-a tea vaj

Liptai turó, Jura, Svic. Ementhali sajt, Trappista sajtok és mindenféle **csemege sajtok** dobozokban. Legolcsóbb árban kapható nagyban és kicsinyben

TRŠIĆ TODOR

Tejtermék kereskedésében, Faragó mé záros mellett (Halpiac)

Billiárd

dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők

Erlich J.

esztergályosnál, SOMBOR

Pariška ulica 1 823

SIRKÖVEKET,

temetői utánvéseket, valamint a kőfaragó szakmába vágó mindenemü munkákat legolcsóbban vállalja

Pauk Gáspár

kőfaragó, Subotica

Somborski put és Gabonapiac sarok 61

---

89 o

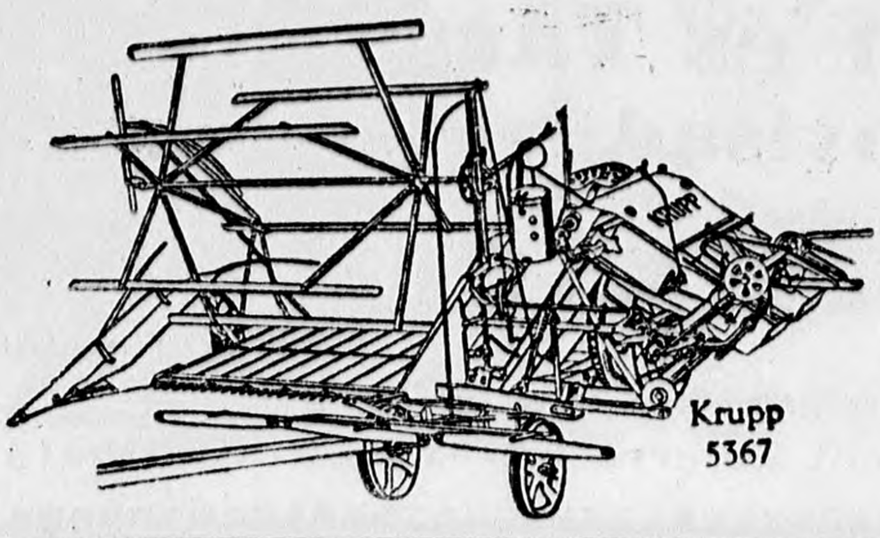
Montecatini olasz kékkő
I-a Majunga raffia
Zöldpor
Légyforgács
Aloe
a legolcsóbban kapható nagyban is Nojcsek Géza cégnél, Szubotican. 4413

HOVÁN LÁSZLÓ

rézmüves

SUBOTICA, Zrinjski trg 24

Ajánlja legjobban bevált ujrendszerü dugattyus és „VERMOREL" permetezőit, pálinkafőzőit, rézüstjeit stb. s ezek szakszerü javitását

»KRUPP«
a legtökéletesebb aratógép

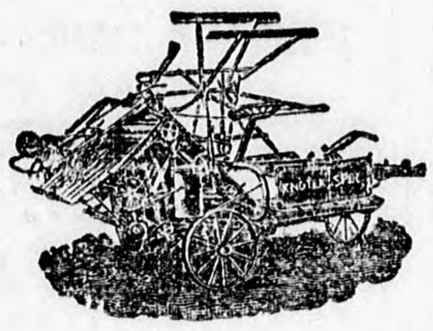
Főképviselet:
Kemény Arnold, V. Kikinda
fiók Vel. Bečkerek, Begasor

3839

Alkatrészek
Aratógépponyva
Manilla

Johnston, Kormick, Milwaukee, Massey Harris
Walter Wood, Deering, stb.-höz

Eredeti
KNOTEK

Eredeti
KNOTEK

Legjobb kévekötözők, lerakók, fükaszálók és gereblyék

legolcsóbban

„ERMA"

KNOTEK & CO-nál, NOVISAD, MALI LIMAN

5300

Szállodák, kávéházak, éttermek, fürdőhelyek részére ajánlok

kerti ernyőket,
kerti székeket,
fekvő székeket,
fonott butorokat

rendkivül nagy választékban

»WEKA«
MARIBOR 29

Kérjen ajánlatot!

4935

Málnaszörpöt

narancs- és citromszörpöt

és minden más kraherligyártáshoz való kivonatot a legfinomabb minőségekben gyárt és mérsékelt áron árusit

»ALKO«

konyak-, likör-, rum- és gyümölcsszörpgyár
LJUBLJANA

50 4

SILVESTER BERNOLD

ФАБРИНА РОЛЕТНА И ГВОЗД. КОНСТРУКЦИЈА

NOVI SAD

FILIJALA: BEOGRAD, DOSITIJEVA 61.

3438

Gramofonok és gramofonlemezek

Legelőnyösebb feltételek viszonteladók részére

Nagy rabattok — hosszulejáratu hitelek!

EDISON BELL PENKALA Ltd.
ZAGREB

Kérjen tőlünk árajánlatot! **Kérjen tőlünk árajánlatot!**

5325

Svábbogarat tökéletesen kiirt a **„SANITAS"**
Poloskát **por, a leghatásosabb szer**
Bolhát és minden más bogarat

Kizárólagos eladás
„SANITAS" drogéria, Beograd
Kn. Mihajlova 6. — Fiók: Makenzijeva 67/a

Egy csomag ára 10 dinár. — Szétküldés vidékre postán az összeg előzetes beküldése ellenében 5245

150 dináros

havi részlettől kezdve vásárolhat egy komlett hálót, ebédlőt és mindennemü butort. Megnagyobbitott üzemünkben a legmodernebb butorokat elsőrendüen készitjük. — Forduljon hozzánk bizalommal, mielőtt butort vásárol!

Szenti és Virág mübutorgyár
Subotica, Sudarevićeva ul. 54—56. Tel. 383

3407

P. & C. HABIG és PANIZZA kalapok, valamint L.B.O. uri és női harisnyák egyedüli lerakata csak **VUKOVICS GERŐ** **cégnél Subotica, hol a legszebb és legizlésesebb uri divatcikkek kaphatók. — Szolid árak, pontos kiszolgálás**

„CARBON“ Nathan Adolf és Társai B. T.

Telefon 24-83 **Novisad** Trg Oslobodjenja 6

átvette a közismert

ALEKSINACI

szén egyedárusitását

a Vajdaság és Szerémség területére. A szenet mosva, minden anyagtól mentesen, eredeti bányaáron szállitjuk.

Téglagyári üzemek részére aleksinaci szén tatai szénnel keverve különösen ajánlható

4389

Eladó birtokok Magyarországon

Pest megyében: 100, 125, 150, 270, 300, 570, 600 és 680 holdasak, Budapesthez közel.
Veszprémben: 905
Zalában: 1046
Borsódban: 2650, 820
Szolnokban: 1100
Fejérben: 275, 560, 760, 900, mind primák

Mindennemü bérletek Baranya, Fejér és Komárom megyében

Parcellázásra igen alkalmas 4000 holdas birtok Hajdu megyében

Gyönyörü, jól jövedelmező bérházak Budapesten, villák Pest környékén és a Balaton mentén. — Téglagyárak, gépgyár és erdőbirtokok.

Mindenről bővebb felvilágositást nyujt:

Gazdasági és Ingatlanforgalmi Iroda
Budapest, V., Deák Ferenc-ucca 12

5330

INGYEN

14 napi svájci tartózkodás, utazás és 100 svájci frank zsebpénzt nyerhet, ha

Suchard Milka Veima Bittra

csokoládét

eszik

Az uj prémiák már forgalomban vannak, de a régi bónok és albumok továbbra is érvényesek 5269

A nyerők nevelt később közöljük

Üzemnagyobbitás folytán a következő kimaradt

gépek olcsón eladók

1 pár komplett francia kő, 52 collos
1 „ „ sárospataki kő, 42 collos
1 hengerszék, 21. sz.
1 Wörner-féle négyrészes sikszita

Felvilágositással szolgál:

JELISAVA MLIN — HERMANN LANG
BELI MANASTIR (BARANYA) 5344

Középiskolai, polgári összevont magánvizsgákra és

ÉRETTSÉGIRE

a legjobb sikerrel készit elő

GALGÓCZY TANINTEZET

BUDAPEST
Mária Terézia-tér 3

10518

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH

Egy a sok referencialevél közül a „Selektor“ univerzális vetőmagtisztitó- és osztályozógépünkről:

Tek.

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH

NOVISAD

Alulirott bátor vagyok az Önöktől vásárolt „Selektor“ univerzális vetőmagtisztitó- és osztályozógépet illetőleg legteljesebb megelégedésemet kifejezni. A géppel a legnagyobb mértékben meg vagyok elégedve.

Egy próbát végeztek itt, mely alkalommal szelektált és nem szelektált zabot vetettek el és a szelektált zabnál 2—2 1/2 q többtermelést érnek el katasztr. holdanként.

Kendermag is került kiválasztásra, amelynél tudvalevőleg nagy sulyt kell helyezni, hogy csak teljesen érett és jól kifejlődött vetőmag kerüljön bevetésre és ezáltal 100—150 kg-mal több tiloit termőkendert remélnek nyerni.

A buzamag szelektálásánál megállapitottam, hogy minden 100 kg-ban 8—10 % törött, nem csiraképes vetőmag lett kiválasztva anélkül, hogy az egyéb idegen anyagokat tekintetbe vennénk.

A teljesitmény óránként buzánál 600—650 kg, kendernél 500 kg, zabnál 450 - 500 kg és árpánál 500—600 kg, stb.

A Selektort egy 2—2 1/2 HP villanymotorral a legnagyobb könnyedséggel hajtom meg.

A Selektort mindenkinek csak a legmelegebben ajánlhatom, annál is inkább, mert ez a nagyszerü találmány a mezőgazdaság területén nagy előrehaladást jelent és ezáltal ugy a nép, mint az állam jólétének emelését elősegiti.

Teljes tisztelettel
BUTTER MÁTÉ s. k.
ODZSACI

Kérjen ajánlatot!

Auš i Drugovi k. d. 5296

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH

Osijek Desatičina ulica 17
Novisad Temerinska ulica 1
Zagreb Petrinjska ulica 26

Uj müszaki üzlet!

Ertesitem a n. é. közönséget, hogy **müszaki üzletem** a húspiacon (Jurics Márkó országgy. képviselő ur házában) megnyitottam. Állandóan raktáron tartok **kézi** és **erőmeghajtásos** saját készitményü **szivattyukat, fürdőszoba-berendezéseket, kerékpárokat, elektro-** és **benzin-motorokat,** továbbá mindennemü elektromos berendezéseket, stb. — A „Fireston“ autógummik állandó lerakata. — Mindennemü e szakmába vágó javitásokat **szakszerüen végzek. — Modern autógarage és nagy javitómühely.**

Nagy Géza müszaki üzlete és mühelye **Subotica**

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

A destruktiv Baudelaire

A destrukció nem modern fogalom. Minden időben és minden országban felfelmerül az évszázadok folyamán, hogy elnémitsanak és lehetetlenné tegyenek vele kényelmetlen és kellemetlen embereket. Igy sütötték rá — mint a történelem bizonyitja — ezt a megbélyegzőnek szánt pecsétet minden ujat akaró és ujat hirdető zseni homlokára. Csoda-e ilyen körülmények között, hogy a destrukció szó elveszitett ma már minden eredetileg hozzáfüződő bántó szinezetet és ha valahol valamilyen szónok a destruktiv irodalom ellen mennydörög, szónoklata a tárgyilagos hallgatóság körében csak *mosolyt* és *derültséget* idéz elő. Sőt: már akkor sem veszik ezt a vádat komolyan, ha valóban a társadalomra veszélyes irányzatok megbélyegzését célozza. Ez azonban már a politika határvonalát surolja és politikáról ezen a helyen ne essék szó.

*

Az ujabbkori francia költészet egyik legkimagaslóbb alakja, Charles *Baudelaire,* az 1845-iki esztendő folyamán előfizetési felhivást bocsátott ki »legközelebb megjelenő verseskönyvére.« Ez a kötet a később világszerte ismertté vált *Fleurs du mal* (A rossz virágai) volt, amelynek megjelenése azonban jó néhány esztendeig késett: nagyon nehezen tudott reá kiadót találni. Végre ez is sikerült: egy Poulet-Malassis nevü különös ember vállalkozott a versek kiadására. Nem mindennapi pályát futott be már addig ez a nem közönséges intelligenciával rendelkező nyomdatulajdonos: ült már az adósok börtönében, deportálták, mint politikai lázadót, de optimizmusát és jó kedélyét semmiféle üldözés közepette nem veszitette el. Szenvedélye csak egyetlen egy volt: hihetetlen rajongással *tudott a költőkért* lelkesedni és boldog volt, ha szolgálatot tehetett nekik. Éppen ezért nagy örömmel fogadta Baudelaire ajánlatát és alig várta, hogy a kötet a nyilvánosság elé kerüljön. Nagy sikert, általános elismerést és sok pénzt várt tőle — éppugy, mint a költő is. Mindketten csalódtak.

A könyv megjelenése óriási botrányok sorozatát inditotta meg. A hajsza első jele a *Figaro* egyik munkatársának cikke volt, amely a közönség és a hatóságok előtt igyekezett bebizonyitani, hogy a »Fleurs du mal« hemzseg az erkölcstelenségektől. »Ez a könyv kórház — irta a kritikus — amely tárva van az elme minden tébolyodottsága, a szív minden rothadása számára . . . Ha meg is értjük, hogy egy *husz éves ifju ilyesmi* megirására merészkedik, teljesen érthetetlen és megbocsáthatatlan annak a harminc éves férfinak a magatartása, aki ezeket a szörnyüségeket nyilvánosságra hozta . . .«Igaz volt-e, vagy sem, de sokfelé azt suttogták, hogy a cikk mögött maga az akkori belügyminiszter állt, aki ilyen módon akarta későbbi eljárását a »közvélemény« által igazolttá tenni. (Cikkiró és belügyminiszter: ki emlékszik már a nevükre, mig az üldözött, támadott költő minden tulzása és hibája mellett is ma már elfoglalta helyét a világirodalom klasszikusai között.)

Baudelairet nagyon bántotta az ellene megindult hajsza. Páris leghiresebb ügyvédjét kérte fel a védelemre. A per kimenetele elé az egész országban nagy érdeklődéssel tekintettek.

A főtárgyalást 1857 augusztus huszadikán tartották meg. Az ügyet akkor a tanácshoz utalták, amely a sajtó ügyekben hozott kegyetlen ítéletei és a hatalomhoz való gerinctelen alkalmazkodása révén eléggé kétes értékü hirességre tett már szert. Ez a tanács tárgyalta a *Goncourt*-fivérek egynéhány perét is, sőt ez ültette a vádlottak padjára *Flaubert*-t is a »Madame Bovary« miatt. A Baudelaire-tárgyalás jegyzőkönyve sajnos elveszett, Ernest *Raynaud* azonban az ügyben szereplő egyének levelezéséből sok érdekes adatot megmentett az utókor számára. Az ő feljegyzéseiből tudjuk, hogy már jóval a tárgyalás megkezdése előtt hatalmas tömeg lepte el a törvényszék folyosóját. A költő barátjai teljes számban megjelentek, de ott volt a progressziv Páris minden számottevő embere is. A két vádlott szuronyos őrök között *jelent meg a teremben* és leült arra a padra, amelyről közvetlen azelőtt vezettek el két rablógyilkost. Poulet-Malassis gunyos arckifejezése éles ellentétben állt Baudelaire végsőkig felizgatott lelkiállapotával, amelyet sápadt arca és folytonos összerázkódása feltünően elárult.

Az államügyész megkezdte beszédét. Mindig kétélü fegyver valamilyen erkölcstelen könyv ellen vádat emelni. Ha a szerzőt felmentik, ez a könyvnek hatalmas reklám. Ebben az esetben a vádlottat tekintélyes irók is támogatják és ez a közvád szerepét *még inkább* megneheziti. A biró azonban nem merülhet el a kritikus szempontjaiba, a biró őrtálló katona, akinek az a kötelessége, hogy bizonyos határok átlépését megakadályozza. Nincs kifogása az ellen, ha Baudelaire-rel szemben az enyhitő körülményeket is figyelembe veszik, azonban mindenképen el kell őt itélni, mert a kötet egyik-másik verse kihivja a közbotránkozást.

A védő nagyhatásu beszédben méltatta Baudelaire irói érdemeit és rámutatott arra, hogy a vád kiragadott mondatokra, tendenciózusan összeválogatott és csoportositott idézetekre *épitette fel* következtetéseit. Ilyen alapon nem lehet itéletet mondani. Befejezéseül Lamartine, Musset, Béranger és mások müveiből olvasott fel erótikus verseket, amelyekért soha semmiféle eljárás az illetők ellen meg nem indult. A meglehetősen pikáns idézetek után a helyzet a vádlottakra nézve igen kedvezőnek mutatkozott, éppen ezért meglepetést keltett, hogy a biróság mégis marasztaló itéletet hozott: a költőt hatrendbeli nyomtatvány utján elkövetett szeméremsértésben bünösnek mondta ki és ezért háromszáz frank pénzbirságra itélte, ezenfelül pedig a szóban levő hat vers terjesztését Franciaország egész területén megtiltotta. Poulet-Malassis, aki egészen más itéletekhez szokott a multban, *mosolyogva* vette tudomásul a büntetést, az ilyen ügyekbn még tapasztalatlan Baudelairet azonban nagyon elkeseritette az eset.

A teljesség kedvéért még ideiktatjuk az egykoru beszámoló befejező mondatát: A két elitéltet a teremből való távozásuk alkalmával a közönség lelkesen megéljenezte.

*

Jó volna óvatosabbnak lennünk kortársaink megbélyegzésénél . . .

Dr. Kemény István

Uj magyar irodalomtörténet

Pintér Jenő uj irodalomtörténetében megemlékezik a vajdasági irodalomról

Hallatlan munkabirás és egészen kivételes szorgalom jellemzi *Pintér* Jenőt. Ez az egyik oldala. A másik: szinte megdöbbentő otthonosság az adatok és események széditő labirintusában. De nemcsak adathalmaz él az agyában. Mindenről a leghatározottabban kialakult véleménye van. Ami pedig talán a legfontosabb — mindenesetre a legritkább ebben a szürke, meggyőződésnélküli világban — véleményét nem rejti véka alá, amit gondol, azt magyarán ki is mondja. Ezért támadták olyan sokan hosszu esztendőkön keresztül.

*

Két hatalmas kötet fekszik előttünk: Pintér Jenő uj — képes — irodalomtörténete most került ki a sajtó alól. Már a bevezetés fejtegetései is azt mutatják, hogy ez a munka a nagyközönség számára készült. Az első, amit fel kell jegyezni róla, a könyv feltünően könnyü kellemes stilusa. Ez az irodalomtörténet érdekes — sőt helyenként izgalmas — olvasmány. Ugy érezzük, nagy sikere lesz. Az emberek szivesen fognak lapozgatni benne és közben észrevétlenül majd sok mindent megtanulnak. Hiszen oly régen elmultak már az iskolai évek és azóta annyi sokat felejtettünk . . .

Pintér Jenő kettős célt tüzött maga elé. Az első kötetben tömören, áttekinthetően, de mégis pontosan összeállitotta, azokat az eredményeket, amelyeket a modern irodalom tudomány költészetünk és irodalmunk multjára vonatkozólag kimutat. Ezekben a fejezetekben mindaz megtalálható, ami az elmult évszázadok magyar kulturális eseményeiből a mai ember számára feltétlenül tudnivaló. Ez a munka első fele. A második rész jelentőségben és terjedelemben semmivel sem kevésbbé lényeges: a huszadik század magyar irodalmának ismertetése. Itt Pintér egészen uj csapásokon halad. Az utolsó évtizedek eseményeihez eddig senki sem mert hozányulni. Hiányzik az okvetlenül szükséges perspektiva — mondták.

Pintér belevágott a nagy feladatba. Több mint kétszáz oldalon alapos seregszemlét tart korunk irói gárdája felett. Rengeteg nevet emlit, nagyrészükről aligha vesz majd tudomást a jövő irodalomtörténetirása. Ezt Pintér is érzi, de ugy gondolja, hogy azért ezek a szorgalmas munkások is megérdemelnek *legalább a kortárstól néhány* méltató sort. Ebben teljesen igaza van.

Kétségtelen, hogy a velünk együtt felnőtt, szemünk előtt kifejlődő irói nemzedék tárgyilagos értékelésére mi nem vagyunk képesek. Annyi személyes érzés, egyéni izlés és szubjektiv vonatkozás irányitja öntudatlanul is itéletünket, hogy ilyesmire nem is gondolhatunk. Az előkészületeket azonban mégis nekünk kell megtennünk, a történetiró számára mindig izgató probléma: miként itélték meg az egyes korok emberei a közülök kimagasló egyéniségeket.

Pintér Jenő, a magyar irodalom multjának buzgó kutatója, uj müvének második felében a krónikás szerepére vállalkozik. Nem szabad azonban azt hinni hogy ez méltatlan feladat volna. Sőt ellenkezőleg: épen az, aki évtizedes munkássága folyamán közvetlenül értékelhette és mérlegelhette azokat a véleményeket, amelyeket elmult generációk saját kortársaikról feljegyeztek — éppen az tudja hogy mennyire tiszavirágéletü kritikákat szoktak eközben papirra vetni. Pintér nem téveszti el szeme elől a korokat egybekapcsoló összefüggéseket és nem vész el a részletekben ott, ahol általános érvényü szempontok kinálkoznak.

Mindebből persze egyáltalában nem következik az, mintha a most megjelent magyar irodalomtörténet minden megállapitását száz százalékig elfogadnók. Erről szó sem lehet, sőt ellenkezőleg: ugy érezzük, hogy a munka szerzőjével számos pontban lehetne vitába bocsájtkozni. Bár kétségtelen, hogy 1921 óta — mikor tudományos kézikönyve napvilágot látott — nem egy megállapitása lényegesen enyhébb kifejezési formát öltött mégis előrelátható, hogy számos itélete sokfelé különvéleményt fog kiváltani. Az szeretnők azonban, ha ezek a különvélemények ezuttal nem szoritkoznának csupa negativumra, *mint annyiszor az* utóbbi évek folyamán. Kifogások vannak, hiányok vannak, tévedések vannak? Lehet, sőt bizonyos, hiszen emberek sohasem hibátlanok. Azonban tessék azoknak, akik mindig csak elfogultságról és egyoldaluságról beszélnek, maguknak is leülni *az iróasztal mellé* és megkisérelni a magyar irodalom történetének megirását. Akkor majd meglátjuk, hogy az általuk oly nagyon sürgetett elfogulatlanság miképen nyilvánul meg; mindaddig azonban, mig ez meg nem történik, engedtessék meg nekünk, hogy némi bizalmatlansággal nézzük az ilyenkor már szokásossá vált müfelháborodás elé. Legyünk őszinték: az utolsó évtized folyamán, ha magyar irodalomtörténetirásról beszéltünk, Pintér Jenőt értettük alatta. Mintha bizony ez a munkásság egy ember szabadalma volna! Másnak itt nem jut az eszébe, hogy ezen a téren még nagy lehetőségek rejtőznek?

Pintér tulságosan »jobboldali« szemüvegen át itélkezik elevenek és holtak *felett? Lehet.* De hol maradnak a fürge kritikusak, mikor állnak elő »baloldali« szempontjaikkal? (Mintha bizony a magyar irodalom világtájak szerint parcellázható volna!) Mert amig a gyakorlatban be nem mutatják, hogy hogyan képzelik ők irodalmunk és iróink rendszerbefoglalását, addig — enyhén szólva — kevéssé indokolt és magyarázhtaó a különvélemények folytonos hangoztatása.

*

Miről beszéljünk még? Az érdekes ujitások egész soráról, a könyvhöz füzött igen áttekinthető táblázatokról, vagy a képek meglepő nagy számáról? Külön összeállitás tárja elénk a nevesebb magyar irók egyéb foglalkozásait, az akadémiai pályadijak nyerteseit, az ország egyes pontjain felállitott szobrokat. Ha csak nagy általánosságban is, de helyet kap a munkában Erdély, Szlovenszkó, a *Vajdaság* és Amerika magyar irodalma. (A Vajdaság irói közül különösen méltányló szavakkal ir *Milkó* Izidorról, rajta kivül *Ambrus* Balázs, *Borsodi* Lajos, *Radó* Imre, *Szántó* Róbert, *Szenteleky* Kornél nevét csak megemliti.) Igen ügyes gondolata Pintérnek az ugynevezett főmutató, melynek négy egymás mellé helyezett rovata — magyar irodalmi mozzanatok, külföldi irodalmi mozzanatok, magyar események, külföldi események — szemléltetően igyekszik bemutatni a politikai és az irodalom történet kölcsönhatását. A müvészi képmellékletek a könyv értékét erősen fokozzák, azonban ugy érezzük, hogy ezek helyenként tullőnek a célon. Igy például kissé feleslegesnek tartjuk, hogy egy-egy (élő!) irónak arcképén és kézirásán kivül — villájáról, sőt birtokáról is közöljön az irodalomtörténeti munka felvételeket; éppen igy nem hisszük, hogy feltétlen szükséges volna azoknak a külföldi iróknak a sorozatos arcképeit közölni, akiknek müvei magyar nyelven is-

mételten megszólaltak. Hiszen ebben az esetben az olvasó joggal kivánhatná, hogy ezekről és jelentőségükről a szövegrészben is felvilágositást kapjon, ami pedig mégis csak tullépi egy magyar irodalomtörténeti kézikönyv kereteit.

A munka még egy kellemes meglepetéssel szolgál: részletesen ismerteti kiválóbb költőink liráját, mégpedig ugyanolyan módon, mintha époszról, vagy drámáról volna szó. A sablónos jelzők helyett, melyeket a multban használták, Pintér megkisérli *a lira tartalmát* elmondani és ezek a fejezetek néha valósággal megdöbbentenek találó elevenségükkel. Néhány sorban oly plasztikusan állitja elénk pl. *Babits* vagy *Kosztolányi* lirai költészetét, hogy az olvasónak az az érzése támad: az eredeti költeményekkel ismerkedett meg. A két kötet legszebb részei ezek a fejtegetések.

*

Rövid ujságcikkben nehéz beszámolni Pintér Jenő legujabb munkájáról. Néhány vonással kivántuk csak megjelölni a nagy közönség előtt a szerző intencióit és a hatalmas mü legjellemzőbb vonásait. Az uj képes irodalomtörténet megérdemli, hogy szakértő és »laikus« egyaránt szivesen és gyakran forgassa. Mindkettő sokat fog tanulni belőle.

K.

Reinitz Béla

Berlin.

A magyarok az Ady-dalok zeneszerzőjeként ismerik. Itt a külföldön más oldaláról kezdik megismerni. A forradalom muzsikusa ő. Bécs munkássága már szivébe zárta és most behódol neki a nehezen megnyerhető német munkásság is. Bárhol is felbukkan a zongora billentyüi felett bus vadkan feje és izmos ujjai alól felharsannak a forték és sóhajtva elhalnak a pianók, fölfigyel a tömeg: ez a mi emberünk! Egy hang cseng föl bennünk, mintha a legtitkosabb billentyüjét ütötték volna meg a lelkünknek. Másfél óra alatt mindent felkavar, ami bennünk el van rejtve. Vágy, sóhaj, szenvedés, bánat és guny, ökölbeszoritott kezek, harci elszántság, mindezt Reinitz alkotó zsenije a muzsikájába varázsolja. Egy sereg német, francia és kinai forradalmi költőt hozott a hangversenypódiumra és ahogy sorra szóhoz juttatja őket, mindig két alkotónak, két müvésznek egymással egybeolvadt hangjait hallani. Mindazoknak a rokona, akik azoknak életét éneklik meg, akik a világosság felé törnek.

Elég, ha csak egy pillantást vetünk a hallgatóira. Száz és száz munkás férfiak, asszonyok és leányok ülnek szorosan kemény fapadokon és figyelnek lélegzetvisszafojtva, mint a templomban. Énekesei elsőrangu hanganyaggal rendelkeznek. Hangjuk még melegebben, szivhezszólóbban és igazabban hat, hogy Reinitz Béla dalait éneklik. A zongorából mágikus muzsika ömlik, amelyben az ének mintha tulvilági fényben fürdenék.

Óh, mennyivel komolyabb, szélesebb és tökéletesebb lett Reinitz Béla, amióta a bibliás, szerelmes és halálfélelemtől telitett Ady-dalokat megzenésitette. Amit komponál, a férfi mély és széles melódiája. És széles és hatalmas a melle, amikor szivéhez szoritja a föld nagy költőit. Ez a nagy, bozontos, szenvedélyes és a gorombaságig őszinte ember csupa jóság és megértés, erő és gyöngédség. Izmos, mint egy férfiököl és gyöngéd, miként egy elsóhajtott fuvolahang. A százezrek tömegdalát épugy ki tudja fejezni, mint ahogy érzékeltetni tudja a muzsikája egy egyetlen beteg lélek elhaló sóhajtását. Zenei hidat ver a költő és maga, valamint a költő és publikum között. Senkinek nem sikerülhet annyira közös nevezőre hozni Dehmel őserejét, Li-tai-pe virágkoszoruzta szenvedéseit, Müchsen gunyját és Klabund elszántságát, miként azt Reinitz tudta egyetlenegy est keretében.

Itt egy Müchsen dal. Az arató dal. Öt rövidre összeszoritott versszakasz. Tercinak. Miniatürök. Reinitz beleheli a lelkét a verssorokba és a vers kicsendül és felcsap az égig. Monumentális dal. Hasonló és mégis egészen más a Harc a Gobi sivatagon cimü kinai vers. Ez a dal ázsiai, sárga. És amellett az éjszakák és a viharfelhők feketeségétől fekete. És közben megvillan egy kard acélja, amelyről vér csöpög. A borzalmat zenésitette meg Reinitz, ahogy a Gobi sivatagon át nyargal, a halál viharán keresztül.

A pacifizmusa nem passziv siránkozás. Aktiv lázadás. Felháborodás. Iszonyat. Guny. És hogy tudja minden érzését a melódiákba foglalni. Müchsan dala a katonákhoz megzenésitve ugy hat, mint egy háboruellenes rajz, melyet Dürer vagy Holbein rajzolt volna. »Igyatok katonák! Hogy még forróbban pezsegjen a véretek. Az italból bátorságot kaptok meghalni!« Régi toborzó nóták melódiái csengenek e dalban, de nem biztatóan, ellenkezőleg, a melódiából is kicsendül az emberölés megvetése.

Egy egész sora a daloknak tele erővel és kiáltásokkal, amelyek szivből jöttek és szivekhez szólnak. Még sem kell azt gondolni, hogy csak sötét szinek kerülnek Reinitz palettájáról és hogy vigasztalanul komoly. Reinitz feje felett állandóan egy szivárvány ivel. Ha csak komor volna Reinitz, nem sikerülhetett volna a hallgatóságot annyira megfogni. Reinitz Béla azonban hisz az emberben, akit egy dal megváltoztathat és megjavithat. És ahhoz is ért, hogy az embereket felderitse, bátoritsa és fellelkesitse.

Kacér Illés.

Nagy Kató Hollywoodba szerződött

A szuboticai származásu filmsztarnak a berlini Ufa-gyár is fényes szerződést ajánlott

A szuboticai származásu *Nagy* Kató meglepően gyors filmkarriérje uj és az eddigieknél is ragyogóbb sikerek felé lendült. Rövid idő alatt olyan ismertté lett tehetségével és fiatalos bájával Berlinben, hogy

az Ufa-gyár fényes szerződési ajánlatot tett Nagy Katónak, aki azonban már nem fogadhatta el ezt az ajánlatot, mert leszerződött Amerikába a Metro Goldwyn-filmgyárhoz.

Nagy Kató karrierjéről — mint Budapestről jelentik — Erich *Pommer*, a berlini *Ufa* filmvállalat megteremtője és vezetője mondott el érdekes részleteket a *Bácsmegyei Napló* munkatársának. Erich Pommer Hans *Schwartz*-nak, a »Csárdáskirálynő« főrendezőjének társaságában érkezett Budapestre, hogy megkezdje egy magyar tárgyu film felvételeit. Erről a filmről Erich Pommer a következőket mondotta:

— Most egyelőre három hétig maradunk Budapesten én és kollégáim, akik egyenesen Berlinből jöttünk ide. Az *Ufa* elhatározta, hogy *Magyar rapszódia* cimen elkészíti *Székely* János filmjét, a melynek költségeire az UFA *egymillió márkát* irányzott elő. Igazi magyar filmet akarunk csinálni. Éppen ezért az összes szabadfelvételeket itt fogjuk elkésziteni és Berlint csak a mütermi felvételek részére tartjuk fenn. *A film főszereplőit most fogjuk itt kiválogatni.* Innen szerezzük be a film valamennyi kellékét és az etnográfiai hüség érdekében egy vagy két magyar festőmüvész, illetve dekoratőr szerződtetését is tervbe vettük. Kimegyünk a Hortobágyra, kis falvakat, magyar kastélyokat fogunk felkeresni, minden mozzanata, a levegője is magyar lesz ennek a filmnek, melynek a szüzséje — Székely János szcenáriuma — *meggyőződésem szerint izig-vérig* magyar. Egy magyar tisztről szól — természetesen békében, — aki izgalmas harcot viv az egyenruhája és a szerelme között. A megoldás drámai, hangulatos, költői. A felvételeket hamarosan elkezdjük és remélem, minden a legjobban fog menni. Őszintén megmondom: csak egytől félek: az uccai felvételektől. Félek, hogy a magyar közönség még nem szokott hozzá az uccai filmfelvételekhez, kiesik a mindennapi szerepéből, játszani kezd, alakitani és ezzel elveszi az uccai jelenetek, az uccai élet természetes jellegét. Berlinben már nem félünk ettől, Hollywoodban pedig egyszerüen gyönyörüség a közönséggel dolgozni. Ránk se hederit és ez kell nekünk.

Ezután Hans Shwartz az Ufa főrendezője vette át a szót és *Nagy* Kató szerződéséről a következőket mondotta:

— *A »Magyar rapszodia« női főszerepét Nagy Katóval akartuk játszatni, a ki ma Berlin egyik legnépszerübb filmsztárja, azonban*

Nagy Kató közben leszerződött — Hollywoodba, a Metro Goldwyn filmgyárhoz — világsztarnak. Megjósolhatom, az is lesz: világsztar. A legelső.

Käthe von Nagy, ez a zseniális magyar lány bizonyosan *egyik legnagyobb filmsztárrá növi ki magát Amerikában. Nagy* Kató óriási hasznára lehetett volna filmünknek. De szentül hiszem, ahol egy Käthe von Nagy akadt, majd csak akad egy második is. Azt keressük most itt elsősorban. Aztán ha megtaláltuk, majd megtaláljuk a többit is és hozzáfoghatunk munkánkhoz.

UJ KÖNYVEK

Lázadás. A lázadás egy angol városkában történik és hamisitatlan angolszász humor kiséri véges-végig. Pedig ez a lázadás nem tréfadolog: egy épösztönü, fantáziával és temperamentummal megáldott ember heves tiltakozása a kispolgári lét lélekölő robotja ellen. Mr. Pally harminchetedik évéig cipeli az igát, gyomra, idegzete, életkedve megroppan bele. Egyszer azután felfedezi, hogy keresztültörheti a falakat, melyek bebörtönözik. Elmenekül tengődő kis szatócsüzletéből, elmenekül a felesége mellől, aki szerelmi csaldása idején varrta a nyakába magát és bün árán is kiverekszi magának uj életét, amely disztelen ugyan, de derekas és változatos férfiélet, amelyben kifejtheti lelemenyességét és romantikus hajlandóságait. Mr. Pally lázadása H. G. *Wells* uj regényének lapjain folyik le, de minden izében valóság és az elbeszélés nagyszerü derüje komoly és mély igazságokat takar. Az uj Wells-regény a Minerva könyvosztályánál kapható.

*

Irisz, Egy asszonyról van szó, aki egy fiu életének első és utolsó állomása volt. Forró nyári éjszakán találkoztak először egy uri parkban, amely olyan volt mint valami regebeli erdő — a fiu fiatal faun, a leány fiatal nimfa. A meseszerü éjszaka után elszakadtak egymástól és ment ki-ki a maga boldogtalanságába: a fiu megnősült, a lány férjhezment, mindkét házasság hideg szürkeséget hozott szines, forró szenvedély helyett. Sokévi gyötrődés után egy fürdőhelyen találkoztak ujra. Ahol a tenger, a napfény, a homok: csak keret, — a beszélgetés, séta, sütkérezés: csak ürügy. A hol a lényeg: a szerelem. Itt megtanulták hogy a bölcs tanács, a szenvedélyek leszürése és lehütése nem válik be minden embernél. Vannak olyanok is, akiket megemésztene a láng és belepusztulnak, ha el akarják fojtani. Ez ifju *Lovászy Márton* regényének a terepe. Az *Irisz* most jelent meg, de egy részletét már ismeri a közönség, mert Lovászy tavaly az Irisz egyik fejezetével nyerte el a Nyugat pályázatának diját. Akik azóta kiváncsian várják az egész regényt, nem fognak csalódni. Az Irisz alapgondolata az, hogy csak akkor lehet az ember harmonikus, ha szerelemben él és olyan nő oldalán, akit testestől-lelkestől kiván és szeret. A másik tétele pedig az, hogy kell a kicsapongás, a tapasztalás, az eltévelyedés és a vele járó szenvedés, mert csak igy lehet megtudni mi az igazi és mi a talmi. Nem mindennapi regény ez. Gazdag, forró és merész. Sok mondanivalója van, de nem vitatkozik, nem magyaráz. Állitásait a vérbeli iró legmüvészibb eszközeivel bizonyitja be. A könyv a Bácsmegyei Napló könyvosztályánál kapható.

Kalandorélet a távol keleten. A fehér faj nyugtalan vérü, ősösztönü fiai el-elkivánkoznak nyugati civilizációnk kicirkalmazott világából. Vágyuk kikergeti őket a nagyobb kockázatok, ősibb viaskodások földjére. Ezt az emberfajtát, annak sokféle tipusát, senki se ismeri jobban, mint Joseph *Conrad*. A tenger sós levegője csapja meg az olvasót, ha regényeit felüti és a délvidék idegen, félvad, megértetlen népét közvetlen közelségből figyelheti, hozzáfér rapszodikus, csavaros gondolkodásához, megpillantja lelke rejtett rugóit. A »Szigetek szamüzöttje« olyan kalandos regény, amelynek lélektani és néprajzi gazdagsága páratlan. Az iró sohasem fitogtatja tudását megfigyeléseit, de ahogy felépiti s előreviszi az izgalmas cselekményt, a fehérek, a félvérek és a szinesbőrüek szenvedélyes szerelmi és hatalmi összeütközéseit, megmutatja az életük szerkezetét és egy exotikus világ bizarr formáit. A »Szigetek szamüzöttje« a Regény Mesterei sorozat legujabb kötete a Pantheon kiadásában jelent meg és a Minerva könyvosztályánál megrendelhető.

*

A Nyugat uj száma. A *Nyugat* május 16-iki száma megjelent. Gazdag tartalmából kiemeljük *Kosztolányi* Dezső elbeszélését (»Chmell Arisztid«), amelyben egy rossz iró tragikomikus sorsát irja meg mély humorral. *Elek* Artur szép novelláját (»Az ablakfülke«), amely önvallomás is az iró gyermekkorából, *Gellért* Oszkár két uj versét, *Füst* Milán »Catullus« cimü szomorujátékának harmadik felvonását, Szergéj *Szergejev-Censzkij* »Szinváltozás« c. regényének két remek fejezetét, *Friss* Endre és *József* Attila verseit, *Schöpflin* Aladár cikkét az Ady körüli ujabb vitákról, *Gyergyai* Albert tanulmányát Lemaitre-ről. A kritikai rovatokban Szilágyi Géza méltatását olvashatjuk Földi Mihály uj regényéről, Schöpflin Aladár birálatát Molnár Ferenc könyvéről, Tersánszky J. Jenő cikkét Josephine Bakerről, Elek Artur megemlékezését Alpár Ignácról. Szinházi és képzőmüvészeti figyelők élénkitik még a Nyugat uj számát, amelynek 20 dinár az ára. Negyedévi előfizetés 100 dinár. A szám hirt ad a Nyugat Ady-plakettjének elkészültéről és bejelenti, hogy a 300 dináros Ady-plakettet, Beck Ö. Fülöp gyönyörü müvét, a Nyugat minden előfizetője ajándékként kapja. Főbizományos: Literaria, Subotica, Karadjordjev trg 12.

*

Az Együtt uj száma. A nagyrészt fiatal, baloldali magyar irók nivós kulturszemléje, az Együtt ismét gazdag tartalmu számmal jelent meg. Kodolányi János »Nevelésünk csődje« cimmel irt tanulmányt, Sándor Pál Karinthy Frigyesnek Barbusse uj forradalmi lapjában való szerepvállalásával foglalkozik, Szirmai Rezső verset irt, Falus Ervin »A film kollektivitásá«-ról értekezik, Forgó Pál a nemzetközi uj épitészeti mozgalom szociális gyökereiről ir. Ezenkivül forditások és könyvkritikák egészitik ki az Együtt májusi számát, amelyben a vajdasági irók közül Mikes Flóris »Emlékezés egy szerb munkásköltőről« cimmel irt elmélyedő és meleghangu cikket a szerb proletariátus első költőjéről, a fiatalon elhunyt Abrasevics Kosztáról. Az Együtt évenkint tizszer jelenik meg. Öt szám előfizetési dija 45 dinár, három számé 28 dinár és egy szám ára 10 dinár. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

*

100 %. A legprogresszivebb magyar folyóirat májusi száma a szokott nivós tartalommal jelent meg. A folyóirat közli Keleti Pál és Németh Lajos érdekes vitáját a munkáskultura és politika viszonyáról. Jaroslav Hasek »A halálraitélt megmentése« cimü szatirája mellett Tamás Aladár a kinai polgárháboru uj eseményeiről, Barna Károly Mexikóról, Molnár Farkas az uj épitészeti törekvésekről, dr. Schönstein Sándor az európai könyvkiadás kapitalizálódásáról irt cikket. A vajdasági magyar irodalomról Haraszti Sándortól figyelemreméltó tanulmányt, továbbá verseket és novellákat közöl a folyóirat, amely megrendelhető a 100 % kiadóhivatalában (Budapest, Óucca 4. III.)

Egy bácskai fiu

viszontagságos utazásai az egész világon át

Irta Kubán Endre

Pali nekilátott a reszelésnek. Munka közben a reszelő kirepült a kezéből és az arcára esett. Álmában odakapott az arcához a reszelő után. Erre felébredt.

A reszelő azonban akkor is ott volt az arcán és ez a reszelő tulajdonképpen egy hosszulábu, hosszunyaku állat nyelve volt, amely végignyalta az arcát.

— Zsiráf, — kiáltotta el magát Pali — és maga se tudta miért, a következő pillanatban odakapott a zsiráf fejéhez és mindkét kezével belekapaszkodott.

Tudni kell a zsiráfról, hogy azért teremtette olyan hosszulábunak és hosszunyakunak az Isten, hogy a magas fákról le tudja legelni a leveleket. A zsiráf nem eszik hust, hanem csak füvet és falevelet. Pali arcát is bizonyára csak kiváncsi-

ságból nyaldosta végig, amint legelészés közben rájabukkant. A zsiráf igen jámbor állat, a világ minden kincséért sem merne embert megtámadni. A zsiráf iszonyuan megijedt, amikor Pali megkapta két kezével a fejét és azonnal magasra emelte Magasra emelte a fejét és Pali csak azt vette észre, hogy ott van egy igen magas fának vastag ága mellett, amelyre hirtelen át is kapaszkodott. Maga Pali is meg volt ijedve és attól tartott, hogy a zsiráf is elkezd vele száguldani, amint tette volt az elefánt. Már pedig neki elég volt az ilyen önkénytelen lovaglásból. Ami azután történt, az olyan hirtelen játszódott le, mint valami mozikép. Alig ült Kilics Pali a faágon, mikor a zsiráf nekirugaszkodott és hirtelen futásnak eredt.

Még el sem tünt jóformán az egyik oldalon, amikor a másik oldalon már megzörrent az erdő harasztja. Pali odanézett és minden hajaszála égnek állott. Hatalmas tigris bukkant fel, amint iramodva közelebb jött. A tigris meglátta a zsiráfot és utána futott. Pali sokáig hallotta a szaladó fenevad lármáját s magában halkan imádkozott, hogy bár a zsiráf megmenekülne a tigristől. Valószinü hogy ez igy is történt, mert a tigris, a mely testével csak lassabban tud szaladni, mint a fürgelábu zsiráf, csak ritkán tudja ezt az állatot elfogni és rendszerint csak akkor, ha az hosszu nyakával belegabalyodik valamely alacsonyabb fa ágába. Pali szeretettel és hálával gondolt a zsiráfra, mely az életét mentette meg. Mert ha nem ébresztett volna fel a zsiráf, akkor a tigris álmában rohanta volna meg.

Aztán nemsokára ismét néma csend fogta körül. Csak néha hallatszott valamely állat kiáltása, vagy valamely madár vijjogása. Pali nem mert lemenni a fáról, mert attól félt, hogy a tigris visszajöhet. Ki tudja, hogy meddig gubbasztott volna a fán, ha vagy két óra mulva hangos rivalgás nem közeledik feléje. A lármából kivette, hogy emberek közelednek feléje. Csak azt nem tudta, hogy miféle emberek. Nagyon megijedt azonban, amikor látta, hogy négerek jönnek. Nem is tudott mást gondolni, mint azt, hogy ez is olyan vérengző faj, mint amilyeneknek a fogságában volt. Alig gondolkozot ezen, amikor örömmel látta, hogy a négerek után fehér emberek is jönnek. Nyilvánvalóan vadászok voltak, akik éppen jöttek Afrika belsejét meglátogatni, mint azt Astor tette. Csendesen viselkedett, amig alája nem értek. Meg akarta előbb hallani, hogy mit beszélnek. Németül beszéltek a jövevények és ebből látta, hogy a sors németekkel hozta össze.

Leszólt a fáról:

GYEREKEK

Ki szereti a szép mesekönyvet? Aki szereti, az kérje meg apukáját, hogy rendelje meg a Habostorta szerkesztőségében.

A legjobb **meseköny**vek és **ifjusági regény**ek kaphatók.

TARASCONI TARTARIN

rendkivüli kalandjai.

Ifjusági regény, Bloch Nelly kitünő rajzaival. A 144 oldalas könyv ára, diszes keménykötésben

30 dinár.

EGY SZEGÉNY IFJU TÖRTÉNETE.

Ifjusági regény képekkel. A 141 oldalas könyv ára csinos

keménykötésben 30 dinár.

*

DON QUICHOTE KALANDJAI.

Rendkivül mulatságos olvasmány, az ifjuság számára, 144 oldalon, sok képpel

diszes keménykötésben 30 dinár.

*

A KIS KATÓ.

Elbeszélés, jó kislánykák részére. **Irta: Giese Márta.** A 95 oldalas könyv, szép képekkel tarkitva, csinos keménykötésben

13 dinár.

A pénz előzetes beküldése ellenében, postaforditával szállitjuk.

A BÁCSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen mellékletе

Szombat, 1928. május 27. 22

HABOSTORTA

A JÓ GYERMEKEKNEK

Lassan lassan bekőszönt a
Kánikula gyerekek
Hüs tó vize milyen pompás
Tele lesz majd veletek.

— Uraim, jónapot kívánok!

A bemutatkozást az egyik német viszonozta.

— Kleiner Johan vagyok, németországi tanár és társaimmal rovarokat jöttem gyüjteni Afrikába.

— Hát nem vadászok? — kérdezte Pali.

— Nem, de azért elbánunk az oroszlánnal és a tigrissel is, ha rákerül a sor.

A németek tábort ütöttek, vacsorát főztek és invitálták Palit is. A fiu szivesen fogadta a vacsorát és aztán elmondta a maga történetét egészen addig, hogyan került a zsiráf nyakáról a fára.

Kilics Pali ettől fogva a németek társaságában volt.

Két héten keresztül járta velük az erdőt és igen sokat tanult tőlük. Megismerte a különböző érdekes rovarokat, amelyeket azok gyüjtöttek. Kleiner Johann tanár igen sokat magyarázott neki. Megismertette vele a rovarok életét és azok rendeltetését. Igy megtudta Pali, hogy minden rovarnak van valami célja, feladata a világon.

Amint mentek, egyszerre csak egy erdei tisztásra értek. Kilics Pali csodálkozva nézett, mert a tisztás nagy részén semmiféle fü nem volt, ellenben szabályos rendben kupszerü földhányások emelkedtek rajta.

— Hangyafalu, — mondta a német tanár.

Aztán elmagyarázta, hogy az afrikai hangyának van egy fajtája, amely szabályos falvakat épit mgának. Ezek a kupok a hangyaházak. Belül emeletekre vannak osztva. Az afrikai hangyának vannak rendes munkáscsapatai, amelyek a falu népe helyett dolgoznak. Ezek épitik a házakat, irtják a füszálakat a tisztásokon, sőt hidakat is épitenek, nyálkaszálakból, ha a hangyasereg át akar kelni valmely folyón.

Mielőtt a tanár továbbjutot volna magyarázatában, a tisztás szélén fekete hangyasereg jelent meg és sietve vonult a házak felé.

— Ellenség, — mondta a tanár, — támadást intéznek a falu ellen. De, lám, azok se hagyják magukat. Máris kivonul a katonaság.

És csakugyan az egyik nagy házból rengeteg hangya vonul ki. Sorakoztak, mint a katonák és aztán megindultak a támadók ellen. Hátraszoritották azokat, majd irgalmatlanul megölték őket.

niszter volt, mert miniszteri kalap volt a fején — hogy tetszett a kéménysepröség?

— Sehogyse felelte Pista. — Inkább lennék cukrászinas, mert akkor annyi cukrot ehetnék amennyit akarnék.

Hamar a fejébe nyomotta miniszter a Pistának egy cukrászkalapot s cukrászinas lett egyszeribe, s elindult a cukrászdába dolgozni.

— De későn jöttél ma, — fogadta a cukrász haragosan s jól hátbavágta s egy kanalat nyomott a kezébe.

— Kavard ezt a krémet — parancsolta — de nehogy belenyalj, mert eltalállak nadrágolni.

Kavarta Pista a krémet, de nem tudta megállni, s mikor magára maradt, belenyalt.

— Csak egy kicsit, — gondolta. — No még egy kicsit, no még egy kicsit hisz megse látszik — mondogatta magában. A sok kicsiből annyi lett, hogy elcsapta a hasát alaposan, s elkezdett jajgatni.

— Hát téged mi lelt? — kérdezte a cukrász.

— Semmi.

De a cukrász nem hitte. Megnézte a krémet, hát látta, hogy több mint a felét megette a Pista.

— Gyere csak! — fogta fülön. — Krém kellett neked? — s a hasfájás tetejében még jól el is nadrágolta.

Szegény Pista örült, mikor végre fájó hassal s elnadrágolva lefeküdhetett a csodálatos házban. Másnap katona akart lenni, harmadnap táncmester, azután tanitó, rendőr, szakács, de valami módon minden hivatalban pórul járt. Végre is elunta a kellemetlenséget s bajt:

— Inkább tanulok! — gondolta, s rimánkodni kezdett a kalapok gazdájának, hogy adja vissza neki az ő kalapját, mert ő megint csak Veréb Pista akar lenni.

Az pedig megigértette vele, hogy sohase akar ezután más lenni, mint ami, s visszaadta a kalapját. Megint Veréb Pista lett Pistából, amint feltette a kalapot s boldogan ment haza. Otthon nagy örömmel fogadták, mert már azt hitték elveszett. Bezzeg szorgalmasan tanult ezentul Pista. A csudálatos házból pedig mindennap más-más foglalkozásu, hivatalu ember jött ki.

Egyik napon végre boldogan egy szabó jött ki belőle, s azután soha senki más.

És Pista tudta, hogy letelt a szabónak is a büntetése, mert már minden kalapot megpróbált s végül mégis csak szabó kivánkozott maradni, ami legelőször volt.

Muncurkó diákévei

Egy medvebocs naplója — Ita Kóró Pál

Gömbölyü Mukinak ettől kezdve az volt a csufneve, hogy fekete medve. Ha a bocsok valahol meglátták, akkor a nyelvüket öltötték ki rá és fekete medvének csufoltak. Emiatt azután sok verekedés volt Gömbölyü Muki és a többi bocs közt.

Ezek után még azt is el kell beszélnem, hogyan lett a fiunk Gömbölyü Mukiból fehér medve. Mert bizony megtörtént egy alkalommal, hogy azzá lett. Hát ez az eset is igen mulatságos.

A dolog ugy történt, hogy egy napon Gömbölyü Mukihoz így szólt a mamája:

— Muki bocsom, eredj a malomba és mondjad meg a molnárnak, Tapsos Lebédiás urannak, hogy öröljön a szánmunkra egy kis finom liszter, kalácsnak valót, mert a jövő héten lesz a szülétésnapod és arra akarok neked egy nagy

Kulturcsíes jószíka: Versed még nem alkalmas a közlésre Prőbáld jobbat irni, hisz ügyes gyerek vagy te bizonyára. — *Hung Stellke:* Na majd telébreszt**ü**lk a nemzetes urat is, Most meg vagy elégedve? — *Szlávik Margitka:* Jobb verset küldj kislányom. Tudsz te jobbat is irni. — *Ujházi Imre:* Na, a kis lurkónak majd megh**u**zom a fülit. Bizony nem szabad könyvből kiirt verset saját neve alatt beküldeni, mert az lopás. Es ugye, lopni sem szabad.

Bekülde: *Ney Mancika.*

Most éppen karácsony van, hátha valamit akarna ajándékozni a kis Jézuska, én ajándék helyett azt kérném tőle, hogy akármi legyek, csak ne szabó.

A kis Jézuska éppen akkor kopogott be hozzám. Meghallotta a sóhajtásomat, kézen fogott, elhozott ebbe a házba.

— Hallottam a kérésedet, — mondta s teljesiten akarom. Látod ezt a sok kalapot? Mindegyik kalap más-más mesterséghez tartozik, s neked mindennap más kalapot kell feltenned, s aznap az leszel, amilyen kalap éppen a fejeden van. Ma például molnár vagyok, mert molnár-sapkát kellett feltennem. Tegnap tüzoltó voltam, tegnapelőtt inas, holnap miniszter leszek, holnapután vendéglős. De addig nem lehetek megint szabó, mig valamennyi kalapot ne viseltem.

Pista csak hallgatott és felsóhajtott:

— Oh de szertnék én is ilyen kalapokat! Mindennap mást tennék a fejemre, legalább más ember lennék.

A molnár ránézett.

Komolyan akarsz ilyen kalapokat? — kérdezte.

— Akarok — felelte Pista.

A molnár pedig mégegyszer szemébe nézett a fiunak:

— Én már megbántam — mondta neki — hogy más akartam lenni, mint ami voltam, te is megbánnád.

— Nem bánnám meg soha!

—Jól van, ma kéményt seperj! — mondta a molnár. Levette az egyik szegről a kéményseprő-sapkát, s abban a pillanatban kéményseprő lett a Pistából.

Fogta a létrát meg a seprőt s elindult kéményt seperni. A maguk házába ment, hogy kiseperje a kéményt.

Az édesanyja éppen a konyhában sütött-főzött.

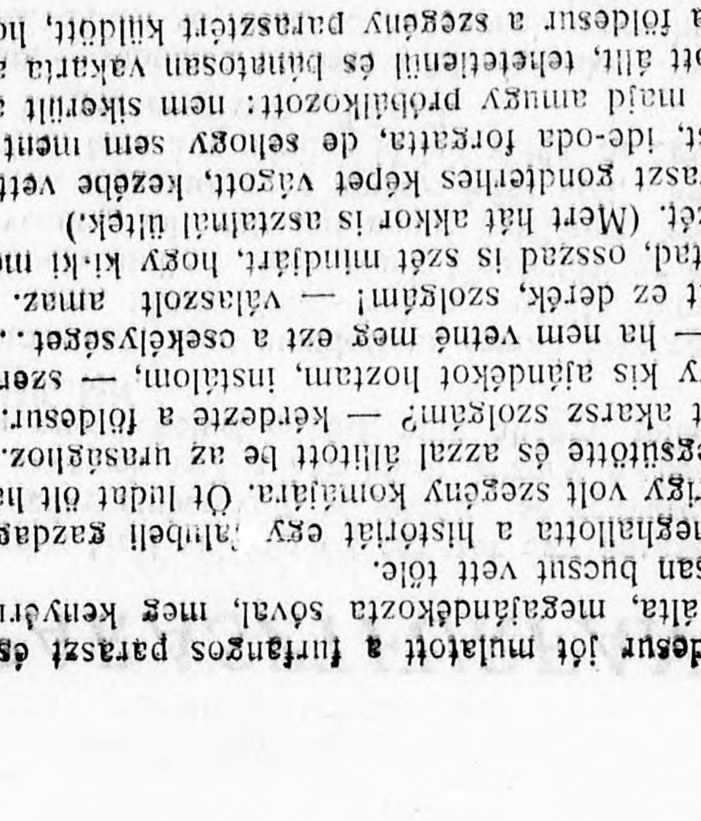
— Édes anyám — szólitotta meg Pista.

Az én fiam az iskolában van — mondta az anyja — mago pedig talán megbolondult, hogy az anyjának szólit? Jobb lesz ha felmászik a kéménybe és kisepri.

Mit tehetett Pista? Felmászott a kéménybe s kezdte seperni. A sok korom mind hullott a nyakába, aluról meg szállt föl a füst, meg a szikra, s tele lett a szeme-szája füsttel, korommal. Meg melege is volt rettenetesen, mert fütöttek alatta. Köhögött, prüszkölt, krakogott, izzadt. Alig várta, hogy készen legyen. De még huszonöt kéményt kellett aznap kisepernie, s estére olyan volt a sok füsttől koromtól, mint egy szerecsen. Alig állott a lábán. Örült mikor eljött az ideje, s viszszamehetett a csudálatos házba s lefekhetett.

— Na — kérdezte másnap a molnár, aki már akkor mi-

REJTETTKÉP

Ho' van a csősz?

Aztán előkerült a többi hangya is és a halott ellenséget mind fölfalták.

A tanár aztán elmondta, hogy a hangyaháboru nem végződik mindig olyan szerencsésen a megtámadottakra. Bizony előfordul, hogy az ellenség legyőzi ezeknek a katonáit és akkor az egész hangyanép kivonul a faluból másfelé, ahol uj falut alapit, az elfoglalt faluba pedig más hangyák költöznek, akik régi helyükön már minden található ennivalót elpusztitottak és ezért gondoltak uj honfoglalásra.

Minthogy azonban a német rovargyüjtők Afrika belsejébe igyekeztek, Palinak pedig a folyó mellett kellett maradnia, hogy társait keresse és velük előbb-utóbb találkozzék a tenger felé való utjában, azért elvált Kleiner Johann tanártól és társaitól. Azok eleinte nem akarták a fiut egyedül engedni, de mikor az ragaszkodott szándékához, utnak bocsátották.

(Folyt. köv.)

A fődeser jót mulatott a furfangos parasztcsínyén; borral kínálta, megajándékozta sóval, meg kenyérrel, aztán barátságosan bucsut vett tőle.

Ám megtalálotta a históriát egy talpbeli gazdag parasztl, aki igen irigy volt szegény komájára. Ő ludat ölt hát le egyszerre, megsütötte és azzal állitott be az urasághoz.

— Mit akarsz szolgám? — kérdezte a földesur.

— Egy kis ajándékot hoztam, instálom, — szerénykedett a gazda, — ha nem vetné meg ezt a csekélységet...

— Hát ez derék, szolgám! — válaszolt amaz. — De lia mát elhoztad, osszad is szét mindjárt, hogy ki-ki megkapja a maga részét. (Mert hát akkor is asztalnál ültek.)

A parasztgondterhes képet vágott, kezébe vette a nagy konyhakést, ide-oda forgatta, de selogy sem ment a dolog. Majd igy, majd amugy próbálkozott: nem sikerült az osztás. Végül is ott állt, tehetetlenül és bánatosan vakarta a fejét.

Erre a földesur a szegény parasztért küldött, hogy osszа el ismét a ludakat.

Mi sem könnyebb annál, — vitézkedett amaz. Fogta és egy libát a földesurnak, meg a feleségének nyujtott ét.

— Nos, uram, asszonyom, most már hárman vagytok!

A két fiu is egy libát kapott:

— Ezzel azután ti is hárman vagytok...

(Vége.)

is hallotta, amikor az anyám mondta, hogy vehetek magamnak hat darab darab kötőtt. És mert a bal kéz nem tudja, mit csekedett a jobb, azt hiszi, hogy még nincsem kötém.

Hamar ujra belenyult tehát a kötős kosárba, de most már a bal kezével és kiszedett abból hat kötőt. De mert megint eszébe jutott a ráadás, a hetedik kötőt is zsebre vágta meggyek a malomba, hogy megrendeljem a kalácshoz való lisztet. Szervuszlok! Sietek!

Azt gondolta ugyanis, hogy ezzel a sietségel megszabadul a bocsoktól és azután ütközben megkezdheti a kötrtevést. Azonban csalódott, mert Böimböiö Belemot kijelentette:

— Nem is kell egymástól elbucsuzni, mert mi arra felé is indulok is a malomba.

Mikor elment az édesanyja mellett, ugy somfordált ki nehogy az lássa, hogy minkét kabátzsebe duzzad a császárkötőtől.

Ugy gondolta, hogy ütközben esemegézni fog a kötőbő: és mikor kijutott az uccára éppen belenyult az egyik zsebbe, hogy onnan kiszedjen egy pompás kötőt. Azonban szerencsére észrevette, hogy közelednek felé Mogyorósi Malakiás, Diótörő Dolfi, Nyalogó Nándi, Böimböiö Belemot, Tallérosi Tömötöm és ennek öccse, Telemák, No, ezek láttára hamar visszacsusztatta a császárkötőt a zsebébe. Tisztáhan volt ugyanis, ha azok megtudják, hogy neki császárkötője van, akkor kérni fognak tőle, ő pedig nem igen szeretett adni a maga emnivalójából senkinek. Hát inkább nem mutatta és gondolta, hogy majd késöbb eszi meg a kötőt, ha a bocsok-

Csupi barátai

Halló, kedves központnéni, maga az? Legyen olyan szíves és kapcsoljon össze a barátaimmal, de ugy, hogy az összes felnőtteket kapcsolja ki! Hogy miért? Az borzasztó nagy titok. És magának is csak azért szabad meghallgatni, amit elmesélek, mert mindég segit a barátaimmal beszélni!

Szervusztok gyerekek! Igazán nem hallja anyuska, amit most elmondok? Tudjátok, olyan furcsa eset történt velem, de nemcsak velem, hanem a Morzsával is, hogy azt csak nektek mesélem el, a felnőttek előtt vége lenne minden tekintélyemnek, ha megtudnák. Bizony!

Ugy történt a dolog, hogy Piroska néni vendéget várt és szépen megteritette a kicsi asztalt és engem is megfésült és a nyakamba valami kék selyemmadzagot kötött. Kicsit morogtam, mert nem szeretem a madzagokat, mindenbe beleakadnak és ha valami kicsit ledül és eltörik, mindjárt aszondják: Jaj, az a Csupi! És akkor én ugy csinálok, mintha aludnék és még a farkamat is az orromra teszem, hogy jobban elhigyjék.

Szóval a madzag a nyakamon volt és jött a vendég, a Margó néni és velejött kutyuja, a Morzsa és nagyon örültünk és örömünkben kicsit verekedtünk, hát persze, hogy a kék madzag megint bajt csinált, beleakadt a Morzsa lábába, Morzsa megijedt, meglökte az uzsonnaasztalt, minden kidült, a kávé meg a méz reánk folyt és nem tudtuk lenyalogatni, mert tovább köllött verekedni és akkor valahogy odakerült a Piroska néni legszebbik diványpárnája és kiszakadt és a toll kihullt és havazás volt. És a végén olyanok voltunk a Morzsával, hogy mindenki visitott: jaj, szörnyetegek! Pedig csak a toll ragadt kicsit a bundánkra, amelyik be volt kenve kávés mézzel.

Hát ilyen szomoru dolog volt a héten nálunk. Igaz, azt elfelejtettem megmondani, hogy a Morzsában csepp becsület sincsen, mert mikor a sok sütemény potyogott, a csokoládésat mind ő ette meg és bekaparta a pamlag alá és mikor a seprő táncolt, ő ott evett! Nem is barátkozom vele többet és ti se, jó? És irjatok nekem, hogy ne legyek szomoru és elfelejtsem a seprőt! És aki ezt a történetet legszebben lerajzolja annak küldök egy gyönyörü könyvet, de a rajzot csak nekem küldjétek és ne mutassátok meg senkinek!

És most szervusztok! mert muszáj menni lábast nyalni a konyhába!

A szabó

A Hökhöm-uccában volt egy ház. Mindig be volt zárva, s az abalakai is lefüggönyözve éjjel-nappal. S az volt a legcsodálatosabb, hogy mindennap más-más valaki jött ki rajta. Eggyik nap egy öreg pápaszemes bácsi, a fején cilinder. Másik nap egy ablakostót, hátán üveges láda, fején tót kalap. Harmadik nap egy baka-káplár, a fejebubján katonasapkával.

— Ejnye de csudálatos ház ez, — gondolta Veréb Pista, s elhatározta, hogy megtudja, ki lakik benne? Lesbeállott a csudaház kapuja elé és várt.

Nemsokig kellett várnia. Egy molnár jött ki belőle, fején fehér lisztes-sapka.

Veréb Pista elébe állott.

— Bácsi itt lakik maga? — kérdezte.

— Itt.

— Tegnap egy huszárgenerális jött ki a házból, — folytatta Veréb Pista — az is itt lakik?

— Az is, — mosolygott a molnár.

— Mindennap más valaki jön ki ebből a házból, — magyarázta tovább is Pista, — azok is mind itt laknak? Mert akkor ezren is laknak itt.

— Itt is laknak, nem is, felelte a molnár.

— Hogy lehet az, — csodálkozott Pista.

— Hát ha megigéred, hogy senkinek se szólsz róla, amit látni meg hallani fogsz, megtudhatod, — mondta komolyan a molnár.

Megigérte Pista, a molnár pedig kinyitotta a kaput, s bevezette a házba. Sok-sok szobából állott a ház, s minden szobában tele volt a fal fogassal, s minden fogason egy-egy kalap volt. Semmi más nem volt a szobában egy ágyon kivül, csak fogas, meg kalap. Volt ott tüzoltósapka, utcaseprőkalap, hordársipka, cilinder, ezer, meg ezerféle ruha, meg kalap, meg sapka.

— Mire való ez a sok sapka? — kérdezte csodálkozva Pista.

Ez az én büntetésem, — magyarázta a molnár.

Pista csak csodálkozott és hallgatott.

— Látom, hogy csodálkozol, — mondta a molnár, — hát megmagyarázom. Én szabómester voltam és sokáig elégedetten éltem. De egyszer eluntam a mesterségem és felsóhajtottam, így:

ban nagyszerüen lehet fürdeni. Ugy fogunk ott lubickolni, akár a halak.

Mit volt mit tenni, Gömbölyü Mukinak türtőztetni kellett a nagy étvágyát a kőrtére. Gondolta, ha majd a bocsok elmenek a malomárokba fürdeni, a malomban is lesz idője megenni a kőrét. Megfogadta, hogy nem is jön ki előbb a malomból, a míg a tizennégy császárkörte nem kerül bele a gyomrocskájába.

A malomlóz érve sietve elbucsuzott a bocsoktól, akik a malomárok felé indultak fürdeni. Mikor azután a malom ajtaján belépett, már bele is harapott az első körtébe és olyan nagy falatot kapott be, hogy az arca kétszeresre dagadt. Mire két lépést tett malomban, már az első körtének vége volt és a másodikat vette sorra. Mikor azután ott volt a második körte is a szájában, ugy gondolta, hogy nagyobb lesz az élvezete, ha állandóan maga előtt látnája a sok szép császárkörtét, a melyet meg fog enni. Leszedte a fejéről a sapkát és a még meglevő körtét a két zsebből abba tette bele. Micsoda gyönyörüség volt ezt a sok körtét nézni. Mind olyan szép sárga volt, akár az arany. Hát még milyen édes volt valamennyi! A méz hozzá keserü ecet.

Bal kezében tartotta a sapkát a sok körtével, jobb mancsával pedig egyre-másra tömte magába a körtét.

(Folyt. köv.)

PARASZTFURFANG

Az erdős Ural vidékén élt egyszer egy parasztember, akinek szegény ember volt, se jószága, se kenyere, pedig éppen elég gyermek volt a házi körül. Bizony többet éhezett a paraszt a gyermekivel együtt, mint ahány jóllakott napot megszámlálhatott.

A paraszinak, mint mondottam, semmi jószága nem volt, csak egy szép, hizott libája. Sokáig tartotta, tömte a libát, de egy napon, amikor igen rájuk köszöntött az éhség, ez a hivatlan vendég, mit volt mit tenni: nekiátott, leölte a libát, megpörkölte, megsütötte s amikor kész volt, hozzá ült az egész család. Igen ám, minden jó lett volna, de egy csepp só, egy falat kenyér nem volt a háznál.

— Hm, — monda a paraszt a feleségének, — mihez kezdjünk a libával, ha se sónk, se kenyerünk nincs hozzá? Jobb lesz, ha elviszem ajándékba az uraságnak és sót, meg kenyeret kérek helyébe. Akkor legalább jóllakunk.

Elment hát az urasághoz. Mikor belépett, igy köszönt:

— Alázatos szolgád, uraság! Egy libát hoztam ajándékba ha kegyesen elfogadnád! Fogadd olyan jó szivvel, amilyennel én hozom!

FILM

A beteg film

(Jegyzetek)

Az első kép

Minél jobban igénybeveszik és minél idegesebbé teszik az emberiséget az egyre nehezebbé váló megélhetés problémái, annál könnyebb szórakoztatást követel a müvészettől. Az antik görögök drámairója megtehette, hogy tragédiáját, vagy komédiáját unalmas kórusokkal vezette be, sőt még a mult század szinmüirója is receptszerüen a szobalány és inas teljesen jelentéktelen dialógusával kezdhette meg — a későnjövőkre való tekintettel — darabját; ilyesmiről azonban szó sem lehet ma, amikor a legfontosabb és sajnos, körülbelül egyetlen követelmény, amelyet a néző egy szindarabbal szemben táplál, az, hogy elejétől végig érdekes legyen. Áll ez természetesen a filmre is, ha lehet, még fokozottabb mértékben. A filmnek az első pillanattól kezdve le kell kötni a figyelmet, ezzel körülbelül minden filmautor és rendező tisztában van, csak azzal nincsenek tisztában, hogy hogyan lehet lekötni a figyelmet már *az első képpel?*

A szinpadi szerzőnek könnyü dolga van. Amikor a függöny felgördül, a néző a cselekmény megindulásával *egyidejüleg* maga előtt látja a miliőt, amely — anélkül, hogy a cselekmény menetét csak egy pillanatra is feltartaná — azonnal megjelöli a dráma alaphangulatát. A szereplő már első szavával, vagy első gesztussal belemarkolhat a lényegbe, mert a miliő a néző számára adva van, mielőtt az első névelő elhangzana a szinpadon. A filmnél más a helyzet. Az első kép nem támaszkodhatik semmiféle adottságra, mint a szinpadon az első szó a »szin«-re, az első kép maga kell, hogy megteremtse maga körül a levegőt. A filmrendezők egészen a legutóbbi időkig nem is láttak más megoldási lehetőséget, mint az első száz métereken a darab levegőjének a megteremtését: először a helyet mutatták be, ahol a cselekmény kezdő jelenetei lejátszódnak azután sorra a szereplőket, s mikor mindezt elintézték és a néző éppen szundikálni kezdett, lassan hozzáláttak az expozicióhoz: az előzmények ismertetéséhez. A tulajdonképpeni cselekményre csak félóra mulva került sor; addigra a néző már olyan alaposan belelovagolta magát abba a gondolatba, hogy a darab unalmas, hogy nem lehetett a dolgot többé helyrehozni.

Ma már a rendezők egyrésze is rájött egyre és másra, elsősorban arra, hogy a filmen még a miliőt is mozgással kell ábrázolni. Régebben minden film tájképpel vagy interiőrrel kezdődött. Ma már kezd ez, hálistennek, kijönni a divatból és a legtöbb rendező tudja már, hogy ahelyett, hogy első képnek egy konyhát mutatna be, sokkal hatásosabb, ha premier planban fotografáltat egy kávédarálót amit egy kéz forgat; ahelyet, hogy egy dohanyzoszobát mutatna be, elég ha egy kezet ad, amint beleütögeti a szivart a hamutartóba; ahelyett hogy egy esős tájképet mutatna be, elég ha két csizmás lábat fotografáltat, amelyek cuppognak a sárban, — ezek a részletképek az aristotelesi »pars pro toto«-elv alapján még jobban felkeltik a kivánt hangulatot, mint az unalmas totálfelvételek és amellett jobban érvényesül rajtuk a mozgás: *a cselekvéssel, amit ábrázolnak, már az első képben pótolják az érdekfödéskeltés szempontjából a cselekményt.*

A hosszadalmas expozició — az előzmények közlése — automatikusan kiküszöbölődött az idők folyamán azzal, hogy a film a drámai müfajok utánzása helyett lassan áttért az epikai megoldásra s még a megfilmesitett szindarabokat is átteszi elszélő formába. Ez az eljárás természetesen nem tökéletes, mert a drámai koncentráció hiányát megsinyli a feszültség; a jó filmmanuscriptnek meg kell találni a módot arra, hogy a tiszta el-epikaisitás helyett (ami tulajdonképpen nem más, mint — drámai szempontból — az egész cselekmény egyetlen, a darab elejétől végéig tartó expozicióvá változtatása) megtartsa a film kettős, drámai-epikai jellegét; az előzményeket azonban már csak a cselekmény megindulása után, részletekben, kávéskanállal adagolva szabad közölnie a nézővel, ugy, hogy a cselekményt soha el ne akassza ezzel hosszabb időre. Az elmultat az eljövendőt a jelenbe koncentrálni (ez a dráma) természetesen nem könnyü, — de hol van az megirva, hogy könnyünek kell lenni egy jó filmdarabot irni?

A filmirók és rendezők nagyrésze, sajnos, még azt sem csinálja meg, ami könnyü lenne: még ma is temérdek film akad, amely a cselekmény azonnali megindítása helyett azzal kezdődik, hogy egymásután sorra bemutatja a szereplőket. Ez a legfeleslegesebb dolog a világon, mert a néző ugysem tud kétháromnál több személyt addig megjegyezni magának, amig nem mint a cselekmény tényezői kerülnek elébe. A darab folyamán vagy ujra be kell tehát egyenkint is mutatni az egyszer *en bloc* már bemutatott szereplőket, vagy pedig ha ez elmarad, zavar támad és a néző nem tudja, hogy ki kicsoda. A jó film ugy inditja el a cselekményt, hogy folytatásához soha sincsen egy-két uj szereplőnél többre szüksége; könnyebb száz embert megismerni és megjegyezni *egymás után,* mint tizet *egyszerre.* Ez is azok közé az elemi dolgok közé tartozik, amiket mindenki tud, — kivéve a filmrendezőket. (—)

KARENINA ANNA

— Berlini filmpremierek —

Berlin, május hó

Az uccán az ólmos eső még havazással váltakozik, de a mozikba már megérkezett a nyár. Reprizek mindenütt és a premierek igazi nyári filmek. Két kivétellel: az egyik az »Anna Karenina«, a másik egy orosz szovjet-film, »Der gelbe Pass« a cime.

Az »Anna Karenina«, amit az *Ufa* hozott ki, amerikai film. A szereposztása gyenge, két nagy márka játsza a főszerepeket, Greta *Garbo* és John *Gilbert*, de egyikük se tud játszani. Ezt azonban a rendező ügyesen eltitkolja. A rendezés általában a legjobb amerikai nivó, szenzációs ötletek nincsenek benne, de nincsenek hibák sem. Egészen kitünő a *manuscript*-je a darabnak, ritkán sikerül regényt ilyen ügyesen és szépen filmre átdolgozni. Az amerikai film nem szivesen foglalkozik házasságtörési problémával, vagy ha igen, elgiccsesiti; az »Anna Kareniná«-ban igen ügyesen oldották meg, hogy a hősnő — a filmnél ez roppant fontos — szimpatikus maradjon a házasságtörése után még a legprüdebb morálsmokk mozilátogató szemében is.

Az orosz szovjet-film ezuttal politikamentes, ami természetesen nem jelenti azt, hogy ne csinálna propagandát a polgári társadalom szociális igazságtalanságai ellen. A meséje meglehetősen elcsépelt. — hogyan lesz egy szép parasztlányból uccai nő — de ezt a sablonos és az oroszoknál egészen szokatlan módon ***happy end***-del végződő cselekményt csodálatos müvészettel oldotta fel képekbe a rendező, F. *Ozep.* A film sokszor brutális, (amikor a parasztlányból szoptatósdada lesz, párhuzamos felvételek állandóan tehénfejést mutatnak be), de megrázó és szép.

Annál ostobább és tehetségtelenebb a »Mann gegen Mann«, Harry *Piel* uj *Ufa*-filmje. A mozi öskorszaka. Nemcsak a bárgyu mese, nemcsak az ordinárén rossz játék, de még a fotografiák is. Mintha az operatőr a színészekről azt hitte volna, hogy harapnak, félt hozzájuk közel menni. Csupa *totál-kép,* amelyek közül bántóan ri ki pár száz méter gyönyörü téli sport-felvétel, amit egy másik operatőr fotografálhatott egy si-bajnokról és egyszerüen beleillesztettek a filmbe.

A premiereknél is érdekesebb egy *Ufa-kulturfilm,* amelynek »Die Geheimnisse einer Seele« a cime. A film, amit G. *Pabst* rendezett, az első kisérlet volt a pszichoanalizis filmen való bemutatására egy izgalmas mese keretében. A freudista manuscript szokatlan és meglepően jó, a színészek közül Werner *Krauss* válik ki toronymagasan, a rendezés, ahhoz képest, hogy a film egészen ujszerü utakon jár, nem rossz. A vajdasági moziközönséget az ilyen filmekkel is meg kellene ismertetni.

Uj darab Monfred *Noa* »Casanovas Erbe« cimü kalandortörténete. Nem rossz, nem rossz, de... Szó sincs róla, Noa megbizható rendező, hogy e fölé emelkedne. A sablonos témát egy-két meglepő fordulattal segitik előre a manuscript-irók, még egy kis erőfeszités és kitünő darab lehetett volna belőle; ez a kis erőfeszités azonban elmaradt.

A szezon legszéditőbb bukása egy Wolfgang *Neff* nevü rendezőbanditának »Wer das Scheiden hat erfunden« cimü filmje volt, amelynek a manuscriptjével Jane *Bess* asszony betetőzte összes eddigi büneit. Az egész müsort betöltő filmet *nyolc nap alatt vették fel,* (— átlag két hónapig szokott tartani egy film elkészitése, de esetleg másfél esztendeig —) de ezt a nyolc napos rekordot is tulszárnyalta az a sietség, amellyel lekerült a müsorról: *összesen három napig* ment egy másodosztályu premiermoziban, aztán eltünt a feledés homályába. Egyetlen berlini másodhetes mozi sem vette át. (—)

Hangjáték

Uj rádióirodalmi müfaj

Világ titkos drámairói felfigyelni! Egy uj irodalmi müfaj van keletkezőben: a rádió világot átérő testére szabott darab. Szindarab, amelyhez nem kell rendező, nem kellenek diszletek, szinpad, ahová be lehet vinni és olvasni a szerepet. Szindarab, ahol csak egy fontos: *a hang.* A hang, amellyel mindent ki lehet fejezni. But, bajt, örömet, mámort, mindent. Egy nagyon ráérő német zenekritikus megfigyelte, hogy az: *a, á* betüket természetesen prózában és énekben tizennégy féle árnyalatban lehet érzékeltetni. Minek akkor szinpad és diszlet ide, (csak a függönyt kell félrehuznom, hogy a leggrandiózusabb diszletet lássam: a csillagos estet) amikor a hanggal mindent pótolhatok? Speciális, rádiónak irott szindarabok és vérbeli, igazi színészek kellenek a hangfelvevő elé, akik a mondanivalót a lelkükön szürik át, mielőtt kimondanák. Mit érne itt a legmeztelenebb, pompás testü, világhirü operettprimadonna, ahol érzékszerveink közül egyedül a fülnek jut szerep?

A ma szindarabirodalmából a rádió nem tud átmenteni a maga számára olyan müveket, amelyek a hallgatóra az illuzió teljességével hatnának. A rádióoperaelőadás hallgatása sem élvezet, hiszen a képzett, zenéhez specializált fülü hallgató is hamar belefárad, beleun, mert nincs segitségére egy másik érzékszerv: a szem, mely a szinpadot, a diszleteket, a szereplőket látja, hogy ezáltal közösen hassanak a gyüjtőközpontra: az agyra

Ezen akarnak segiteni az európai studiók, amikor egy uj lehetőséget tárnak az irók elé: olyan müvek megirását kivánják, melyekben semmi sem fontos, csak a hang. Dijakat tüztek ki a studiók az ilyen darabok megjutalmazására és várták, ha kevés hittel is, az eredményt. Az eredmény meglepő volt. Ha nem is érték el a pályadijnyertesek müveikkel az uj müfajtól várható maximumot, de a minimumon jóval tul vannak. Az uttörés sikerült. Meg van már a pozitiv irány, amerre ennek az irodalomnak fejlődnie kell.

Egyik európai studióban alkalmam volt egy ilyen »premier«-en jelen lenni A premier előtti hangulatból — semmi. Idegességet itt nem ismernek. A szerzők — nincsenek jelen. A hivatalos kritikusokat nem látni, ott ülnek a világ különböző pontjain kagylókkal, vagy a hangerősitők előtt. A szereplők — közöttük márkás, nagy nevek — pontos időre összegyültek. A maszk — felesleges. Néhány halk utasitás és kezdődik. A szomszédos termek egyikében, a figyelőben, kagylóval hallgatom az előadást.

Autó berregése hallatszik s két ember: egy férfi és egy nő beszélgetnek. Egy orvos unatkozó felesége és az udvarló Nyaralnak a csodás tengeri fürdőhelyen és nyolcvan kilométeres sebességgel rohannak végig a pompás tengerparti uton. A férfi forró hangon, csodás szép szavakkal dicséri a tenger szépségét. De a zengő hangon át megérezzük, hogy ez a hozsánna nem a tengernek, hanem az asszonynak szól. Aztán kiszól a soffőrnek, hogy az autó gyorsaságát száz kilométerre fokozza. A berregés erősödésén érezzük, hogy a soffőr engedelmeskedik Halljuk, érezzük a levegő surlódásának a zaját. A férfi vázolja a sebesség okozta gyönyört. És azt állitja, hogy a gyorsaság az élet. Csak az él, aki gyors. Keveset gondolkozni, sokat élni. Ez a szép. Ez a jó. Szóba kerül az asszony férje. Tudós. Lombikok, békák, gyikok és kisérleti egerek között tölti el az életét. Élőhalott, aki azon dolgozik, hogy mások életét egy-két nappal meghosszabbitsa. Elhanyagol egy ilyen szép, fiatal asszonyt. Rabságban tartja. Van-e joga ehhez? Élni kell, élvezni az életet! Letérnek a tengerparti utról, az asszony érzi a bódító illatokat, a napot, a tavaszt. Neki nincs tavasz, ő rab. Aztán megszédül a férfi szavaitól. Mindinkább erőtlenedő tiltakozással egyezik bele, hogy a férfi nyaralójába térjenek. A soffőr letér az utról, de fokozodó sebességgel száguld el a villa mellett. Durva szitkokat szór reá az udvarló. Az autó megáll. A soffőr visszafordul. Sikoly. Egy pillanatnyi csend A soffőr arcvédője mögött: a férj. Magyarázkodás, könyörgés. A férj hangja fájdalommal teli hang, azé, akit a legjobb barátja akart megfosztani az asszonyától. Leszállni? Óh, nem, velem jöttök. És már indul az autó folyton fokozódó sebességgel. Merre? Amerre jöttünk, amerre olyan szép volt az élet nektek. Vajjon még most is olyan szép? Nem? Miért? Hiszen tavasz van, a nap ragyog, az illat sem változott! Végigmegyünk a narancsligeten, csodás, ugy-e, ez a százhusz kilométeres gyorsaság, de nem térünk le az utról. Hogy az ut végén áll a nagy szikla? Hát aztán? Ha ilyenek a legközelebb állók, milyen lehet a többi ember? Ezért dolgozzam? Kiugrani? Biztos halál! Még csak egy kilométer odáig, már csak ötszáz méter, kétszáz — imádkozni — velőtrázó sikolyok és egy robaj. Tárgyak gurulását hallani, aztán csend. (Milyen hatásos befejezés!)

De nincs vége. Halk kopogás az ajtón. a szobalány felkelti a nagyságos asszonyt. Élek? Élek? Hol az uram? A doktor ur dolgozik, meghagyta, hogy senki se zavarja, de lent vár az autóban az ügyvéd ur, a megbeszélt kirándulásra várja. Autótülök szól. Az asszony teljesen magához tér. Nem, nem megy, beteg, nem mehet. Szóljon le, hogy fekszik, nem megy. Az autó elrobog. Az asszony zokogva borul az ura nyakába, aki bejelenti, hogy a szérum kész, sok ezer ember megmentése biztos. És hogy ezentul többet lehetnek együtt.

Csend.

— Öt perc mulva folytatjuk — jelenti a konferánsz és mi visszazökkentünk a valóságba.

Szász Márton

A hét rádiómüsora

A müsorban szereplő adóállomások hullámhosszai

Bécs 577, 517.2, Berlin 483.9, Budapest 557.5, Breslau 322.6 (Gleiwitz 250), Brünn 441.2, Frankfurt 428.6, (Cassel 272.5), Hamburg 394.7 (Bremen 252.1), (Hannover 297), (Kiel 254), Kattowitz 422, Königsberg 329.7 (Danzig 272.7), Langenberg 468.8 (Dortmund 283), (Münster 241.9), Leipzig 365.8), Dresden 252.7), München 549 (Nürnberg 300), Prága 448.9, Róma 450 (Freiburg 577), Zagreb 310.

125 dinár

értékü ajándékot kap a

RADIOWELT

minden éves előfizetője

Egyes szám ára 6 dinár

Előfizetési ára egy évre 250 dinár

VIENER RADIOVERLAG
Ges. m. b. H.
Wien I. Pestalozzigasse 6|9

594

Vasárnap, május 27.

ZAGREB. 10: Nagy mise, 20: Opera előadás közvetitése.

WIEN. 11: Szimfonikus koncert. 16: Operadélután. 18. Kamara zene. 19.48: »Die Reise in die Mädchenzeit« (vigjáték.)

KÖNIGSBERG (DANZIG.) 11.15: Koncert, 15: Délutáni koncert. 20: Robert Koppel est. 22.30: Tánczene.

BRESZLAU (GLEIWITZ.) 12: Déli koncert. 16.30: Szórakoztató zene. 20.30 Népszerü zenekari hangverseny.

PRÁGA. 10.30:, 12.30: Koncert. 16.30: Délutáni koncert. 18: Német koncert. 19: »Dalibor« (opera Szmetana.)

LEIPZIG (DRESDEN. 15: Koncert. 19.30: Népszerü zenekari hangverseny. 22.30: Tánczene.

STUTTGART (FREIBURG). 12: Séta hangverseny. 15: Tarka délután. 20.15: Kamarazene. Utána kávéházi zene.

KATTOWITZ. 12.10: Filmharmonikus koncert, 16, 20.30: koncert, 2230: Tánczene.

FRANKFURT a/M. (KASSEL). 16.45: Koncert. 19.30, 22.30: Koncert.

BRÜNN. 10.30: Szimfonikus koncert. 16.30: Délutáni koncert. 18: Német koncert. 18: «Dalibor« (opera: Smetana.)

ROMA. 17: Koncert. 18: Tánczene. 21.10: Zenekari hangverseny.

LANGENBERG (KÖLN). 16.30: Vespern koncert. 20.15: Nagy pünkösdi koncert. Utána tánczene.

BERLIN. 11.30: Pünkösdi matiné. 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Operaest. (koncert). 22.30: Tánczene.

MÜNCHEN. 15: Délutáni koncert. 17: Régi zene. (koncert). 19.45: »Hallelujaszimfonia« (Haydn). 22.20: Tánczene.

MILANO. 15.30: Koncert. 17.15: Jazzband. 21: Opera előadás közvetités.

BUDAPEST. 9: Református Istentisztelet. 12: Déli harangszó, utána kamara zene. 16: Gyermek mesék. 18.50: (operett: Farkas J.). 21.50: Cigányzene.

Hétfő, május 28.

ZAGREB. 13.15: Gramofon. 17: Délutáni koncert, 20.35: Dal- és aria est.

WIEN. 11: Délelőtti koncert. 16. Délutáni koncert. 18: Sedlak-Winkler quartet. 20.30: Prágai közvetités.

KÖNIGSBERG (DANZIG.) 18.10: Modern dalok. 20.10: Katona zene. 22.30: Tánczene.

BRESSLAU (GLEIWITZ.) 12. Déli koncert. 20.30: Tarka est. 22.30: Tánez.

PRÁGA. 12.05: Déli koncert. 16.30: Délután koncert. 19.15: Jazzband. 20.30: Szinfonikus koncert.

BERLIN. 17: Tea zene. 20: »Rigoletto« (opera: Verdi.) 22.30: Tánczene.

LEIPZIG (DRESDEN.) 14.45: Vig matiné. 15: Koncert. 18: «Die Geschiedene Frau« (operett: V. Leon). 21: Koncert.

STUTTGART (FREIBURG.) 16. Koncert. 18.45: Dalok. 20: Pünkösdi koncert. 21.15: Sváb-est.

KATTOWITZ. 18.15: Koncert. 20.30: Prágai Szimfonikus koncert. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M., (KASSEL.) 16.30: Koncert. 18: Schubert koncert. 19.30: Mandolin koncert. 20.30: Tarka est. Utána tánczene.

BRÜNN. 12.15: Déli koncert. 18.10: Német koncert. 19.50: Kamarazene. 20.30: Prágai közvetités.

LAUSENBERG (KÖLN.) 16.30: Vespern koncert. 20: »Im weissen Rössl« vigjáték. Utána tánczene.

ROMA. 17.30: Koncert. 21.15: Koncert

MÜNCHEN. 14.30: Szórakoztató zene 18: »Lohengrin« (opera: R. Wagner.)

MILANO. 21: Opera előadás. 23: Jazzband.

BUDAPEST. 18.50: Nagymise. 11.15: Evangélikus Istentisztelet. 12.30: kamara-zenekari koncert. 17: Magyar dal délután. 18.50: Sport hirek. 19: »Figaro házassága« (opera: Mozart). 22 Tánczene.

Kedd, május 29.

ZAGREB. 13.15: Gramofon. 17.30: Koncert. 20.35: Zongora-est.

KÖNIGSBERG (DANZIG.) 16.30: Szórakoztató zene, 20: »Zar und Zimmerman« opera: Lortzing.)

WIEN. 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni koncert. 20.05: Koncert.

BRESSLAU (GLEIWITZ.) 16.30: Szórakoztató zene. 21. Kávéházi zene.

PRÁGA. 12.05« Déli koncert. 16.30: Délutáni koncert. 19: Szlovák zene. 20.10: Tarka est. 21.15: Tambura zene.

LEIPZIG (DRESDEN.) 16.30: Opera koncert. 20.15: Koncert. 21.15: Zenekari hangverseny. 22.30: Szórakoztató és tánczene.

STUTTGART (FREIBURG.) 16.15: Délutáni koncert. 20.15: Szimfonikus koncert. Utána tánczene.

KATTOWITZ. 17.45: Koncert. 19.20: Szinházi előadás. 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M. (KASSEL.) 16.30: Koncert (Millöcker). 20: Zongora koncert. 21: »Die Trauenlinde« (hangjáték) Utána gramofon.

BRÜNN. 12.15: Déli koncert. 19.15: »Die geschiedene Frau« (operett: V. Leon.)

ROMA. 17.30: Koncert. 21.15: Szoló- és zenekari hangverseny.

LANGENGERG (KÖLN.) 16.30: Ifjusági koncert. 18: Koncert. 20.20: koncert.

BERLIN. 17: Szórakoztató zene. 20.20: Hans Reimann előadó estje. 21.15: koncert.

MÜNCHEN. 17: Szórakoztató zene. 18.15: kamara zene. 20. Esti koncert.

MILANO. 16.35: Koncert. 20.50: Koncert. 22. Koncert. 23. Jazzband.

BUDAPEST. 15.30: Gyermek mesék. 17: Magyar dalok zongorán. 18: Rádió amateur posta. 20.15: Koncert. 21.45: Cigány zene.

Szerda, május 30.

ZAGREB. 13.15: Gramofon. 17.30: Meseóra. 18: Koncert. 20.35: kamarazene. 22: Gramofon.

WIEN. 11: Délelötti koncert. 16: Ifjusági szinpad. 20.30: Max Springer-est.

KÖNIGSBERG (DANZIG.) 16.30: Délutáni koncert. 20.30: Koncert. Utána tánczene.

BRESLAU (GLEIWITZ). 16.30: Délutáni koncert. 20.30: Koncert (Nordische Musik.)

PRÁGA. 12: Déli koncert. 16.30: Délutáni koncert. 19.15: Szórakoztató zene. 20.10: Koncert. 21.15: »Semiramis« (hangjáték.)

LEIPZIG (DRESDEN.) 16.30: Zenés mesedélután. 20.15: Szinfonikus koncert. 22.15: Kabaré.

STUTTGART (FREIBURG.) 16.15: Szórakoztató zene. 20: Templomi zene. Utána szórakoztató zene.

KATTOWITZ. 18.15: Koncert. 20.30: Szimfonikus koncert.

FRANKFURT a/M. (KASSEL.) 16.30: Koncert. 20.15: Szimfonikus koncert. Utána kamara zene.

BRÜNN. 12.15: Gramofon. 20: Ada Sari-koncert. 21.15: Ó-brünni fuvózene.

RÓMA. 17.30: Koncert. 21.10: Koncert.

LANGENBERG (KÖLN.) 18: Vesper koncert. 20.20: Koicert. Utána kávéházi zene.

BERLIN. 17.30: Szórakoztató zene. 20: Voltaire emlékünnep. 21: Csajkovszki koncert. 22.30: Dal- és táncest.

MÜNCHEN. 16: Szórakoztató zene. 20.50: Szórakoztató zene. 22.35: Táncz.

MILANO. 16.35: Jazzband. 20.50: Koncert. 22.30: Jazzband.

BUDAPEST. 16. Meseóra. 17: Szórakoztató zene. 20.15: »Petőfi Otthon« (szinjáték.) 21.30, 23: Katonazene. Utána gramofon.

Csütörtök, május 31.

ZAGREB. 13.15: Gramofon. 17.30: Délutáni koncert. 19.30: Szimfonikus koncert.

WIEN. 11: Délelőti zene. 16: Délutáni koncert. 19: »Die Walküre« (opera: R. Wagner.)

KÖNIGSBERG (DANZIG.) 16.30: Délutáni koncert. 19: Schubert est. 21: Irodalmi est.

BRESSLAU (GLEIWITZ.) 16.30:Délutáni koncert. 20.30: Das Mädel aus der Vorstadt« (vigjáték: Nestory.)

PRÁGA. 12.05: Déli koncert. 16.30: Délutáni koncert. 19.15: Fuvószene. 20.10: Tarka est.

LEIPZIG (DRESDEN.) 16.30: Koncert 19: Klasszikus kamara zene. 21.30: Zenekari hangverseny.

STUTTGART (FREIBURG.) 16.15: Koncert. 20.15: »Hans Heiling« (opera). Utána koncert.

FRANKFURT a/M. (KASSEL.) 16.30: Koncert, 20.15: »Hans Heiling« (opera). Utána koncert.

BRÜNN. 12.15: Déli koncert. 19: Tarka-est. 21: Katonazene.

RÓMA. 17.30: Koncert. 21.15: »Bajader« (operett: Kálmán J.)

LANGENBERG (KÖLN.) 18: Vesper koncert. 20.20: »Lulvig Hardt« est. Utána tánczene.

BERLIN. 17: Koncert. 20.15: «Der Goldfisch aus Amerika« (operett). Utána tánczene.

MÜNCHEN. 16: Koncert. 19.30: Quartett. 20: »Agnes Bernauer« (szomoru játék). 22.25: Gramofon.

BUDAPEST. 17.50: Dr. Szilágyi hangversenye. 19: Dal- és ária est. 20.15: Kamara zene. 20.50: Cigányzene.

Péntek, junius 1.

ZAGREB. 13.15: Gramofon. 17.15: koncert. 20.35: Koncert. 22: Könnyü esti zene.

KÖNIGSBERG (DANZIG.) 16.30: Fuvós zene. 20.05: Koncert. (Max Reger-est.) Utána tánczene.

WIEN. 11: Délelötti koncert. 16: Délutáni koncert. 20.30: »Ragusanische Triologie«)J. Vejnović.)

BRESSLAU (GLEIWITZ.) 16.30: Szórakoztató zene. 20.30: Dal- és ária est. Délutáni koncert. 19.15: Szórakoztató zene. 21: Koncert. 22.20: Tánczene.

LEIPZIG (DRESDEN.) 16.20: Kamara zene. 20.15: Költészet és zene az uj Oroszországban, 22.15: Tánczene.

STUTTGART (FREIBURG.) 16.15: Délutáni koncert. 20.15: »Die sieben Schwaben« (opera: Millöcker.)

KATTOWITZ. 20.15: Szimfonikus koncert.

FRANKFURT a/M. (KASSEL.) 20.15: »Die Sieben Schwaben« (opera: (Milöcker). Utána koncert.

BRÜNN. 12.15: Déli koncert. 19: Nyitány koncert. 20: »Raubtier« (szinjáték). 22.20: Tánczene.

RÓMA. 17.30: Koncert. 21.15: Zenekari és solo hangverseny.

LANGENBERG (KÖLN.) 18: Kamara zene. 20.15: Vig est. Utána szórakoztató és tánczene.

BERLIN. 18: Schubert-koncert. 20.30: Schubert-emlék hangverseny.

MÜNCHEN. 16: Szórakoztató zene. 18.45: Kamarazene. 20.45: Kamarazenei est.

BUDAPEST. 17.35: Délutáni koncert. 19: Opera előadás közvetitése. 22. Cigány zene.

Szombat, junius 2.

ZAGREB. 13.15: Gramofon. 18: Délutáni koncert. 19.30: Operaelőadás közvetitése.

WIEN. 11: Délelötti koncert. 16.15: Délutáni koncert. 17.45: Akadémia (ének és zongora) 20.30: »Maltan« (szinjáték.)

KÖNIGSBERG (DANZIG). 16.30: Délutáni koncert. 20.10: Tarka est. Utána tánczene.

BRESSLAU G(LEIWITZ.) 16.30: Délutáni koncert. 20.30: Tarka est. Utána koncert.

PRÁGA. 12.05: Déli koncert. 17: Délutáni koncert. 18: Német zenés meseóra. 18.30: »Als ich dir mein Herz Schenkte« (operett: Eysler.) 22.25: Tánczene.

LEIPZIG (DRESDEN). 16.30: Szimfonikus koncert. 20.15: Tarka est. 22.30: Esti koncert.

STUTTGART (FREIBURG.) 15. 16.30 Koncert. 2015:»Die Jagd nach dem Glück». 21.15: Kabaré. Utána kávéházi zene.

KATTOWITZ. 20.30: »Eva« (operett: Lehár.) 22.30: Tánczene.

FRANKFURT a/M. (KASSEL.) 15.20: Koncert. 16.30: Koncert. (orosz zene.) 20.15: Tarka est. Utána tánczene.

BRÜNN. 12.15: Gramofon. 17: Koncert 19.20: Prágai átvitel. 22.25: Tánez.

ROMA. 17.30: Koncert. 21.15: Operett előadás.

LANGENBERG (KÖLN.) 18: Kerti koncert. 20.10: »Brüderlein fein« (zenés játék: Fall.) 23: Koncert és tánczene.

BERLIN. 17: Szórakoztató zene. 20.30 Hétvégi koncert. 22.30: »Gute Nacht« (koncert.)

MÜNCHEN. 18.15: Koncert. 20: Szórakoztató zene. 21: Tarka est. 22.40: Tánc zene.

BUDAPEST. 18.15: »Vallomás« (zenés kép.) 19.40: Széchenyi emlék est. 21.45: Pontos idő, hirek. 22.10: Kálmán operettekből részletek — koncert.

Valódi Sisal manilla
Kévekötöző

Szőlőkötöző
3 águ juta
1 kilogramm 1200 méter hosszu

ZSÁKOK
PONYVÁK
ZSINEGEK

egolcsóbban beszerezhetők nagyban és kicsinyben minden méretben és minőségben

Avram Schiff nagykereskedőnél **Novisadon**

Ponyva- és zsákkölcsönző intézet

Kérjen árajánlatot!

Telefon: 2403 Sürgönycim: Jutešif

5110

Szabadalmazott jégszekrényeket

40% jégmegtakaritással gyárt

Braća Goldner többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára **Szubotica,** Jugovića ulica 20 Kérjen árjegyzéket!

383